

Επίσημη Εφημερίδα C 133

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

56ο έτος
9 Μαΐου 2013

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
I	Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις	
	ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	
	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	487η σύνοδος ολομέλειας της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013	
2013/C 133/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βιομηχανίες θαλάσσης: επίσπευση της αναδιάρθρωσης λόγω της κρίσης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	1
2013/C 133/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επιχειρηματικά μοντέλα βιώσιμης ανάπτυξης, χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και βιομηχανικές μεταλλαγές» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	8
2013/C 133/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα τις «Εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και των προμηθευτών τροφίμων — σημερινή κατάσταση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	16

EL

Τιμή:
4 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

487η σύνοδος ολομέλειας της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013

2013/C 133/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά» [COM(2012) 478 final]	22
2013/C 133/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας» [COM(2012) 663 final]	27
2013/C 133/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για προσωρινή παρέκκλιση από την οδηγία 2003/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας» [COM(2012) 697 final — 2012/328 (COD)]	30
2013/C 133/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/EE για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» [COM(2012) 628 final — 2012/0297 (NLE)]	33
2013/C 133/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών όρων όσον αφορά την αλιεία αποθεμάτων βαθών υδάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και διατάξεων όσον αφορά την αλιεία σε διεθνή ύδατα του Βορειοανατολικού Ατλαντικού καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2347/2002» [COM(2012) 371 final — 2012/0179 (COD)]	41
2013/C 133/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ» [COM(2012) 301 final]	44
2013/C 133/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/EK και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και (ΕΚ) αριθ. 1223/2009» [COM(2012) 542 final — 2012/0266 (COD)] «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα <i>in vitro</i> διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα» [COM(2012) 541 final — 2012/0267 (COD)] και «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ασφαλή, αποτελεσματικά και καινοτομικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα και <i>in vitro</i> διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα, προς όφελος των ασθενών, των καταναλωτών και των επαγγελματιών υγείας» [COM(2012) 540 final] ...	52
2013/C 133/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ραδιοεξοπλισμού στην αγορά» [COM(2012) 584 final — 2012/0283(COD)]	58

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

487Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 13ΗΣ ΚΑΙ 14ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βιομηχανίες θαλάσσης: επίτευξη της αναδιάρθρωσης λόγω της κρίσης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2013/C 133/01)

Εισηγητής: **ο κ. Edgardo Maria IOZIA**

Συνεισηγητής: **ο κ. Patrizio PESCI**

Στις 12 Ιουλίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα :

Βιομηχανίες θαλάσσης: επίτευξη της αναδιάρθρωσης λόγω της κρίσης.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 22 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 70 ψήφους υπέρ και 2 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ναυσιπλοία αναψυχής, δηλαδή η ενασχόληση με το νερό για ατομική ευχαρίστηση, είτε με τη χρήση σκάφους (βάρκα με πανί ή με μηχανή, κανό, καγιάκ ή άλλο), είτε μέσω των πολυάριθμων ναυτικών δραστηριοτήτων που υφίστανται (σέρφινγκ, κάιτ σέρφινγκ, καταδύσεις, ερασιτεχνική αλιεία, κλπ) ασκείται στην Ευρώπη από όλες τις κοινωνικές τάξεις εδώ και παρά πολλά χρόνια. Εν προκειμένω, η ναυσιπλοία αναψυχής δεν θεωρείται απλώς θερινή ενασχόληση, αλλά συμβάλλει στην ανάπτυξη και στη διάδοση αθλητικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών αξιών. Με αυτή την έννοια, η ευρωπαϊκή ναυσιπλοία αναψυχής διαδραματίζει σημαντικό κοινωνικό ρόλο και στηρίζει τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Μέσω της ναυσιπλοίας αναψυχής, οι νέες γενεές κυρίως μπορούν να μάθουν να σέβονται τη φύση, την αξία της ομαδικής εργασίας και να είναι υπεύθυνες· μπορούν να επικοινωνούν, να ακούουν μια ευχάριστη και προσιτή από πλευράς κόστους αθλητική

δραστηριότητα, να γνωρίζουν νέα μέρη μέσω του θαλάσσιου τουρισμού, να έχουν πρόσβαση σε θαλάσσιες περιοχές ιδιαίτερης αξίας. Η ναυσιπλοία αναψυχής απέκτησε πρόσφατα θεραπευτική λειτουργία και απευθύνεται σε άτομα με αναπηρίες, σε άτομα που έχουν χάσει την αυτοπεποίθησή τους, συμβάλλοντας στην αποκατάσταση και στην ανάκτηση της χαμένης ασφάλειας.

1.3 Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται στη διαπίστωση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) ότι η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά παραμένει ατελής όσον αφορά τη ναυσιπλοία αναψυχής. Η δημόσια ακρόαση, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2012 κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Ναυτικού Σαλονιού της Γένοβας (Ιταλία), με τη συμμετοχή εκπροσώπων της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της βιομηχανίας, των εργαζομένων, των χρηστών και των καταναλωτών, των πανεπιστημίων και των περιβαλλοντικών ενώσεων, ανέδειξε τις πολλές δυσκολίες που εξακολουθούν να υπάρχουν στην ευρωπαϊκή αγορά για τον τομέα αυτό. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

να εξετάσει τις δράσεις που προτείνονται στην παρούσα γνωμοδότηση και οι οποίες είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και για την καταπολέμηση των εμποδίων και των άλλων περιορισμών που εξακολουθούν να υφίστανται σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο.

1.4 Η παραγωγή της ευρωπαϊκής βιομηχανίας θαλάσσης τα χρόνια της κρίσης σημείωσε κάθετη πτώση, κατά 40-60 % περίπου, αναλόγως με τη χώρα, με απώλεια 46 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας και μείωση κατά περίπου 3 έως 4,5 δισ. ευρώ του συνολικού κύκλου εργασιών του τομέα κατασκευών. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθεί να είναι η πιο σημαντική βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο, εφόσον παρατηρείται αποδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της Αμερικής και ανάπτυξη αναδυόμενων χωρών, όπως η Βραζιλία, η Κίνα και η Τουρκία

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να μην χαθεί αυτή η κληρονομιά καινοτόμων ικανοτήτων και δυνατοτήτων, που επέτρεψε στις επιχειρήσεις να διατηρήσουν τη θέση τους, αυξάνοντας, σχεδόν αποκλειστικά, τις εξαγωγές προϊόντων υψηλών προδιαγραφών.

1.6 Η Μεσόγειος Θάλασσα είναι η περιοχή στην οποία συγκεντρώνεται πάνω από το 70 % του παγκόσμιου θαλάσσιου τουρισμού, ο οποίος αποφέρει σημαντικά οφέλη στις παράκτιες χώρες. Ο εν λόγω τουρισμός παρεμποδίζεται από τις εθνικές νομοθεσίες που διαφέρουν μεταξύ τους, οι σημαντικότερες των οποίων αφορούν, για παράδειγμα, τα σκάφη αναψυχής, τις άδειες ναυσιπλοΐας, τα μέτρα ασφάλειας και τη φορολογία.

1.7 Η ΕΟΚΕ, αν και έχει επίγνωση των διαφορών ευαισθησιών που υπάρχουν σε χώρες με αρχαία ναυτική παράδοση, συνιστά στην Επιτροπή, να αναζητήσει κοινές λύσεις και πιστεύει ότι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον κλάδο να αρχίζει να εφαρμόζεται η αρχή που διέπει την εσωτερική αγορά για την αποφυγή διακρίσεων, άμεσων ή έμμεσων, στην κυκλοφορία των υπηρεσιών και των προσώπων.

1.8 Στην Ευρώπη, ενώ οι απαιτήσεις ασφάλειας και οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις για την κατασκευή των σκαφών αναψυχής είναι εναρμονισμένες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τα σκάφη αναψυχής ποικίλλει σημαντικά από χώρα σε χώρα όσον αφορά τις συνθήκες χρήσης (άδειες πλοήγησης, νηολογήσεις, κανονισμούς και εξοπλισμούς ασφαλείας, φορολογία κ.λπ.). Αυτές οι εθνικές διαφορές προκαλούν τον κατακερματισμό της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, δημιουργώντας σύγχυση στους οικονομικούς φορείς και στους χρήστες, αλλά και μια μορφή αθέμιτου ανταγωνισμού. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι βέβαια η Μεσόγειος Θάλασσα όπου, από την Ισπανία έως την Ελλάδα, μέσω της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Σλοβενίας και της Κροατίας, η ναυσιπλοΐα ρυθμίζεται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε χώρα. Αυτές οι διαφορές μεταχείρισης δεν υπάρχουν για άλλα μέσα μεταφοράς όπως το αυτοκίνητο, το τρένο ή το αεροπλάνο.

1.9 Κατά τη ενδιαφέρουσα ακρόαση, η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Διεθνούς Ναυτικού Σαλονιού της Γένοβας, οι εκπρόσωποι της βιομηχανίας, και των διαφόρων συνιστωσών της, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων του τομέα, οι περιβαλλοντικές ενώσεις, ζήτησαν ομόφωνα και απαιτήσαν να λάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση τις κατάλληλες πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της βιομηχανίας θαλάσσης.

1.10 Πέραν του ότι πρόκειται για έναν τομέα όπου η καινοτομία, η έρευνα και η ανάπτυξη είναι απαραίτητες για την επιβίωσή του, σε αντίθεση με πολλούς άλλους τομείς, η βιομηχανία θαλάσσης δεν απαιτεί έκτακτα μέτρα ή οικονομική βοήθεια, αλλά αποκλειστικά πρωτοβουλίες και δράσεις προκειμένου η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά στον τομέα αυτό να καταστεί πραγματικότητα.

1.11 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις ανησυχίες των φορέων του τομέα σκαφών αναψυχής και ζητεί από την Επιτροπή να συνοδεύσει την έγκριση της αναθεώρησης της οδηγίας 94/25/ΕΚ για τα σκάφη αναψυχής μέχρι 24 μέτρων με επιπλέον πρωτοβουλίες που να εντάσσονται σε ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης. Θα ήταν πολύ χρήσιμο να προετοιμάσει μια Πράσινη Βίβλο σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τη βιομηχανία θαλάσσης, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών, και στη συνέχεια να καθορίσει ένα σχέδιο δράσης που να ανταποκρίνεται στις γενικές αρχές μιας νέας ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής⁽¹⁾ και μιας ευρωπαϊκής πολιτικής βιώσιμου τουρισμού⁽²⁾.

1.12 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ιδίως ορισμένα θέματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν και να επιλυθούν:

- Διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες, ειδικότερα τις ΗΠΑ, την Κίνα και τη Βραζιλία για νέους κανόνες αμοιβαιότητας όσον αφορά την πρόσβαση των ευρωπαϊκών προϊόντων στις αγορές τους.
- Ενίσχυση της εποπτείας της αγοράς προς αποφυγή εισαγωγής από τρίτες χώρες σκαφών αναψυχής που δεν πληρούν τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές θορύβου και εκπομπών, πράγμα που δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμό.
- Προώθηση ομοιογενούς και συνεχούς κατάρτισης που να καθιστά δυνατή την αναγνώριση των αποκτηθέντων επαγγελματικών προσόντων και τη διευκόλυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Οι κοινωνικές δυνάμεις επιθυμούν ένα ευρωπαϊκό διαβατήριο κατάρτισης στον τομέα αυτό.

(1) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή βιομηχανία για την ανάπτυξη και την οικονομική ανάκαμψη" COM(2012) 582 final.

(2) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο - ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό" COM(2010) 352 final.

- Δημιουργία μιας ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για τα ατυχήματα σε σκάφη αναψυχής και στη ναυσιπλοΐα προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές, και θέσπιση των ενδεδειγμένων κανονισμών και προτύπων ασφαλείας.
- Θέσπιση ενιαίων κανονισμών ασφαλείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως σε θαλάσσιες λεκάνες, όπως η Μεσόγειος, η Βαλτική και άλλες θάλασσες της Ευρώπης.
- Εκπόνηση τεχνικής μελέτης για την αναθεώρηση του ισχύοντος συστήματος των κατηγοριών σχεδιασμού, όπως έχει ζητήσει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας 94/25/ΕΚ.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης των βιομηχανιών θαλάσσης στα ευρωπαϊκά κονδύλια για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, όπως συμβαίνει με τις σχετικές με άλλα μέσα μεταφοράς βιομηχανίες.
- Υιοθέτηση διεθνών προτύπων, τα οποία να τηρούνται πραγματικά. Οι ΗΠΑ, για παράδειγμα, συμμετέχουν στην ανάπτυξη των προτύπων ISO, αλλά δεν τα αναγνωρίζουν ούτε τα χρησιμοποιούν σε εθνικό επίπεδο, προτιμώντας τα αμερικανικά πρότυπα.
- Εναρμόνιση της φορολογικής μεταχείρισης σε σχέση με τον θαλάσσιο τουρισμό στην ενιαία αγορά. Ορισμένα κράτη μέλη εξισώνουν τον συντελεστή του ΦΠΑ που πρέπει να υπολογίζεται στα λιμάνια και στις ναυλώσεις, με τους συντελεστές που ισχύουν στην ξενοδοχειακή βιομηχανία· άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν τον κανονικό συντελεστή με εμφανές και αδικαιολόγητο μειονέκτημα για τους εθνικούς φορείς.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της βιομηχανίας θαλάσσης για τις νέες γενεές τόσο ως επαγγελματική όσο και ως αθλητική και ερασιτεχνική δραστηριότητα.

2. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης

2.1 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης απαρτίζεται από περισσότερες των 37 000 επιχειρήσεων, οι οποίες απασχολούν άμεσα 234 000 άτομα, με ετήσιο κύκλο εργασιών 20 δισ. ευρώ. Το 97 % των επιχειρήσεων είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους· οι μεγάλοι και πιο δομημένοι όμιλοι φτάνουν περίπου τους δέκα. Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2009 προκάλεσε κατά μέσον όρο μείωση των πωλήσεων και της βιομηχανικής παραγωγής κατά 40-60 %, πλήττοντας όλους τους τύπους προϊόντων. Η οικονομική κρίση από το 2009 μέχρι σήμερα έχει οδηγήσει σε απώλεια 46 000 θέσεων εργασίας, ενώ ο συνολικός κύκλος εργασιών του τομέα κατασκευών μειώθηκε κατά 3 έως 4,5 δισ. ευρώ. Ανάλογο ποσοστό απώλειας θέσεων εργασίας έχει

σημειωθεί σε μεγάλες επιχειρήσεις και ΜΜΕ. Τόσο η απώλεια των θέσεων εργασίας όσο και η μείωση του κύκλου εργασιών σημειώθηκαν ουσιαστικά στο βιομηχανικό τμήμα του κλάδου (δηλαδή, στη ναυπηγική και στην κατασκευή συστατικών μερών και εξαρτημάτων). Οι υπηρεσίες (μίσθωση / ναύλωση σκαφών αναψυχής, επισκευή και συντήρηση, μαρίνες και λιμένες αναψυχής), οι οποίες μέχρι σήμερα είχαν αντέξει, άρχισαν να υφίστανται τις συνέπειες της κρίσης από εφέτος. Αν και η κρίση έχει επηρεάσει σημαντικά τον διεθνή καταμερισμό, η Ευρώπη εξακολουθεί να κατέχει την πρώτη θέση στον κόσμο όπου παρατηρείται αποδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της Αμερικής και ανάπτυξη αναδυόμενων χωρών, όπως η Βραζιλία, η Κίνα και η Τουρκία ⁽³⁾.

2.2 Η βιομηχανική δραστηριότητα του τομέα καλύπτει το σύνολο του τομέα της παραγωγής της ναυπηγικής βιομηχανίας, που εκτείνεται από μικρά σκάφη έως σκάφη με μήκος κύτους πάνω από 100 μέτρα. Η ναυπηγική βιομηχανία ωστόσο επικεντρώνεται συνήθως στην κατασκευή σκαφών με μήκος κύτους μέχρι 24 μέτρα (η κατασκευή του οποίου ρυθμίζεται από την οδηγία 94/25/ΕΚ). Η χρήση αυτών των σκαφών ποικίλλει: σκάφη αναψυχής, μικρά επαγγελματικά σκάφη για την ακτοφυλακή, το λιμενικό σώμα και τις τελωνειακές αρχές, μικρά επιβατηγά πλοία που χρησιμοποιούνται σε τουριστικές περιοχές και στα νησιά· ειδικά σκάφη. Η βιομηχανία παράγει την κατασκευή εξοπλισμού και ανταλλακτικών (συμπεριλαμβανομένων των νέων εξαρτημάτων όπως οι κινητήρες, οι υπερδομές, τα ηλεκτρονικά συστήματα και τα συστήματα πλοήγησης, τα ιστία, οι βαφές, η εσωτερική διαρρύθμιση κλπ.), τα ναυτικά εξαρτήματα (υφάσματα, εξοπλισμός ασφαλείας κλπ.) και τον εξοπλισμό για θαλάσσια αθλήματα (καταδύσεις, σέρφινγκ, κιάι σέρφινγκ, κανό/καγιακ κλπ.).

2.3 Οι δραστηριότητες υπηρεσιών είναι πολυάριθμες και ποικίλες εφόσον καλύπτουν την ανάπτυξη και τη διαχείριση 4 500 ευρωπαϊκών λιμένων αναψυχής (που παρέχουν 1,75 εκατομμύρια κρίκους πρόσδεσης για 6,3 συνολικά εκατομμύρια σκάφη στην Ευρώπη), αλλά και την εμπορία και τη συντήρηση, τη μίσθωση ποταμίων και θαλάσσιων σκαφών (με ή χωρίς πλήρωμα), ναυτικές σχολές και εμπειρογνώμονες, εξειδικευμένες οικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες στον τομέα της ναυσιπλοΐας κλπ.

2.4 Σήμερα, σχεδόν 48 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ ασκούν μία ή περισσότερες θαλάσσιες δραστηριότητες, ενώ 35 εκατομμύρια εξ αυτών χρησιμοποιούν ιστιοφόρο ή μηχανοκίνητο σκάφος ⁽⁴⁾. Το προφίλ του ιδιοκτήτη σκάφους αναψυχής μπορεί πράγματι να αντανακλά τις διάφορες κοινωνικές κατηγορίες κάθε χώρας· οι θαλάσσιες δραστηριότητες, αν και συχνά συνδέονται, αδικώς, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με την πολυτέλεια, δεν περιορίζονται σε μια κοινωνική ελίτ. Επομένως, ενδείκνυται να γίνεται πρωτίτως λόγος για μια «λαϊκή ναυσιπλοΐα».

⁽³⁾ Τα στατιστικά στοιχεία προέρχονται από τις ετήσιες στατιστικές του ναυπηγικού τομέα που δημοσιεύτηκαν στο Annual ICOMIA Boating Industry Statistics Book (2007-2012)

⁽⁴⁾ Πηγή: European Boating Industry, European Boating Association, Annual ICOMIA Boating Industry Statistics Book

2.5 Εξάλλου, εδώ και δέκα χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο της αύξησης του μέσου όρου ηλικίας των ιδιόκτητων σκαφών αναψυχής σύμφωνα με τις δημογραφικές τάσεις στην Ευρώπη, και τούτο είναι ανησυχητικό για το μέλλον της ναυσιπλοΐας.

2.6 Σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, οι σχετικές επιχειρήσεις και οι αθλητικές ομοσπονδίες έχουν, μέσω των ενώσεων τους, αναπτύξει, εδώ και πολλά έτη, πρωτοβουλίες για να προσφέρουν ναυτικές εμπειρίες στις νεότερες γενεές. Αυτές οι διάφορες πρωτοβουλίες έχουν ως στόχο να κάνουν γνωστή τη ναυσιπλοΐα ως αθλητική και τουριστική δραστηριότητα, αλλά και ως επαγγελματικό τομέα, προσφέροντας σε εκπαιδευόμενους και σπουδαστές επαγγελματική εμπειρία και πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις. Οι εθνικές αυτές πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να αναλαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την έννοια διοργάνωσης συλλογικών δράσεων για την προώθηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων στα πλαίσια εκδηλώσεων όπως, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Ημέρα Θάλασσας στις 20 Μαΐου⁽⁵⁾.

2.7 Με ακτογραμμές 66 000 χιλιομέτρων, η Ευρώπη είναι ο κορυφαίος προορισμός στον κόσμο για ναυσιπλοΐα αναψυχής. Οι δραστηριότητες, συνήθως θαλάσσιες, ασκούνται και σε ηπειρωτικό επίπεδο, με ιδιαίτερα έντονη παρουσία σε ορισμένες χώρες, κατά μήκος των 27 000 χιλιομέτρων πλωτών οδών και λιμνών (στην Ευρώπη υπάρχουν 128 λίμνες άνω των 100 τετραγωνικών χιλιομέτρων). Ειδικότερα, η Μεσόγειος αντιπροσωπεύει το 70 % των παγκόσμιων θαλάσσιων δραστηριοτήτων ναύλωσης για κάθε κατηγορία σκάφους.

2.8 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία είναι ανοιχτή και ανταγωνιστική. Διαθέτει τα δύο τρίτα της παραγωγής στην εσωτερική αγορά και εξάγει προς τις παραδοσιακές αγορές όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Αυστραλία - Νέα Ζηλανδία. Μετά την κατάρρευση της ζήτησης σε αυτές τις χώρες, η ευρωπαϊκή βιομηχανία αυξάνει ολοένα και περισσότερο τις εξαγωγές της προς τις αναδυόμενες αγορές της Ασίας (κυρίως στην Κίνα) και της Λατινικής Αμερικής (κυρίως στη Βραζιλία), όπου η ζήτηση είναι υψηλή, αλλά οι τοπικές αρχές επιθυμούν να προστατεύσουν και να αναπτύξουν την εγχώρια βιομηχανία. Στην Ασία, οι διοικητικές δυσκολίες και οι διατυπώσεις εισαγωγής αποθαρρύνουν ιδίως τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ. Η σημαση CE των ευρωπαϊκών προϊόντων δεν αναγνωρίζεται γενικά και τα ναυπηγεία πρέπει να υποβάλουν σχετικό τεχνικό φάκελο προκειμένου να λάβουν έγκριση τύπου από τις τοπικές αρχές, γεγονός που

δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, από πλευράς προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, στην ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης, με αποτρεπτικό κόστος για τις ΜΜΕ, και ωθεί τις μεγάλες επιχειρήσεις σε μετεγκατάσταση.

3. Συνέπειες της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στη βιομηχανία θαλάσσης

3.1 Το 1994 εκδόθηκε η ευρωπαϊκή οδηγία για τα σκάφη αναψυχής (οδηγία 94/25/EK), η οποία επέτρεψε την εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο των απαιτήσεων ασφαλείας για τα σκάφη αναψυχής με μήκος κύτους μεταξύ 2,5 και 24 μέτρων. Η οδηγία αυτή τροποποιήθηκε το 2003 (οδηγία 2003/44/EK), με την προσθήκη των νέων περιβαλλοντικών απαιτήσεων (για παράδειγμα, μείωση των επιπέδων εκπομπών καυσαερίων και θορύβου από τους κινητήρες σκαφών αναψυχής), και τη συμπερίληψη των «ατομικών σκαφών» (θαλάσσιο σκούτερ ή jet-ski), στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

3.2 Σε διάστημα 15 χρόνων η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας σχετικά με τα σκάφη αναψυχής συνέβαλε στην ανάπτυξη, σε διεθνές επίπεδο, άνω των 60 εναρμονισμένων προτύπων EN-ISO, που πρέπει να εφαρμόζονται στα σκάφη και στα «ατομικά σκάφη». Οι κανόνες αυτοί, ευρωπαϊκής προέλευσης, χρησιμοποιούνται σήμερα ως τεχνικό σημείο αναφοράς σε διεθνές επίπεδο. Η οδηγία 94/25/EK επέτρεψε επίσης τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς για τα σκάφη αναψυχής, διευκολύνοντας το εμπόριο, τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές εντός της Ευρώπης. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει συνεκτικές προτάσεις, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς για τις θαλάσσιες υπηρεσίες, και να υπάρξει σύγκλιση των όρων χρήσης και πλοήγησης στην Ευρώπη.

3.3 Η οδηγία 94/25/EK είναι σήμερα υπό αναθεώρηση και συζήτηση μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (πρόταση οδηγίας COM (2011) 456 τελικό). Οι πιο αξιοσημείωτες αλλαγές αφορούν μια περαιτέρω μείωση των ορίων εκπομπών καυσαερίων από τους κινητήρες των σκαφών αναψυχής, την υποχρεωτική εγκατάσταση επί του σκάφους δεξαμενών και συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων και την ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις του νέου ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου για την εμπορία των εναρμονισμένων προϊόντων (απόφαση αριθ. 768/2008 και κανονισμός 765/2008/EK). Η ΕΟΚΕ έχει εκδώσει θετική γνωμοδότηση για την προτεινόμενη αναθεώρηση⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Θάλασσας 2013 θα πραγματοποιηθεί με θέμα την Ανάπτυξη των Ακτών και τον Βιώσιμο Θαλάσσιο Τουρισμό στις 21-22 Μαΐου στη Μάλτα, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ Θαλάσσιες Υποθέσεις και Αλιεία).

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα σκάφη αναψυχής και τα ατομικά σκάφη COM(2011) 456 final - 2011/0197 (COD), EE C 043 της 15.2.2012, σ. 30.

3.4 Η νέα οδηγία αποτελεί, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, μια ευκαιρία επανεξέτασης του ισχύοντος συστήματος κατηγοριοποίησης των σκαφών αναψυχής. Πράγματι, η οδηγία προβλέπει ότι τα σκάφη διαίρονται σε τέσσερις κατηγορίες σχεδιασμού, ανάλογα με την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν ορισμένες καιρικές συνθήκες (ταχύτητα ανέμου και ύψος κύματος). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει μελέτη τεχνικής φύσεως σχετικά με τη σκοπιμότητα και τη δυνατότητα επανεξέτασης του ισχύοντος συστήματος των κατηγοριών σχεδιασμού, έτσι ώστε να αντισταθμιστεί το ευρύ φάσμα των σκαφών αναψυχής που υπάρχουν σήμερα στην αγορά, παρέχοντας επίσης ακριβείς πληροφορίες στον χρήστη σχετικά με τα χαρακτηριστικά του σκάφους. Τόσο η ευρωπαϊκή βιομηχανία όσο και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των χρηστών τάχθηκαν υπέρ της πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (7). Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δρομολογήσει την υλοποίηση της μελέτης αυτής.

3.5 Στο πλαίσιο των θαλάσσιων μεταφορών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει την αναθεώρηση της οδηγίας 2009/45/ΕΚ σχετικά με τους κανόνες και τα πρότυπα ασφαλείας για τα επιβατηγά πλοία μήκους άνω των 24 μέτρων που είναι κατασκευασμένα από μέταλλο και εκτελούν εσωτερικά δρομολόγια. Σήμερα, όμως, τα περισσότερα από αυτά τα σκάφη είναι κατασκευασμένα από υλικά διαφορετικά του χάλυβα (κυρίως υαλοβάμβακα και σύνθετα υλικά) και, ως εκ τούτου, υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία. Η προτεινόμενη απλοποίηση της οδηγίας, που προετοιμάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα μπορούσε κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ να οδηγήσει σε επέκταση του πεδίου εφαρμογής, ώστε να περιλαμβάνει επίσης τα επιβατηγά πλοία μήκους κάτω των 24 μέτρων και / ή κατασκευασμένα από μη μεταλλικά υλικά. Είναι σημαντικό να ληφθεί μέριμνα ώστε η επέκταση του πεδίου εφαρμογής να μην είναι επιζήμια για τα ευρωπαϊκά ναυπηγεία που κατασκευάζουν μικρά επιβατηγά πλοία.

4. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης και το πρόβλημα της ζήτησης

4.1 Παρά τη βαθιά οικονομική κρίση με τις δραματικές οικονομικές συνέπειές της, η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης αντέδρασε γρήγορα, λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξεύρει νέες αγορές, εκτός των παραδοσιακών (Ευρώπη, Βόρεια Αμερική, Αυστραλία - Νέα Ζηλανδία), να επενδύσει σε νέα μοντέλα και νέες τεχνολογίες προκειμένου να προσφέρει καινοτόμα προϊόντα, να μειώσει το κόστος παραγωγής και, ως εκ τούτου, να διαφυλάξει την ηγετική της θέση παγκοσμίως. Επιπλέον, οι τρέχουσες τιμές των νέων σκαφών είναι πιο ανταγωνιστικές από ό,τι στο παρελθόν για τους καταναλωτές.

(7) European Parliament, DG for internal policies, Policy Dpt A- Economic & Scientific Policy: "Design categories of Watercrafts" Briefing Note, IP/A/IMCO/NT2012-07, PE 475.122 (June 2012) <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/imco/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=74331>

4.2 Πρέπει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της χρηματοδότησης τόσο της βιομηχανικής παραγωγής όσο και της αγοράς των σκαφών, λαμβανομένων υπόψη των δυσκολιών που θέτει το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα. Μία από τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην ναυπηγική βιομηχανία υπήρξε η μεταστροφή της ζήτησης, σύνθητες φαινόμενο για προϊόντα που δεν είναι πρώτης ανάγκης. Επιπλέον, το τραπεζικό σύστημα δεν παρέχει πλέον χρηματοδότηση βάσει της αξίας ενός σκάφους, λόγω του φόβου σημαντικής πτώσης της τιμής αυτής. Μία από τις συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης υπήρξε επίσης η στασιμότητα της αγοράς μεταχειρισμένων σκαφών, με την πώληση σε πολύ χαμηλές τιμές των σκαφών αναψυχής που κατέχουν οι τράπεζες. Η ναύλωση, ιδιαίτερα δημοφιλής στη βιομηχανία θαλάσσης, είναι επίσης σε κρίση. Είμαστε αντιμετώπι με μια κατάσταση παρόμοια με αυτή που παρατηρήθηκε σε άλλους τομείς, όπως ο τομέας των ακινήτων στην Ισπανία.

4.3 Πριν από την κρίση, οι παραδοσιακές αγορές αντιπροσώπευαν περίπου το 80 % των πωλήσεων της ευρωπαϊκής ναυπηγικής βιομηχανίας με το υπόλοιπο 20 % να διατίθεται στις αναδυόμενες αγορές. Η μείωση των πωλήσεων κατά 40-60 % στις παραδοσιακές αγορές, που επιδεινώνεται από την τρέχουσα στασιμότητα τους, ελάχιστα αντισταθμίστηκε από την αύξηση του σχετικού μεριδίου στις αναδυόμενες αγορές. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός ναυπηγείων που προτείνουν σκάφη αναψυχής «entry-level» (π.χ. πλωτά και φουσκωτά σκάφη) δεν καταφέρνουν να βρουν νέες διεξόδους στις αναδυόμενες αγορές, όπου δεν υπάρχει ζήτηση για αυτό το είδος των προϊόντων (είτε λόγω τιμής είτε λόγω έλλειψης ναυτικής παιδείας στις μεσαίες και κατώτερες τάξεις των χωρών αυτών). Η ευρωπαϊκή βιομηχανία πρέπει συνεπώς να αντιμετωπίσει, σε αυτές τις αγορές, όχι μόνο το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας, αλλά και το πρόβλημα της ζήτησης.

4.4 Στην Ευρώπη το κανονιστικό πλαίσιο για τα σκάφη αναψυχής σε μεγάλο βαθμό ρυθμίζεται σε εθνικό επίπεδο. Ενώ η κατασκευή των σκαφών αναψυχής είναι εναρμονισμένη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι όροι χρήσης (π.χ. άδειες ιστιοπλοΐας, νηολόγηση, εξοπλισμός ασφαλείας, φορολογία του τομέα, κλπ.), ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό από το ένα κράτος στο άλλο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι σε αυτή την περίπτωση η αρχή της επικουρικότητας βλάπτει την ανάπτυξη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

4.5 Η εποπτεία της αγοράς σήμερα δεν είναι καθόλου ικανοποιητική σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πολλά σκάφη αναψυχής που δεν συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα θορύβου και εκπομπών εισάγονται και πωλούνται στην Ευρώπη χωρίς να ελέγχονται οι εισαγωγείς τους από τις αρχές εποπτείας της αγοράς, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αθέμιτου ανταγωνισμού.

4.6 Στο πλαίσιο των εργασιών της, η Επιτροπή θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και των υπηρεσιών που συνδέονται με τη ναυσιπλοία αναψυχής, σύμφωνα με τις αρχές της οικολογίας και της προστασίας του τοπίου: διατήρηση των φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων, καταπολέμηση της ηχορύπανσης στα εσωτερικά ύδατα, αποτροπή της ρύπανσης των θαλάσσιων λεκανών με αστικά και βιομηχανικά απόβλητα, ασφάλεια των ατόμων που επιδίδονται σε διάφορες δραστηριότητες αναψυχής που αναπτύσσονται ή σχετίζονται με το νερό κλπ.

5. Τι μπορεί να κάνει η Ευρώπη;

5.1 Η ΕΟΚΕ διοργάνωσε δημόσια ακρόαση κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Ναυτικού Σαλονιού της Γένοβας (τον Οκτώβριο του 2012), κατά την οποία, χάρη στη σημαντική και εξειδικευμένη εμπειρία των συμμετεχόντων, μπόρεσε να συγκεντρώσει τις απόψεις, τα προβλήματα και τις επιθυμίες των διαφόρων ευρωπαϊκών φορέων της σχετικής βιομηχανίας.

5.2 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης κατέχει σήμερα την πρώτη θέση παγκοσμίως, παρά την τρέχουσα οικονομική κρίση, χάρη στην καινοτομία που υλοποιούν πάντα οι επιχειρήσεις σε αυτή. Οι τρέχουσες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε τραπεζική χρηματοδότηση απειλούν την ικανότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να επενδύουν στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία. Η καινοτομία παραμένει το ισχυρότερο στοιχείο για τη διατήρηση της ηγετικής θέσης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Είναι απαραίτητο να διευκολυνθεί η πρόσβαση των επιχειρήσεων του τομέα σε ευρωπαϊκούς πόρους για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, στους οποίους έχουν πρόσβαση άλλα μεταφορικά μέσα, ενώ η βιομηχανία θαλάσσης έχει περιορισμένη πρόσβαση σε αυτούς. Σε εθνικό επίπεδο, η φορολογική απαλλαγή των επενδύσεων στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία είναι ένα άλλο εργαλείο που πρέπει να προωθηθεί. Η καινοτομία για τη βιομηχανία θαλάσσης δεν είναι μόνο τεχνολογική, αλλά και καινοτομία που αφορά τη χρήση, τη συντήρηση και υπηρεσίες όπως η ναύλωση ή η χρηματοδότηση της βιομηχανίας αυτής.

5.3 Η κατάσταση στην Ευρώπη είναι ιδιαίτερα ανομοιογενής όσον αφορά τις κρατικές παραχωρήσεις στις ναυπηγικές επιχειρήσεις: σε ορισμένες χώρες οι επενδύσεις σε μαρίνες περιορίζονται από τους όρους με τους οποίους χορηγούνται οι παραχωρήσεις (είτε πολύ μικρής διάρκειας, είτε με την αβεβαιότητα σχετικά με την ανανέωση της σύμβασης παραχώρησης). Η ΕΟΚΕ συνιστά την ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τη διευκόλυνση των επενδύσεων σε αυτόν τον τομέα από ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

5.4 Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ο τουρισμός κατέστη ευρωπαϊκή αρμοδιότητα και η ΕΕ μπορεί να προτείνει, ως εκ τούτου, πρωτοβουλίες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανήγγειλε τη δημοσίευση της στρατηγικής της για τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό το 2013. Η στρατηγική αυτή θα συμβάλει στην περαιτέρω εξάπλωση την πρακτικής της ναυσιπλοίας αναψυχής στην Ευρώπη και στην αντιμετώπιση ορισμένων προβλημάτων που θα επισημανθούν σε αυτό το

μελλοντικό έγγραφο, όπως οι κανονιστικές διαφορές σχετικά με τις άδειες ναυσιπλοίας, τις νηολογήσεις ή ακόμη και τις απαιτήσεις ασφαλείας, προκειμένου να ληφθούν μέτρα για τη διασφάλιση της σύγκλισης των κανόνων της ναυσιπλοίας αναψυχής στην Ευρώπη.

5.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανάπτυξη των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών που πολλαπλασιάζονται στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου, αλλά διαπιστώνει αβεβαιότητα σχετικά με τους κανόνες ναυσιπλοίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά την εναρμόνιση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, των κανόνων πρόσβασης των σκαφών αναψυχής σε προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές, έτσι ώστε ο χρήστης να γνωρίζει από την αρχή, αν το σκάφος του είναι εξοπλισμένο για να πλέει σε αυτές τις περιοχές ή όχι.

5.6 Για τη βελτίωση της ασφαλείας, ενδείκνυται να συλλεχθούν, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στοιχεία για τα ατυχήματα σε μία κοινή βάση δεδομένων, η οποία να καθιστά δυνατή την από κοινού μελέτη και σύγκριση, καθώς και την καλύτερη κατανόηση των κινδύνων που συνδέονται με την άσκηση θαλάσσιων δραστηριοτήτων, έτσι ώστε να θεσπιστούν κανόνες καλύτερα προσαρμοσμένοι στους κινδύνους αυτούς. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εκπονήσει ένα μοντέλο συλλογής στοιχείων, κατόπιν συμφωνίας με τα κράτη μέλη, προκειμένου να υπάρχουν ενιαία και συγκρίσιμα στοιχεία.

5.7 Εξάλλου, θεμελιώδους σημασίας είναι και το ζήτημα της επαγγελματικής κατάρτισης και της αναγνώρισης των σχετικών δεξιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η κατάρτιση για τα επαγγέλματα της θάλασσας (ειδικά στον βιομηχανικό τομέα για τους μαθητευόμενους, όπως και στον τομέα των υπηρεσιών που σχετίζονται με την επισκευή και συντήρηση) δεν είναι διαθέσιμη οπουδήποτε στην Ευρώπη. Είναι σκόπιμο να υπάρξει προβληματισμός σχετικά με την εκπόνηση σχεδίων κατάρτισης που να αναγνωρίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η κατάρτιση ποιότητας και η αύξηση της κινητικότητας των εργαζομένων στην Ευρώπη με την προσέλκυση νέων στα επαγγέλματα της θάλασσας. Ενδείκνυται η θέσπιση ευρωπαϊκού διαβατηρίου «κατάρτισης», όπως αυτό που έχει θεσπιστεί για τους μηχανικούς ορυχείων⁽⁸⁾: οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμβάλουν στην ανάπτυξη ενός συστήματος αναγνώρισης των δεξιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προτείνοντας, για παράδειγμα, ένα πιλοτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του ECVET (Ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση)⁽⁸⁾. Ακόμη και η εκπαίδευση των πληρωμάτων και η εμπειρία στη θάλασσα είναι δύο τομείς που θα ωφεληθούν εξίσου από μια ευρωπαϊκή προοπτική, η οποία θα συμβάλει στο άνοιγμα της αγοράς εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η βιομηχανία θαλάσσης έχει ζημιωθεί κατά το παρελθόν από την έλλειψη προβολής και γνώσης των επαγγελματιών της στα σχολεία και στα πανεπιστήμια, με περιορισμό της γνώσης για πιθανή σταδιοδρομία στη θάλασσα. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, δεν υπάρχουν ακόμα κοινωνικές ρυθμίσεις ειδικά για τον κλάδο αυτό, πράγμα που περιορίζει επίσης την ελκυστικότητά του.

⁽⁸⁾ Το Ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) είναι το νέο ευρωπαϊκό μέσο για την προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της κινητικότητας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

5.8 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία θαλάσσης χρησιμοποιεί εδώ και 15 χρόνια διεθνή πρότυπα ISO εναρμονισμένα οδηγία 94/25/EK. Είναι σημαντικό η χρήση των διεθνών προτύπων ISO να προωθείται ως η μόνη τεχνική αναφορά για τα σκάφη αναψυχής σε διεθνές επίπεδο, ώστε να αποτραπεί η διάδοση εθνικών προτύπων (Βραζιλίας, Κίνας, κ.λπ.) που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε περαιτέρω κατακερματισμό των τεχνικών προδιαγραφών και να αποτελέσουν πραγματικά και αληθινά εμπόδια.

5.9 Η ΕΕ μπορεί και οφείλει να υπερασπιστεί τη βιομηχανία της, με τη βελτίωση και την αποτελεσματικότητα άμεσων και έμμεσων μέτρων ελέγχου και επιτήρησης της αγοράς, καθώς και με την υποστήριξη της πρόσβασης σε εκτός Ευρώπης αγορές για τις εξαγωγές της. Οι εμπορικές διαπραγματεύσεις μεταξύ της ΕΕ και της Mercosur, για παράδειγμα, θα πρέπει να είναι ευκαιρία καταπολέμησης των μέτρων προστατευτισμού και των υπέρογκων δασμών που επιβάλλονται από ορισμένες χώρες της Νότιας Αμερικής, προκειμένου να περιορίσουν την πρόσβαση στις αγορές τους.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επιχειρηματικά μοντέλα βιώσιμης ανάπτυξης, χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και βιομηχανικές μεταλλαγές» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2013/C 133/02)

Εισηγητής: **ο κ. van IERSEL**

Συνεισηγητής: **ο κ. GIBELLIERI**

Στις 12 Ιουλίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα *Επιχειρηματικά μοντέλα βιώσιμης ανάπτυξης, χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και βιομηχανικές μεταλλαγές* (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας).

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 22 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 57 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Οι καιροί είναι δύσκολοι για μεγάλα τμήματα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Ωστόσο, ένας αυξανόμενος αριθμός επιχειρήσεων τόσο στην Ευρώπη όσο και αλλού προετοιμάζεται με σκοπό να ανταποκριθεί στις πολυάριθμες παγκόσμιες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων των δημογραφικών εξελίξεων, της κλιματικής αλλαγής και, ειδικότερα, των στόχων της βιώσιμης οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει την αλλαγή νοοτροπίας που ανοίγει τον δρόμο για νέα ή κατάλληλα προσαρμοσμένα επιχειρηματικά μοντέλα. Η βιωσιμότητα αποτελεί ζήτημα στρατηγικής σημασίας για το Παγκόσμιο Συμβούλιο Επιχειρήσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD), για τις πρωτοβουλίες μεταξύ εταιρειών σε εθνικό επίπεδο, καθώς και για την προετοιμασία τομεακών χαρτών πορείας για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών σε επίπεδο ΕΕ. Οι αλλαγές που σημειώνονται όσον αφορά τις βασικές προτεραιότητες και τη δομή των επιχειρήσεων, αλλά και τις διεθνείς αλυσίδες αξίας, οδηγούν στη διαμόρφωση νέων επιχειρηματικών μοντέλων.

1.3 Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η προκαταρκτική δέσμευση των επικεφαλής επιχειρήσεων, η οποία επηρεάζει επίσης τις σχέσεις ανάντη και κατόντη. Αντίστοιχη δέσμευση και καινοτομία παρατηρούνται σε όλα τα επίπεδα, υποστηριζόμενες από διαδραστικό διάλογο με τα συμβούλια των εργαζομένων και από ειδικά προγράμματα στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, καθώς και από κλαδικό κοινωνικό διάλογο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.4 Κατά τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, απαιτείται να διασφαλιστεί η ύπαρξη επικαιροποιημένων δεξιοτήτων και η διαθεσιμότητα θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης έτσι ώστε να αποφεύγονται, στο μέτρο του δυνατού, οι περιόδοι διακεκομμένης απασχόλησης ή η προσωρινή ανεργία. Κρίνεται σκόπιμο να τεθούν σε εφαρμογή ευρωπαϊκά, εθνικά και περιφερει-

κά προγράμματα, καθώς και κατάλληλα προσαρμοσμένες ενδοεταιρικές δράσεις.

1.5 Οι νέες προοπτικές και η καινούρια δυναμική θα βελτιώσουν την ευρωστία των επιχειρήσεων και των αλυσίδων αξίας, διασφαλίζοντας τις επενδύσεις και την απασχόληση. Μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών απαιτεί συνεχή και δεόντως προσαρμοσμένο συντονισμό των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών ρυθμίσεων. Οι δημόσιες πολιτικές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις απόψεις και τις μεθόδους του ιδιωτικού τομέα και να συμπεριλάβουν στοχοθετημένες εταιρικές προσεγγίσεις, οι οποίες συχνά προηγούνται των κρατικών πρακτικών.

1.6 Με σκοπό να υποστηριχθεί η αναπτυξιακή πρωτοβουλία, η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης των μέχρι σήμερα αναξιοποίητων πόρων ή ακόμη και νέων πόρων, για τη χρηματοδότηση επειγόντων μέτρων. Η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει την Ε&Α και την καινοτομία, δίνοντας προτεραιότητα σε πρωτοβουλίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στο προσεχές πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το οποίο δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να διακοπεί. Η Επιτροπή θα πρέπει, επίσης, να ενθαρρύνει την καθιέρωση επιχειρησιακών εταιρικών σχέσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ-PPP), σε στενή συνεργασία με τις ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες και τους βιομηχανικούς κλάδους που καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα καινοτομίας.

1.7 Ζωτική σημασία έχει η συνέπεια. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη διαμόρφωσης ενός ορθά καθορισμένου, συνεκτικού και μακροπρόθεσμου πλαισίου της ΕΕ κατόπιν συζήτησης με όλους τους ενδιαφερομένους φορείς, αποτροπής της υπερβολικής ρύθμισης, εδραίωσης μιας ισχυρής σχέσης μεταξύ Ε&Α/καινοτομίας και ενέργειας/κλιματικής πολιτικής, καθώς και δημιουργίας αποτελεσματικών ενεργειακών υποδομών και δυνατοτήτων αποθήκευσης. Απαιτείται να ληφθούν υπόψη οι ορθές πρακτικές και οι αποτελεσματικοί, από κοινού αποφασιζόμενοι, μηχανισμοί. Ένα τέτοιο ευρωπαϊκό πλαίσιο θα μπορούσε επίσης να ενισχύσει την αποδοχή εκ μέρους του κοινού και των άμεσα ενδιαφερομένων.

1.8 Η ΕΕ είναι υπεύθυνη σχεδόν για το 10% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Το ποσοστό αυτό θα μειωθεί περίπου σε 5% κατά την περίοδο 2040-2050. Δεν αμφισβητείται ότι η ΕΕ έχει αναλάβει ηγετικό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις με σκοπό τη σύναψη μιας δεσμευτικής παγκόσμιας συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι στρεβλώσεις πρέπει να αποφεύγονται. Για όσο διάστημα δεν θα υπάρχουν παγκοσμίως ισότιμοι κανόνες για τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου και των τιμών CO₂, οι ανισορροπίες μεταξύ της ΕΕ και του υπόλοιπου κόσμου πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευρωπαϊκά μέτρα για τους διάφορους παγκοσμιοποιημένους κλάδους.

1.9 Οι τελευταίες εξελίξεις πρέπει να ληφθούν υπόψη. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας ενημερωμένης αξιολόγησης των στόχων όσον αφορά τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών λόγω της ανησυχητικής μετατόπισης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων προς τρίτες χώρες, κυρίως τις Ηνωμένες Πολιτείες, επειδή ασκούν ρεαλιστική και μακροπρόθεσμη ενεργειακή πολιτική που αποδεικνύεται επίζημια για τις ευρωπαϊκές επενδύσεις και θέσεις απασχόλησης.

1.10 Μία ανοικτή κοινωνία της γνώσης χρειάζεται ευελιξία ως προς τις μορφές συμμετοχής, τους κανόνες και τις ευθύνες. Απαιτείται να αναπτυχθεί ένα νέο πνεύμα καινοτομίας, με βάση τη συμμετοχή των επηρεαζόμενων ομάδων. Στόχος πρέπει να είναι η επίτευξη ουσιαστικής κοινωνικής συναίνεσης. Είναι σημαντικό να επιτευχθεί η σε βάθος κατανόηση των προκλήσεων και να αναγνωριστεί ότι τα σύνθετα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μπορούν να ξεπεραστούν μόνο με την αλληλεπίδραση της βιομηχανίας, της επιστήμης, της κοινωνίας και της πολιτικής. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη –εταιρείες και εργαζόμενοι σε αυτές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κοινωνικοί εταίροι, προμηθευτές και πελάτες, καθώς και καταναλωτές– θα πρέπει να έχουν συμμετοχή σε αυτή την προσπάθεια. Η διαφάνεια θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται.

1.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι προσεγγίσεις που επισημαίνονται στην παρούσα γνωμοδότηση οφείλουν να ενσωματωθούν στη μελλοντική βιομηχανική πολιτική και σε άλλες σχετικές πολιτικές. Η ΕΕ θα πρέπει πάντοτε να συνδέει την κλιματική πολιτική της με τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, συνεργαζόμενη με τη βιομηχανία για την εξεύρεση λύσεων που να βασίζονται στη δυνατότητα τεχνικής εφαρμογής και στην οικονομική βιωσιμότητα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η τεχνολογία και η καινοτομία, οι παγκοσμιοποιημένες χρηματοοικονομικές αγορές και το εμπόριο, τα επί παραγγελία προϊόντα, η δυναμική αλυσίδα αξίας και η ανακύκλωση αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στη σημερινή οικονομία.

2.2 Παράλληλα, η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, οι εισοδηματικές αποκλίσεις και τα προβλήματα που αφορούν τις πρώτες ύλες, το νερό και τα τρόφιμα θέτουν πρόσθετες προκλήσεις. Η κλιματική αλλαγή, η βιώσιμη ανάπτυξη και η ενέργεια –από την

άποψη της απόδοσης, των απαιτήσεων για χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της πρόσβασης στους πόρους– αποτελούν σημαντικά διακυβεύματα σε διεθνές επίπεδο. Οι νέοι στόχοι πρέπει να υλοποιηθούν σε ένα αβέβαιο κλίμα, με χαμηλή ανάπτυξη στην Ευρώπη.

2.3 Οι πολυεθνικές εταιρείες και οι εργαζόμενοι τους, καθώς και οι αλυσίδες αξίας ανάντη και κατόντη, βρίσκονται όλο και περισσότερο αντιμετώπιες με την πολυπλοκότητα της παρούσας κατάστασης. Οι ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας εξακολουθούν να κατέχουν ηγετικές θέσεις παγκοσμίως. Η θέση αυτή πρέπει να διασφαλιστεί.

2.4 Η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει ορισμένες τρέχουσες τάσεις από πλευράς νοοτροπίας και συμπεριφοράς στο εσωτερικό διαφόρων κλάδων και επιχειρήσεων που ανοίγουν το δρόμο για νέα επιχειρηματικά μοντέλα. Οι τεράστιες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε μπορούν να διευθετηθούν με επιτυχία μόνο με δημόσιες και ιδιωτικές προσεγγίσεις, βασισμένες σε αναλύσεις που να έχουν συμφωνηθεί από κοινού, σε τελειοποιημένο συντονισμό και σε πρωτοβουλίες υπέρ της ανάπτυξης και της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων εργασίας. Οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς πρέπει να συνεργαστούν ως εταίροι στη μελλοντική αυτή πορεία.

2.5 Υπάρχει ευρεία συμφωνία ότι η αύξηση των εκπομπών CO₂ επί πολλές δεκαετίες έχει προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις όσον αφορά το φαινόμενο του θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας, αξιοσημείωτες μεταβολές στις καιρικές συνθήκες και πρόσθετες απρόβλεπτες συνέπειες, όπως η αύξηση της στάθμης της θάλασσας και μεταβολές στις οικολογικές συνθήκες και στα οικοσυστήματα που έχουν (αρνητικές) επιπτώσεις στη γεωργία και επιφέρουν δυσανάλογες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων με επακόλουθη αύξηση της πείνας και της φτώχειας.

2.6 Τα προβλήματα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή εντείνονται⁽¹⁾. Όσο περίπλοκο κι αν είναι το ζήτημα αυτό, το κύριο δίδαγμα έγκειται στο γεγονός ότι η παγκόσμια στόχευση των πολιτικών για το CO₂ και τις χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές είναι ιδιαίτερα επιθυμητή.

2.7 Εν τω μεταξύ, παρά την έλλειψη σταθερού μακροπρόθεσμου πλαισίου, πολλές εταιρείες αναπτύσσουν δράση για τη διαμόρφωση βιώσιμων επιχειρηματικών στρατηγικών ανάντη και κατόντη και παράγουν περισσότερο βιώσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης, σημαντικές αλλαγές πραγματοποιούνται λόγω αναδιάρθρωσης, βελτιστοποίησης και επανασχεδιασμού. Η εστίαση στην τεχνολογία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και στην καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας για την εξεύρεση λύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

⁽¹⁾ Βλ. Εκθέσεις της διακυβερνητικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (IPCC). http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_and_data_reports.shtml

2.8 Οι αλυσίδες αξίας παραμένουν σημαντικό κοινωνικοοικονομικό πλεονέκτημα για την Ευρώπη. Η βιώσιμη παραγωγή μπορεί να επιτευχθεί μόνο με βάση την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία, τις νέες δεξιότητες και την υψηλής ποιότητας απασχόληση. Οι κυριότερες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής, όπως η βιοτεχνολογία, η νανοτεχνολογία και τα νέα υλικά, είναι όλο και πιο αναγκαίες διότι το ταχέως μειούμενο κόστος επικοινωνίας και συντονισμού διευκολύνει τη γεωγραφική διασπορά των διαφόρων δραστηριοτήτων στο εσωτερικό των αλυσίδων αξίας. Παρότι η διαδικασία αυτή δεν είναι γραμμική, συχνά συνεπάγεται τη μετεγκατάσταση των δραστηριοτήτων υψηλής έντασης εργατικού δυναμικού και των ψηφιακών δραστηριοτήτων.

2.9 Σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό εταιρειών κερδίζει έδαφος η άποψη ότι «Άνθρωποι, Πλανήτης και Κέρδος» (μία πασίγνωστη έκφραση που χρονολογείται από τη δεκαετία του '90 και που επανέρχεται ξανά στο προσκήνιο) πρέπει να αποτελέσουν την κατευθυντήρια γραμμή, παρά τα συχνά πολύπλοκα διλήμματα και τις αντικρουόμενες επιλογές. Η άποψη αυτή θα πρέπει να οδηγήσει στη διαμόρφωση μιας οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής θεώρησης εστιασμένης στην επιχείρηση, η οποία να ανταποκρίνεται σε πεποιθήσεις, εξελίξεις και δείκτες παγκόσμιας εμβέλειας.

2.10 Μια στοχευμένη προσέγγιση εστιασμένη στην επιχείρηση, η οποία υιοθετείται ήδη σε διάφορες χώρες, θα ενισχύσει τη θέση των εταιρειών που εδρεύουν στην Ευρώπη. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως στρατηγική για το μέλλον, με δεσμευτική ισχύ για τους διευθύνοντες συμβούλους, τα διοικητικά συμβούλια, το προσωπικό, τους προμηθευτές, τους πελάτες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τους υπόλοιπους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και για διάφορους άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

3. Αναλυτικές παρατηρήσεις

3.1 Η άλλοτε κυριαρχία του δυτικού κόσμου έχει αντικατασταθεί από πολυκεντρισμό, με πολλά κέντρα βάρους. Οι πολυεθνικές εταιρείες αποτελούν σε πολυάριθμες περιπτώσεις τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των διαφόρων κέντρων. Η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται συνεχώς υπό την πίεση διαφορετικών (στρεβλωτικών) πολιτικών και οικονομικών επιρροών.

3.2 Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι στόχοι όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια. Τα Ηνωμένα Έθνη, ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και ο ιδιωτικός τομέας, εκπονούν αναλύσεις και καθορίζουν τις επιθυμητές πολιτικές για να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες προκλήσεις. Εναπόκειται στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην κατάρτιση του σχετικού θεματολογίου, να καθορίσουν τους κανόνες του παιχνιδιού και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για επενδύσεις και καινοτομία.

3.3 Ο Δείκτης Αειφορίας Dow Jones του 1999 και η πρωτοβουλία για την υποβολή εκθέσεων απολογισμού σε παγκόσμιο επίπεδο (Global Reporting Initiative - GRI) προωθούν την ευαισθη-

τοποίηση για τη «βιωσιμότητα», όπως κάνουν και πολλοί άλλοι φορείς, καθώς και κορυφαίες εταιρείες και οι εργαζόμενοί τους, κοινωνικοί εταίροι και μη κυβερνητικές οργανώσεις κάθε είδους. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Επιχειρήσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD) που εδρεύει στη Γενεύη είναι ένα ενεργό δίκτυο επιχειρήσεων που διαμορφώνει τις απόψεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τις παγκόσμιες διαπραγματεύσεις για την κλιματική αλλαγή· διαδραματίζει επίσης ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων για επιχειρήσεις και συνενώνει πολύπλευρα σχέδια διαφόρων επιχειρήσεων. Στις σημαντικές πρωτοβουλίες του WBCSD περιλαμβάνονται η «Vision 2050» το 2010, ακολουθούμενη από την «Changing Pace» το 2012, όπου εξηγείται ο ρόλος της ρύθμισης για την προαγωγή της ορθής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων⁽²⁾.

3.4 Σύμφωνα με την «Changing Pace», οι κυβερνήσεις οφείλουν να επιλέξουν με σαφήνεια τις προτεραιότητές τους και να θεσπίσουν τους κανόνες που θα διέπουν την επιλογή των προτεραιοτήτων αυτών έναντι των στόχων στον τομέα της ανάπτυξης και της αγοραστικής δύναμης, αλλά και να καθορίσουν πώς θα επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Ο θεμελιώδης στόχος για τις επιχειρήσεις είναι «να παρέχουν συνεχώς βελτιωμένα αγαθά και υπηρεσίες για έναν διαρκώς αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων, σε προσιτές τιμές, αποφεύγοντας τον μη βιώσιμο αντίκτυπο και επιδιώκοντας τη δημιουργία θέσεων εργασίας και οικονομικής αξίας»⁽³⁾.

3.5 Η «Changing Pace» εντοπίζει μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες παγκόσμιες μαζικές τάσεις και δημόσιες πολιτικές και στόχους και, στη συνέχεια, παρέχει μια επιχειρηματική θεώρηση των πολιτικών επιλογών. Το κεφάλαιο με τίτλο «People's values» (Ανθρώπινες αξίες) εξετάζει συγκεκριμένα το ζήτημα του υπεύθυνου πολίτη και καταναλωτή.

3.6 Υπάρχει ένα σαφές χάσμα μεταξύ των γενικά αποδεκτών αναλύσεων και των στόχων που επιτυγχάνονται πραγματικά από τις κυβερνήσεις. Η τρέχουσα κρίση έχει σοβαρές πιθανότητες να επιβαρύνει σημαντικά την ευρωπαϊκή οικονομία: πολλές επιχειρήσεις αναγκάζονται να προσαρμόσουν την παραγωγική τους ικανότητα σε μια συρρικνούμενη ζήτηση στο δυτικό κόσμο αλλά και, όπως φαίνεται, στην Κίνα και την Ινδία.

3.7 Η ΕΕ είναι πρωτοπόρος στην προσπάθεια αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης διότι υιοθέτησε το πρωτόκολλο του Κιότο και εφαρμόζει τη σχετική νομοθεσία. Εν τω μεταξύ, άλλοι σημαντικοί παράγοντες σε παγκόσμιο επίπεδο δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει παρόμοιες αρχές, πόσο μάλλον δεσμευτική νομοθεσία. Αυτή η μη ισορροπημένη και μη ικανοποιητική κατάσταση συνεχίζεται, παρά τις πρόσφατες διασκέψεις του ΟΗΕ. Η έλλειψη σαφήνειας για τη βιομηχανία της ΕΕ τροφοδοτεί την αβεβαιότητα και την ανησυχία μεταξύ των εργαζομένων των εν λόγω επιχειρήσεων. Μια καλά συντονισμένη και ισορροπημένη προσέγγιση, με συντονισμό των δημόσιων και των ιδιωτικών φορέων, είναι απολύτως απαραίτητη.

⁽²⁾ *Changing Pace, Public policy options to scale and accelerate business action towards Vision 2050*, (Επιλογές δημόσιας πολιτικής για τη διαβίωση και την επιτάχυνση της επιχειρηματικής δράσης προς το Όραμα για το 2050), 2012. <http://www.wbcsd.org/changingpace.aspx>

⁽³⁾ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 2.

3.8 Σήμερα οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε φάση εξορθολογισμού. Αν και η τεχνολογία, η καινοτομία και οι ισχυρές αλυσίδες αξίας εξασφαλίζουν ικανοποιητικά αποτελέσματα, συνοδεύονται ωστόσο από καταστροφικές συνέπειες για τις επιχειρήσεις και την απασχόληση. Η ανεργία βρίσκεται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα σε όλη την Ευρώπη και η απασχόληση των νέων αποτελεί αντικείμενο ανησυχίας σχεδόν παντού. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για νέες προοπτικές.

3.9 Η κρίση στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας επηρεάζει τις προοπτικές για φιλόδοξες πολιτικές όσον αφορά την κλιματική αλλαγή. Εκτεταμένες απολύσεις στη βιομηχανία και ελάχιστη ή καθόλου πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τους νέους υπονομεύουν τη μεταφορά της γνώσης και της εμπειρογνομosύνης που είναι απολύτως αναγκαίες για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών.

3.10 Από την άλλη πλευρά, η ευρεία συνειδητοποίηση της κλιματικής αλλαγής και των υπόλοιπων προκλήσεων δημιουργεί νέες ευκαιρίες. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εντάσσουν σταδιακά τα ζητήματα αυτά στις στρατηγικές τους και προσπαθούν να αποκτήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Μια παρόμοια εξέλιξη γίνεται επίσης αισθητή σε κορυφαίες επιχειρήσεις στις ΗΠΑ, στην Ιαπωνία, ακόμη και σε αναδυόμενες χώρες όπως στην Κίνα. Σε πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις επικρατεί η πεποίθηση, από την κορυφή ως τη βάση της ιεραρχίας, ότι οι προσαρμογές αυτές θα φέρουν καρπούς, διαμορφώνοντας ευνοϊκές συνθήκες για όλους. Τα πιο ενδιαφέροντα αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί με διαδικασίες του τύπου «από λίκνο σε λίκνο» (cradle-to-cradle) και με την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας που χρησιμοποιεί περιορισμένους πόρους και υλικά.

3.11 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ επιμένει ως προς τον αποτελεσματικό συντονισμό των αναλύσεων και των απόψεων, καθώς και ως προς τον καθορισμό του κατάλληλου θεματολογίου μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Τούτο έχει ζωτική σημασία σε πολλά επίπεδα –παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό– προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ευρωπαϊκή οικονομία θα παραμείνει ανταγωνιστική, με παράλληλη διαφύλαξη της βιωσιμότητας και της κοινωνικής καινοτομίας. Το κλειδί βρίσκεται στην τεχνολογία και στην προώθηση της καινοτομίας, καθώς και στη διασφάλιση επικαιροποιημένων ικανοτήτων, δεξιοτήτων και μεθόδων διαχείρισης.

4. Επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και πρακτικές

4.1 Οι επιχειρήσεις προωθούν ολοένα και περισσότερο στόχους βιωσιμότητας στο εσωτερικό τους, ως τμήμα τόσο μιας εταιρικής νοοτροπίας όσο και διαφόρων πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων. Κατά τον ίδιο τρόπο, σε παγκόσμια κλίμακα, μια σειρά κορυφαίων εταιρειών έχουν ενστερνιστεί τις αρχές της «Changing Pace»⁽⁴⁾, ενώ παρεμφερείς πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται στην Ευρώπη, τόσο σε κλαδικό όσο και σε εταιρικό επίπεδο.

4.2 Η τάση αυτή εξαπλώνεται με διαφορετικό ρυθμό στους διάφορους τομείς κλάδους και τις επιμέρους επιχειρήσεις. Χρει-

άζεται χρόνος και μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να προαχθεί μια νέα νοοτροπία που να ευνοεί τον επαναπροσδιορισμό των στόχων, ειδικά σε μια περίοδο αργής ανάπτυξης. Ευρύτερες κοινωνικές τάσεις, όπως αυτές εκφράζονται από ΜΚΟ και απαιτητικούς καταναλωτές, προωθούν επίσης νέες προσεγγίσεις και μεθόδους.

4.3 Η συγκεκριμένη εξέλιξη καταδεικνύεται σε μελέτες τόσο της Επιτροπής όσο και μεμονωμένων εμπειρογνομόνων. Πέρυσι, μια έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι: «Η συνολική εικόνα της βιομηχανικής οικολογικής απόδοσης στην ΕΕ παρουσιάζει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης και του περιβαλλοντικού αντικτύπου κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, όπου σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η μεγαλύτερη βιωσιμότητα και αποδοτικότητα των πόρων στη βιομηχανία»⁽⁵⁾.

4.4 Με στόχο την οικοδόμηση της μελλοντικής ευρωστίας των επιχειρήσεων, οι διευθύνοντες σύμβουλοι και τα διοικητικά συμβούλια δεσμεύονται συχνά σε τέτοιου είδους διαδικασίες αναλαμβάνοντας άμεση ευθύνη, γεγονός που εξασφαλίζει καλύτερη δομή και στοχοθέτηση εντός των επιχειρήσεων. Στο δίκτυο WBCSD, η προσωπική δέσμευση αποτελεί την τρέχουσα πρακτική. Το παράδειγμα αυτό ακολουθούν και επιχειρήσεις σε διάφορες χώρες. Η σύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων και βιωσιμότητας γίνεται όλο και πιο ορατή και απτή.

4.5 Διάφορες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις έχουν αναλάβει πολυάριθμες πρωτοβουλίες για να συνδέσουν τους περιβαλλοντικούς στόχους με την οικονομική ευρωστία. Η διαδικασία αυτή, η οποία ξεκίνησε στη Βόρεια Ευρώπη, εντείνεται και εξαπλώνεται σταδιακά σε ολόκληρη την ήπειρο. Οι στόχοι των μεμονωμένων επιχειρήσεων εκφράζονται με δηλώσεις αποστολής, συγκεκριμένα έργα και δράσεις συνεργασίας με πανεπιστημιακούς, ΜΚΟ, κοινωνικούς εταίρους και άλλους φορείς. Στους ενδιαφερόμενους εθνικούς οργανισμούς περιλαμβάνονται οι εξής:

— στη Γερμανία: *Unternehmensnetzwerk: der Ulmer Initiativkreis Nachhaltige Wirtschaftsentwicklung*, έτος ίδρυσης 1992·

— στη Γαλλία: *Entreprises pour l'Environnement*, εταίρος του WBCSD, αποτελούμενος από 40 μεγάλες επιχειρήσεις· μια άλλη πρωτοβουλία στο πλαίσιο του *Mouvement des Entreprises de France* (MEDEF) αφορά 250 επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν δεσμεύσεις για το Rio+20·

— μια ομάδα βρετανικών επιχειρήσεων αναλαμβάνουν παρόμοιες δεσμεύσεις ως τμήμα του έργου *Prince of Wales's Accounting for Sustainability*·

⁽⁴⁾ Βλ. υποσημειώσεις 1, 2 και 3. Η WBCSD έχει 200 μέλη, στα οποία περιλαμβάνονται 100 περίπου ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

⁽⁵⁾ Βλ. φυλλάδιο της Επιτροπής «Sustainable Industry: Going for Growth & Resource Efficiency», Ιούλιος 2011. Βλ. επίσης «Study on the Competitiveness of European Companies and Resource Efficiency», Ιούλιος 2011, και «Study on the Competitiveness of the EU eco-industry», Σεπτέμβριος 2009.

— στις Κάτω Χώρες: *Dutch Sustainable Growth Coalition*, έτος ίδρυσης 2012· περιλαμβάνει επτά κορυφαίες εταιρείες σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων, εντός του πλαισίου της ένωσης εργοδοτών VNO-NCW· ο συνασπισμός αυτός αναπτύσσει στόχους, πρακτικές και μεθόδους με μέλημα τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της αλυσίδας κατάντη και ανάντη·

— στο Ηνωμένο Βασίλειο, η *UK Sustainable Investment and Finance Association* δρομολόγησε πρόσφατα μια πρωτοβουλία για τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις από επιχειρήσεις και κατόχους στοιχείων ενεργητικού. Τον Νοέμβριο του 2012, πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο η *Banking Environment Initiative Forum 2012*, η πρώτη ετήσια διάσκεψη για τράπεζες και επιχειρήσεις παγκόσμιας εμβέλειας που ασχολούνται με βιώσιμες επενδύσεις.

4.6 Υπάρχουν ακόμα πολύ διαφορετικές προσεγγίσεις, οι οποίες σχετίζονται με το στάδιο οικονομικής ανάπτυξης και τον βαθμό στον οποίο οι εθνικές οικονομίες και η E&A συνδέονται με τις εξελίξεις πέρα από το εθνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο. Ωστόσο, στο άμεσο μέλλον, οι επιχειρήσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη θα λειτουργούν στο ίδιο παγκόσμιο πλαίσιο το οποίο θα απαιτεί παρόμοιες συμπεριφορές και αντιδράσεις. Η διοίκηση, καθώς και η εκπαίδευση και η κατάρτιση, θα πρέπει να προετοιμαστούν ενόψει αυτής της κατάστασης.

4.7 Εντοπίζονται ήδη ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά:

— Τα απτά αποτελέσματα των διεθνών πολιτικών διαπραγματεύσεων εξακολουθούν να είναι περιορισμένα λόγω διαφορετικών πολιτικών απόψεων, πρακτικών και κοινωνικοοικονομικών πιέσεων. Αντίθετα, νέες νοοτροπίες αρχίζουν να εδραιώνονται στους επιχειρηματικούς κύκλους, ιδιαίτερα στον δυτικό κόσμο.

— Τελευταία, παρατηρείται μια τάση ανάληψης δεσμεύσεων από τους επικεφαλής επιχειρήσεων, καθώς και μια τάση αποφασιστικής ηγεσίας που οδηγεί σε περισσότερο στοχοθετημένη διαχείριση. Οι βιώσιμες λύσεις αποκτούν όλο και μεγαλύτερη προτεραιότητα στο πλαίσιο των εσωτερικών εταιρικών συζητήσεων και διαδικασιών. Με τον τρόπο αυτό, σηματοδοτείται μια νέα φάση που συνεπάγεται προσαρμογές στα επιχειρηματικά μοντέλα, στο σχεδιασμό της κατάρτισης και της σταδιοδρομίας, καθώς και στη νοοτροπία του προσωπικού των επιχειρήσεων.

— Παρατηρείται μια στροφή προς πιο μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις, χωρίς ωστόσο να εγκαταλείπονται οι βραχυπρόθεσμες και αποτελεσματικές προσεγγίσεις.

— Οι προμηθευτές και οι πελάτες συμμετέχουν συχνά στις διάφορες διεργασίες.

— Εκτός από τους παραδοσιακούς φορείς, όπως οι εργαζόμενοι και οι κοινωνικοί εταίροι, οι συζητήσεις με ΜΚΟ γίνονται όλο και πιο συχνές και οι πελάτες αναδεικνύονται σε ολόένα και πιο καθοριστικό παράγοντα.

— Αποδίδεται διαρκώς μεγαλύτερη προσοχή στην επαγγελματική και στη δια βίου κατάρτιση, καθώς και στη μάθηση που αποβάλλεται στα πανεπιστήμια και στις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων. Οι νέοι εργαζόμενοι προσελκύονται από αυτή τη νέα προοπτική η οποία διευκολύνει και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

— Οι τάσεις αυτές πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα των δημόσιων στόχων που έχουν τεθεί για την ανταγωνιστικότητα και την ευρωπαϊκή βιωσιμότητα.

5. Βιώσιμες αναπτυξιακές στρατηγικές χαμηλών εκπομπών

5.1 Οι αναπτυξιακές στρατηγικές χαμηλών εκπομπών θα διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και είναι συνδεδεμένες με τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ.

5.2 Η ευρωπαϊκή βιομηχανία καλείται σήμερα να ανταποκριθεί σε ένα ευρύ και σύνθετο μίγμα στόχων και μέσων άσκησης πολιτικής σε ευρωπαϊκό, εθνικό, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στη μείωση των εκπομπών CO₂, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην ενεργειακή απόδοση. Οι στόχοι και τα μέσα είναι ενίοτε ασαφή, αλληλεπικαλυπτόμενα και ολοκληρωμένα ατελώς. Για να είναι αποτελεσματική και αποδοτική από πλευράς κόστους, η βιομηχανία χρειάζεται πιο απλές, προβλέψιμες και ολοκληρωμένες πολιτικές.

5.3 Η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών προχωρά χάρη στις προσπάθειες μείωσης του κόστους, μετά την άνοδο των τιμών του πετρελαίου και της ενέργειας που σημειώθηκε πριν από τη διαμόρφωση πνεύματος περιβαλλοντικής προσασίας, το οποίο αναδείχθηκε εξαιτίας των συνεπειών (υπαρκτών ή αναμενόμενων) της κλιματικής αλλαγής που προκαλείται από τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

5.4 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ένα ενιαίο και συνεκτικό πλαίσιο της ΕΕ για έναν ενεργειακό εφοδιασμό ασφαλέστερο, ανταγωνιστικό και με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, ο οποίος να υλοποιείται με συνέπεια στα κράτη μέλη, πρέπει να αποτελείται από τέσσερις βασικούς πυλώνες:

— συνεκτική ενεργειακή και κλιματική πολιτική για τους τομείς που καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ), βάσει επιστημονικά αποδεδειγμένων αποτελεσμάτων·

— αξιοποίηση της δυνητικής συμβολής των τομέων που δεν καλύπτονται από το ΣΕΔΕ·

— ισχυρότερη σύνδεση E&A και καινοτομίας, αφενός, και ενέργειας/κλιματικής πολιτικής, αφετέρου· και

— ενεργειακή υποδομή και νομοθεσία που να επιτρέπουν την αποδοτική μεταφορά της ενέργειας και την ευφυή χρήση των ενεργειακών δικτύων, σε συνδυασμό με εκσυγχρονισμένες ικανότητες αποθήκευσης και ευέλικτο έλεγχο της ζήτησης.

5.5 Το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ-ΕΕ) θα είναι το βασικό μέσο της πολιτικής της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με εναρμονισμένο και οικονομικά αποδοτικό τρόπο· το μέσο αυτό κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστεί με βάση τις αρχές της αγοράς (αγορακεντρικά). Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι υπάρχουν τρία κρίσιμα ζητήματα που δεν έχουν ακόμη εξεταστεί:

— το ΣΕΔΕ θα πρέπει να παρέχει στις επιχειρήσεις μακροπρόθεσμη επενδυτική σταθερότητα, πράγμα που προς το παρόν δεν ισχύει·

— απαιτείται να αποφευχθεί η δαπανηρή και επιζήμια πολυνομία στην Ευρώπη, προς όφελος ενός τελειοποιημένου συντονισμού των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων· και

— στο ΣΕΔΕ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διακυμάνσεις ως προς τις ανταγωνιστικές θέσεις των επιχειρήσεων και των διαφόρων κλάδων. Το ζήτημα αυτό θα αποκτήσει ακόμη ζωτικότερη σημασία σε περίπτωση που τεθούν σε εφαρμογή πιο φιλόδοξοι στόχοι και εφόσον άλλοι παγκόσμιοι παράγοντες αποδειχθούν απρόθυμοι ή ανίκανοι να αναπτύξουν ή να εφαρμόσουν βιώσιμους στόχους χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Απαιτείται να αποφευχθούν μεμονωμένες ευρωπαϊκές προσεγγίσεις που είναι αντιπαραγωγικές για τις επενδύσεις και την απασχόληση σε παγκοσμιοποιημένους κλάδους.

5.6 Επιπλέον, υπάρχει ευρεία συμφωνία ότι απαιτούνται σημαντικές αρχικές επενδύσεις για δημόσιες υποδομές, π.χ. για το ευρωπαϊκό ενεργειακό δίκτυο. Η ανάληψη δέσμευσης από τους δημόσιους φορείς για την εξασφάλιση της αρχικής επένδυσης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ιδιωτών επενδυτών θα αποδειχθεί πρωταρχικής σημασίας. Το ζήτημα αυτό θα πρέπει να συζητηθεί στο Συμβούλιο και να συμπεριληφθεί στην πρωτοβουλία της ΕΕ για την ανάπτυξη.

5.7 Τούτο αναμένεται επίσης να μετριάσει την αξιοσημείωτη τάση μετεκατάστασης ορισμένων ευρωπαϊκών βιομηχανικών δραστηριοτήτων σε άλλες περιοχές του κόσμου, παρά το γεγονός ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η εφαρμογή της λαμβάνουν υπόψη τον κίνδυνο διαρροής άνθρακα.

5.8 Οποιαδήποτε πρόταση για τη διαρθρωτική βελτίωση του ΣΕΔΕ θα πρέπει να διευθετήσει τα ζητήματα που επισημαίνονται στα σημεία 5.4 και 5.5. Η τρέχουσα συζήτηση σχετικά με την προσαρμογή του ΣΕΔΕ δεν επικεντρώνεται επαρκώς στην επίλυση των θεμάτων αυτών ή στην τροποποίηση του σχεδιασμού του ΣΕΔΕ.

Από το 2020 και μετά, η προσαρμογή των κατευθύνσεων θα πρέπει να οδηγήσει σε μια σταθερή τιμή CO₂, βάσει της οποίας οι συμμετέχοντες στην αγορά πιστεύεται ότι θα είναι σε θέση να προγραμματίσουν τη λήψη μακροπρόθεσμων επενδυτικών αποφάσεων για την εξεύρεση λύσεων με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές. Η βελτίωση του σχεδιασμού του συστήματος ΣΕΔΕ θα μπορούσε να αποτρέψει την ανάγκη βραχυπρόθεσμων πολιτικών παρεμβάσεων.

5.9 Η βελτίωση του σχεδιασμού του ΣΕΔΕ είναι επίσης αναγκαία για τη μεγιστοποίηση του βαθμού αποδοχής εκ μέρους της κοινής γνώμης και των εργαζομένων. Παρόλο που κάποιες «παραδοσιακές» θέσεις εργασίας αναμένεται να εξαφανιστούν γρήγορα, δεν έχουν ακόμη ουσιαστικά δημιουργηθεί νέες «πράσινες» θέσεις εργασίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Οι εξαιρετικά απότομες μεταβολές δείχνουν ότι η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών συχνά βιώνεται ως απειλή σε παραδοσιακούς τομείς παραγωγής. Ο κοινωνικός διάλογος σε διάφορα επίπεδα είναι απαραίτητος για την προώθηση της διαφάνειας και της αποδοχής από τους ενδιαφερόμενους, καθώς και για τη δρομολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης, έτσι ώστε όλοι οι εργαζόμενοι να έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόσουν τις δεξιότητές τους στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

5.10 Χρειάζεται οπωσδήποτε μια νέα πολιτική για την Ε&Α και την καινοτομία, εστιασμένη στη δημιουργία αξίας σε περίπλοκες (διεθνείς) αλυσίδες αξίας που στοχεύουν σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η σημερινή τεχνολογική κατεύθυνση πρέπει να διευρυνθεί περαιτέρω. Η κλιματική αλλαγή, η διαφαινόμενη έλλειψη στρατηγικών πόρων και οι επακόλουθες αυξήσεις των τιμών επιβάλλουν την αλλαγή νοοτροπίας όσον αφορά την ενέργεια και τις πρώτες ύλες. Επίσης, πρέπει να συνεκτιμηθούν οι διεργασίες για την κάλυψη της υστέρησης στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς τεχνολογίας. Η ζήτηση πόρων αυξάνεται, ενώ η αναδιάρθρωση των ενεργειακών συστημάτων και η μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των πόρων συνεπάγονται κινδύνους και υψηλό κόστος. Η επιτυχία θα εξαρτηθεί επίσης από διαφορετικές, στενά συνδεδεμένες, βιομηχανίες και τομείς αρμοδιότητας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες απαιτούν επειγνόντως μια συνεκτική τεχνολογική πορεία στην ΕΕ ⁽⁶⁾, υποστηριζόμενη από μια συνεκτική πολιτική λήψης αποφάσεων.

5.11 Οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις υπερβαίνουν τη φάση της παραγωγής και αποσκοπούν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής, δηλαδή όσον αφορά τον σχεδιασμό, τις πρώτες ύλες, τη συναρμολόγηση, τη διανομή και τη διάθεση. Οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς πρέπει να εξετάσουν και να προσδιορίσουν επακριβώς ολοκληρωμένες πολιτικές προϊόντων, έτσι ώστε να αποφευχθεί η υπερβολική ρύθμιση. Στα εκάστοτε διαθέσιμα εργαλεία περιλαμβάνονται συμφωνίες μεταξύ των παραγωγών και των κυβερνήσεων ή της ΕΕ σχετικά με τα οικολογικά σήματα, την ενεργειακή σήμανση, τον οικολογικό σχεδιασμό, την απαγόρευση ουσιών και τη σήμανση του οικολογικού αποτυπώματος. Για να είναι η σήμανση αποτελεσματική, πρέπει να περιέχει επαρκή και αξιόπιστα στοιχεία πληροφόρησης των καταναλωτών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές η οποία θα πρέπει να εφαρμοστεί σωστά.

⁽⁶⁾ Κατά κύριο λόγο, το Όγδοο Πρόγραμμα Πλαίσιο.

5.12 Οι εκτεταμένες δαπάνες για βασική και εφαρμοσμένη Ε&Α αποτελούν μια ακόμη απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου που αφορά έναν ασφαλή, παγκοσμίως ανταγωνιστικό, οικονομικά προσιτό και αποδοτικό ενεργειακό εφοδιασμό για την Ευρώπη, ο οποίος να διασφαλίζεται από αποτελεσματική ενεργειακή υποδομή και αντίστοιχη νομοθεσία (7).

5.13 Τα συστήματα καινοτομίας που υπερβαίνουν τα κλαδικά όρια και οι ολοκληρωμένες αλυσίδες αξίας επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι τα παγκόσμια ενεργειακά συστήματα που βασίζονται στα ορυκτά καύσιμα πρέπει να απαλλαχθούν από τις ανθρακούχες εκπομπές σε βάθος χρόνου, ενώ οι ελλείψεις πρώτων υλών θα απαιτήσουν στροφή προς μια οικονομία εξοικονόμησης πόρων. Σταδιακά, η βιωσιμότητα αρχίζει να επιβάλλεται σε όλες τις αγορές, με αποτέλεσμα να εξαλείφει τα παραδοσιακά όρια μεταξύ τομέων και να διαμορφώνει νέες αλυσίδες δημιουργίας αξίας.

5.14 Η τρέχουσα συζήτηση ενθαρρύνει επίσης έναν αυξανόμενο αριθμό πρωτοβουλιών «από τη βάση προς την κορυφή» στο εσωτερικό των διαφόρων εταιρειών. Οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι ΜμΕ αναπτύσσουν επιχειρηματικές στρατηγικές και μοντέλα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών για ολόκληρη την αλυσίδα αξίας. Η πρόβλεψη των μελλοντικών ενεργειακών απαιτήσεων θα αποφέρει επίσης ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα· προς τούτο, απαιτείται επομένως κατάλληλη νομοθεσία. Η εσωτερική ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών και διεργασιών καινοτομίας για την παραγωγή και την οργάνωση, από τα ανώτατα διοικητικά κλιμάκια έως τον τελευταίο εργαζόμενο, αρχίζει να γίνεται συνήθης πρακτική σε πολλές επιχειρήσεις.

5.15 Παρατίθενται ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα:

5.15.1 Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της τελικής ενεργειακής ζήτησης προέρχεται από τις δομημένες επιφάνειες, η κατανάλωση ορυκτών πηγών ενέργειας μπορεί να μειωθεί σημαντικά με οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των ήδη υφιστάμενων και των νέων κτιρίων, μεταξύ άλλων με τη βοήθεια της μόνωσης και της βελτίωσης των τεχνικών θέρμανσης. Άλλα παραδείγματα αφορούν διάφορα έργα επιχειρήσεων και δήμων για τη δημιουργία υποδομών στον τομέα των μεταφορών και για τη μεταφορά της τοπικά παραγόμενης βιώσιμης ενέργειας. Οι πτυχές αυτές και το συγκεκριμένο πλαίσιο τους θα αποτελέσουν αντικείμενο χωριστής γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ (8).

5.15.2 Η ένωση Euracoal προτείνει μια στρατηγική καθαρού άνθρακα τριών φάσεων που θα αντικατοπτρίζει τα πορίσματα του ενεργειακού χάρτη πορείας για το 2050 και προβλέπει τα εξής: την εισαγωγή της πλέον σύγχρονης τεχνολογίας στην ηλεκτροπαραγωγή με καύση άνθρακα η οποία συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών· την ανάπτυξη της επόμενης γενιάς ευέλικτων τεχνολογιών υψηλής απόδοσης· και την επίδειξη και ανάπτυξη της δέσμευσης, και αποθήκευσης CO₂ καθώς και μεταφοράς αυτού, καθώς και τη δέσμευση και αποθήκευση CO₂ (CCS) για άλλα καύσιμα και

τομείς. Υπάρχουν δε κι άλλα περιθώρια βελτίωσης των εξαγωγικών δυνατοτήτων της ΕΕ όσον αφορά τις καθαρές τεχνολογίες άνθρακα.

5.15.3 Οι δασικές βιομηχανίες, οι οποίες βασίζονται σε ανανεώσιμες πρώτες ύλες και χρησιμοποιούν φυσικά ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είναι εξαιρετικά δραστήριες. Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτύχει μια τομεακή δέσμη μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της Ε&Α, είναι να φέρει στην αγορά καινοτόμες τεχνολογίες και νέα προϊόντα. Χρειάζεται επίσης η επίτευξη ορθής ισορροπίας μεταξύ των πρώτων υλών και της ενεργειακής χρήσης των πρώτων υλών. Οι πολιτικές πρέπει να συμβαδίζουν με τις παγκόσμιες εξελίξεις, με τους άλλους τομείς πολιτικής και με τους επενδυτικούς κύκλους της βιομηχανίας.

5.15.4 Οριζόντιες πρωτοβουλίες βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» απαιτείται να παρασχεθεί υψηλή προτεραιότητα και επαρκής χρηματοδότηση σε πρωτοβουλίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), όπως π.χ. οι Βιώσιμες βιομηχανικές διαδικασίες μέσω απόδοσης πόρων και ενέργειας (Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency - SPIRE) και η Πρωτοβουλία βιομηχανικής έρευνας για τα ενεργειακά υλικά (Energy Materials Industrial Research Initiative - EMIRI).

5.16 Αυτή τη στιγμή, σε επίπεδο ΕΕ, διάφοροι άλλοι κλάδοι αναπτύσσουν μακροπρόθεσμους χάρτες πορείας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

5.17 Η μετάβαση σε μια βιοοικονομία για την Ευρώπη θα αποτελέσει επίσης μέρος της λύσης και θα σηματοδοτήσει μια σημαντική εξέλιξη για την οικοδόμηση μιας οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Οι επιχειρήσεις παρουσιάζουν νέα βιοπροϊόντα και λύσεις που ανταποκρίνονται σε αυξανόμενες προσδοκίες και αυστηρότερες προδιαγραφές.

6. ΕΕ, κυβερνήσεις και ενδιαφερόμενα μέρη

6.1 Διαδικασίες όπως αυτές που περιγράφονται παραπάνω, πρέπει να συνοδεύονται εποικοδομητικά και να ενσωματώνονται σε τεχνολογικά, οικονομικά και κοινωνικά πλαίσια και συνθήκες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται στοχοθετημένα ερευνητικά και επενδυτικά προγράμματα σε επιχειρήσεις, καθώς και συντονισμένος διάλογος –τόσο σε κλαδικό όσο και σε εταιρικό επίπεδο– με τις δημόσιες (ενωσιακές και εθνικές) αρχές και με μια σειρά ενδιαφερομένων μερών.

6.2 Προκειμένου να υποστηριχθεί η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης αναξιοποίητων ή και νέων πόρων για τη χρηματοδότηση επειγόντων μέτρων. Τα ΠΠ7 και 8 κρίνεται σκόπιμο να προωθήσουν επαναστατικές τεχνολογίες και καινοτόμα προγράμματα. Η ΕΤΕπ θα πρέπει επίσης να αναλάβει υποστηρικτικό ρόλο. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί ως πιθανό μέσο και η παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων.

(7) Βλ. ανωτέρω σημείο 5.4, τέταρτη περίπτωση.

(8) CCM/106 με θέμα την Ανακοίνωση της Επιτροπής - Στρατηγική για τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του κατασκευαστικού τομέα και των επιχειρήσεών του.

6.3 Οι τεχνολογικές πλατφόρμες της ΕΕ, οι περισσότερες από τις οποίες είναι προσανατολισμένες στη βιομηχανία, περιλαμβάνουν επιχειρήσεις, ερευνητικά ινστιτούτα και πανεπιστημιακούς κύκλους και συγχρόνως συγκεντρώνουν τις απόψεις της κοινής γνώμης σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις⁽⁹⁾. Σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος τους στην ανάλυση των παγκόσμιων τάσεων και προσδοκιών και στον από κοινού καθορισμό στόχων και χρονοδιαγραμμάτων.

6.4 Ο καθορισμός των στόχων της αγοράς προϋποθέτει συζητήσεις και δοκιμές με τη συμμετοχή των προμηθευτών και των πελατών, καθώς και των ενδιαφερομένων μερών, όπως οι κοινωνικοί εταίροι, οι ΜΚΟ, οι περιφερειακές αρχές και οι καταναλωτές. Η ΕΕ και οι μεμονωμένες κυβερνήσεις είναι υπεύθυνες για τη νομοθεσία και τους κανονισμούς, αλλά δεν θα πρέπει να δρουν μονομερώς. Αντίθετα, η δράση τους πρέπει να συνδέεται με εφικτούς χάρτες πορείας και συνεχείς διεργασίες, καθώς και με τον προγραμματισμό στο πλαίσιο των πρωτοπόρων επιχειρήσεων⁽¹⁰⁾, πράγμα το οποίο απαιτεί την αδιάλειπτη ανταλλαγή μελετών και την αντιπαράθεση απόψεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

6.5 Συχνά, η πολιτική συζήτηση επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο σε πρωτοβουλίες της ΕΕ (ή των κυβερνήσεων) «από την κορυφή προς τη βάση», οι οποίες σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τις δημογραφικές εξελίξεις, την υγεία, τα τρόφιμα, το νερό κλπ., χωρίς να συνεκτιμά την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συμπερίληψης μελετών και λύσεων προερχόμενων από τον ιδιωτικό τομέα που συμμερίζεται τις ίδιες ανησυχίες. Για την αντιμετώπιση των κυριότερων προβλημάτων χρειάζονται ιδιωτικές επενδύσεις, υποστηριζόμενες από εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

6.6 Οι κοινωνικοί στόχοι των επιχειρήσεων και η ανάγκη διαφύλαξης της δέσμευσης των εργαζομένων πρέπει να ενσωματωθούν

στις διαδικασίες εκσυγχρονισμού. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη οφείλουν, μέσω των τομεακών και διατομεακών επιτροπών κοινωνικού διαλόγου, να προωθήσουν και να εφαρμόσουν μέτρα για τη στήριξη μιας κοινωνικά αποδεκτής διαχείρισης της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Εκτός από την παροχή έμφασης στις απαιτούμενες δεξιότητες των εργαζομένων⁽¹¹⁾, απαιτείται να ληφθούν επίσης υπόψη οι ποσοτικές πτυχές και τα χρονοδιαγράμματα.

6.7 Επικαιροποιημένα προγράμματα σπουδών, καθώς και προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μαθητείας, χρειάζεται να αντικατοπτρίζουν την κοινή σχετική δέσμευση των κυβερνήσεων/διοικήσεων, των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους με σκοπό να ξεπεραστούν τα ιστορικά υψηλά επίπεδα ανεργίας.

6.8 Μια σημαντική, αν όχι καθοριστική, πτυχή είναι οι παγκόσμιες συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού, παραδείγματος χάρι με τη βοήθεια προτύπων και πιστοποιητικών παγκόσμιας εμβέλειας, διαφανούς νομοθεσίας, συμμετρικής πρόσβασης στην αγορά, προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και παρεμφερών επιπέδων προστασίας των καταναλωτών. Τα βασικά εργασιακά δικαιώματα θα πρέπει να γίνονται επίσης σεβαστά. Οι πτυχές αυτές θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής εμπορικής πολιτικής⁽¹²⁾.

6.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να λάβουν γνώση της διαδικασίας με την οποία οι επιχειρήσεις και όμιλοι εταιρειών εισάγουν αυτοεπιβαλλόμενες απαιτήσεις και διαδικασίες, δεδομένου ότι η έγκαιρη επίτευξη των επιθυμητών στόχων μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά περίπλοκη υπόθεση.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Βλ. μεταξύ άλλων τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες (ΕΤΠ) και οι βιομηχανικές μεταλλαγές», ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σελ.12

⁽¹⁰⁾ Βλ. μεταξύ άλλων τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι βιομηχανικές μεταλλαγές για την ανάπτυξη βιώσιμων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας σε συνδυασμό με τον στόχο της βέλτιστης απόδοσης των πόρων, όπως ορίζεται στη στρατηγική Ευρώπη 2020», ΕΕ C 43 της 15.02.2012, σ.1., «Προώθηση βιώσιμων πράσινων θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων της ΕΕ για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή», ΕΕ C 44 της 11.02.2011, σ. 110, και «Σχέδιο για την ενεργειακή απόδοση 2011», ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ.155

⁽¹¹⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Εμβληματική πρωτοβουλία της Επιτροπής με θέμα την Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας: Ευρωπαϊκή συμβολή για την πλήρη απασχόληση», COM(2010) 682 final, ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 142.

⁽¹²⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η εξωτερική διάσταση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής - Σε ποιο βαθμό η εμπορική πολιτική της ΕΕ λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας;», ΕΕ C 218 της 23.7.2011, σ.25.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα τις «Εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και των προμηθευτών τροφίμων — σημερινή κατάσταση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2013/C 133/03)

Εισηγητής: **M. Igor ŠARMÍR**

Στις 12 Ιουλίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 29 σημείο Α των διατάξεων εφαρμογής του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα τις

«Εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και των προμηθευτών τροφίμων — σημερινή κατάσταση».

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου συνιστούν, σε όλες τις χώρες, ολιγοπώλιο. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα μερίδια αγοράς, ένας πολύ μικρός αριθμός εμπόρων λιανικής πώλησης ελέγχει το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτή η θέση ολιγοπωλίου παρέχει στις επιχειρήσεις που είναι μέλη της τεράστια διαπραγματευτική δύναμη έναντι των προμηθευτών, με αποτέλεσμα να έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν σε αυτούς κάθε άλλο παρά ισορροπημένους εμπορικούς όρους.

1.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι αλυσίδες λιανικού εμπορίου που συνιστούν το ολιγοπώλιο ανταγωνίζονται μεταξύ τους μόνο σε σχέση με τους καταναλωτές. Μάχονται για να κερδίσουν την εύνοια των καταναλωτών, αλλά σε σχέση με τους προμηθευτές, δεν υπάρχει ανταγωνισμός. Ωστόσο, ακόμη και ο ανταγωνισμός μεταξύ αλυσίδων σε σχέση με τους καταναλωτές ασκείται κυρίως στον τομέα της τιμής πώλησης προς το κοινό, δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές από τις οποίες εξαρτάται η συνολική ποιότητα ⁽¹⁾.

1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ύπαρξη μεγάλης αδιαφάνειας σχετικά με τη διαμόρφωση των τιμών και των περιθωρίων των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών. Πράγματι, λόγω των περιθωρίων έκπτωσης «εκτός τιμολογίου» των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου, η τιμή αγοράς που καταβάλλεται στον προμηθευτή δεν αντανακλά το πραγματικό ποσό που εισπράττει ο τελευταίος για το προϊόν του.

1.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι, όταν ένα συμβαλλόμενο μέρος είναι σε θέση να επιβάλλει τους όρους του στους εμπορικούς εταίρους του, δεν υπάρχει συμβατική ελευθερία. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, ένδειξη της απουσίας πραγματικής συμβατικής ελευθερίας είναι η εφαρμογή καταχρηστικών και αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών εκ μέρους των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου έναντι των προμηθευτών τροφίμων. Η προσφυγή σε καταχρηστικές πρακτικές είναι επιζήμια όχι μόνο για τους παραγωγούς αλλά και για

τους καταναλωτές (κυρίως μακροπρόθεσμα). Γενικά, η έκταση που έχει λάβει σήμερα το φαινόμενο των καταχρηστικών πρακτικών βλάπτει το δημόσιο συμφέρον και ιδιαίτερα το οικονομικό συμφέρον των κρατών μελών.

1.5 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, οι καταχρηστικές πρακτικές που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία παρατηρούνται μόνο στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και των προμηθευτών τροφίμων. Δεν εφαρμόζονται από τη βιομηχανία τροφίμων έναντι των γεωργών ούτε από τις μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου έναντι των προμηθευτών αγαθών που δεν είναι τρόφιμα.

1.6 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, οι προσπάθειες των γεωργών και των μεταποιητών να σχηματίσουν ομίλους παραγωγών έχουν τιμωρηθεί από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, διότι η βαρύτητα των ομάδων αυτών αξιολογήθηκε λαμβάνοντας υπόψη μόνο την εγχώρια παραγωγή.

1.7 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει την αποτυχία της αγοράς, διότι η κατάσταση, σε ένα σύστημα που δεν ρυθμίζεται επαρκώς, εξακολουθεί να επιδεινώνεται.

1.8 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η αυτορρύθμιση δεν αποτελεί επαρκή θεραπεία των στρεβλώσεων που παρατηρήθηκαν. Δεν είναι οι «κώδικες δεοντολογίας», που θα εξισορροπήσουν τις εν λόγω εμπορικές σχέσεις. Η ίδια η φύση των καταχρηστικών πρακτικών απαιτεί και δικαιολογεί την απαγόρευση τους από το νόμο.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αρχίσει να ασχολείται σοβαρά με το θέμα των ολιγοπωλίων, να μελετήσει πραγματικά το βάρος και την επιρροή τους, και να καθορίσει σε ποιο βαθμό η επίδρασή τους είναι συγκρίσιμη με εκείνη των μονοπωλίων, και στη συνέχεια να τροποποιήσει κατάλληλα τις βασικές αρχές των κανόνων ανταγωνισμού.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ «Κοινωνικό γεωργικό πρότυπο: ποιότητα της παραγωγής και της ενημέρωσης των καταναλωτών ως στοιχεία ανταγωνιστικότητας», ΕΕ C 18 της 19.01.2011, σ. 5-10.

1.10 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει, και αυτή, την έλλειψη της συμβατικής ελευθερίας στις σχέσεις των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου με προμηθευτές τροφίμων.

1.11 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει λύσεις ώστε το σύστημα να καταστεί πιο διαφανές. Το ιδανικό θα ήταν να «προβληθούν» τα περιθώρια «εκτός τιμολογίου» των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου, δηλαδή να υποχρεωθούν οι εταιρείες αυτές να ενσωματώνουν τις τιμές των διαφόρων υπηρεσιών που χρεώνονται στους προμηθευτές στην τιμή αγοράς του προϊόντος. Τούτο θα καταδείξει το ποσό που έχει πραγματικά λάβει ο προμηθευτής για το προϊόν του.

1.12 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να παράσχει σαφείς κατευθύνσεις στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού προκειμένου, κατά την αξιολόγηση της διαπραγματευτικής ισχύος των ενώσεων παραγωγών, να λαμβάνουν υπόψη την σχετική αγορά, δηλαδή το σύνολο των τροφίμων της ίδιας κατηγορίας που διατίθενται στην αγορά του εν λόγω κράτους, και όχι μόνο τα εγχώρια τρόφιμα.

1.13 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εγκαταλείψει την ιδέα της αυτορρύθμισης και να προτείνει ένα δεσμευτικό νομικό κείμενο, προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση στην αλυσίδα τροφίμων με την ενθάρρυνση του υγιούς ανταγωνισμού. Η ρύθμιση δεν θα πρέπει να στηρίζεται στην προστασία του ανταγωνισμού, αλλά να προσφέρει στα κράτη μέλη, των οποίων διακυβεύεται το οικονομικό συμφέρον, τη δυνατότητα να ενεργούν ως ενάγοντες κατά τις διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες.

1.14 Τέλος, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να θεσπιστεί νομοθεσία με γνώμονα την κοινωνία και όχι μόνο την λογική της αγοράς, προκειμένου να σταματήσει η τάση συγκέντρωσης των ολοένα ισχυρότερων εταιρειών λιανικού εμπορίου και να προωθηθούν άλλες μορφές εμπορίου, όπως μικρές ανεξάρτητες επιχειρήσεις λιανικής πώλησης, οι παραδοσιακές αγορές της γειτονιάς, ή η απευθείας πώληση από τον παραγωγό στον καταναλωτή. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε, στα υπό κατάρτιση κείμενα με θέμα την καταπολέμηση της σπατάλης τροφίμων, να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις πιο μικρές αλυσίδες εφοδιασμού.

2. Αιτιολόγηση

2.1 Εξέλιξη της αντίληψης των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου

Το θέμα των εμπορικών σχέσεων μεταξύ μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και προμηθευτών τροφίμων προκαλεί ολοένα και περισσότερο ενδιαφέρον, αλλά και ανησυχία. Ωστόσο, πριν από δέκα χρόνια, το θέμα αυτό ήταν ακόμη ταμπού όχι μόνο για τις αρχές και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, αλλά και για τους περισσότερους δημοσιογράφους⁽²⁾, παρά το γεγονός ότι στη Γαλλία, καταβάλλονται νομοθετικές προσπάθειες από το 1992 και ότι στο Ηνωμένο

Βασίλειο, η Επιτροπή Ανταγωνισμού πραγματοποίησε το 1999 και το 2000, μια έρευνα σχετικά με την κατάχρηση των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου έναντι των προμηθευτών τροφίμων στην οποία διαπιστώνεται ότι τα σουπερμάρκετ κάνουν κατάχρηση της αγοραστικής τους ισχύος (ο όρος αυτός αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό την ικανότητα του αγοραστή να εξασφαλίσει ευνοϊκότερους όρους αγοράς από ό, τι θα ήταν δυνατό σε μια πλήρως ανταγωνιστική αγορά⁽³⁾). Οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου θεωρούνταν γενικά ως ένα φαινόμενο κοινής ωφελείας, προς όφελος όλων, και η ανάπτυξή του θεωρήθηκε μάλιστα ως εκδήλωση της οικονομικής υγείας της χώρας. Οι αρχές και τα μέσα ενημέρωσης αναφέρθηκαν ιδιαίτερα στις αναμφισβήτητα θετικές πτυχές τους, ιδίως στη δυνατότητα των καταναλωτών να αγοράζουν σχεδόν τα πάντα στο ίδιο μέρος και σε ελκυστική τιμή, καθώς και στις διευκολύνσεις που παρέχουν (π.χ., επαρκείς χώροι στάθμευσης) και στις προτεινόμενες υπηρεσίες. Εδώ και πέντε περίπου έτη, η κατάσταση έχει αλλάξει δραματικά και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα έχουν δημοσιεύσει πολλά έγγραφα στα οποία ασκούν κριτική σχετικά με το θέμα αυτό.

2.2 Η θέση ολιγοπωλίου των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου

2.2.1 Οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου άρχισαν να αναπτύσσονται ταχέως πριν από τριάντα περίπου χρόνια. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται στενά με την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης. Πράγματι, οι περισσότερες από τις μεγάλες εταιρείες που ελέγχουν τώρα την λιανική αγορά είναι πολυεθνικές. Οι πολυεθνικές είναι σε θέση να επωφελούνται καλύτερα από τις νέες συνθήκες που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση από ό,τι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

2.2.2 Η άνθηση των πολυεθνικών (και των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου) πραγματοποιείται συχνά σε βάρος των ΜΜΕ. Σε πολλούς τομείς, λίγες μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς. Εκτός από τις εταιρείες λιανικής πώλησης, στις μεγάλες πολυεθνικές περιλαμβάνονται η φαρμακευτική βιομηχανία, η βιομηχανία τροφίμων, εταιρείες σποροπαραγωγής⁽⁴⁾, εταιρείες επεξεργασίας πετρελαίου, ο τραπεζικός τομέας και ούτω καθεξής. Οι πολυεθνικές αυτές δεν είναι μονοπώλια. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ανταγωνίζονται άλλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, ακόμη και ΜΜΕ στην ίδια αγορά, και για τον λόγο αυτό, δεν θεωρείται ότι κατέχουν δεσπόζουσα θέση⁽⁵⁾.

2.2.3 Οι μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες λιανικής πώλησης συμμετέχουν ενεργά στην κατάκτηση της παγκόσμιας αγοράς. Η βρετανική εταιρεία Tesco, οι γαλλικές Carrefour και Auchan, οι πολυεθνικές γερμανικές και αυστριακές Kaufland, Lidl, Metro και Billa, καθώς και η ολλανδική Ahold, έχουν καταστήματα σε πολλές χώρες.

⁽²⁾ Ένας από τους λίγους ειδικούς που τόλμησε τότε να καταγγείλει δημοσίως τις καταχρήσεις των διανομέων μεγάλης κλίμακας ήταν ο ήταν Christian Jacquiau, συγγραφέας του βιβλίου «Παρασκηνία των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου» και του άρθρου που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Le Monde Diplomatique (Δεκέμβριος 2002) με τίτλο «Racket dans la grande distribution à la française- Εκβιασμός α λα γαλλικά στον τομέα λιανικού εμπορίου».

⁽³⁾ Consumers International, «The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?», 2012, p. 2.

⁽⁴⁾ Το 2009, το 80 % της παγκόσμιας αγοράς σπόρων ελεγχόταν από δέκα εταιρείες, ενώ πριν από 25 χρόνια, η επιλογή και η πώληση σπόρων γινόταν από εκατοντάδες εταιρείες. Το ίδιο ισχύει για αγροχημικά προϊόντα.

⁽⁵⁾ British Institute of International and Comparative Law, «Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain», 23 April 2012, p. 4.

2.2.4 Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να ελέγχεται η λιανική αγορά τροφίμων διάφορων χωρών από έναν πολύ μικρό αριθμό εταιρειών λιανικού εμπορίου, με αποτελεσματικό τρόπο. Για παράδειγμα, στη Γερμανία, τέσσερις εταιρείες ελέγχουν το 85 % της αγοράς· στο Ηνωμένο Βασίλειο επίσης, τέσσερις εταιρείες ελέγχουν το 76 %· στην Αυστρία, τρεις εταιρείες ελέγχουν το 82 %, στη Γαλλία καθώς και στην Ολλανδία, πέντε εταιρείες ελέγχουν το 65 % και ούτω καθεξής⁽⁶⁾. Η κατάσταση αυτή αντανακλά το γεγονός ότι, ενώ κανένας λιανοπωλητής δεν ανταποκρίνεται στον επίσημο ορισμό της δεσπόζουσας θέσης, τρεις έως πέντε εμπορικές εταιρείες ελέγχουν το κύριο μέρος της αγοράς και συνιστούν ολιγοπώλιο.

2.2.5 Τα μέλη αυτών των ολιγοπωλίων αναμφισβήτητα ανταγωνίζονται μεταξύ τους, αλλά μόνο σε σχέση με τους καταναλωτές. Όσον αφορά τους προμηθευτές, ο ανταγωνισμός είναι ελάχιστα εμφανής, ιδίως όταν πρόκειται για ΜΜΕ. Σε αντίθεση με τους προμηθευτές, που είναι πολυάριθμοι, οι αγοραστές βρίσκονται στη δύσκολη θέση της επιλογής. Με άλλα λόγια, οι προμηθευτές πρέπει να κάνουν μεγάλη προσπάθεια και πολλές παραχωρήσεις για να παραδώσουν, ενώ οι αγοραστές επιλέγουν εκείνους που είναι πιο «ευέλικτοι» σε σχέση με τους όρους τους.

2.2.5.1 Ωστόσο, προκειμένου ο παραγωγός να μπορεί να διεκδικήσει το νόμιμο δικαίωμά του για συμμετοχή στο κέρδος, στα πλαίσια υγιών και ισότιμων εμπορικών σχέσεων με τους εκπροσώπους του λιανικού εμπορίου με τους οποίους συναλλάσσεται, θα πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τις ενδείξεις σχετικά με τις προσδοκίες των καταναλωτών. Η διαπραγματευτική του θέση θα είναι ισχυρότερη εάν καινοτομεί και κατορθώσει να προσαρμόσει στη ζήτηση τη διαμόρφωση και την εμφάνιση του προϊόντος του.

2.3 Καταχρηστικές πρακτικές

2.3.1 Χάρη στην αγοραστική τους δύναμη, οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου είναι σε θέση να υπαγορεύουν τους συμβατικούς όρους, οι οποίοι έχουν διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε μπορούν να χαρακτηριστούν ως κατάχρηση της ισχύος του αγοραστή. Αυτοί οι συμβατικοί όροι αποκαλούνται επίσης «καταχρηστικές πρακτικές» ή «αθέμιτες πρακτικές» για τις οποίες έχει καταρτιστεί επανειλημμένα ένας μη εξαντλητικός κατάλογος. Εκτός από τη συνεχή πίεση επί της τιμής αγοράς (προς τα κάτω), τις καθυστερήσεις πληρωμών, ή τις υπερβολικά μεγάλες προθεσμίες πληρωμών, οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου έχουν αλλάξει εντελώς, μέσω των καταχρηστικών πρακτικών, το κλασικό μοντέλο συνεργασίας μεταξύ του προμηθευτή και του αγοραστή. Απλουστεύοντας λίγο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι στο παρελθόν, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούσαν για τον όγκο και την τιμή των προς παράδοση προϊόντων, καθώς και για άλλες αναγκαίες ρυθμίσεις, και στη συνέχεια, ο προμηθευτής παρέδιδε τα αγαθά και ο αγοραστής πλήρωνε. Με την άφιξη των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου, το μοντέλο αυτό ανατράπηκε. Σήμερα, οι προμηθευτές που αμείβονται ολοένα και λιγότερο για τα προϊόντα τους, είναι αναγκασμένοι να πληρώνουν περισσότερα, ή να παραχωρούν άλλα ανταλλάγματα ως αντιστάθμισμα για τις υπηρεσίες που προσφέρει ο αγοραστής. Έτσι,

αυτοί που θα έπρεπε να εισπράττουν χρήματα, λαμβάνουν τιμολόγια! Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου κατάφεραν να επιβάλουν αυτό το νέο και σήμερα πλέον γενικά αποδεκτό μοντέλο, και ότι κανείς, αρχής γενομένης από τις αρμόδιες αρχές, δεν εκπλήσσεται.

2.3.2 Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να πούμε ότι οι πιο συνήθεις καταχρηστικές πρακτικές αφορούν δύο πτυχές της σχέσης μεταξύ του προμηθευτή και του αγοραστή⁽⁷⁾. Η πρώτη αφορά τη μεταφορά από τον αγοραστή στον προμηθευτή, των εξόδων λιανικού εμπορίου, δηλαδή των εξόδων προώθησης και μάρκετινγκ, του κόστους του εξοπλισμού καταστημάτων, του λιανικού εμπορίου και της διαχείρισης των επιμέρους καταστημάτων. Οι έμποροι λιανικής πώλησης επιτυγχάνουν τον στόχο αυτό μέσω των διάφορων «πληρωμών» που επιβάλλονται στους προμηθευτές, π.χ. για προμήθειες ή για διαφημιστικά φυλλάδια. Όσον αφορά τη δεύτερη πτυχή, ο διανομέας μεταφέρει στον προμηθευτή το κόστος του επιχειρηματικού του κινδύνου, πράγμα που επιτυγχάνεται στην πράξη με μεταγενέστερες προσαρμογές της τιμής αγοράς σε συνάρτηση με τις πωλήσεις του συγκεκριμένου προϊόντος στους τελικούς καταναλωτές, ούτως ώστε όλες οι αποκλίσεις από το επιθυμητό επίπεδο πωλήσεων να επιβαρύνουν τον προμηθευτή. Ο δεύτερος στόχος επιτυγχάνεται μέσα από ένα περίπλοκο σύστημα καθορισμού της καθαρής τελικής τιμής (διαφορετικοί τύποι προμηθευτών επιστροφών). Και οι δύο μηχανισμοί στρεβλώνουν τον απλό εμπορικό τύπο επιχείρησης σύμφωνα με τον οποίο το κόστος παραγωγής βαρύνει τον παραγωγό και τα έξοδα λιανικού εμπορίου βαρύνουν τον έμπορο.

2.3.3 Αυτό το νέο μοντέλο των σχέσεων μεταξύ εμπόρων λιανικής και προμηθευτών δημιουργήθηκε με το πρόσχημα της ανάγκης για στενότερη εμπορική συνεργασία λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής πώλησης. Σύμφωνα με το σκεπτικό των αλυσίδων λιανικού εμπορίου, η αύξηση των πωλήσεων των προϊόντων είναι προς το συμφέρον των προμηθευτών, και για το λόγο αυτό, είναι απολύτως θεμιτό να συμμετέχουν οικονομικά στο κόστος εμπορίας. Παρά το γεγονός ότι δεν συμμερίζονται όλοι αυτή τη θεώρηση των πραγμάτων, οι προμηθευτές αναγκάζονται να προσαρμοστούν. Ωστόσο οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου δεν αρκέστηκαν σε αυτό και συνεχίζουν να εκμεταλλεύονται αυτή τη διευρυμένη εμπορική συνεργασία με τον πιο σκανδαλώδη τρόπο. Είτε οι υπηρεσίες που πραγματικά παρέχονται υπερτιμολογούνται είτε οι αγοραστές χρεώνουν καθαρά πλασματικές υπηρεσίες. Αυτή η τελευταία πρακτική αποκαλείται «χρέωση χωρίς αιτία», επειδή προδήλως στερείται κάθε ανταλλάγματος. Τέτοια παραδείγματα είναι η «πληρωμή για σταθερή συνεργασία», «πληρωμή για την έκδοση τιμολογίου», «πληρωμή για την εξόφληση του τιμολογίου» ή «συνεισφορά στο κόστος της εορτής της επιχείρησης». Όσο απίστευτο κι αν φαίνεται, τέτοιου είδους τιμολόγια απεστάλησαν από τις εταιρείες στους προμηθευτές τροφίμων.

2.3.3.1 Οι γάλλοι βουλευτές εντόπισαν πάνω από 500 αιτίες τις οποίες επικαλούνται τα κεντρικά τμήματα προμηθειών για να απαιτήσουν πρόσθετα οφέλη από τους προμηθευτές τους⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ Consumers International, «The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?», 2012, p. 5.

⁽⁷⁾ British Institute of International and Comparative Law, «Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain», 23 April 2012, p. 4.

⁽⁸⁾ Christian Jacquiau, «Racket dans la grande distribution à la française», Le Monde diplomatique, décembre 2002, pp 4 et 5.

2.3.3.2 Σύμφωνα με τη Συνομοσπονδία Βιομηχανιών Τροφίμων (CIAA) και την Ευρωπαϊκή Ένωση Βιομηχανιών Προϊόντων που φέρουν Εμπορικό Σήμα (AIM), το 84 % των ευρωπαϊκών προμηθευτών μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου, υπήρξαν το 2009 θύματα παραβίασης συμβατικών όρων. Το 77 % εξ αυτών απειλήθηκε με διαγραφή, αν δεν παρείχε αδικαιολόγητα πλεονεκτήματα στις μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου, το 63 % μείωσε τις τιμές του χωρίς σοβαρή εμπορική αιτία, το δε 60 % από αυτούς αναγκάστηκε να προβεί σε πληρωμές χωρίς να υπάρχει κανένα πραγματικό αντάλλαγμα.

2.3.4 Οι τιμολογήσεις των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου προς τους προμηθευτές τους που αποτελούν εκπτώσεις «εκτός τιμολογίου» καθιστούν εντελώς αδιαφανές το σύστημα των τιμών. Ούτε ο προμηθευτής ούτε οποιοσδήποτε εξωτερικός παρατηρητής μπορεί έτσι να γνωρίζει την πραγματική τιμή αγοράς. Οι εμπορικές πολιτικές που βασίζονται στην τεχνική του «διπλού οριακού κέρδους» δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στους καταναλωτές και στους προμηθευτές⁽⁹⁾. Θα πρέπει να επιβληθεί ένα διαφανέστερο σύστημα.

2.4 Απουσία πραγματικής συμβατικής ελευθερίας

2.4.1 Οι προμηθευτές δέχονται αυτό το πολύ μειονεκτικό για αυτούς σύστημα, επειδή δεν έχουν άλλη επιλογή. Για να πωλούν τα προϊόντα τους, χρειάζονται τις μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου. Συνεχίζουν για το λόγο αυτό, να υπογράφουν συμβάσεις πώλησης εφόσον η συνεργασία αυτή τους εξασφαλίζει ένα ελάχιστο περιθώριο κέρδους. Πράγματι, οι καταχρηστικές πρακτικές που χρησιμοποιούν οι διάφορες εταιρείες είναι σχεδόν πανομοιότυπες, και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατή η επιλογή της μιας ή της άλλης για καλύτερη συνεργασία. Οι εμπορικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από μια ατμόσφαιρα φόβου (απειλή αποκλεισμού των προϊόντων), η οποία αναγνωρίζεται ακόμα και σε επίσημα έγγραφα⁽¹⁰⁾.

2.4.2 Η εφαρμογή των καταχρηστικών συμβατικών όρων θεωρείται συνήθως μη δεοντολογική. Ωστόσο, δεομένων των πρακτικών που περιγράφονται παραπάνω, ο ορισμός αυτός φαίνεται να είναι ανεπαρκής. Σε μια κατάσταση όπου οι εμπορικοί όροι υπαγορεύονται από το ισχυρότερο μέρος και όπου το άλλο μέρος δεν διαθέτει κανένα περιθώριο άρνησης, μάλλον πρέπει να μιλάμε για εκβιασμό ή αθέμιτη «προστασία». Και υπό αυτές τις περιστάσεις, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για συμβατικές ελευθερίες τις οποίες συχνά επικαλούνται οι έμποροι λιανικής πώλησης και οι αρμόδιες αρχές. Όπως δεν υπάρχει συμβατική ελευθερία στην περίπτωση της σχέσης των φυσικών μονοπωλίων (προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, κλπ.) με τους καταναλωτές, είναι ουτοπία να ορίζεται έτσι η πραγματικότητα των σχέσεων μεταξύ μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και προμηθευτών τροφίμων.

2.5 Συνέπειες και εντοπισμός των θυμάτων καταχρηστικών πρακτικών

2.5.1 Η χρήση των καταχρηστικών πρακτικών από τις μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου έχει αρνητικό αντίκτυπο στους προμηθευτές, αλλά και στους καταναλωτές. Οι προμηθευτές, ιδίως οι παραγωγοί μικρού και μεσαίου μεγέθους, λόγω αυτών των πρακτικών, αντιμετωπίζουν συχνά μια πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση, η οποία μπορεί να οδηγήσει ορισμένες φορές ακόμη και στην εκκαθάριση της εταιρείας. Οι μεγάλες εταιρείες τροφίμων μπορούν να αποφύγουν ευκολότερα αυτόν τον σκόπελο επειδή είναι σε θέση να αντισταθμίσουν το χαμηλότερο εισόδημα ανά προϊόν με μεγάλες παραδοτέες ποσότητες. Επιπλέον, οι πολυεθνικές τροφίμων διαθέτουν αρκετά μεγάλη διαπραγματευτική ισχύ: οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου δεν μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς τα προϊόντα τους και, ως εκ τούτου, δεν αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι ΜΜΕ. Το αποτέλεσμα είναι, όπως για παράδειγμα, στη Γαλλία, οι παραδόσεις των είκοσι μεγάλων πολυεθνικών ομίλων να καλύπτουν το 70 - 80 % του κύκλου εργασιών των σούπερ μάρκετ⁽¹¹⁾.

2.5.2 Όσον αφορά τους καταναλωτές, οι οποίοι, σύμφωνα με τις αρμόδιες αρχές, είναι οι βασικοί δικαιούχοι αυτού του συστήματος, η πραγματικότητα δεν είναι τόσο ρόδινη όσο δείχνει. Πράγματι, διάφοροι παράγοντες καταδεικνύουν ότι η χρήση των καταχρηστικών πρακτικών έναντι των προμηθευτών επηρεάζει αρνητικά και τους καταναλωτές. Από τη μία πλευρά, οι καταναλωτές δεν ωφελούνται πάντα από τη σχετικά χαμηλή τιμή αγοράς⁽¹²⁾ και, από την άλλη, οι δυνατότητες επιλογής είναι πιο περιορισμένες, η ποιότητα πολλών τροφίμων μειώνεται λόγω της μόνιμης πίεσης επί των τιμών αγοράς, και τέλος, αυξάνονται επίσης οι τιμές λιανικής⁽¹³⁾.

2.5.2.1 Οι μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου επιδρούν επίσης και σε κοινωνικό επίπεδο, δεδομένου ότι έσπασαν ορισμένα ταμπού της κοινωνικής ζωής. Η Κυριακή, για παράδειγμα δεν αποτελεί πλέον τόσο «άγια» ημέρα όσο στο παρελθόν. Οι υπεραγορές και τα σουπερμάρκετ λειτουργούν πλέον όλες τις ημέρες της εβδομάδας, ακόμη και 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις συνθήκες εργασίας.

2.5.3 Πέραν του τομέα τροφίμων, το πρόβλημα των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου αφορά και πολλούς άλλους τομείς. Ωστόσο, τα θύματα των καταχρηστικών πρακτικών είναι κυρίως οι παραγωγοί τροφίμων. Οι λόγοι είναι πιθανόν πολλοί, και ένας από αυτούς είναι σίγουρα η ύπαρξη μεγαλύτερης επιλογής αγορών για τους κατασκευαστές προϊόντων εκτός τροφίμων. Εκτός από τα σούπερ μάρκετ, οι παραγωγοί ενδυμάτων, διαφόρων οικιακών

⁽¹¹⁾ Sgheri Marie-Sandrine, «La machine à broyer des PME», Le Point, Paris, no 1957 - 18 Μαρτίου 2010, σελ. 88 - 89.

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της κρίσης του γαλακτοκομικού τομέα το 2009, τα σούπερ μάρκετ συνέχισαν για μήνες να πωλούν το γάλα στους καταναλωτές στην ίδια τιμή όπως και πριν, παρά τη σημαντική μείωση της τιμής αγοράς από τους παραγωγούς.

⁽¹³⁾ Consumers International, «The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?», 2012, σ. 12, αλλά και γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 255 της 14.10.2005, σ. 48.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ «Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη» ΕΕ C 48 της 15.02.2011, σ. 145-149

⁽¹⁰⁾ Για παράδειγμα η έκθεση της Επιτροπής COM(2010)355 final, «Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής για το 2020», σ. 8 ή British Institute of International and Comparative Law, «Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain», 23 April 2012, σ. 3.

συσκευών, βιβλίων ή αθλητικού εξοπλισμού μπορούν να διαθέσουν τα προϊόντα τους και στα δίκτυα ειδικών καταστημάτων. Επομένως, είναι θεμιτό να αποτελούν αντικείμενο ειδικής εξέτασης οι σχέσεις των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου με τους προμηθευτές τροφίμων.

2.5.4 Οι καταχρηστικές πρακτικές σπανίζουν στις σχέσεις μεταξύ των γεωργών και της βιομηχανίας τροφίμων όπου οι επιχειρήσεις του τομέα αυτού διαθέτουν επίσης μια σημαντική αγοραστική ισχύ. Αν από την μία πλευρά, οι διαπραγματευσεις όσον αφορά την τιμή αγοράς είναι συχνά αρκετά σκληρές, από την άλλη, ο βιομήχανος συνήθως δεν ζητάει από τον προμηθευτή των πρώτων υλών να συνεισφέρει στην αγορά ...μιας νέας γραμμής εμφιάλωσης, σε αντίθεση με την εταιρεία λιανικού εμπορίου η οποία απαιτεί συστηματικά από τον προμηθευτή της να πληρώσει για την ανακαίνιση του καταστήματός της ή για το άνοιγμα νέου.

2.5.5 Εν συντομία, οι περισσότερες καταχρηστικές πρακτικές διαπιστώνονται μόνο στις σχέσεις σουπερμάρκετ - προμηθευτών τροφίμων. Ωστόσο, λόγω των προαναφερθεισών συνεπειών και της έκτασης που λαμβάνουν, οι καταχρηστικές πρακτικές έχουν και ένα τρίτο θύμα: το εθνικό οικονομικό συμφέρον. Πράγματι, η αδυναμία μέρους των προμηθευτών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου και οι οικονομικές δυσχέρειες που αυτό συνεπάγεται, συμβάλουν στην κατάρρευση ολόκληρου του κλάδου της παραγωγής τροφίμων πολλών κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη, τα οποία είχαν κατά το παρελθόν αυτάρκεια όσον αφορά τον εφοδιασμό σε τρόφιμα, έχασαν με αυτόν τον τρόπο μεγάλο μέρος της επισιτιστικής τους ασφάλειας, γεγονός ιδιαίτερα επικίνδυνο κάτω από τις σημερινές συνθήκες.

2.6 Πιθανές λύσεις

2.6.1 Εδώ και λίγο καιρό, οι καταχρηστικές πρακτικές των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου έναντι των προμηθευτών τους αποτελούν αντικείμενο ολοένα και πιο συγκεκριμένων επικρίσεων από τις αρχές των διαφόρων κρατών μελών και από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Το πρώτο σημαντικό έγγραφο υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το 2005⁽¹⁴⁾. Αλλά, πραγματική συζήτηση επί του θέματος προκάλεσε η γραπτή δήλωση των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽¹⁵⁾, η οποία υπογράφηκε τον Ιανουάριο του 2008 από την πλειοψηφία των βουλευτών. Τη δήλωση ακολούθησαν διάφορα έγγραφα και μελέτες που δημοσιεύθηκαν από την Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και την ΕΟΚΕ⁽¹⁶⁾.

2.6.1.1 Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (ΕΔΑ), το οποίο φέρνει σε επαφή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των 27 κρατών μελών, έχει δημοσιεύσει μια έκθεση

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση «Ο κλάδος των μεγάλων λιανοπωλητών — τάσεις και αντίκτυπος σε αγρότες και καταναλωτές», ΕΕ C 255 της 14.10.2005, σ. 44-49.

⁽¹⁵⁾ WRITTEN DECLARATION no 0088/2007 «on investigating and remedying the abuse of power by large supermarkets operating in the European Union».

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ «Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη», ΕΕ C 48 της 15.02.2011, σ. 145-149.

μετά από την ανακοίνωση της Επιτροπής για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων. Στην ανακοίνωση γινόταν έκκληση για μια κοινή προσέγγιση των αρχών ανταγωνισμού στο πλαίσιο του ΕΔΑ για την καλύτερη ανίχνευση ενδημικών προβλημάτων, ειδικά στις αγορές τροφίμων, και για ταχύ συντονισμό των μελλοντικών δράσεων. Η Επιτροπή δημιούργησε ένα φόρουμ υψηλού επιπέδου σχετικά με τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, η οποία στηρίζεται στις εργασίες διαφόρων πλατφόρμων εμπειρογνομόνων, όπως η πλατφόρμα για τις συμβατικές πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων («business με business»), με εντολή τον προσδιορισμό της καταλληλότερης μεθόδου για την αποφυγή αθέμιτων πρακτικών. Μετά την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ όλων των φορέων που εμπλέκονται στην αλυσίδα παραγωγής και διάθεσης τροφίμων όσον αφορά τις βασικές αρχές, η πλατφόρμα έλαβε την εντολή να επιτύχει τη συναίνεση των ενδιαφερομένων σχετικά με την εφαρμογή τους στην πράξη. Προς το παρόν, οι ενδιαφερόμενοι φορείς στο σύνολό τους δεν έχουν καταλήξει σε ικανοποιητική συμφωνία στα πλαίσια ενός εθελούσιου κώδικα δεοντολογίας.

2.6.2 Η κατάσταση έχει γίνει πολιτικά ευαίσθητη, και οι αρχές καλούνται συνεχώς να ανταποκριθούν. Ωστόσο, η ρύθμιση μόνο μέσω των δυνάμεων της αγοράς έχει αποτύχει και σπανίως σήμερα θεωρείται ως η βέλτιστη λύση, επειδή τις τελευταίες δεκαετίες που χαρακτηρίζονται από ένα σύστημα εμπορικών σχέσεων που δεν ρυθμίζονται, τα προβλήματα συνέχισαν να επιδεινώνονται. Μεταξύ των πιθανών λύσεων, προωθούνται οι κανονιστικές ρυθμίσεις ή η αυτορρύθμιση, ή η συγκρότηση ομάδων παραγωγών η δύναμη των οποίων θα μπορούσε να αντισταθμίσει την αγοραστική ισχύ των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου.

2.6.3 Η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας αποτελεί μια «ήπια» λύση. Πρόκειται για μια εθελοντική δέσμευση αποφυγής της προσφυγής στις εν λόγω πρακτικές. Η αυτορρύθμιση εφαρμόστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισπανία και το Βέλγιο. Τα αποτελέσματα δεν είναι ούτε ικανοποιητικά ούτε πειστικά. Πέρα από το γεγονός ότι δεν αποκτήθηκαν θετικές εμπειρίες με την εφαρμογή της αυτορρύθμισης, οι κώδικες δεοντολογίας θέτουν και ένα ζήτημα φιλοσοφικής φύσης. Ποιοι δεοντολογικοί κανόνες πρέπει να ισχύουν στην περίπτωση μιας πολυεθνικής; Οι κανόνες των διοικητικών στελεχών, των μετόχων ή της ίδιας της κοινωνίας; Στην πραγματικότητα, τα ινία μιας πολυεθνικής βρίσκονται στα χέρια των μετόχων, οι οποίοι είναι συνήθως ανώνυμοι και για τους οποίους η απόκτηση μετοχών δεν είναι παρά μια επένδυση καθαρά οικονομική. Δεν φέρουν καμία προσωπική ευθύνη για τη συμπεριφορά της επιχείρησης ή τη χρησιμοποίηση καταχρηστικών πρακτικών. Συνεπώς, στην περίπτωση των μεγάλων εταιρειών λιανικού εμπορίου δύσκολα μπορεί να χρησιμοποιηθεί η δεοντολογία ως κριτήριο αναφοράς.

2.6.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και άλλες αρχές, συνιστούν με έμφαση στους γεωργούς και στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ομίλους προκειμένου να βελτιώσουν τη διαπραγματευτική τους θέση στις σχέσεις τους με τους αγοραστές των αλυσίδων λιανικού εμπορίου. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη όπου σχηματίστηκαν τέτοιοι όμιλοι, η πρωτοβουλία αυτή τιμωρήθηκε από τις αρμόδιες αρχές εποπτείας του ανταγωνισμού με το

επιχείρημα ότι πρόκειται για συμπράξεις δεσπόζουσας θέσης. Κατά τη γνώμη των αρχών αυτών, οι όμιλοι αυτοί έλεγχαν υπερβολικά μεγάλο μερίδιο της αγοράς. Ωστόσο, λάμβαναν υπόψη μόνο την εγχώρια παραγωγή και όχι τα εισαγόμενα προϊόντα. Για δυσνόητους λόγους, οι αρχές αυτές, όταν προσδιορίζουν το μερίδιο της αγοράς που καταλαμβάνει ένας παράγοντας, κατά κανόνα δεν λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των προϊόντων που διατίθενται στην εγχώρια αγορά.

2.6.5 Πολλά κράτη μέλη κατέβαλαν φιλότιμες προσπάθειες όσον αφορά την νομική ρύθμιση. Ορισμένα κράτη μέλη απαγόρευσαν κάποιες πρακτικές (π.χ. περίπου στα μισά κράτη μέλη απαγορεύεται να πωλούνται προϊόντα κάτω του κόστους), άλλα κράτη μέλη, όπως η Ουγγαρία, η Ιταλία, η Τσεχία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Πολωνία, θέσπισαν ειδικές τομεακές νομικές ρυθμίσεις ή τροποποίησαν τις ισχύουσες ρυθμίσεις τους όπως η Λετονία και η Γαλλία. Κατά τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα πολλά πρώην κομμουνιστικά κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θέσπισαν νόμους για την καταστολή καταχρηστικών πρακτικών στον τομέα του λιανικού εμπορίου. Ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι η κατάσταση σε αυτήν την περιοχή είναι ιδιαίτερα ανησυχητική. Σε αυτές τις χώρες, σε αντιδιαστολή με την κατάσταση στη Δυτική Ευρώπη, το λιανικό εμπόριο μεγάλης κλίμακας ελέγχεται σχεδόν αποκλειστικά από ξένες εταιρείες, οι οποίες διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με τους προμηθευτές τους στις χώρες καταγωγής τους ή στις χώρες που είχαν παλαιότερα την έδρα τους. Το αποτέλεσμα είναι ο μαρασμός του τομέα της παραγωγής τροφίμων στην περιοχή.

2.6.6 Είναι προφανές ότι οι νόμοι αυτοί δεν εφαρμόζονται πάντα, ιδιαίτερα επειδή οι προμηθευτές που γίνονται θύματα καταχρήσεων φοβούνται να παραπονεθούν για λόγους επιβίωσης. Ωστόσο, οι νόμοι αυτοί συνιστούν καταλληλότερη απάντηση από ό,τι οι κώδικες δεοντολογίας. Αυτό ισχύει διότι αφενός, οι καταχρηστικές πρακτικές δεν είναι απλώς αντίθετες στην δεοντολογία αλλά και ασυμβίβαστες ακόμη και με μία στοιχειώδη δικαιοσύνη. Πέρα από τα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή, αυτό το επιχείρημα και μόνον επαρκεί για την απαγόρευσή τους διά νόμου. Αφετέρου, επειδή στη Γαλλία έχουν ήδη καρποφορήσει οι συστηματικές νομοθετικές προσπάθειες που καταβάλλονται ⁽¹⁷⁾.

2.6.7 Η Επιτροπή, αν και παραδέχεται ότι υπάρχουν προβλήματα, προτιμά προς το παρόν την αυτορρύθμιση, επικρίνοντας συγχρόνως τον κατακερματισμό του ευρωπαϊκού νομικού χώρου. Είναι

γεγονός, ότι οι νόμοι που έχουν θεσπίσει τα διάφορα κράτη μέλη είναι ελάχιστα συμβατοί μεταξύ τους. Όμως, ο μόνος τρόπος για να υπερβληθούν τόσο ο κατακερματισμός όσο και η έλλειψη συμβατότητας, θα ήταν η θέσπιση ενιαίας και δεσμευτικής ευρωπαϊκής ρύθμισης. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να πραγματοποιήσει επειγόντως τα απαραίτητα βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Για πρακτικούς λόγους, δεν κρίνεται σκόπιμο να βασίζεται η ρύθμιση αυτή στην προστασία του ανταγωνισμού, γεγονός που θα υποχρέωνε τους προμηθευτές, ως θύματα αυτής της κατάστασης, να βρεθούν στα δικαστήρια ενώπιον των μεγάλων εταιριών λιανικού εμπορίου. Κατά το παράδειγμα του γαλλικού προτύπου, ενάγοντας σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να είναι το κράτος διότι διακυβεύεται το δικό του οικονομικό συμφέρον. Έτσι θα αποφευχθούν και τα γνωστά προβλήματα που έχουν σχέση με τον φόβο των προμηθευτών να υποβάλλουν καταγγελία.

2.6.7.1 Η ρύθμιση αυτή θα πρέπει να επιβάλλει γραπτές συμφωνίες σχετικά με τη διάρκεια, τις ποσότητες και τα χαρακτηριστικά του προϊόντος που πωλείται, την τιμή, τον τρόπο παράδοσης και πληρωμής και να προβλέπει την ακυρότητα της συμφωνίας σε περίπτωση παραβάσεων. Η πληρωμή θα πρέπει να καταβάλλεται, υπό την απειλή προστίμου, εντός νόμιμης προθεσμίας 30 ημερών για τα αλλοιώσιμα προϊόντα και 60 ημερών για τα λοιπά προϊόντα. Ιδιαίτερα θα πρέπει να απαγορεύονται τα εξής:

- η άμεση ή έμμεση επιβολή όρων αγοράς, πώλησης ή άλλων δεσμευτικών συμβατικών όρων, καθώς και η επιβολή μη συμβατικών όρων με αναδρομική ισχύ·
- η επιβολή διαφορετικών όρων για ισότιμες υπηρεσίες·
- η εξάρτηση της σύναψης και της εφαρμογής μίας συμφωνίας, καθώς και της συνέχειας και της τακτικότητας των εμπορικών σχέσεων από την προσφορά διευκολύνσεων που δεν έχουν ουδεμία σχέση είτε με το αντικείμενο της σύμβασης είτε με την συγκεκριμένη εμπορική σχέση·
- η αποδοχή μη ενδεδειγμένων υπηρεσιών που δεν δικαιολογούνται από τη φύση ή το αντικείμενο των εμπορικών σχέσεων·
- η υιοθέτηση οποιασδήποτε άλλης αθέμιτης συμπεριφοράς όσον αφορά την εμπορική σχέση στο σύνολό της.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁷⁾ Σύμφωνα με στοιχεία του γαλλικού φορέα DGCCRF (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, Κατανάλωσης και Καταπολέμησης της Απάτης) τα κέρδη «εκτός τιμολογίου» των μεγάλων αλυσίδων λιανικού εμπορίου έχουν περιοριστεί σε αποδεκτό επίπεδο.

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

487Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 13ΗΣ ΚΑΙ 14ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά»

[COM(2012) 478 final]

(2013/C 133/04)

Εισηγητής: **ο κ. Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Στις 3 Σεπτεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά

COM(2012) 478 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 23 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 89 ψήφους υπέρ και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για την προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά, δεδομένου ότι η ασύρματη συνδεσιμότητα καθίσταται ολοένα σημαντικότερη στην οικονομία.

1.2 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ο τελικώς ωφελούμενος από τη στρατηγική αυτή θα είναι πραγματικά ο Ευρωπαίος πολίτης, ότι θα μπορεί να επωφελείται από όλες τις προόδους και ότι θα εξασφαλιστεί ότι το καταναεμμένο ραδιοφάσμα θα αξιοποιείται στο μέγιστο δυνατό βαθμό και με πλήρη ασφάλεια και προστασία των προσωπικών δεδομένων.

1.3 Σε οιαδήποτε υιοθετούμενη νομοθεσία πρέπει να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, ώστε να αποτραπεί η διεύρυνση του ψηφιακού χάσματος και η δημιουργία μιας κοινωνίας των πληροφοριών δύο ταχυτήτων.

1.4 Η διαχείριση της μεριζόμενης χρήσης του ραδιοφάσματος αναμένεται να οδηγήσει σε υψηλά επίπεδα απασχόλησης και να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας, μέσα σε περιβάλλον όπου δεν θα στρεβλώνεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός, ενώ πρέπει να αξιοποιηθεί η ευκαιρία για να επιτευχθούν περαιτέρω πρόοδοι στην έρευνα και τις καινοτόμους τεχνολογίες. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, πριν ενθαρρύνει την προώθηση της απελευθέρωσης του φάσματος, να εξασφαλίσει ότι ο μεγαλύτερος ανταγωνισμός μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης του φάσματος θα οδηγήσει σε καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας. Στο ίδιο πνεύμα, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», ζητά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση που αντιμετωπίζουν τα κράτη που πλήττονται από την οικονομική και δημοσιονομική κρίση.

1.5 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η Επιτροπή θα υιοθετήσει τη σύσταση περί ενιαίου μορφότυπου για τα δικαιώματα από κοινού πρόσβασης σε (μεριζόμενο) ραδιοφάσμα (SSAR), και περί ενιαίας ορολογίας καταγραφής των όρων κοινής χρήσης.

2. Εισαγωγή

2.1 Το ραδιοφάσμα είναι καίριος δημόσιος πόρος για βασικούς τομείς και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των κινητών, των ασύρματων ευρυζωνικών και των δορυφορικών επικοινωνιών, των τηλεοπτικών και των ραδιοφωνικών εκπομπών, των μεταφορών, του ραδιοεντοπισμού, καθώς και εφαρμογών όπως οι συναγερμοί, τα τηλεχειριστήρια, τα ακουστικά βοηθήματα, τα μικρόφωνα, και ο ιατρικός εξοπλισμός.

2.2 Συμβάλλει στην απρόσκοπτη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, όπως οι υπηρεσίες ασφάλειας και προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής προστασίας, καθώς και σε επιστημονικές δραστηριότητες, όπως η μετεωρολογία, η γεωσκόπηση, η ραδιοαστρονομία και η διαστημική έρευνα.

2.3 Η ευχερής πρόσβαση στο φάσμα παίζει επίσης ρόλο στην παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ιδίως για χρήστες και επιχειρήσεις που βρίσκονται σε απόμακρες και αραιοκατοικημένες περιοχές, όπως οι αγροτικές ή νησιωτικές περιοχές.

2.4 Επομένως, τα ρυθμιστικά μέτρα σχετικά με το φάσμα ενδέχεται να έχουν συνέπειες σε επίπεδο ασφάλειας, υγείας και δημόσιου συμφέροντος, πέρα από τις επιδράσεις σε επίπεδο οικονομικό, πολιτισμικό, επιστημονικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό.

2.5 Το 2002, με την απόφαση για το ραδιοφάσμα, θεσπίστηκε το βασικό ρυθμιστικό πλαίσιο της πολιτικής για το ραδιοφάσμα, το οποίο συμπληρώθηκε το 2012 με την απόφαση σχετικά με την καθιέρωση πολυετούς προγράμματος για την εν λόγω πολιτική στην ΕΕ, επί της οποίας η ΕΟΚΕ έχει ήδη τοποθετηθεί.

2.6 Στόχος του ρυθμιστικού πλαισίου της Ένωσης είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση στο ραδιοφάσμα, με βάση ένα σύστημα αδειοδότησης όσο το δυνατόν λιγότερο δαπανηρό. Το πλαίσιο αυτό προωθεί τη χρήση γενικών αδειών, εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου οι ειδικές άδειες είναι σαφώς απαραίτητες. Οι αρχές που το διέπουν είναι η αποδοτική χρήση και η αποτελεσματική διαχείριση του ραδιοφάσματος και η ουδετερότητα ως προς τις τεχνολογίες και τις υπηρεσίες.

Για τη διευθέτηση της διαχείρισης του ραδιοφάσματος από την Επιτροπή, υφίσταται επαρκής νομική βάση, και συγκεκριμένα το νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και οι κανόνες περί εσωτερικής αγοράς, περί μεταφορών και περί στρέβλωσης του ελεύθερου ανταγωνισμού.

2.7 Δεδομένου ότι η διαχείριση του ραδιοφάσματος συνιστά καίρια προϋπόθεση για την ενιαία ψηφιακή αγορά, η υπό εξέταση πρωτοβουλία συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων της στρα-

τηγικής «Ευρώπη 2020». Η Επιτροπή επιδιώκει ευρεία συναίνεση με τα προτεινόμενα μέτρα, σύμφωνα με το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα (RSPP), ώστε να προωθηθεί η ανάπτυξη των ασύρματων καινοτομιών στην ΕΕ για να εξασφαλιστεί ότι το ήδη καταναμεμένο ραδιοφάσμα θα αξιοποιείται στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

3. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1 Στην ανακοίνωση εξετάζονται οι παράγοντες που καθιστούν δυνατή την από κοινού (μεριζόμενη) χρήση του ραδιοφάσματος και οι παράγοντες που την ενισχύουν. Πρόκειται για τις ασύρματες ευρυζωνικές επικοινωνίες, την ασύρματα διασυνδεδεμένη κοινωνία, καθώς και την έρευνα και τις καινοτόμες τεχνολογίες. Επισημαίνονται δε τα εξής:

— Η κοινή χρήση αδειοδοτημένων ή εξαιρούμενων από αδειοδότηση συχνοτήτων ασύρματων ευρυζωνικών επικοινωνιών παρέχει δυνατότητες εξοικονόμησης κόστους για τους φορείς εκμετάλλευσης κινητών δικτύων, οικονομικά προσιτή σύνδεση στο διαδίκτυο και ευκαιρίες κοινής χρήσης των υποδομών.

— Η τάση προς τη διασυνδεδεμένη κοινωνία αποδεικνύει την ιδιαίτερη αξία που έχουν τα χαμηλά εμπόδια πρόσβασης στο ραδιοφάσμα σε εξαιρούμενες αδειοδότησης μεριζόμενες ζώνες ως γόνιμο έδαφος για την ασύρματη καινοτομία που τονώνει την ανάπτυξη και εξάπλωση περισσότερο ανθεκτικών ασύρματων τεχνολογιών.

— Η έρευνα κατέστησε δυνατό το άνοιγμα της πρόσβασης στο ραδιοφάσμα σε κοινή (μεριζόμενη) βάση, με παράλληλη εξασφάλιση της προστασίας των πρωτεύουσών υπηρεσιών. Οι τεχνολογίες ευφυών ραδιοσυστημάτων αναπτύσσονται σήμερα με την υποστήριξη εντολών για εκπόνηση εναρμονισμένων προτύπων και δοκιμών σε ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα. Περαιτέρω πρόοδος μπορεί να αναμένεται στο πεδίο της ανίχνευσης και χρήσης σταθμών βάσης μικρών κυψελών.

3.2 Στην ανακοίνωση εξετάζονται οι προκλήσεις στην πορεία για ευρύτερη κοινή χρήση του ραδιοφάσματος και αναπτύσσεται προβληματισμός σχετικά με τη διαχείριση των επιβλαβών παρεμβολών για εξάλειψη της αβεβαιότητας, με τη θέσπιση επαρκών κινήτρων και διασφαλίσεων για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και με την εξασφάλιση χωρητικότητας σε ζώνες εξαιρούμενες αδειοδότησης.

3.2.1 Για την προώθηση της ευρύτερης κοινής χρήσης του ραδιοφάσματος απαιτείται:

— αποδοχή αμοιβαίας ευθύνης των χρηστών σε αποδεκτά όρια παρεμβολών και κατάλληλες στρατηγικές μετριάσεως.

- παροχή ασφάλειας δικαίου σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες και προϋποθέσεις, διαδικασίες επιβολής καθώς και διαφάνεια σχετικά με τις παραδοχές συμβατότητας και την προστασία των δικαιωμάτων·
- παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε βελτιωμένες τεχνολογίες προς όφελος κατεστημένων και επιπλέον χρηστών, με παράλληλη διασφάλιση και ενίσχυση του ανταγωνισμού·
- καθορισμός ευρέων καναλιών συχνότητων για την ανάπτυξη τοπικών δικτύων ραδιοεπικοινωνιών (RLAN), καθώς και προβλέψεις της συμμόρφωσης προς αύξηση της προβλεψιμότητας και της αξιοπιστίας των σημαντικότερων ζωνών κοινής χρήσης·
- διασφάλιση ότι κάθε μετάβαση από αποκλειστικά δικαιώματα χρήσης σε από κοινού χρήση ενισχύει τον ανταγωνισμό εκ μέρους άλλων χρηστών και κυρίως δεν δημιουργεί αδικαιολόγητα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για σημερινούς ή μελλοντικούς δικαιούχους.

3.3 Η Επιτροπή προτείνει να αναπτυχθούν δύο εργαλεία με στόχο την μεγαλύτερη και αποδοτικότερη χρήση των υφιστάμενων πόρων του ραδιοφάσματος:

- μια ενωσιακή κλίμακας προσέγγιση για τον εντοπισμό επωφελών δυνατοτήτων κοινής χρήσης εναρμονισμένων ή μη εναρμονισμένων ζωνών, και
- δικαιώματα πρόσβασης σε μεριζόμενο ραδιοφάσμα ως ρυθμιστικά εργαλεία για την έγκριση αδειοδοτούμενων δυνατοτήτων κοινής χρήσης με εγγυημένα επίπεδα προστασίας κατά των παρεμβολών.

3.4 Στον βαθμό που οι τεχνολογικές εξελίξεις επιτρέπουν επωφελέστερες δυνατότητες κοινής χρήσης (BSO) στην εσωτερική αγορά, η Επιτροπή κρίνει απαραίτητο να προωθηθούν οι επενδύσεις και να ενθαρρυνθούν οι χρήστες του ραδιοφάσματος για καλύτερη χρήση των οικείων πόρων ραδιοφάσματος καθορίζοντας, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, μια διαδικασία και βασικά κριτήρια σε ενωσιακό επίπεδο για τον εντοπισμό BSO (π.χ. υπό μορφή σύστασης).

3.5 Κατά την Επιτροπή, οι συμβάσεις από κοινού χρήσης (μερισμού) ραδιοφάσματος μπορούν να προσφέρουν στους χρήστες μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, ενώ παράλληλα δημιουργούν κίνητρα βασισμένα στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης χρηματικής αποζημίωσης, για τον εντοπισμό περισσότερων BSO στην εσωτερική αγορά, εφόσον οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές (EPA) χορηγούν δικαιώματα πρόσβασης σε μεριζόμενο ραδιοφάσμα σε άλλους χρήστες μιας ζώνης συχνότητων.

3.6 Για τα επόμενα βήματα, η Επιτροπή προτείνει να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- 1) εντοπισμός επωφελών δυνατοτήτων κοινής χρήσης (BSO) σε αδειοδοτούμενες ζώνες και σε ζώνες συχνότητων εξαιρούμενες αδειοδότησης·
- 2) εξέταση του ενδεχομένου διάθεσης επαρκούς ελεύθερου ραδιοφάσματος, εναρμονισμένου σε επίπεδο ΕΕ, για ασύρματες καινοτομίες·
- 3) σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, καθορισμός κοινής πορείας για περισσότερες δυνατότητες κοινής χρήσης, με βάση συμβατικές συμφωνίες μεταξύ των χρηστών·
- 4) σύναψη συμβατικών συμφωνιών μεταξύ των χρηστών, που μπορούν να προσφέρουν στους χρήστες μεγαλύτερο βαθμό ασφάλειας δικαίου.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το περιεχόμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής, καθώς σηματοδοτεί την έναρξη μιας αναγκαίας διαδικασίας ανάπτυξης προβληματισμού για την μελλοντική προσαρμογή του ρυθμιστικού περιβάλλοντος της ΕΕ προς τους στόχους του πολυετούς προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα.

4.1.1 Από την άποψη αυτή, στην ανακοίνωση διερευνώνται λύσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν η έλλειψη ελεύθερου ραδιοφάσματος και οι υψηλές τιμές για την εκ νέου κατανομή του φάσματος σε νέες χρήσεις — δύο προβλήματα που περιορίζουν σημαντικά τη χρήση των ασύρματων επικοινωνιών—, χάρη στην προώθηση ουσιαστικών αλλαγών ως προς τη διαχείριση του ραδιοφάσματος.

4.2 Για να επιτύχει την άρση των υφιστάμενων κανονιστικών φραγμών για την εγκατάσταση καινοτόμων τεχνολογιών ασύρματης πρόσβασης και να διευκολύνει την κοινή χρήση του ραδιοφάσματος, η Επιτροπή επιλέγει μια καθολική προσέγγιση, βάσει της οποίας οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές (EPA) και οι συμφωνίες μεταξύ των κατεστημένων χρηστών και των νέων χρηστών του ραδιοφάσματος καλούνται να διευκολύνουν ενεργά τη συλλογική και κοινή χρήση του.

4.3 Επίσης, επιχειρείται η ανάληψη ενεργειών με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, μέσω της περαιτέρω ανάπτυξης και της εφαρμογής των αρχών της αποδοτικής χρήσης και της αποτελεσματικής διαχείρισης του φάσματος, καθώς και της ουδετερότητας ως προς τις τεχνολογίες και τις υπηρεσίες, πράγμα το οποίο η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι ιδιαίτερα πρόσφορο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτιμάται να προβεί στη δέουσα χρήση των αρμοδιοτήτων της στον συγκεκριμένο τομέα, με στόχο να βελτιώσει και, στο μέτρο του δυνατού, να γενικεύσει τη χρήση του ραδιοφάσματος. Το ζητούμενο είναι να αξιοποιηθεί ο ελεύθερος ανταγωνισμός και η σύγκλιση των κριτηρίων αδειοδότησης των EPA, με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόσβαση στο ραδιοφάσμα μέσω αδειών κοινής χρήσης.

4.4 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει κάποιες πτυχές που αφορούν το περιεχόμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής, προκειμένου να διευκολύνει, κατά το δυνατόν, την εξέλιξη των επόμενων φάσεων της νομοθετικής διαδικασίας σχετικά με το ραδιοφάσμα, ώστε να στηρίζονται σε στέρεες αρχές, συγκεκριμένα δε στις αρχές της δημοκρατίας, της διαφάνειας, καθώς και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των καταναλωτών και των χρηστών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ειδικότερα, τα δικαιώματα των καταναλωτών και χρηστών πρέπει να προφυλάσσονται σαφώς έναντι της απάτης, χάρη στη θέσπιση κριτηρίων που να διευκολύνουν τη δίκαιη τιμολόγηση και τη γενικευμένη πρόσβαση στο ραδιοφάσμα, καθώς και αποτελεσματικών μηχανισμών καταγγελίας και αποζημίωσης, ενώ πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι ανεξάρτητοι επόπτες θα έχουν την ικανότητα ρύθμισης διεθνικών διαφορών λόγω χρήσης του ραδιοφάσματος, για να αποτρέπονται οι επιβλαβείς παρεμβολές. Η Επιτροπή θα πρέπει να καταρτίζει τακτικές εκθέσεις όπου θα διαπιστώνει ποια μέτρα και ποιοι στόχοι έχουν επιτευχθεί σε σχέση με τα προαναφερθέντα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, κατά την ανάπτυξη του μελλοντικού νομοθετικού πλαισίου, να καταρτίσει κατάλογο, όσο το δυνατόν πιο εξαντλητικό, των νομοθετικών φραγμών που παρακωλύουν τις καινοτόμες τεχνολογίες ασύρματης πρόσβασης στο ραδιοφάσμα.

4.6 Πρέπει να αποτραπεί το ενδεχόμενο, με τη χρήση προφάσεων περί υπερπροστασίας των χρηστών, να επιχειρείται στην πραγματικότητα, για λόγους εθνικότητας ή άλλους παρόμοιους λόγους προστατευτισμού, να παρεμποδιστεί η μέγιστη δυνατή απελευθέρωση της πρόσβασης στο ραδιοφάσμα, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η ενσωμάτωση νέων χρηστών και καινοτόμων τεχνολογιών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εφαρμογή της ανακοίνωσης πρέπει οπωσδήποτε να αποτελέσει εγγύηση ευχερέστερης πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες για τα άτομα με αναπηρία.

4.7 Επιπλέον, κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε αύξηση της χρέωσης τελών για τη χρήση του ραδιοφάσματος, περί του οφέλους της οποίας δεν χωρούν πολλές αμφιβολίες. Πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι, δεδομένου ότι το ραδιοφάσμα συνιστά πεπερασμένο χώρο, και ότι τα προτεινόμενα μέτρα θα αυξήσουν την κίνηση χρηστών, θα πρέπει να σταθμιστούν με περίσκεψη διάφορα ζητήματα, όπως οι αντισταθμίσεις προς τους σημερινούς κατόχους αδειών, η αποτροπή της πρόκλησης συμφόρησης ή συρρίκνωσης στο ραδιοφάσμα λόγω υπερεκμετάλλευσης, η εξασφάλιση της εισαγωγής πιο καινοτόμων τεχνολογιών κ.λπ. Επί του προκειμένου, παρότι το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης δεν συμπίπτει ακριβώς με κάποια προηγούμενα σχετικά με την εφαρμογή μέτρων της ΕΕ που συνδέονται με την τεχνολογική εξέλιξη, όπως λ.χ. το «ψηφιακό κέρδος», θα πρέπει να αξιολογηθεί ο πραγματικός αντίκτυπος των μέτρων αυτών, προκειμένου να εξορθολογιστούν οι προσδοκίες που γεννά η ανάπτυξη της πολιτικής της ΕΕ για το ραδιοφάσμα.

4.8 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε να περιοριστεί όσο το δυνατόν η έκδοση ατομικών αδειών από τις ΕΡΑ και τάσσεται

υπέρ μιας πολύ πιο ανοιχτής πρόσβασης, υπό την προϋπόθεση να είναι αυτό δυνατό από άποψη πρακτικής διαθεσιμότητας και τήρησης των κεκτημένων δικαιωμάτων των χρηστών του ραδιοφάσματος. Επομένως, καλεί τις ΕΡΑ να προβαίνουν σε φειδωλή και σαφώς δικαιολογημένη προσφυγή στην έκδοση ατομικών αδειών, ώστε να διευκολυνθεί μια πολύ πιο ανοιχτή πρόσβαση.

4.9 Επίσης, από την ανακοίνωση συνάγεται, μεταξύ άλλων ορθών στόχων, η ανάγκη περιορισμού του τεχνολογικού χάσματος μεταξύ Ευρωπαίων κατασκευαστών και κατασκευαστών τρίτων χωρών που παράγουν εξοπλισμό ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο οφείλεται εν μέρει στον κατακερματισμό του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύσει εκτίμηση αντικτύπου όσον αφορά το πιθανό όφελος που θα μπορούσε να προκύψει από το άνοιγμα του ραδιοφάσματος για τη μείωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την επείγουσα προσαρμογή του εν λόγω πλαισίου, και εμπιστεύεται για το έργο αυτό τις κανονιστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής μέσω των διαδικασιών επιτροπολογίας.

4.9.1 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σθεναρή δέσμευση της ΕΕ υπέρ των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ζητά από την Επιτροπή, κατά την κατάρτιση των κανόνων προσαρμογής, να επιδείξει εξαιρετική σύνεση όσον αφορά τη διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως λ.χ. η ιδιωτική σφαίρα, το επαγγελματικό απόρρητο ή ακόμη η επεξεργασία των στοιχείων που ενδέχεται να αποθηκεύουν οι φορείς παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

4.9.2 Επίσης, κρίνει σκόπιμο να θεσπιστεί αποτελεσματική εποπτεία όσον αφορά την χωρίς άδεια πρόσβαση νέων χρηστών σε ζώνες, όταν αυτοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί, λόγω της προστιθέμενης αξίας που προσφέρουν οι τεχνολογικές καινοτομίες τους· ειδικότερα δε, όταν η πρόσβαση αυτή προκαλεί παρεμβολές στην απρόσκοπτη χρήση του ραδιοφάσματος από την οποία επωφελούνται τρίτοι, τα δικαιώματα των οποίων δεν προστατεύονται από κάποια ΕΡΑ. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τον αρνητικό αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει η διαδικασία της ελευθέρωσης όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (αστυνομία, νοσοκομειακά, υπηρεσίες διάσωσης κ.λπ.).

4.9.3 Ομοίως, θα πρέπει να εξεταστεί λεπτομερώς η κατάσταση των χρηστών που επιθυμούν πρόσβαση στο ραδιοφάσμα και που παρέχουν υπηρεσία κοινής ωφέλειας. Θα μπορούσαν να απαλλάσσονται από την καταβολή της οικονομικής αντιστάθμισης ή να θεσπιστεί συμβολικό ύψος, μέσω υπερεθνικής πρόβλεψης και ενδεχομένως μέσω της υιοθέτησης κατάλληλης νομοθεσίας.

4.9.3.1 Όλα τα προαναφερόμενα με την επιφύλαξη της υποχρέωσης προώθησης των στόχων κοινής ωφέλειας, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά την νομοθεσία περί περιεχομένου, την πολιτική του οπτικοακουστικού τομέα και το δικαίωμα των κρατών μελών να οργανώνουν και να χρησιμοποιούν το ραδιοφάσμα τους για σκοπούς δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας.

4.10 Ακόμη, για λόγους ανεξαρτησίας και ασφάλειας δικαίου, η ΕΟΚΕ προτείνει η εποπτεία και η κοινοποίηση της ύπαρξης συμφωνιών κοινής χρήσης μεταξύ χρηστών καθώς και της συμβατότητας των συμφωνιών αυτών με τους κανόνες περί ανταγωνισμού να αποτελεί ευθύνη των ΕΡΑ και, κατά περίπτωση, του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (BEREC), όταν απαιτείται στρατηγικός σχεδιασμός, συντονισμός και εναρμόνιση, ιδίως των διαδικασιών χορήγησης γενικών αδειών ή ατομικών δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων, και εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για να αρθούν οι φραγμοί που εμποδίζουν την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς.

4.11 Η Επιτροπή, σε συνεργασία με εκπροσώπους των συλλόγων καταναλωτών και των επιχειρήσεων, θα πρέπει να εκπονήσει κώδικα ορθής πρακτικής σχετικά με την παροχή πληροφόρησης σε επίπεδο ΕΕ για τις αιτήσεις BSO και για την έκβασή τους. Αυτό θα διευκολύνει τη γενίκευση διαφανών διαδικασιών και τη βέλτιστη διαχείριση των πόρων που έχουν καταγραφεί στο «μητρώο ραδιοφάσματος».

4.12 Τέλος, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να καταρτίσει, με βάση τις εργασίες της ομάδας για την πολιτική ραδιοφάσματος,

εκτελεστική πράξη δυνάμει του άρθρου 291 της ΣΛΕΕ, η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων σε θέματα όπως μια ενιαία αντίληψη της έννοιας των αδειών μεριζόμενης πρόσβασης, καθώς και να ορίσει τους όρους των συστάσεων που θα προωθούν τη χρήση ενιαίων κριτηρίων εκχώρησης των αδειών αυτών εντός της ΕΕ, ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή τους σε όλα τα κράτη μέλη.

4.12.1 Η εν λόγω πράξη, μεταξύ άλλων πρόσφορων διατάξεων, θα πρέπει να προβλέπει τη διαφύλαξη των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού και της προστασίας της ασφάλειας και των δικαιωμάτων των χρηστών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ελάφρυνση του κόστους χρέωσης των υπηρεσιών που προσφέρουν οι οικείοι φορείς.

4.13 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οποιαδήποτε τεχνολογική καινοτομία ενδέχεται να προκύψει από την αύξηση του αριθμού των φορέων εκμετάλλευσης του ραδιοφάσματος θα πρέπει να μπορεί να λάβει χρηματοδότηση από τα Ταμεία της ΕΕ, προκειμένου να ενισχυθεί η χρήση της τεχνολογίας στα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας»

[COM(2012) 663 final]

(2013/C 133/05)

Εισηγητής: ο κ. COULON

Στις 15 Νοεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας»

COM(2012) 663 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 23 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 94 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την εσωτερική αγορά ενέργειας ως ευκαιρία για να αξιοποιηθούν διαφορετικές ενεργειακές επιλογές που υφίστανται στην Ευρώπη και για να εξασφαλιστεί η βέλτιστη λειτουργία του συνολικού συστήματος –μέσω διασυνδεδεμένων υποδομών– προς όφελος των βιομηχανικών και των οικιακών καταναλωτών.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την προσέγγιση της Επιτροπής, στο βαθμό που έχει ως στόχο την κατάργηση των μέτρων που εμποδίζουν τον τελικό καταναλωτή να επωφεληθεί από τις διάφορες ενεργειακές επιλογές.

1.3 Ο καταναλωτής απαιτείται να τενθεί εκ νέου στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και όλες οι νέες λειτουργίες που συνδέονται με τους ευφυείς μετρητές («smart grids» και «smart meters» – ευφυή δίκτυα και ευφυείς μετρητές) πρέπει να σχεδιάζονται προς το συμφέρον του.

1.4 Διαπιστώνεται σημαντική έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τους στόχους και τις μεθόδους της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, η οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω μιας ευρείας ενημερωτικής εκστρατείας της Ένωσης, σχεδιασμένης από κοινού με όλους τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

1.5 Η μάχη κατά της ενεργειακής πείνας/φτώχειας οφείλει να αποτελεί προτεραιότητα των πολιτικών που εφαρμόζονται εντός της Ένωσης. Η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να καταστήσουν το ζήτημα αυτό προτεραιότητα της ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής του Μαΐου 2013, η οποία θα είναι αφιερωμένη στην ενέργεια.

2. Εσωτερική αγορά ενέργειας: μια ατελής αγορά

2.1 Στην ανακοίνωσή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας ως προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου που τέθηκε, τον Φεβρουάριο του 2011, με ορίζοντα το 2014 από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ, οι οποίοι επιβεβαίωσαν την ανάγκη υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας έως την εν λόγω προθεσμία προκειμένου κάθε ευρωπαίος καταναλωτής να μπορεί να επωφεληθεί από πλήρη ελευθερία κατά την επιλογή παρόχου ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου.

2.2 Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου ανάγεται στο 1996 και βασίζεται σε μια διττή ιδέα: αφενός, να παρασχεθεί σε κάθε ευρωπαϊκό καταναλωτή η δυνατότητα να εφοδιάζεται από τον πάροχο που επιλέγει (ανεξαρτήτως της εθνικότητας του τελευταίου), μέσω ενεργειακών υποδομών που θα έχουν καταστεί ανεξάρτητες από τους παραγωγούς, και, αφετέρου, να διασφαλιστεί ότι η αποδοτικότητα της εν λόγω ενιαίας αγοράς θα ωφελήσει τις τιμές της ενέργειας, εκπέμποντας ηχηρά και πειστικά σήματα για την πραγματοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων.

2.3 Η επίτευξη της συγκεκριμένης φιλοδοξίας παραμένει ατελής έως σήμερα. Σε ορισμένες χώρες, η εσωτερική αγορά ενέργειας επέτρεψε να εξασφαλιστούν πιο ευέλικτες επιλογές για τους καταναλωτές και ανταγωνιστικότερη τιμολόγηση, αντισταθμίζοντας έτσι την αύξηση των τιμών λόγω του κόστους της πρωτογενούς ενέργειας. Επίσης, η εσωτερική αγορά ενέργειας διευκόλυνε τη δημιουργία πιο ευπρόσπρων και διαφανών αγορών χονδρικής, ενισχύοντας έτσι την ασφάλεια εφοδιασμού εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα περισσότερα κράτη μέλη, η εξέλιξη των ενεργειακών αγορών είχε ως χαρακτηριστικό στοιχείο τη μετάβαση από μονοπώλια (εθνικά ή περιφερειακά) σε ολιγοπώλια, πάντοτε εθνικά ή περιφερειακά, με ελάχιστες παρεμβολές και περιορισμένο ανταγωνισμό μεταξύ τους.

2.4 Τα νέα εργαλεία που δημιουργήθηκαν (χρηματοστήρια, «διασύνδεση των αγορών», ...) αφορούν περιορισμένες μόνο ποσότητες, ενώ το κυρίως μέρος των συναλλαγών εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να πραγματοποιείται σε εθνική κλίμακα· όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, ο ανταγωνισμός σε επίπεδο παραγωγής είναι υποθετικός σε ορισμένα κράτη: σε 8 από τα 27 κράτη, το 80 % της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ελέγχεται από τους ιστορικούς φορείς εκμετάλλευσης και, λαμβανομένης υπόψη της δεσπόζουσας θέσης (ή της αποκλειστικότητας σε ορισμένες χώρες) που κατέχουν οι εθνικοί πάροχοι φυσικού αερίου, η εσωτερική αγορά φυσικού αερίου παραμένει επίσης εξόχως εικονική.

2.5 Συνεπώς, η εσωτερική αγορά ενέργειας λειτουργεί πλέον σήμερα περισσότερο ως συνονθύλευμα πρακτικών, αγορών και εθνικών φορέων βιομηχανικής εκμετάλλευσης που εφαρμόζουν –υπό την εποπτεία των ρυθμιστικών αρχών κάθε κράτους και του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER)– τις διαφορετικές ευρωπαϊκές κανονιστικές ρυθμίσεις που θεσπίστηκαν σχεδόν πριν από μια εικοσαετία, παρά ως ενιαίος οικονομικός χώρος που ωφελεί τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες και τους ευρωπαίους καταναλωτές χάρη σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού. Ωστόσο, οι εθνικές ενεργειακές επιλογές επηρεάζουν τις τιμές της ενέργειας στις γειτονικές χώρες και, επομένως, οι αποφάσεις στον τομέα αυτόν δεν μπορούν να λαμβάνονται μονομερώς.

2.6 Οι ισχύουσες τιμές στρεβλώνονται από την προσθήκη των τοπικών ή των εθνικών φόρων –που είναι δυσνόητοι, ασύμμετροι και συχνά υπέρμετροι– και οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις αυξήθηκαν κατά 1 000 % σε μια δεκαπενταετία, επιβαρύνοντας σοβαρά τον οικιακό καταναλωτή και τις ηλεκτροβόρες βιομηχανίες. Οι εθνικές πολιτικές που προωθούν την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας χωρίς να συντονίζονται από κράτος σε κράτος επιβάλλουν –στον βαθμό κατά τον οποίο οι εν λόγω μορφές ενέργειας είναι «ανεξέλεγκτες» και έχουν προτεραιότητα στο δίκτυο– να επιδιωχθεί τάχιστα ένας νέος σχεδιασμός της ευρωπαϊκής αγοράς προκειμένου να αποφευχθεί η υπονόμηση της διαχείρισης του ευρωπαϊκού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας. Για κάθε μορφή ενέργειας είναι απαραίτητη η απόλυτη διαφάνεια των πολιτικών επιδίωξης (ή απαλλαγής) που ασκούνται στα κράτη μέλη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δίκαιη συμπεριφορά όλων των φορέων της αγοράς, καθώς και η ορθή τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας.

2.7 Η διαδεδομένη πρακτική της ρύθμισης των τιμών σε εθνικό επίπεδο δεν ευνοεί, όσον αφορά την τιμολόγηση, την εκπομπή των ηχηρών σημάτων τα οποία θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να μειώσουν την κατανάλωσή τους και να αποκτήσουν τον έλεγχο των λογαριασμών τους· ούτε άλλωστε εξασφαλίζει την κάλυψη του πραγματικού κόστους του εφοδιασμού σε ενέργεια ή της παραγωγής ενέργειας, υπονομεύοντας έτσι τα οικονομικά αποτελέσματα των ενεργειακών επιχειρήσεων και των συναφών επενδύσεων –όσον αφορά τόσο την παραγωγή όσο και τα δίκτυα– που είναι αναγκαίες με χρονικό ορίζοντα τις επόμενες δεκαετίες.

2.8 Τέλος, ελλείπει διαπαιδαγώγησης, ενημέρωσης και διαφάνειας, η εσωτερική αγορά ενέργειας παραμένει σε μεγάλο βαθμό ακατανόητη, ως προς τους σκοπούς της και ως προς τις μεθόδους της, για τον ευρωπαϊκό πολίτη/καταναλωτή. Μολονότι η αγορά των οικιακών καταναλωτών είναι θεωρητικά ανοικτή από την 1^η Ιουλίου 2007, το χαμηλό ποσοστό αλλαγής παρόχου σε ορισμένες χώρες της Ένωσης είναι απόρροια της χρόνιας έλλειψης ενημέρωσης και

επικοινωνίας από τα κράτη, τις ρυθμιστικές αρχές και τους φορείς βιομηχανικής εκμετάλλευσης.

3. Προτεραιότητες ενόψει της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας

3.1 Ενόψει των μεγάλων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη (παγκόσμια οικονομική κρίση, υπερθέρμανση του πλανήτη, εξασφάλιση του εφοδιασμού της, κτλ.), απαιτείται περισσότερη διαφάνεια, ευελιξία, ανταλλαγή ενέργειας και διασύνδεση μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα προφανή οφέλη όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αλληλεγγύη και να επιτευχθεί η περαιτέρω βελτιστοποίηση των υφιστάμενων επενδύσεων.

3.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σαφώς τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θεωρεί ότι η ολοκλήρωση ενός πραγματικού κοινού ενεργειακού χώρου για 500 εκατομμύρια καταναλωτές αποτελεί παράγοντα ζωτικής σημασίας για την επιστροφή της Ευρώπης στην ανάπτυξη, πέραν της δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής κοινότητας. Η εξασφάλιση άφθονης, καταναμημένης και ανταγωνιστικής ενέργειας θεωρείται από την ΕΟΚΕ καθοριστικό στοιχείο για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας και για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε αυτό το πλαίσιο. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία χρειάζεται ανταγωνιστικές τιμές ενέργειας, τόσο για να διατηρήσει τις δραστηριότητές της όσο και για να συνεχίσει να εξελίσσεται.

3.3 Υπό αυτό το πρίσμα, κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί εάν –πέραν της επίσημης εφαρμογής των κανονισμών και των οδηγιών που έχουν υιοθετηθεί από τον Δεκέμβριο του 1996– τηρείται το πνεύμα των κειμένων που αφορούν την εσωτερική αγορά ενέργειας και εάν τα κράτη μέλη διευκολύνουν πραγματικά τον ανταγωνισμό σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες που διευκολύνουν την αξιοποίηση και την αποτελεσματικότητα των δικτύων μεταφοράς ενέργειας μέσω της επιτάχυνσης των διαδικασιών τυποποίησης που καθίσταται απαραίτητη ενόψει της σημαντικής ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επικροτεί δε την προαγωγή των ενεργειακών διασυνδέσεων και τη διασύνδεση των αγορών, καθώς και τις πολυμερείς συνεργασίες, όπως είναι η δημιουργία του δικτύου Coreso (Coordination du réseau électrique dans l'Europe de l'Ouest – Συντονισμός του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας στη Δυτική Ευρώπη), μιας πρώιμης μορφής δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

3.4 Η ύπαρξη καθορισμένων τιμών, κυρίως για λόγους εθνικής πολιτικής, σχετίζεται με μια προσέγγιση προστατευτισμού η οποία είναι αντίθετη προς τα συμφέροντα της Ένωσης· επιπλέον, αποτελεί τροχοπέδη για τον συνυπολογισμό του πραγματικού κόστους της ενέργειας στη συμπεριφορά των καταναλωτών και δεν μπορεί να γίνει δεκτή παρά μόνο προσωρινά για τα κράτη μέλη που το επιθυμούν. Απαιτείται να διαβιβάζονται στους καταναλωτές και στους επενδυτές ενδείξεις ως προς τις τιμές, οι οποίες να αντικατοπτρίζουν την πραγματική εξέλιξη του κόστους (περιλαμβανομένου του CO₂) με σκοπό την πραγματοποίηση των μελλοντικών επιλογών βάσει ορθής ενημέρωσης. Η σύνδεση της τιμής της ενέργειας με το πραγματικό κόστος αποτελεί μια από τις συνιστώσες που συμβάλλουν στη βελτίωση του ελέγχου της κατανάλωσης και στην αναγκαία δραστηριοποίηση των καταναλωτών στο πλαίσιο του νέου μοντέλου υπό διαμόρφωση.

3.5 Παράλληλα, θα πρέπει να διευκρινιστεί και να επανεξεταστεί η φορολόγηση της ενέργειας, είτε σε τοπικό είτε σε εθνικό επίπεδο, η οποία ποικίλλει σημαντικά εντός της Ένωσης. Έτσι λοιπόν, για την ηλεκτρική ενέργεια, το ύψος των επιβαρύνσεων και του ΦΠΑ κυμαίνεται από 4,7 % στο Ηνωμένο Βασίλειο έως 54,6 % στη Δανία, χωρίς συνεκτίμηση του ενεργειακού περιεχομένου της παραγόμενης ενέργειας. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής υπέρ της ομοιογενούς και ευφύστερης φορολόγησης της ενέργειας στην Ευρώπη. Η υλοποίηση των στόχων 3x20 και η μείωση των εκπομπών CO₂ από 80 % σε 95 % με ορίζοντα το 2050 θα απαιτήσουν τη θέσπιση κοινού φορολογικού πλαισίου, το οποίο να καθορίζει τη φορολογική επιβάρυνση της ενέργειας από ανανεώσιμες και από ορυκτές πηγές βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συνυπολογίζοντας το ενεργειακό περιεχόμενο και τις εκπομπές CO₂ του κάθε προϊόντος.

3.6 Η ενεργειακή πενία/φτώχεια, η οποία αφορά το 13 % των ευρωπαϊκών νοικοκυριών, ήτοι 65 εκατομμύρια Ευρωπαίους, δεν μπορεί να αγνοηθεί κατά την οικοδόμηση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Ο ανταγωνισμός που περιλαμβάνεται στους αρχικούς της στόχους δεν μπορεί να εξυπηρετεί κανέναν άλλο σκοπό εκτός από το συμφέρον του συνόλου των καταναλωτών της Ένωσης. Αυτό προϋποθέτει να τεθεί εκ νέου ο πολίτης-καταναλωτής στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και να διαμορφωθεί τάχιστα ένας ευρωπαϊκός ορισμός για την έννοια της ενεργειακής πενίας, ικανός να διευκολύνει την εφαρμογή εθνικών πολιτικών υποστήριξης –κατά το πρότυπο της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις περιφερειακές ενισχύσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να πραγματοποιήσει σαφή διάκριση μεταξύ των πολιτικών της κατά της ενεργειακής πενίας, οι οποίες είναι απαραίτητες και επείγουσες, και των τιμολογιακών πρακτικών προστατευτισμού, οι οποίες είναι αντίθετες προς το πνεύμα της εσωτερικής αγοράς. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η προσεχής ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής του Μαΐου 2013, η οποία θα είναι αφιερωμένη στην ενέργεια, θα πρέπει να ασχοληθεί κατά προτεραιότητα με το εν λόγω ζήτημα και να θέσει τα θεμέλια μιας ευρωπαϊκής δημόσιας υπηρεσίας για την ενέργεια.

3.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί προτεραιότητα τη διαπαιδαγώγηση, την ενημέρωση και τη διαφάνεια σε ενεργειακά ζητήματα⁽¹⁾, προκειμένου να επιτραπεί στους καταναλωτές να πραγματοποιούν τις πλέον εύστοχες επιλογές, από την άποψη τόσο της οικονομίας όσο και της ενεργειακής απόδοσης, και να προσανατολίζονται προς τους

φθηνότερους παρόχους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να καταβάλει σημαντικές επικοινωνιακές προσπάθειες για να εξηγήσει τις κοινές προκλήσεις και να παράσχει, κατά τρόπο απλό και κατανοητό, τις απαιτούμενες πληροφορίες στους ευρωπαίους καταναλωτές.

3.8 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η συμμετοχή των καταναλωτών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη εισαγωγή των ευφών μετρητών, ένα σύστημα ικανό να βελτιώσει την ενεργειακή απόδοση. Ωστόσο, παραμένουν ακόμη προς επίλυση πολυάριθμα ζητήματα, όπως π.χ. εάν τα δυνητικά οφέλη υπερκαλύπτουν το κόστος που προκύπτει για τους καταναλωτές, καθώς και διάφορα θέματα σχετικά με τη διαλειτουργικότητα και την προστασία των δεδομένων. Τα προβλήματα αυτά χρήζουν διευθέτησης το συντομότερο δυνατόν, προς το συμφέρον του συνόλου των χρηστών ενέργειας.

3.9 Η ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά του μέλλοντος δεν θα πρέπει να καθοδηγείται αποκλειστικά από λογικές εστιασμένες στην προσφορά, αλλά να ενθαρρύνει συγχρόνως τη μείωση της κατανάλωσης, βιομηχανικής και οικιακής, αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τις νέες λειτουργίες που σχετίζονται με τα δίκτυα και τους ευφύεις μετρητές. Η ΕΟΚΕ, συνεπώς, επικροτεί τη δημιουργία συντονισμένων μηχανισμών ικανότητας δικτύου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι οποίοι θα είναι σε θέση να εξομαλύνουν τις αιχμές ενεργειακής κατανάλωσης, να διασφαλίζουν τη λειτουργία των ευρωπαϊκών συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας (ιδίως σε περιόδους αιχμής της κατανάλωσης) και να προάγουν τη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

3.10 Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη διεξαγωγή πραγματικού ευρωπαϊκού διαλόγου με θέμα την ενεργειακή μετάβαση, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, το κόστος της και τον συντονισμό της μεταξύ των κρατών μελών. Η Ευρώπη δεν μπορεί να αποτελεί το άθροισμα 27 εγωιστικών ενεργειακών πολιτικών. Η Ένωση θα πρέπει να είναι ικανή να αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο ορισμένες επιλογές που πραγματοποιούνται σε μια δεδομένη χώρα επιδρούν στις υπόλοιπες χώρες. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών είναι θεμελιώδους σημασίας προς το σκοπό αυτό και η ύπαρξη διαφορετικών φόρουμ αποτελεί θετικό στοιχείο. Εν προκειμένω, καθίσταται επιβεβλημένη η προαγωγή ενός πραγματικού ευρωπαϊκού διαλόγου για την ενέργεια, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων ιδίως στο εσωτερικό των κρατών μελών και κατά τρόπο συνεπή προς την ευρωπαϊκή διάσταση.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(¹) EE L 191 της 29.6.2012, σ. 11.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για προσωρινή παρέκκλιση από την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας»

[COM(2012) 697 final — 2012/328 (COD)]

(2013/C 133/06)

Εισηγητής: ο κ. PEZZINI

Στις 5 Δεκεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 192, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για προσωρινή παρέκκλιση από την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας

COM (2012) 697 final - 2012/328 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 136 ψήφους υπέρ και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει με έμφαση, όπως εξάλλου έχει επισημάνει σε άλλες γνωμοδοτήσεις, ότι, για την καταπολέμηση της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής και την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τομέα των αεροπορικών μεταφορών, απαιτείται μια σφαιρική λύση, όσον αφορά την εμπορία εκπομπών, που να συνοδεύεται από έναν λειτουργικό ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό, καθώς και από σειρά ρυθμίσεων που να συνάδουν με τους στόχους αυτούς.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί συνεπώς την πρωτοβουλία, η οποία προβλέπει την αναστολή της εφαρμογής του ΣΕΔΕ για τις αεροπορικές εταιρείες, που εισέρχονται και εξέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), εν αναμονή της έκβασης των διεθνών διαπραγματεύσεων.

1.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει, ωστόσο, ότι είναι σημαντικό να συμφωνήσουν όλες οι περιφέρειες του κόσμου και να περιορίσουν τις εκπομπές CO₂ στις ενδοπεριφερειακές πτήσεις.

1.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τους κινδύνους για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών μεταφορών. Κατά τη διάρκεια της αναστολής, που προβλέπεται για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, οι επιβάτες στις πτήσεις εντός της ΕΕ θα πρέπει να φορολογούνται, αλλά όχι οι υπόλοιποι επιβάτες.

1.5 Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, με την υποστήριξη της Επιτροπής, να συμβάλουν αποφασιστικά στην εξεύρεση μιας γρήγορης λύσης, η οποία να βασίζεται σε μια σφαιρική προσέγγιση, αποφεύγοντας άδικες κυρώσεις και

στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα την απώλεια της ανταγωνιστικής ανάπτυξης και της απασχόλησης, σε σαφή αντίθεση με την, από όλους αποδεκτή, στρατηγική Ευρώπη 2020.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ευρωπαϊκή οδηγία 2008/101/ΕΚ, η οποία περιλαμβάνει επίσης τις αερομεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των φορέων εκμετάλλευσης των αεροσκαφών από χώρες εκτός της ΕΕ, στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ (Emissions Trading System), από το 2012, έχει κριθεί νόμιμη από μια πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, λόγω της προσφυγής ορισμένων αμερικανικών αερογραμμών, οι οποίες θεωρούσαν ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία παραβίαζε διάφορες διεθνείς συμφωνίες ⁽¹⁾.

2.2 Σύμφωνα με το Δικαστήριο «Η εφαρμογή του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων στις αεροπορικές μεταφορές δεν παραβιάζει ούτε τις επίμαχες αρχές του διεθνούς εθιμικού δικαίου ούτε τη συμφωνία *Ανοικτοί Ουρανοί*». Συνεπώς, η ευρωπαϊκή νομοθεσία επιδιώκει τους στόχους του Πρωτοκόλλου του Κυότο, το οποίο προέβλεπε συμφωνία για τα αέρια του θερμοκηπίου των αεροσκαφών, στο πλαίσιο της οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών, **ΔΟΠΑ (Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας)**.

2.3 Σε απάντηση στην πρόοδο των διεθνών διαπραγματεύσεων, και για τη δημιουργία θετικού περιβάλλοντος γύρω τους, η Επιτροπή προτίθεται να απαλλάξει προσωρινά, τις μη ευρωπαϊκές πτήσεις από το **Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής (ΣΕΔΕ)**.

⁽¹⁾ Δικαστήριο της ΕΕ - Απόφαση στην υπόθεση C-366/10 Air Transport Association of America κ.λπ. κατά Secretary of State for Energy and Climate Change - Λουξεμβούργο, 21 Δεκεμβρίου 2011.

2.4 Το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής **προβλέπει** επί του παρόντος ότι, στις επιχειρήσεις που υπόκεινται σε υποχρεωτικές μειώσεις των εκπομπών, **χορηγούνται πιστωτικά μόρια ισοδύναμα με τους τόνους CO₂** που μπορεί να εκπέμπουν, με μειούμενη εκχώρηση χρόνου με το χρόνο. Στις επιχειρήσεις που θα ανταποκριθούν περισσότερο στην υποχρέωση μείωσης θα χορηγηθούν διάφορα πιστωτικά μόρια, τα οποία θα μπορούν να μεταπωλούν στις λιγότερο συμμορφούμενες επιχειρήσεις καθώς και στις επιχειρήσεις που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Η οδηγία ΣΕΔΕ έχει επεκταθεί, από το 2012, και στον τομέα των αερομεταφορών, καθώς και σε όλες τις εισερχόμενες ή εξερχόμενες πτήσεις από αεροδρόμιο της Ευρώπης, με την υποχρέωση καταχώρησης των εκπομπών και συμμετοχής στο μηχανισμό ΣΕΔΕ, με προθεσμία λήξης τον Απριλίου 2013, για την πρώτη παράδοση των δικαιωμάτων.

2.5 Για να διευκολυνθεί η επίτευξη μιας παγκόσμιας συμφωνίας στο πλαίσιο του ΔΟΠΑ, ήταν απαραίτητη μια προσωρινή παρέκκλιση από την οδηγία ΣΕΔΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα λαμβάνονται μέτρα κατά των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης που απορρέουν από την οδηγία και οι οποίες έχουν γεννηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014, όσον αφορά τις εισερχόμενες και τις εξερχόμενες πτήσεις της ΕΕ.

2.6 Η προτεινόμενη οδηγία θα μπορούσε ωστόσο να μειώσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών αεροπορικών μεταφορών, σε σύγκριση με τις διεθνείς μεταφορές, σε μια εποχή οικονομικής ύφεσης: το «πάγωμα» για ένα χρόνο, της εφαρμογής της οδηγίας ΣΕΔΕ, εν αναμονή της διεθνούς ρύθμισης των εκπομπών των αεροπορικών μεταφορών (Market Based Mechanism (MBM) σε παγκόσμιο επίπεδο), δεν πρέπει να αφορά τις ενδοευρωπαϊκές αερομεταφορές.

2.7 Προκειμένου δε να αποφευχθούν τέτοιου είδους κυρώσεις και στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εν λόγω παρέκκλιση πρέπει να είναι απολύτως προσωρινή και να εφαρμόζεται μόνο στους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών που δεν έχουν λάβει ή έχουν επιστρέψει όλα τα δικαιώματα δωρεάν, σε σχέση με τις δραστηριότητες αυτές, το 2012. Για τον ίδιο λόγο, τα δικαιώματα αυτά δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των σχετικών δικαιωμάτων.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η πρόταση απόφασης αποσκοπεί:

— στην προσωρινή αναβολή της τήρησης των υποχρεώσεων του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ) των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών όσον αφορά τις εισερχόμενες και εξερχόμενες πτήσεις στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

— στη διασφάλιση ότι δεν θα λαμβάνονται μέτρα κατά των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης που απορρέουν από την οδηγία και οι οποίες έχουν γεννηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014, σύμφωνα με την οδηγία 2008/101/ΕΚ.

— στην εξακολούθηση της πλήρους εφαρμογής της οδηγίας ΣΕΔΕ στις πτήσεις μεταξύ αεροδρομίων που βρίσκονται στον ΕΟΧ στο πλαίσιο της κοινής δέσμευσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

3.2 Η πρόταση αποσκοπεί επίσης στην αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού με την εφαρμογή της εν λόγω παρέκκλισης μόνο στους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών που δεν έχουν λάβει ή έχουν επιστρέψει όλα τα δικαιώματα δωρεάν, σε σχέση με τις δραστηριότητες αυτές, το 2012.

4. Παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υποστηρίξει, σε προηγούμενη γνωμοδότησή της, ότι είναι θεμελιώδους σημασίας για τον ευρωπαϊκό αεροπορικό τομέα:

— μια παγκόσμια λύση για την εμπορία εκπομπών,

— ένας ενιαίος ευρωπαϊκός ουρανός, που να μπορεί να λειτουργεί με τον βέλτιστο τρόπο, και

— μια κατάλληλη ρύθμιση.

«Η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού ουρανού είναι επίσης απαραίτητη για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας του αεροπορικού κλάδου της ΕΕ στην παγκόσμια αγορά»⁽²⁾, δεδομένου ότι ο ευρωπαϊκός αεροπορικός τομέας αποτελεί βασική οικονομική συνιστώσα της ευρωπαϊκής οικονομίας, με 748 εκατομμύρια επιβάτες το έτος, με πάνω από 11 τόνους μεταφερόμενων εμπορευμάτων, με συνεισφορά στο ΑΕγχΠ 359 δις ευρώ και με πάνω από 5 εκατομμύρια υπαλλήλους.

4.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί συνεπώς με την απόφαση αναστολής της εφαρμογής του ΣΕΔΕ στους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών που φθάνουν και αναχωρούν από τον ΕΟΧ, με στόχο την ολοκλήρωση των διεθνών διαπραγματεύσεων, αλλά πιστεύει ότι όλες οι περιφέρειες ανά τον κόσμο πρέπει να συμφωνήσουν και να εφαρμόσουν το σύστημα του ΣΕΔΕ ακόμη και στις ενδοπεριφερειακές πτήσεις.

⁽²⁾ CESE 1391-2011, EE C 376, της 22.12.2011, σ. 38.

4.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών μεταφορών. Κατά τη διάρκεια της περιόδου ισχύος της αναστολής της εφαρμογής του συστήματος ΣΕΔΕ, οι επιβάτες των πτήσεων εντός της ΕΕ θα πρέπει να φορολογούνται, σύμφωνα με τα δίκαια περιβαλλοντικά αιτήματα, ενώ οι επιβάτες των άλλων χωρών δεν θα φορολογούνται.

4.4 Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ ζητεί, συνεπώς, την επίτευξη γρήγορης λύσης, στη βάση μιας σφαιρικής προσέγγισης, με την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και άδικων κυρώσεων: η έλλειψη μιας παγκόσμιας λύσης για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπής, αποτελεί το δίχως άλλο τροχοπέδη για την ευρωπαϊκή αγορά, η οποία θα είναι η μόνη που υποβάλλεται σε αυτό το είδος της ρύθμισης.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον»

[COM(2012) 628 final — 2012/0297 (NLE)]

(2013/C 133/07)

Εισηγητής: **ο κ. ZBOŘIL**

Στις 19 Νοεμβρίου 2012 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 16 Νοεμβρίου 2012 το Συμβούλιο και σύμφωνα με το άρθρο 192, παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον

COM(2012) 628 final – 2012/0297 (NLE).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 116 ψήφους υπέρ, 11 κατά και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συμβολή που έχει η έννοια της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) στη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη και στην ΕΕ στο σύνολό της.

1.2 Η αποδοτικότητα της διαδικασίας λήψης ορθών αποφάσεων βάσει των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός έργου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ποιότητα και ανεξαρτησία της τεκμηρίωσης ΕΠΕ και των πληροφοριών που χρησιμοποιούνται σε αυτήν. Κατά την αξιολόγηση αυτής της ποιότητας, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας και να ζητείται ποιότητα από τις αρχές έγκρισης, ύστερα από εποικοδομητικό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

1.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι ζωτικής σημασίας να επισημανθεί ότι το σχετικό κόστος – τόσο χρηματικό όσο και, πρωτίστως, χρονικό – θα μπορούσε να δυσχεράνει τα έργα που αναλαμβάνουν ΜμΕ, ιδίως όταν η αρχή της αναλογικότητας δεν τηρείται όσον αφορά τις απαιτήσεις εναλλακτικών λύσεων.

1.4 Η οδηγία ΕΠΕ πρέπει να εφαρμόζεται ευέλικτα και αναλογικά, ώστε οι διαδικασίες περιβαλλοντικής έγκρισης και πολεοδομικής αδειοδότησης να συνδυάζονται για τα έργα όπου οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι γνωστές ή έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων ως αμελητέες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί και στηρίζει τα βήματα της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομικής ασφάλειας όσων συμμετέχουν στη διαδικασία ΕΠΕ.

1.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει θερμά την πρόταση περί προσδιορισμού των χρονικών ορίων για τα κύρια στάδια που απαιτούνται από την οδηγία (δημόσια διαβούλευση, αποφάσεις ελέγχου και τελική απόφαση ΕΠΕ) και θέσπισης μηχανισμού διασφάλισης της εναρμόνισης και του συντονισμού των διαδικασιών ΕΠΕ ανά την ΕΕ.

1.6 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η παρακολούθηση πρέπει να επιβάλλεται στο πλαίσιο της απόφασης ΕΠΕ μόνον όπου δικαιολογείται και μόνο στον βαθμό που είναι απολύτως απαραίτητη.

1.7 Όσον αφορά την πρόταση περί πρόβλεψης διατάξεων για την «προσαρμογή της ΕΠΕ σε νέες προκλήσεις», η ΕΟΚΕ θεωρεί αφενός ότι αυτή η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να αφορά κάθε έργο με προσδοκώμενες επιπτώσεις όσον αφορά τις υπό εκτίμηση πτυχές περιβαλλοντικής προστασίας, και, αφετέρου, ότι η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, ενώ τα διαφορετικά στάδια προετοιμασίας και υλοποίησης του έργου πρέπει να είναι σαφώς διακριτά.

1.8 Η ΕΟΚΕ στηρίζει το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες και συμμετοχής τους στη διαδικασία ΕΠΕ. Ταυτόχρονα, όμως, ζητά τη διαμόρφωση των διαδικαστικών κανόνων για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων κατά τρόπο ώστε να αποφευχθεί η κατάχρηση των διατάξεων της οδηγίας ΕΠΕ για αθέμιτους σκοπούς και ο ακατάλληλος καθορισμός προθεσμιών. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί τη διεκπεραίωση των ενστάσεων εντός εύλογων προθεσμιών προς όφελος όλων των ενδιαφερομένων μερών.

2. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

2.1 Η οδηγία 2011/92/ΕΕ εναρμόνισε τις αρχές περιβαλλοντικής εκτίμησης έργων με την καθιέρωση ελάχιστων απαιτήσεων και συμβάλλει στην υψηλή προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

2.2 Είναι αναγκαίο να τροποποιηθεί η οδηγία 2011/92/ΕΕ, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της διαδικασίας εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, να οργανωθούν τα διάφορα στάδια της διαδικασίας και να αυξηθούν η συνοχή και η συνέργεια με άλλα νομοθετήματα και πολιτικές της ΕΕ, καθώς και με στρατηγικές και πολιτικές που έχουν αναπτύξει κράτη μέλη σε πεδία εθνικής αρμοδιότητας.

2.3 Με τα μέτρα που λαμβάνονται για να αποφευχθούν, να μειωθούν και, ει δυνατόν, να αντισταθμισθούν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αναμένεται να αποτραπεί η πτώση της ποιότητας του περιβάλλοντος και η τυχόν καθαρή απώλεια βιοποικιλότητας, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης στο πλαίσιο της σύμβασης και των στόχων και δράσεων της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020.

2.4 Η κλιματική αλλαγή θα συνεχίσει να προκαλεί ζημιές στο περιβάλλον και να θέτει σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη. Συνεπώς, η περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική προσαρμοστικότητα της Ένωσης πρέπει να ενισχυθεί ώστε να αντιμετωπισθεί με αποτελεσματικό τρόπο η κλιματική αλλαγή σε όλο το έδαφος της Ένωσης. Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και οι ενέργειες μετριασμού της πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο ενωσιακής νομοθεσίας σε πολλούς τομείς.

2.5 Κατά την εφαρμογή της οδηγίας 2011/92/ΕΕ, είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ώστε να δημιουργηθεί έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σύμφωνα με τους στόχους που τίθενται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρώπη 2020 – Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη».

2.6 Η περιβαλλοντική έκθεση του κυρίου έργου για ένα έργο πρέπει να περιλαμβάνει εκτίμηση εύλογων εναλλακτικών λύσεων του προτεινόμενου έργου, καθώς και την ενδεχόμενη εξέλιξη της

υπάρχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος χωρίς την υλοποίηση του έργου (βασικό σενάριο), ως μέσο βελτίωσης της ποιότητας της διαδικασίας εκτίμησης και ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών θεμάτων σε πρώιμο στάδιο της μελέτης του έργου.

2.7 Για να εξασφαλισθεί διαφάνεια και υποχρέωση λογοδοσίας, πρέπει να ζητείται από την αρμόδια αρχή να αιτιολογεί την απόφασή της για χορήγηση άδειας υλοποίησης ενός έργου, αναφέροντας ότι έλαβε υπόψη της τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν και τις πληροφορίες που έχουν συλλεγεί.

2.8 Πρέπει να καθορισθούν χρονοδιαγράμματα για τα διάφορα στάδια της περιβαλλοντικής εκτίμησης έργων, ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η λήψη αποφάσεων και να αυξηθεί η ασφάλεια δικαίου, ανάλογα επίσης με τη φύση, την πολυπλοκότητα, τη χωροθέτηση και το μέγεθος του προτεινόμενου έργου. Τα χρονοδιαγράμματα αυτά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θέτουν σε κίνδυνο τα υψηλά πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως εκείνα που απορρέουν από άλλα ενωσιακά νομοθετήματα, ή την αποτελεσματική συμμετοχή του κοινού και την προσφυγή στη δικαιοσύνη.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συμβολή που έχει η έννοια της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) στη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη και στην ΕΕ στο σύνολό της. Η έννοια αυτή αποτελεί εγκάρσιο μέσο της περιβαλλοντικής πολιτικής και του νομικού συστήματος της ΕΕ και των κρατών μελών, καθώς και πρακτική μετουσίωση του κανονιστικού πλαισίου της πολιτικής αυτής.

3.2 Η πρόταση της Επιτροπής για περαιτέρω βελτιώσεις στο σύστημα εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων βασίζεται στην εκτεταμένη εμπειρία της χρήσης των ΕΠΕ τα 27 χρόνια που παρήλθαν από την υιοθέτηση της πρώτης οδηγίας⁽¹⁾. Διεξήχθη επίσης δημόσια διαβούλευση, τα αποτελέσματα της οποίας συνέβαλαν στη διαμόρφωση των προτεινόμενων αλλαγών και την προσαρμογή των διατάξεων της κωδικοποιημένης οδηγίας ΕΠΕ 2011/92/ΕΕ⁽²⁾ με στόχο τη διόρθωση ελλείψεων, την ανταπόκριση στις συνεχείς περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές μεταβολές και την ευθυγράμμιση της με τις αρχές της έξυπνης νομοθεσίας.

⁽¹⁾ ΕΕ L 175 της 5.7.1985, σ. 40-48.

⁽²⁾ ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1.

3.3 Η αποδοτικότητα της διαδικασίας λήψης ορθών αποφάσεων βάσει του περιβαλλοντικού αντικτύπου ενός έργου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των πληροφοριών που αξιοποιούνται κατά την ΕΟΕ και από την ποιότητα της διαδικασίας ΕΠΕ. Η ποιότητα θα πρέπει να οριστεί αντικειμενικά και οι ποιοτικές απαιτήσεις να καθοριστούν σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας - δηλαδή, βάσει της ποιότητας και του εύρους των διαθέσιμων πληροφοριών στο στάδιο της χορήγησης άδειας καθορισμού ζωνών. Πέραν της ποιότητας και της ανεξαρτησίας των πληροφοριών, οι διαχειριστές της διαδικασίας - ιδίως οι ελεγκτικές αρχές - θα πρέπει υποχρεωτικά να διαθέτουν και να βελτιώνουν συνεχώς τις σχετικές δεξιότητες. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι καλό θα ήταν να οριστούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες οι πολίτες μπορούν να ζητήσουν την διεξαγωγή αντιπραγματογνωμοσύνης.

3.4 Παρότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθολική προσέγγιση, καθώς αυτή αποτελεί συνάρτηση της συγκεκριμένης σχέσης μεταξύ κάθε προτεινόμενου έργου και του περιβάλλοντός του, πρέπει να ενισχυθούν οι βασικές αρχές οι οποίες εγγυώνται την καλύτερη ποιότητα των δεδομένων που απαρτίζουν τη βάση για την ενημέρωση, την αξιολόγηση του δυνητικού αντικτύπου, των εναλλακτικών λύσεων και την ποιότητα των δεδομένων εν γένει. Η ευελιξία ως προς την αναλογικότητα των απαιτήσεων πρέπει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε αποτελεσματικές διαδικασίες ΕΠΕ. Αυτή η αρχή αποτελεί επίσης το θεμελιώδες προαπαιτούμενο για τη βελτίωση της συνοχής με άλλα νομικά μέσα της ΕΕ και για την οργάνωση της διοίκησης προς αποφυγήν περιττής γραφειοκρατίας.

3.5 Η ενίσχυση της εφαρμογής πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα και να διέπεται από κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο. Αυτό ωστόσο θα πρέπει να παρέχει την αναγκαία ευελιξία και να προσαρμόζεται, ειδικότερα, στις ιδιαίτερες τοπικές και περιφερειακές ανάγκες όσον αφορά την υγεία και την προστασία του περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, κατά την αξιολόγηση των διασυνοριακών επιπτώσεων έργων, αυτό το πλαίσιο πρέπει να είναι καλά καθορισμένο και κατανοητό προκειμένου να αποτραπεί η ενεργοποίηση αθέμιτων συμφερόντων.

3.6 Για τις εκτιμήσεις σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο απαιτείται πρόσβαση σε ποιοτικά δεδομένα σε στρατηγικό επίπεδο που θα παρέχουν το πλαίσιο για ειδικές εκτιμήσεις ανά έργο. Η αρμοδιότητα της συλλογής αυτών των δεδομένων και της προσβασιμότητάς του από τη διαδικασία εκτίμησης κάθε τομέα πρέπει να αναληφθεί από την κρατική διοίκηση.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εξέτασε πολυάριθμες εναλλακτικές λύσεις για τις αναγκαίες αλλαγές στην οδηγία ΕΠΕ στο στάδιο της προετοιμασίας, καθώς και για το γεγονός ότι η πρόταση που προέκυψε από ολοκληρωμένες αναλύσεις βασίζεται σε εναλλακτική λύση με εύλογο οικονομικό κόστος και περιβαλλοντικά οφέλη, σύμφωνα με την

αξιολόγηση αντικτύπου. Ωστόσο, κρίνουμε ζωτικής σημασίας να επισημανθεί ότι το κόστος για τις ΜμΕ - από χρηματική και κυρίως χρονική σκοπιά - ενδέχεται να αποτελέσει τροχοπέδη, ιδίως η υποχρέωση εναλλακτικών λύσεων, οι επιπτώσεις των οποίων θα μπορούσαν να αποβούν καταστροφικές για το έργο.

3.8 Η οδηγία ΕΠΕ πρέπει να εφαρμόζεται ευέλικτα και αναλογικά ώστε οι διαδικασίες περιβαλλοντικής έγκρισης και πολεοδομικής αδειοδότησης να συνδυάζονται για τα έργα όπου ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος που είναι γνωστός ή έχει καθοριστεί εκ των προτέρων είναι αμελητέος, προκειμένου να αποφευχθεί η εισαγωγή υπερβολικών και περιττών καθυστερήσεων σε όλον τον κύκλο της διαδικασίας έγκρισης. Αυτή η σύσταση είναι ιδιαίτερα επίκαιρη, δεδομένου ότι στην παρούσα συγκυρία βρίσκονται υπό έγκριση διευρωπαϊκά δίκτυα ζωτικής σημασίας για την ολοκλήρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου και για την ανάπτυξη υποδομών μεταφορών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει θερμά την πρόθεση της Επιτροπής, μέσω της προτεινόμενης αναθεώρησης της οδηγίας ΕΠΕ, να βελτιώσει τη συνοχή της νομοθεσίας της ΕΕ αποσαφηνίζοντας, μεταξύ άλλων, τους ορισμούς βασικών εννοιών όπου αυτό απαιτείται. Ωστόσο, για κάθε επιμέρους έργο, ο φορέας υλοποίησης και η αρμόδια αρχή πρέπει να αξιολογούν και να συμφωνούν για τον κατάλογο των κατάλληλων πληροφοριών και κριτηρίων επιλογής που απαιτούνται για την ΕΠΕ, βάσει της αρχής της αναλογικότητας.

4.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, επίσης, την πρόταση προσδιορισμού των χρονικών ορίων για τα κύρια στάδια που απαιτούνται από την οδηγία (δημόσια διαβούλευση, αποφάσεις ελέγχου και τελική απόφαση ΕΠΑ) και θέσπισης μηχανισμού (ενός είδους «υπηρεσίας ενιαίας εξυπηρέτησης») διασφάλισης του συντονισμού ή της συνέργειας της ΕΠΕ με τις περιβαλλοντικές εκτιμήσεις. Είναι αντιπαραγωγικό, ωστόσο, να επιτρέπεται στην αρμόδια αρχή η παράταση της «βασικής» τριμήνης προθεσμίας για τη διεξαγωγή του υποχρεωτικού ελέγχου επί τρεις ακόμη μήνες. Είναι, αν μη τι άλλο, ζωτικής σημασίας η εναρμόνιση της διαδικασίας σε όλη την ΕΕ και προς τούτο η μέγιστη προθεσμία τριών συν ενός μηνών για την έκδοση των αποτελεσμάτων της αρμόδιας αρχής κρίνεται επαρκής.

4.3 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση σε έκτακτες περιπτώσεις να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να μην κάνουν χρήση της ΕΠΕ, όταν αυτό είναι αναγκαίο και δικαιολογημένο. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τα βήματα της Επιτροπής για τη βελτίωση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, καθώς και την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αιτιολογεί δεόντως τις αποφάσεις της (θετικές ή αρνητικές) για κάθε επιμέρους έργο.

4.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί και στηρίζει τα μέτρα της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομικής ασφάλειας όσων συμμετέχουν στη διαδικασία ΕΠΑ. Ωστόσο, είναι πεπεισμένη πως για την επίτευξη αυτού του σκοπού πρέπει να υιοθετηθούν δεσμευτικές προθεσμίες όχι μόνο για κάθε επιμέρους φάση της διαδικασίας ΕΠΕ, αλλά και για την ολοκλήρωση του συνόλου της διαδικασίας και τη λήψη απόφασης επί του προτεινόμενου έργου. Έχει ιδιαίτερη σημασία ο περιορισμός του κινδύνου κατάχρησης των επιμέρους μερών της διαδικασίας ΕΠΕ, που οδηγεί στην αδικαιολόγητη καθυστέρηση των αποφάσεων και πλήττει την ασφάλεια δικαίου όσων μετέχουν στη διαδικασία.

4.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά ιδιαίτερα προσεκτική προσέγγιση όσον αφορά τη χρήση εναλλακτικών λύσεων, θέμα που συζητήθηκε κατ' επανάληψη σε διάφορα επίπεδα. Είναι σαφώς δικαιολογημένο και λογικό το «βασικό σενάριο», ιδίως όσον αφορά επενδύσεις ανάπτυξης. Ο αριθμός των εναλλακτικών και ο βαθμός λεπτομέρειας του σχεδιασμού τους πρέπει να αντιστοιχεί στο μέγεθος και τη φύση του έργου και να συμφωνείται εκ των προτέρων με την αρμόδια αρχή.

4.6 Για να ενισχυθεί η εφαρμογή σε συγκεκριμένους τομείς όπου απαιτείται να δοθεί προσοχή πρέπει – μεταξύ άλλων:

- να εξασφαλισθεί ότι οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία ελέγχου. Πολλές φορές, οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα είναι σωρευτικές και δεν λαμβάνονται υπόψη λόγω κλίμακας, ακόμα και αν ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο·
- να εξασφαλιστεί εγκαίρως στη διαδικασία ΕΠΕ η συμμετοχή των πολιτών·
- να αποσαφηνιστούν οι διαδικασίες για την ενσωμάτωση απόψεων και εμπειρογνομosύνης τρίτων·
- να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία και η ποιότητα των περιβαλλοντικών δηλώσεων και εκτιμήσεων·
- να προβλεφθεί εκτίμηση και να αποσαφηνιστεί η διαδικασία για τις περιπτώσεις στις οποίες ο προτεινόμενος μετριασμός δεν λειτουργεί και προκαλεί σημαντικές ανεπιθύμητες περιβαλλοντικές επιπτώσεις·
- να εξασφαλιστεί ότι όντως υλοποιούνται τα προτεινόμενα μέτρα μετριασμού.

4.7 Ένα ακόμα πρόβλημα αποτελεί η απαίτηση παρακολούθησης: η ΕΟΚΕ φρονεί πως η παρακολούθηση θα πρέπει να επιβάλλεται στην απόφαση ΕΠΕ μόνο σε δικαιολογημένες περιπτώσεις και μόνο στον βαθμό που είναι απολύτως απαραίτητη για τον έλεγχο βασικών παραγόντων κατά το στάδιο κατασκευής του έργου σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2 της προτεινόμενης τροποποίησης. Αυτό οφείλεται στο ότι η υφιστάμενη νομοθεσία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (ΟΠΕΡ) θεσπίζει απαιτήσεις παρακολούθησης όταν το έργο ή η εγκατάσταση καταστούν λειτουργικά, οι δε διατάξεις αυτές εξακολουθούν να ισχύουν, π.χ., στην οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές.

4.8 Όσον αφορά την πρόταση περί πρόβλεψης διάταξης για την «προσαρμογή της ΕΠΕ σε νέες προκλήσεις», η ΕΟΚΕ θεωρεί πως αυτή η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να αφορά κάθε έργο με προσδοκώμενες επιπτώσεις όσον αφορά τις υπό εκτίμηση πτυχές περιβαλλοντικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά την εξέταση των ακόλουθων πτυχών:

4.8.1 Οι επιπτώσεις του έργου όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας πρέπει να εκτιμώνται όπου υφίστανται επιπτώσεις τόσο σε περιφερειακή όσο και σε τοπική κλίμακα Αν και ορισμένες πτυχές του περιβάλλοντος (όπως τα εθνικά πάρκα, οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές, οι περιοχές NATURA 2000 κλπ.) προστατεύονται ήδη από άλλα νομικά μέσα, υπάρχει σαφής ανάγκη για μια ευρύτερη διαδικασία εκτίμησης, όπως αυτή που προβλέπει η ΕΠΕ, η οποία θα διέπεται από διατάξεις τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

4.8.2 Η κλιματική αλλαγή αποτελεί οικουμενικό φαινόμενο το οποίο έχει επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο και απαιτεί την ανάληψη δράσης σε τοπικό επίπεδο. Η αξιολόγηση των εξελίξεων από την άποψη των συνολικών επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή, καθώς και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θέτουν σημαντικές προκλήσεις. Η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπως εξάλλου πρέπει να δοθούν προανατολισμοί σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο. Για τον λόγο αυτόν, οι εκτιμήσεις όσον αφορά την προστασία του κλίματος πρέπει να εστιάζουν στον πραγματικό άμεσο αντίκτυπο του έργου στο τοπικό κλίμα (χρήση της γης, υδάτινοι πόροι κλπ.) και στις επιπτώσεις του σε περιφερειακό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ δίδει επίσης σημασία στο ζήτημα της αξιολόγησης του δυναμικού άμβλυνσης των προσδοκώμενων επιπτώσεων (τοπικών, περιφερειακών και παγκόσμιων) της κλιματικής αλλαγής.

4.8.3 Προς τούτο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως το κριτήριο που προτείνεται για την εκτίμηση των επιπτώσεων ενός έργου στην παγκόσμια κλιματική αλλαγή, δηλαδή οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, είναι ανεπαρκές. Για αυτό τον λόγο, ζητά καθοδήγηση σχετικά με την υλοποίηση αυτής της πτυχής, καθώς και την εισαγωγή εκτίμησης των επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή για ορισμένα σχέδια και προγράμματα στο στάδιο της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης (ΣΠΕ).

4.8.4 Η εκτίμηση του κινδύνου καταστροφής δεν πρέπει να επικεντρώνεται σε καθαρά υποθετικές περιπτώσεις ή υποθετικούς συνδυασμούς. Αυτή η εκτίμηση, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, δεν αποτελεί ουσιαστικά νέα απαίτηση, δεδομένου ότι θα συνεχίσει να σχετίζεται με δυνητικά προβλέψιμες φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, μεγάλες πυρκαγιές, σεισμοί κλπ.).

4.8.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαία η εκτίμηση της κατανάλωσης (φυσικών) πόρων στην ΕΠΕ στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης. Η οικονομική χρήση των πόρων αποτελεί αναμφίβολα εγγενή οικονομική αρχή κάθε σχεδίου προκειμένου να έχει πιθανότητα εφαρμογής, μολονότι η απώλεια της βιοποικιλότητας αποδεικνύει ότι, πέραν αυτής, απαιτούνται μέτρα προληπτικού χαρακτήρα. Ωστόσο, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για αυτήν την εκτίμηση στο στάδιο της ΕΠΕ. Για την αξιολόγηση αυτής της πτυχής της ΕΠΕ, χρειάζεται καθοδήγηση και αντιπαραβολή

πληροφοριών. Αν και η εκτίμηση της κατανάλωσης πρώτων υλών, φυσικών πόρων και ενέργειας σε παραγωγικά περιβάλλοντα καλύπτεται στην ολοκληρωμένη διαδικασία έγκρισης βάσει της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, η απώλεια της βιοποικιλότητας δεν έχει ακόμα αντιμετωπιστεί.

4.9 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες και συμμετοχής τους στη διαδικασία ΕΠΕ. Ταυτόχρονα, όμως, ζητά τη διαμόρφωση των διαδικαστικών κανόνων για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων κατά τρόπο ώστε να αποφευχθεί η κατάχρηση των διατάξεων της οδηγίας ΕΠΕ για αθέμιτους σκοπούς και ο ακατάλληλος καθορισμός προθεσμιών. Η προθεσμία των 27 μηνών για την έκδοση απόφασης είναι σαφώς απαράδεκτη και καθιστά την ΕΕ οικονομικό χώρο απρόσφορο για νέες επενδύσεις.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ

Τα ακόλουθα σημεία της γνωμοδότησης του ειδικευμένου τμήματος τροποποιήθηκαν μεν για να ληφθούν υπόψη οι τροπολογίες που υιοθέτησε η Ολομέλεια, συγκέντρωσαν δε περισσότερο από το ένα τέταρτο των ψήφων (άρθρο 54, παράγραφος 4 του Εσωτερικού Κανονισμού):

Σημεία 1.1 και 3.1 (ψηφίστηκαν ταυτόχρονα)

Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη σημαντική συμβολή που έχει η έννοια της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) στη σταδιακή αλλά σημαντική βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη και στην ΕΕ στο σύνολό της. Η έννοια αυτή αποτελεί εγκάρσιο μέσο της περιβαλλοντικής πολιτικής και του νομικού συστήματος της ΕΕ και των κρατών μελών, καθώς και πρακτική μετουσίωση του κανονιστικού πλαισίου της πολιτικής αυτής.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 55

Κατά: 41

Αποχές: 19

Σημεία 1.2 και 3.3 (ψηφίστηκαν ταυτόχρονα)

Η αποδοτικότητα της διαδικασίας λήψης ορθών αποφάσεων βάσει του περιβαλλοντικού αντικτύπου ενός έργου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των πληροφοριών που αξιοποιούνται κατά την ΕΟΕ και από την ποιότητα της διαδικασίας ΕΠΕ. Το πρόβλημα, ωστόσο, έγκειται στο πώς οι συμμετέχοντες στη διαδικασία αντιλαμβάνονται την ποιότητα. Η ποιότητα θα πρέπει να οριστεί αντικειμενικά και οι ποιοτικές απαιτήσεις να καθοριστούν σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας - δηλαδή, βάσει της ποιότητας και του εύρους των διαθέσιμων πληροφοριών στο στάδιο της κατά τόπους διαδικασίας. Πέραν της ποιότητας των πληροφοριών, οι διαχειριστές της διαδικασίας - ιδίως οι ελεγκτικές αρχές - θα πρέπει υποχρεωτικά να διαθέτουν και να βελτιώνουν συνεχώς τις σχετικές δεξιότητες.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 65

Κατά: 44

Αποχές: 13

Σημείο 3.4

Με άλλα λόγια, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθολική προσέγγιση, καθώς αυτή αποτελεί συνάρτηση της συγκεκριμένης σχέσης μεταξύ κάθε προτεινόμενου έργου και του περιβάλλοντός του. Η ευελιξία ως προς την αναλογικότητα των απαιτήσεων πρέπει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε αποτελεσματικές διαδικασίες ΕΠΕ. Αυτή η αρχή αποτελεί επίσης το θεμελιώδες προαπαιτούμενο για τη βελτίωση της συνοχής με άλλα νομικά μέσα της ΕΕ και για την οργάνωση της διοίκησης προς αποφυγήν περιττής γραφειοκρατίας.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 68

Κατά: 51

Αποχές: 11

Σημείο 4.6

Το ακόλουθο σημείο δεν συμπεριλαμβανόταν στη γνωμοδότηση του ειδικευμένου τμήματος:

4.6 Για να ενισχυθεί η εφαρμογή σε συγκεκριμένους τομείς όπου απαιτείται να δοθεί προσοχή πρέπει – μεταξύ άλλων:

— να εξασφαλισθεί ότι οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία ελέγχου. Πολλές φορές, οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα είναι σωρευτικές και δεν λαμβάνονται υπόψη λόγω κλίμακας, ακόμα και αν ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο

- να εξασφαλιστεί εγκαίρως στη διαδικασία ΕΠΕ η συμμετοχή του κοινού·
- να αποσαφηνιστούν οι διαδικασίες για την ενσωμάτωση απόψεων και εμπειρογνομosύνης τρίτων·
- να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία και η ποιότητα των περιβαλλοντικών δηλώσεων και εκτιμήσεων·
- να προβλεφθεί εκτίμηση και να αποσαφηνιστεί η διαδικασία για τις περιπτώσεις στις οποίες ο προτεινόμενος μετριασμός δεν λειτουργεί και προκαλεί σημαντικές ανεπιθύμητες περιβαλλοντικές επιπτώσεις·
- να εξασφαλιστεί ότι όντως υλοποιούνται τα προτεινόμενα μέτρα μετριασμού·

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 70

Κατά: 54

Αποχές: 8

Σημείο 4.7 (λαμβάνει την αρίθμηση 4.8)

Όσον αφορά την πρόταση περί πρόβλεψης διάταξης για την «προσαρμογή της ΕΠΕ σε νέες προκλήσεις», η ΕΟΚΕ θεωρεί πως αυτή η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να αφορά αποκλειστικά έργα με υψηλές και ποσοτικά μετρήσιμες προσδοκώμενες επιπτώσεις όσον αφορά τις υπό εκτίμηση πτυχές περιβαλλοντικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά την εξέταση των ακόλουθων πτυχών:

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 69

Κατά: 52

Αποχές: 11

Σημείο 4.7.1 (λαμβάνει την αρίθμηση 4.8.1)

Οι επιπτώσεις του έργου όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας πρέπει να εκτιμώνται μόνον όπου υφίστανται επιπτώσεις περιφερειακής κλίμακας ή επιπτώσεις τοπικής κλίμακας που επηρεάζουν περιοχές οι οποίες προστατεύονται με ειδική νομοθεσία (όπως τα εθνικά πάρκα, οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές, οι περιοχές NATURA 2000 κλπ.).

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 71

Κατά: 56

Αποχές: 5

Σημείο 4.7.2 (λαμβάνει την αρίθμηση 4.8.2)

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί οικουμενικό φαινόμενο, ελάχιστοι δε φορείς είναι σε θέση να εκτιμήσουν τεκμηριωμένα τις συνολικές επιπτώσεις του έργου τους στην κλιματική αλλαγή. Η αρχή της αναλογικότητας πρέπει, συνεπώς, να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για αυτό, οι εκτιμήσεις όσον αφορά την προστασία του κλίματος πρέπει να εστιάζουν στον πραγματικό άμεσο αντίκτυπο του έργου στο τοπικό κλίμα (χρήση της γης, υδάτινοι πόροι κλπ.) και στις επιπτώσεις του σε περιφερειακό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ δίδει επίσης σημασία στο ζήτημα της αξιολόγησης του δυναμικού άμβλυνσης των προσδοκώμενων επιπτώσεων (τοπικών, περιφερειακών και παγκόσμιων) της κλιματικής αλλαγής.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 84

Κατά: 53

Αποχές: 6

Σημείο 4.7.3 (λαμβάνει την αριθμηση 4.8.3)

Προς τούτο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως το κριτήριο που προτείνεται για την εκτίμηση των επιπτώσεων ενός έργου στην παγκόσμια κλιματική αλλαγή, δηλαδή οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, είναι ανεπαρκές. Για αυτό τον λόγο, ζητά την εισαγωγή εκτίμησης επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή για τα μεγάλης κλίμακας έργα στο στάδιο της ΣΠΕ – σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας – και την ακύρωση κάθε επέκτασης της οδηγίας ΕΠΕ για την κάλυψη της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 74

Κατά: 51

Αποχές: 7

Σημείο 4.7.5 (λαμβάνει την αριθμηση 4.8.5)

Η ΕΟΚΕ θεωρεί πρόωρη την εκτίμηση της κατανάλωσης (φυσικών) πόρων στην ΕΠΕ στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης. Η οικονομική χρήση των πόρων αποτελεί αναμφίβολα εγγενή οικονομική αρχή κάθε σχεδίου προκειμένου να έχει πιθανότητα εφαρμογής. Επιπλέον, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για αυτήν την εκτίμηση στο στάδιο της ΕΠΕ. Η εκτίμηση της κατανάλωσης πρώτων υλών, φυσικών πόρων και ενέργεια σε παραγωγικά περιβάλλοντα καλύπτεται στην ολοκληρωμένη διαδικασία έγκρισης βάσει της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας επί της τροπολογίας

Υπέρ: 78

Κατά: 53

Αποχές: 6

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών όρων όσον αφορά την αλιεία αποθεμάτων βαθέων υδάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και διατάξεων όσον αφορά την αλιεία σε διεθνή ύδατα του Βορειοανατολικού Ατλαντικού καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2347/2002»

[COM(2012) 371 final — 2012/0179 (COD)]

(2013/C 133/08)

Εισηγητής: ο κ. **Mário SOARES**

Στις 3 και στις 11 Σεπτεμβρίου 2012 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών όρων όσον αφορά την αλιεία αποθεμάτων βαθέων υδάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και διατάξεων όσον αφορά την αλιεία σε διεθνή ύδατα του Βορειοανατολικού Ατλαντικού καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2347/2002

COM(2012) 371 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 89 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) θεωρεί σκόπιμο και επείγον να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των ειδών βαθέων υδάτων και η προστασία του θαλάσσιου πυθμένα. Το πρόβλημα είναι πολυσύνθετο και, συνεπώς, η λύση πρέπει να στηριχθεί σε πλήρη στοιχεία και διεξοδική επιστημονική ανάλυση. Θα πρέπει δε να υιοθετηθεί μία προληπτική προσέγγιση για να αποφευχθεί η χρησιμοποίηση εργαλείων αλιείας βαθέων υδάτων των οποίων οι επιπτώσεις δεν είναι πλήρως γνωστές και θα μπορούσαν να προκαλέσουν μακροχρόνια βλάβη.

1.2 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οιαδήποτε τροποποίηση αφορά την αλιεία αυτή θα πρέπει να λάβει υπόψη τη βιωσιμότητα, τόσο περιβαλλοντική όσο και κοινωνικο-οικονομική, δεδομένου ότι πρόκειται για δραστηριότητα από την οποία εξαρτάται μεγάλος αριθμός θέσεων εργασίας, όχι μόνο στη θάλασσα αλλά και στην ξηρά, και, σε τελευταία ανάλυση, η βιωσιμότητα των παράκτιων κοινοτήτων. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να συμμετέχουν στην ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων, καθώς και στην υλοποίηση και την εφαρμογή τους κατά τρόπον συνεργατικό.

1.3 Η υπαγωγή στο κεφάλαιο περί αδειών αλιείας του άρθρου που αφορά την αφαίρεσή τους, ενώ στην ισχύουσα νομοθεσία περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο περί ελέγχου, θα ενισχύσει κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ τη συνεκτικότητα της πρότασης και θα άρει κάθε πιθανή σύγχυση ως προς τον ρόλο των επιστημονικών παρατηρητών που αναφέρονται στο άρθρο αυτό, οι οποίοι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να εκλαμβάνονται ως ελεγκτές.

1.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οιοδήποτε μέτρο υιοθετηθεί στον τομέα αυτό απαιτείται να στηρίζεται στα συμπεράσματα των

επιστημονικών ερευνών, οι οποίες μέχρι τούδε έχουν δώσει άριστα αποτελέσματα.

2. Ιστορικό

2.1 Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ) που δρομολόγησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽¹⁾, η οποία ξεκίνησε το 2009 με την πράσινη βίβλο⁽²⁾, περιλαμβάνονται και άλλες τροποποιήσεις στους κανονισμούς βάσει των οποίων αναπτύσσεται η ΚΑΛΠ σε συγκεκριμένες ζώνες ή/και συγκεκριμένα είδη. Υπό αυτή την έννοια πρέπει να νοηθεί η υπό εξέταση πρόταση και, σε κάποιον βαθμό, θα μπορούσε να αποτελεί την εφαρμογή στην αλιεία βαθέων υδάτων του Βορειοανατολικού Ατλαντικού των τροποποιήσεων που πρέπει να θεσπιστούν γενικά για την ΚΑΛΠ, ειδικότερα δε των αρχών της βιωσιμότητας και της επιστημονικής έρευνας ως βάσης για την αλιευτική δραστηριότητα.

2.2 Η αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, που περιλαμβάνεται στην νέα πρόταση, αποσκοπεί, αφενός, στην εφαρμογή του περιεχομένου των ψηφισμάτων αριθ. 61/105 και 64/72 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, όπου καλούνται τα κράτη και οι περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας να υιοθετήσουν μέτρα που να εξασφαλίζουν την προστασία των εύλωτων οικοσυστημάτων βαθέων υδάτων από οιαδήποτε ζημία θα μπορούσε να προκληθεί από την αλιευτική δραστηριότητα, ούτως ώστε η υπεύθυνη εκμετάλλευση των πόρων να αποτελεί γενικό κανόνα οιασδήποτε δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη αντιμετώπισης ορισμένων αδυναμιών που διαπιστώθηκαν ως προς την εφαρμογή του ισχύοντος κανονισμού κατά τη διάρκεια της ισχύος του.

⁽¹⁾ «Μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ», ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 183-195.

⁽²⁾ «Πράσινη βίβλος ΚΑΛΠ», ΕΕ C 18 της 19.1.2011, σ. 53-58.

2.3 Κατά την ενδιάμεση περίοδο, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που εντοπίζονταν κατά την εφαρμογή στην πράξη του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, η Επιτροπή πρόεβη επανειλημμένως στη δημοσίευση κανόνων, χάρη στους οποίους βελτιώθηκε, εν μέρει, το περιεχόμενο του κανονισμού.

2.4 Επί του προκειμένου, επισημαίνεται η ανακοίνωση της 29ης Ιανουαρίου 2007, όπου υπήρχε αναφορά στα αποθέματα ιχθύων βαθέων υδάτων και στην απόκλιση ανάμεσα στα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα (TAC) που είχαν θεσπισθεί και στα πραγματικά αλιεύματα. Σημειωνόταν δε ότι αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων στην απουσία μιας ορθής βάσης επιστημονικής γνώσης, τόσο για τα είδη που απαριθμούνται στον κανονισμό όσο και για την πραγματική ικανότητα των στόλων που δραστηριοποιούνται στα ύδατα του Βορειοανατολικού Ατλαντικού, οι ποσοτώσεις των οποίων θεσπίστηκαν πριν από τον συγκεκριμένο κανονισμό. Επίσης, αναφερόταν ότι απαιτείται παρακολούθηση και έλεγχος των αλιευτικών πεδίων, με τη συνδρομή των συστημάτων δορυφορικής παρακολούθησης των σκαφών (VMS).

2.5 Στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 199/2008, όπου θεσπιζόταν κοινοτικό πλαίσιο για τη συλλογή, διαχείριση και χρήση δεδομένων στον τομέα της αλιείας, υιοθετήθηκαν σε κάποιον βαθμό οι προτάσεις της Επιτροπής για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος που να εφαρμόζει στην πράξη το ενδιαφέρον για διαχείριση και έλεγχο της αλιείας σύμφωνα με επιστημονική βάση.

2.6 Τέλος, υπάρχει ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1262/2012, όπου καθορίζονται οι αλιευτικές δυνατότητες για ορισμένα αποθέματα ιχθύων βαθέων υδάτων για τα έτη 2013 και 2014, προς τήρηση της υποχρέωσης καθορισμού των διετών προγραμμάτων αλιείας. Με τον κανονισμό αυτό καθορίζονται τα TAC και, πράγμα ακόμη πιο σημαντικό, η κατανομή τους.

3. Κύρια σημεία της πρότασης

3.1 Κατ' αρχάς, αναγνωρίζεται ότι, όσον αφορά τους στόχους στους οποίους απέβλεπε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2347/2002, το αποτέλεσμα δεν υπήρξε ικανοποιητικό, ειδικότερα ως προς τα εξής:

- τον ευάλωτο χαρακτήρα πολλών από τα αποθέματα βαθέων υδάτων·
- τη δυσμενή επίδραση της αλιείας με τράτες βυθού επί των ευάλωτων θαλάσσιων οικοσυστημάτων·
- τα υψηλά επίπεδα ανεπιθύμητων αλιευμάτων·
- τη δυσχέρεια καθορισμού του βιώσιμου επιπέδου αλιευτικής πίεσης, λόγω απουσίας επαρκών επιστημονικών δεδομένων.

3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πληθώρα των οδηγιών που εκδόθηκαν σχετικά με το ζήτημα από το 2003 που τέθηκε σε ισχύ ο

κανονισμός είναι πιθανό να προκάλεσε ζημίες, τόσο περιβαλλοντικές όσο και οικονομικές, για τα αλιευτικά σκάφη. Επομένως, ως γενική αρχή κατά τη συζήτηση της νέας πρότασης, πρέπει να τεθεί η τάση προς απλούστευση, σταθερότητα της νομοθεσίας και ασφάλεια δικαίου για τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς.

3.3 Τα αποθέματα βαθέων υδάτων ενδέχεται να είναι είτε είδη που αποτελούν στόχο της αλιευτικής δραστηριότητας είτε παρεμπιπτόντα αλιεύματα. Γενικός στόχος της πρότασης είναι να εξασφαλιστεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό η βιώσιμη εκμετάλλευσή τους, με παράλληλη μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης της αλιείας, καθώς και να βελτιωθεί η βάση πληροφοριών για τις επιστημονικές αξιολογήσεις. Ως μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού θεσπίζονται μια σειρά μέτρα που απαριθμούνται κατωτέρω.

3.4 Βιώσιμη εκμετάλλευση των ειδών βαθέων υδάτων

3.4.1 Ως γενικός κανόνας, ορίζεται ότι οι αλιευτικές δυνατότητες θα καθορίζονται σε ποσοστό εκμετάλλευσης των οικείων ειδών που να συνάδει με τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση. Για την επίτευξη της εν λόγω βιωσιμότητας, ρυθμίζονται διάφορα μέτρα: κατά πρώτο λόγο, θεσπίζεται σύστημα αδειών αλιείας βάσει του οποίου ο εκάστοτε φορέας δηλώνει το ενδιαφέρον του για ένα ή περισσότερα είδη από τα αναγραφόμενα στους σχετικούς καταλόγους, ως στοχεύόμενο είδος. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι κατάλογοι της υπό εξέταση πρότασης προέρχονται από τις συμφωνίες στους κόλπους της Επιτροπής Αλιείας Βορειοανατολικού Ατλαντικού («NEAFC») και είναι εκτενέστεροι από τους ισχύοντες, καθώς περιλαμβάνουν αλιευόμενα είδη που δεν υπάγονται προς το παρόν στη ρύθμιση των βαθέων υδάτων. Κατά δεύτερο λόγο, ενισχύεται η σημασία της επιστημονικής ενημέρωσης, παρότι πρέπει να τονιστεί ότι τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν επιστημονικούς οργανισμούς και μέσα που έχουν επιτελέσει υποδειγματικό έργο, το οποίο χρησιμεύει για την ανάπτυξη βιώσιμης αλιείας.

3.4.2 Οι άδειες αλιείας καθίστανται απαραίτητη προϋπόθεση για τη δραστηριοποίηση στην αλιεία βαθέων υδάτων, ενώ θεσπίζεται απαγόρευση των χρησιμοποιούμενων εργαλείων (τράτες βυθού και στάσιμα απλάδια δίχτυα βυθού) μετά από διετή μεταβατική περίοδο. Τα σκάφη που στοχεύουν άλλα είδη θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στις συγκεκριμένες ζώνες με άδεια αλιείας στην οποία θα αναγράφονται τα είδη βαθέων υδάτων ως παρεμπιπτόντα αλιεύματα, μέχρι συγκεκριμένου ορίου.

3.4.3 Επί του παρόντος, ορισμένα είδη (λ.χ. η γλώσσα ή η караβίδα) είναι δυνατόν να αλιεύονται κατά βιώσιμο τρόπο μόνο με συρόμενα εργαλεία. Η απαγόρευσή τους μέσα σε πολύ σύντομη προθεσμία, χωρίς διαπραγματεύσεις με τους ενδιαφερόμενους, ενδέχεται να επιφέρει απώλειες στον κλάδο, σε επίπεδο και οικονομικό και απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η καλύτερη επιστημονική γνώση και η ελεγχόμενη αλιεία των ειδών αυτών, παράλληλα με άλλα τεχνικά μέτρα και μέτρα στήριξης, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε βιώσιμη εκμετάλλευση της αλιείας από περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική άποψη. Επομένως, θα έπρεπε να στηριχθεί η διάδοση νέων εργαλείων με τεχνικές λύσεις που να επιτρέπουν την αντικατάσταση των σημερινών συρόμενων εργαλείων βυθού από άλλες μεθόδους αλιείας βαθέων υδάτων.

3.5 Επιστημονική βάση

3.5.1 Ο στόχος αυτός αποτελεί σταθερή παράμετρο σε ολόκληρη την ΚΑΛΠ: χωρίς επιστημονική γνώση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων του, δεν μπορούν να καθοριστούν ποσοτώσεις εκμετάλλευσης που να συνάδουν με βιώσιμη χρήση των πόρων. Η διαχείριση της αλιείας πρέπει να γίνεται με βάση τα ποσοστά που ορίζονται για τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση.

3.5.2 Ήδη στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο, καθώς και στις μεταγενέστερες σχετικές γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ της βελτίωσης της επιστημονικής γνώσης για το θαλάσσιο περιβάλλον και την κατάσταση των αποθεμάτων και πρότεινε ο συντονισμός της έρευνας και της συλλογής στοιχείων να ανατεθεί στις περιφερειακές οργανώσεις αλιείας.

3.5.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, επιπλέον, την πρόταση που διατύπωνε στη γνωμοδότηση σχετικά με τη χρηματοδότηση της ΚΑΛΠ⁽³⁾, δηλαδή η δραστηριότητα αυτή να αναληφθεί από ανεξάρτητους επιστημονικούς φορείς, σε συνεργασία με τους αλιείς και τις οργανώσεις τους. Σύμφωνα με το ίδιο σκεπτικό, επαναλαμβάνουμε ότι απαιτείται δια βίου κατάρτιση για την προώθηση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ιδίως δε για να ενθαρρυνθούν νέοι ερευνητές να στραφούν στη μελέτη του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

3.6 Τεχνικά μέτρα διαχείρισης

3.6.1 Σύμφωνα με την πρόταση, οι αλιευτικές δυνατότητες, που σήμερα μπορούν να θεσπίζονται ως περιορισμοί της αλιευτικής προσπάθειας ή ως περιορισμοί αλιευμάτων, θα θεσπίζονται πλέον αποκλειστικά ως περιορισμοί της αλιευτικής προσπάθειας. Ως προς τούτο, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη ότι οιοσδήποτε περιορισμός θα πρέπει να τεκμηριώνεται επιστημονικά.

3.6.2 Τα κράτη μέλη θα θεσπίσουν μέτρα για την αποτροπή της αύξησης τόσο της αλιευτικής ικανότητας όσο και των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων ευάλωτων ειδών, καθώς και για την πρόληψη των απορρίψεων.

3.6.3 Προκειμένου να αποτραπεί η δυσμενής μεταχείριση των αλιείων της ΕΕ, οι οποίοι υπόκεινται σε ποσοτώσεις ή περιορισμούς της αλιευτικής προσπάθειας, έναντι των ανταγωνιστών τους από άλλες χώρες, που μπορούν να αλιεύουν απεριόριστα, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να καταβάλει αμείωτες προσπάθειες για τη σύναψη περιφερειακών συμφωνιών διατήρησης των πόρων, οι οποίες να δεσμεύουν όλα τα μέρη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς τα παρακάτω στοιχεία της πρότασης:

- Τα οικοσυστήματα και είδη βαθέων υδάτων είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην ανθρώπινη δραστηριότητα.
- Οι αλιείς συνεργάζονται ήδη με τους επιστήμονες στην έρευνα σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον βαθέων υδάτων και τα αντίστοιχα είδη, καθώς εφαρμόζεται ήδη τακτικά η συμμετοχή ερευνητών στους αλιευτικούς στόλους.
- Κύριος στόχος της πρότασης πρέπει να είναι η εξασφάλιση της βιώσιμης εκμετάλλευσης των αποθεμάτων βαθέων υδάτων, καθώς και η μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης της αλιείας αυτής. Προς τούτο απαιτείται βελτίωση της διαθέσιμης πληροφορίας, η οποία πρέπει να χρησιμεύσει ως βάση για τις επιστημονικές αξιολογήσεις και τις νομοθετικές ρυθμίσεις που θα θεσπιστούν σχετικά με τη χρήση των εν λόγω υδάτων.
- Η θέσπιση καθεστώτος αδειοδότησης για την αλιεία βαθέων υδάτων αποτελεί κατάλληλο μέσο για τον έλεγχο της πρόσβασης στην αλιεία αυτή.

4.2 Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι τράτες βυθού μπορεί να αντιπροσωπεύουν απειλή όχι μόνο για τα είδη βαθέων υδάτων, αλλά και για τον θαλάσσιο πυθμένα των ευάλωτων περιοχών. Δεν πρέπει, όμως, να δαιμονοποιούνται τα εργαλεία αυτά, γιατί, όταν χρησιμοποιούνται καταλλήλως, είναι τα μόνα που επιτρέπουν την εκμετάλλευση άλλων αλιευμάτων, χωρίς ωστόσο να υπονομεύουν τη βιωσιμότητά τους. Η ΕΟΚΕ προτείνει να θεσπιστούν επιστημονικά κριτήρια για τον καθορισμό ορίων στη χρήση τους.

4.3 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόταση οδεύει προς τη σωστή κατεύθυνση, πρέπει όμως να βρεθεί η δέουσα ισορροπία ανάμεσα στην προστασία ευάλωτων οικοσυστημάτων και ειδών και στη βιώσιμη εκμετάλλευση των πόρων από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική σκοπιά. Ως εκ τούτου, εκτιμά ότι η απαγόρευση των εργαλείων βυθού (τράτες βυθού και στάσιμα απλάδια δίχτυα) ίσως είναι υπερβολική εάν δεν ληφθούν υπόψη οι επιστημονικές εκτιμήσεις.

4.4 Ως εναλλακτικό προς την απαγόρευση μέτρο, η ΕΟΚΕ προτείνει να τηρούνται οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της αλιείας ειδών βαθέων υδάτων στην ανοικτή θάλασσα που έχει εκδώσει ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), η εφαρμογή των οποίων έχει κριθεί θετική από τα Ηνωμένα Έθνη σε διεθνή κλίμακα, και ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, χαίρεται το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη οικονομικής στήριξης για την αλλαγή αλιευτικών εργαλείων και για την εκπαίδευση των πληρωμάτων, μια στήριξη που θα πρέπει να προσαρμοστεί στην κατάσταση οικονομικής και κοινωνικής κρίσης που διανύει η Ευρώπη.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ NAT/549, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 133.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ»

[COM(2012) 301 final]

(2013/C 133/09)

Εισηγητής: ο κ. **Thomas DELAPINA**

Στις 14 Αυγούστου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Σύσταση για Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών που έχουν ως νόμισμα το ευρώ»

COM(2012) 301 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας της, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013) η ΕΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 161 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 9 αποχές:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη χάραξη γενικών κατευθυντήριων γραμμών για την οικονομική πολιτική των κρατών μελών της ευρωζώνης, οι οποίες θα αποτελέσουν ένα συνεκτικό πλαίσιο για την απαραίτητη βαθύτερη ολοκλήρωση, καθώς και για έναν καλύτερο και αποτελεσματικότερο συντονισμό.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί, επίσης, με το γεγονός ότι η διατύπωση των συστάσεων και ο έλεγχος της εφαρμογής διαφοροποιούνται ανά χώρα. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να ληφθούν υπόψη οι διαφορές ως προς τις οικονομικές επιδόσεις και τα αίτια της κρίσης σε κάθε χώρα.

1.3 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε, ωστόσο, με αφορμή τη σύσταση για την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής, να επισημάνει την αναγκαιότητα αναθεώρησης του σχεδιασμού της οικονομικής πολιτικής, ιδιαίτερα ενόψει της επανεξέτασης των γενικών προσανατολισμών το 2014. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το ισχύον μείγμα μακροοικονομικών πολιτικών δεν είναι ισορροπημένο, διότι δεν δίνει τη δέουσα σημασία στην πτυχή της ζήτησης και στη δίκαιη κατανομή. Πολλά από τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν δείχνουν ότι αρχίζουν να σταθεροποιούνται οι χρηματοπιστωτικές αγορές πράγμα που θα καταστήσει δυνατό να δοθεί περισσότερη έμφαση στις αναπτυξιακές πολιτικές και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας βάσει του σημερινού προσανατολισμού της οικονομικής πολιτικής. Μολαταύτα η λειτουργική ικανότητα του τραπεζικού τομέα και των χρηματογορών δεν έχει ακόμη αποκατασταθεί πλήρως. Ταυτοχρόνως, η πολιτική λιτότητας δεν επιτρέπει την εφαρμογή αξιόπιστου προγράμματος ανάπτυξης για την μείωση του δημόσιου χρέους και της ανεργίας. Συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο: η κρίση οξύνθηκε, και η ευρωζώνη, αντί να εξέλθει από την κρίση, βυθίστηκε ακόμη περισσότερο σε μία διπλή ύφεση, με πολύ σοβαρές όχι μόνον οικονομικές αλλά κυρίως κοινωνικές συνέπειες. Η παραμέληση αυτών των κοινωνικών συνεπειών θα συνιστούσε μακροπρόθεσμα ακόμη μεγαλύτερη απειλή για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας.

1.4 Οι σταθεροποιητικές προσπάθειες της εθνικής πολιτικής είναι καταδικασμένες να αποτύχουν αν υπονομευτούν από τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές ή από την κερδοσκοπία. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΟΚΕ ζητεί μία αυστηρότερη νέα ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οποία να συνεκτιμά το σκιάδες τραπεζικό σύστημα και να συντονίζεται σε επίπεδο της G-20, καθώς και την επαναφορά του χρηματοπιστωτικού συστήματος στις πραγματικές του διαστάσεις και την προσαρμογή του στις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας. Η ΕΟΚΕ ζητεί να «ανανεωθεί» η πραγματική οικονομία στην Ευρώπη, ώστε να τεθεί στο επίκεντρο η επιχειρηματική δραστηριότητα αντί της κερδοσκοπίας.

1.5 Ένα αξιόπιστο και αλληλέγγυο δίκτυο ασφαλείας, βασισμένο στην εμπιστοσύνη που δικαίως θα εμπνέει, δεν θα αφήνει κανένα περιθώριο επιτυχίας στην κερδοσκοπία έναντι προβληματικών χωρών, αλλά θα συμβάλλει στη μείωση του κόστους χρηματοδότησης αυτών των χωρών. Ακόμη και η έκδοση κοινών ευρωπαϊκών ομολόγων, καθώς και ο περιορισμός της εξάρτησης από τα γραφεία αξιολόγησης θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση του κόστους χρηματοδότησης των χωρών που αντιμετωπίζουν κρίση.

1.6 Τα μέτρα εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών, απολύτως αναγκαία για πολλούς λόγους –όπως το κόστος ενίσχυσης των τραπεζών, τα κίνητρα για την οικονομική ανάκαμψη καθώς και σε ορισμένες χώρες τα μέτρα για τις «φούσκες» του στεγαστικού και κατασκευαστικού τομέα–, δεν έχουν όλα εξίσου επείγοντα χαρακτηριστήρια και χρειάζεται συνεπώς μια ευρύτερη και ελαστικότερη δέσμη χρονικών πλαισίων. Επιπλέον, πρέπει να συνεκτιμώνται οι επιπτώσεις τους στη ζήτηση και να συντονίζονται με τους κοινωνικούς στόχους και τους στόχους για την απασχόληση που προβλέπονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η ανάπτυξη και η απασχόληση αποτελούν βασικές συνιστώσες κάθε επιτυχημένης εξυγίανσης. Το χαμηλό δημοσιονομικό έλλειμμα είναι κυρίως αποτέλεσμα υγιούς διακυβέρνησης και θετικής εξέλιξης της οικονομίας συνολικά και όχι προϋπόθεσή της.

1.7 Για να είναι βιώσιμη μία δημοσιονομική εξυγίανση, θα πρέπει να είναι ισορροπημένη, να επιτυγχάνει ισορροπία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης και να λαμβάνει στον ίδιο βαθμό υπόψη τις δαπάνες και τα έσοδα. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση ότι ένα ολοκληρωμένο δημοσιονομικό πλαίσιο («φορολογική Ένωση») δεν αφορά μόνο τις δημόσιες δαπάνες αλλά περιλαμβάνει και τα έσοδα του κράτους. Η ΕΟΚΕ ζητεί μία γενική αναθεώρηση όχι μόνο των συστημάτων δημόσιων δαπανών αλλά και των φορολογικών συστημάτων, με γνώμονα τη δίκαιη κατανομή. Προτείνει μία σειρά πιθανών μέτρων για την αύξηση των φορολογικών εσόδων, προκειμένου να διασφαλιστεί η χρηματοδότηση των κοινωνικών συστημάτων σε ικανοποιητικό επίπεδο και οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις στον δημόσιο τομέα. Σκόπιμη είναι επίσης η εναρμόνιση των φορολογικών βάσεων και των φορολογικών συστημάτων, βάσει εμπειριστατωμένων αναλύσεων των διαφόρων οικονομικών συστημάτων στην ΕΕ. Η εναρμόνιση θα συμβάλει στην αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην ΕΕ. Έτσι θα αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Ένωσης και θα παρεμποδιστεί η απώλεια των δημόσιων εσόδων που συνεπάγεται ο φορολογικός ανταγωνισμός.

1.8 Η ΕΟΚΕ ζητά να σταθμιστούν εκ νέου οι δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές υπό το πρίσμα της σημαντικής έρευνας που έχει διεξαχθεί διεθνώς και βάσει της οποίας οι εν λόγω πολλαπλασιαστές έχουν πολύ μεγαλύτερο αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση και στην οικονομική ανάπτυξη απ' ό,τι πιστευόταν μέχρι πρόσφατα. Οι πολιτικοί παράγοντες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν σε μεγαλύτερο βαθμό το γεγονός ότι οι αρνητικοί πολλαπλασιαστικοί συντελεστές που συνεπάγονται τα μέτρα που αφορούν τα έσοδα, είναι κατά κανόνα χαμηλότεροι από τους συντελεστές μείωσης των δαπανών, ιδιαίτερα όταν τα μέτρα που αφορούν τα έσοδα πλήττουν τις πιο ευκατάστατες κατηγορίες του πληθυσμού με χαμηλά ποσοστά κατανάλωσης. Έτσι μπορούν να δημιουργηθούν δυνατότητες αύξησης της ζήτησης και της απασχόλησης, μέσω ουδέτερων από δημοσιονομική άποψη ανακατανομών με τις οποίες ελευθερώνονται πιστώσεις για επεκτατικά μέτρα, όπως π.χ. τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης, οι επενδύσεις στη βιομηχανία, στην έρευνα ή στις κοινωνικές υπηρεσίες. Επιπλέον, επιτυγχάνεται και η απαραίτητη ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

1.9 Ειδικά στις χώρες που παρουσιάζουν πλεόνασμα, παρόμοια επεκτατικά μέτρα θα ενισχύσουν τις εισαγωγές. Ο συντονισμός των μέτρων αυτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα επιφέρει ακόμη μεγαλύτερα αποτελέσματα, δεδομένου ότι το ποσοστό των εισαγωγών της ευρωζώνης συνολικά (δηλαδή από τρίτες χώρες), είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε μεμονωμένης εθνικής οικονομίας.

1.10 Στο πλαίσιο της μείωσης των εξωτερικών ανισορροπιών με στόχο την επίτευξη της απαραίτητης συμμετρίας, θα κληθούν οι πλεονασματικές χώρες να μεταφράσουν τα κέρδη τους από τις εξαγωγές σε αύξηση της ευμάρειας ευρύτερων στρωμάτων του πληθυσμού τους. Μια τέτοια αύξηση θα συντελέσει και σε αύξηση της εσωτερικής ζήτησης, με αποτέλεσμα να μειωθεί και το έλλειμμα εισαγωγών των εν λόγω χωρών.

1.11 Στην ενίσχυση της ζήτησης και στη βελτίωση των επιδόσεων της οικονομίας μπορούν να συμβάλουν, εκτός από τον

απαιτούμενο αναπροσανατολισμό του μείγματος μακροοικονομικής πολιτικής, και κοινωνικά συμβατές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

1.12 Γενικότερα, δεν είναι κρίνεται σκόπιμο να επικεντρώνονται οι προσπάθειες για τη μείωση των εξωτερικών ανισορροπιών στην ανταγωνιστικότητα των τιμών, γεγονός που συχνά συνοδεύεται και από την απαίτηση για συγκράτηση των μισθών. Η συγκράτηση των μισθών με στόχο την ενίσχυση των εξαγωγών σε όλες τις χώρες της ευρωζώνης ταυτόχρονα, όχι μόνο θα έχει σοβαρά αναδιανεμητικά αποτελέσματα, αλλά και θα περιορίσει συνολικά τη ζήτηση και θα οδηγήσει σε μία καθοδική σπείρα, που θα σημαίνει απώλειες για όλες τις χώρες.

1.13 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της για μία μισθολογική πολιτική που να εξαντλεί τα περιθώρια της παραγωγικότητας και θεωρεί εντελώς απαράδεκτη, και συνεπώς απορρίπτει, κάθε κρατική παρέμβαση στην διαπραγματευτική αυτονομία των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές συμβάσεις.

1.14 Συνήθως παραμελούνται άλλοι παράγοντες κόστους, που συχνά είναι σημαντικότεροι από τους μισθούς. Αγνοείται επίσης η σημασία που έχουν για την ανταγωνιστικότητα ορισμένοι παράγοντες που δεν σχετίζονται με τις τιμές. Μόνον με την εφαρμογή μιας δυναμικής στρατηγικής υψηλού επιπέδου, που προσφέρει ποιοτικά υψηλότερη προστιθέμενη αξία, θα σημειώσει η Ευρώπη επιτυχίες στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Κάθε στρατηγική «χαμηλού επιπέδου», που περιορίζεται στον ανταγωνισμό μείωσης των τιμών σε σχέση με άλλες περιοχές του κόσμου, είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

1.15 Γενικά, το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο διευκόλυνε την αντιμετώπιση της κρίσης, χάρη στους αυτόματους σταθεροποιητές του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας, στηρίζοντας τη ζήτηση και την εμπιστοσύνη. Η συρρίκνωση αυτού του συστήματος περικλείει τον κίνδυνο της ολίσθησης σε μία βαθιά ύφεση, όπως αυτή της δεκαετίας του 1930.

1.16 Η ΕΟΚΕ τάσσεται γενικά υπέρ της ενίσχυσης του ρόλου των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και υπέρ του εντατικότερου συντονισμού της μισθολογικής πολιτικής, λόγου χάρη, μέσω της αναβάθμισης του μακροοικονομικού διαλόγου, που θα πρέπει να καθιερωθεί και στην ευρωζώνη. Κατά την αναδιτύπωση των κατευθυντήριων γραμμών θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι χώρες στις οποίες οι σχέσεις των κοινωνικών εταίρων λειτουργούν αποτελεσματικά, κατάφεραν καλύτερα από άλλες χώρες να αμβλύνουν τις επιπτώσεις της κρίσης.

1.17 Η ΕΟΚΕ ζητεί, επίσης, να εμπλέκονται οι κοινωνικοί εταίροι και άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε όσο το δυνατό πιο πρώιμο στάδιο και με τον ευρύτερο δυνατό τρόπο στη διαμόρφωση της πολιτικής. Οι απαραίτητες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις θα στεφθούν με επιτυχία και θα είναι αποδεκτές από την κοινωνία μόνον εφόσον η κατανομή των βαρών κρίνεται ως δίκαιη.

1.18 Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Ευρώπη χρειάζεται ένα νέο κοινωνικό πρότυπο, το οποίο να χαρακτηρίζεται από την καταπολέμηση της απαράδεκτης ανεργίας και να προσφέρει ικανοποιητικά περιθώρια για επενδύσεις του μέλλοντος αλλά και για επενδύσεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, που να δημιουργούν ανάπτυξη και ζήτηση. Τα κοινωνικά συστήματα πρέπει να ενισχυθούν μέσω δημοσιονομικών ανακατατάξεων και της διασφάλισης ικανοποιητικής βάσης εσόδων, με γνώμονα την δίκαιη κατανομή, προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να σταθεροποιηθεί η ζήτηση και η εμπιστοσύνη. Παρόμοιο αναπτυξιακό πρότυπο θα συμβάλει και στη βιώσιμη εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών.

2. Ιστορικό

2.1 Στη «Σύσταση του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2010 σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης», θεσπίζονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες θα παραμείνουν αμετάβλητες μέχρι το 2014, ώστε η προσοχή να εστιασθεί στην εφαρμογή:

- Κατευθυντήρια γραμμή 1: Εξασφάλιση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών
- Κατευθυντήρια γραμμή 2: Αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών
- Κατευθυντήρια γραμμή 3: Μείωση των ανισορροπιών στη ζώνη του ευρώ
- Κατευθυντήρια γραμμή 4: Βελτιστοποίηση της στήριξης για Ε&Α και καινοτομία, ενίσχυση του τριγώνου της γνώσης και ενεργοποίηση του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας
- Κατευθυντήρια γραμμή 5: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας στη χρήση των πόρων και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- Κατευθυντήρια γραμμή 6: Βελτίωση του περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές και εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη της βιομηχανικής βάσης με σκοπό να διασφαλιστεί η πλήρης λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2.2 Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή υπέβαλε στις 30 Μαΐου 2012 την νέα της «Σύσταση για Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ, με την οποία προσαρμόζονται στην επικαιρότητα οι συστάσεις για τον γενικό προσανατολισμό της οικονομικής πολιτικής στην ευρωζώνη. Διατυπώνονται επίσης ειδικές συστάσεις για κάθε ένα από τα 27 κράτη μέλη της Ένωσης. Στις 6 Ιουλίου 2012, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθέτησε τα σχετικά έγγραφα.

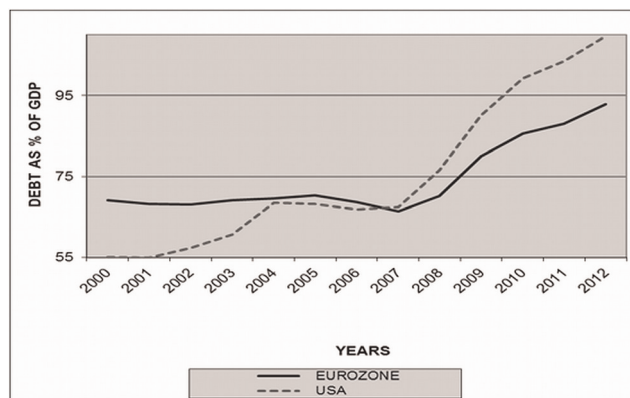
3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη δημιουργία συνεκτικού πλαισίου για τον επείγοντος απαραίτητο καλύτερο συντονισμό της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής. Ο συντονισμός αυτός είναι απολύτως απαραίτητος προκειμένου να επιστρέψουμε σε μία σταθερή πορεία προς την ανάπτυξη και την απασχόληση. Υπάρχει, πράγματι, ο κίνδυνος, τα μέτρα για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών να είναι σκόπιμα για μία μεμονωμένη χώρα, αλλά εντελώς αντιπαραγωγικά για την ευρωζώνη συνολικά.

3.2 Απαιτείται επομένως μία σφαιρική ευρωπαϊκή θεώρηση, ένας ευρωπαϊκός τρόπος σκέψης και αντίληψης. Από αυτήν την άποψη, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η πραγματική συνεργασία στην οικονομική πολιτική προϋποθέτει, τουλάχιστον στην ευρωζώνη, την βαθύτερη ολοκλήρωση και έναν καλύτερο και αποτελεσματικότερο συντονισμό. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορές των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών (επίπεδο ΑΕγχΠ και ανάπτυξη, ποσοστό ανεργίας και τάσεις, ύψος και διάρθρωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, δαπάνες για την Ε&Α και για τον κοινωνικό τομέα, ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ενεργειακός εφοδιασμός, κ.ά.).

3.3 Η κρίση ξεκίνησε το 2008 στις ΗΠΑ και εξελίχθηκε σε παγκόσμια κρίση. Στη συνέχεια κατέστη σαφές ότι η αρχιτεκτονική της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασιζόταν υπερβολικά στις δυνάμεις της αγοράς και δεν αντιμετώπιζε αποτελεσματικά τον κίνδυνο των ανισορροπιών. Όπως δείχνει η εξέλιξη των δημόσιων προϋπολογισμών της ευρωζώνης γενικά μέχρι το 2008, η αιτία της κρίσης δεν ήταν πάντα η έλλειψη δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕγχΠ σε % (Πηγή: AMECO 2012/11)

3.4 Κατά μέσο όρο, στην ευρωζώνη, η αύξηση των ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους προκλήθηκε μόνον μετά τη μαζική χρήση δημόσιων πόρων για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και για τη στήριξη της ζήτησης και της αγοράς εργασίας, ως συνέπεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ⁽¹⁾, καθώς και λόγω των μειούμενων κρατικών εσόδων, κυρίως λόγω της μείωσης της απασχόλησης. Η πτυχή αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χάραξη στρατηγικών οικονομικής πολιτικής, διότι μία λανθασμένη διάγνωση συνεπάγεται και λανθασμένη θεραπεία. **Η ΕΟΚΕ επιδοκμάζει, επίσης, γενικά τη διαφοροποίηση ανά χώρα όσον αφορά την αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών.** Επομένως, δεν υπάρχει ενιαία λύση για όλους (λύση «καρμπόν»), διότι τα αίτια της κρίσης διαφέρουν έντονα από χώρα σε χώρα.

3.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε με την ευκαιρία αυτή να τονίσει την **ανάγκη αναθεώρησης του σχεδιασμού της οικονομικής πολιτικής.** Αυτή η προσέγγιση δεν ισχύει μόνο για την ετήσια επανεξέταση αλλά έχει ιδιαίτερη σημασία για την επόμενη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών της οικονομικής πολιτικής το 2014.

3.6 Η Ευρώπη διανύει το πέμπτο έτος της κρίσης. Λίγο μετά τη θέσπιση των ισχυουσών κατευθυντήριων γραμμών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις φθινοπωρινές προβλέψεις του 2010, είχε υπολογίσει την ανάπτυξη του ΑΕγχΠ για την ευρωζώνη στο 1,6 % και την ανεργία στο 9,6 % για το 2012. Στην πραγματικότητα, η ευρωζώνη ήδη βρισκόταν σε ύφεση το έτος αυτό, με την ανεργία να υπερβαίνει το 11 % και σε ορισμένες χώρες μάλιστα να πλησιάζει το 25 %.

3.7 Αντιθέτως, η οικονομία των ΗΠΑ σημειώνει μέτρια μεν, αλλά σταθερή ανάπτυξη της τάξης του 2 % η οποία στηρίζεται σε μια συνεχόμενη και έντονα επεκτατική νομισματική πολιτική καθώς και στους προσανατολισμούς της κυβερνητικής πολιτικής όσον αφορά τον κοινωνικό και τον φορολογικό τομέα. Η κατανάλωση, οι επενδύσεις και η βιομηχανική παραγωγή εξελίσσονται σταθερά, με αποτέλεσμα να κυμαίνεται η ανεργία σαφώς κάτω από το υψηλότερο επίπεδο που είχε σημειώσει τον Οκτώβριο 2009 ⁽²⁾.

3.8 Ενώ το «Ευρωπαϊκό Σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας» του 2008, που ήταν έντονα επηρεασμένο από την ραγδαία οικονομική ολιόθηση μετά την πτώχευση της εταιρείας Lehman, αναγνώριζε την αναγκαιότητα μιας έντονης ενίσχυσης της εσωτερικής ζήτησης και της ρύθμισης των αγορών, η οικονομική πολιτική επέστρεψε πολύ σύντομα στον παραδοσιακό της προσανατολισμό. Η προειδοποίηση που είχε διατυπώσει επανειλημμένα και η ΕΟΚΕ ότι η Ευρώπη πρέπει να εξέλθει από την κρίση και ότι δεν πρέπει, μέσω της λιτότητας, να καταποντιστεί στην επόμενη κρίση δεν εισακούστηκε, και ο φόβος της διπλής ύφεσης έγινε πραγματικότητα.

⁽¹⁾ Για λεπτομερή και διαφοροποιημένη ανάλυση της δημιουργίας της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης βλ. ΕΕ C 182 της 4.8.2009, σ. 71, σημείο 2.

⁽²⁾ Βλ. Φθινοπωρινές προβλέψεις 2012 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.9 Κατ'αρχάς, η αποτυχία της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής εντοπίζεται στην αδυναμία σταθεροποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η μεγάλη αστάθεια, οι μεγάλες διαφορές μεταξύ επιτοκίων δανεισμού (spreads), καθώς και τα υπερβολικά μακροπρόθεσμα επιτόκια και το υψηλό επίπεδο ρευστών διαθέσιμων των τραπεζών καταδεικνύουν ότι, παρά τα πρώτα σημαντικά βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί προς μία τραπεζική ένωση, η λειτουργικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν έχει ακόμη αποκατασταθεί πλήρως. Η επακόλουθη αβεβαιότητα των επιχειρήσεων και των καταναλωτών εξακολουθεί να παρεμποδίζει τις προοπτικές ανάπτυξης.

3.10 Κατά δεύτερον, η οικονομική πολιτική δεν έχει κατορθώσει να αντιμετωπίσει την έλλειψη εσωτερικής και εξωτερικής ζήτησης. Η θέσπιση πολύ αυστηρότερων στόχων για τη δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών, καθώς και η υπερβολικά πρόωρη και δραστική μετάβαση σε μια περιοριστική δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζεται ταυτοχρόνως σε όλες τις χώρες, είχαν ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση όλων των βασικών παραμέτρων της εσωτερικής ζήτησης. Επιπλέον, είναι προφανές ότι τα κίνητρα ανάπτυξης που προέρχονται από την εξωτερική ζήτηση παραμένουν περιορισμένα, όταν οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι – δηλαδή τα άλλα κράτη μέλη – ακολουθούν ανάλογη πολιτική λιτότητας. Στην αποδυνάμωση της εσωτερικής ζήτησης προστίθεται, συνεπώς, η αμοιβαία συρρίκνωση των προοπτικών εξαγωγών.

3.11 Το σημερινό **μακροοικονομικό μείγμα πολιτικής** δεν είναι ισορροπημένο, καθότι παραβλέπει τη διάσταση της ζήτησης, καθώς και πτυχές που συνδέονται με την κατανομή. Αποτελεί συνέχιση της πολιτικής, η οποία ήδη οδήγησε στην αποτυχία της στρατηγικής της Λισαβόνας, διότι δεν συνυπολογίστηκαν δεόντως η έλλειψη εσωτερικής ζήτησης σε μεγάλα κράτη μέλη και οι αυξανόμενες ανισότητες στην κατανομή. Αυτή η πολιτική εστιάζεται μονομερώς στη δημοσιονομική εξυγίανση, καθώς και σε μια στρατηγική μείωσης του κόστους με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ αφενός επιδοκμάζει το αίτημα της Επιτροπής για μια ευνοϊκή προς την ανάπτυξη δημοσιονομική εξυγίανση, το οποίο υπογραμμίζεται και σε μεταγενέστερα έγγραφα της Επιτροπής όπως η «Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2013» ⁽³⁾. Ωστόσο, το αίτημα αυτό φαίνεται να υπάρχει μόνο «στα χαρτιά», δεδομένου ότι η μέχρι σήμερα εμπειρία δεν καταδεικνύει σε καμία περίπτωση την υλοποίησή του.

3.12 Με την οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν κατέστη εφικτό να θεσπιστούν κατάλληλα μέτρα, τα οποία, στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου προγράμματος επέκτασης να ευνοούν συγχρόνως τη μείωση του δημόσιου χρέους και της ανεργίας. Οι αξιοσημείωτες περικοπές των κρατικών δαπανών, ιδίως στον τομέα του κοινωνικού κράτους, καθώς και οι αυξήσεις των μαζικών φόρων έχουν καταστροφικές επιπτώσεις για τις ήδη συρρικνούμενες οικονομίες. Έτσι μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα και, ως εκ τούτου, η καταναλωτική ζήτηση, η παραγωγή και η απασχόληση. Με

⁽³⁾ COM(2012) 750 final.

την πολιτική λιτότητας περιορίζονται επίσης τα φορολογικά έσοδα σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί, όπως εξάλλου παραδέχθηκε και το ΔΝΤ στις πλέον πρόσφατες προβλέψεις του ⁽⁴⁾. Κατ' αυτόν τον τρόπο η ύφεση οξύνεται περισσότερο, γεγονός που επιφέρει ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων σε έναν φαύλο κύκλο, το τέλος του οποίου δεν διαφαίνεται προς το παρόν. Το υψηλό οικονομικό και κοινωνικό κόστος αυτής της κατάστασης γίνεται αισθητό με τη μορφή μιας δραστηκής αύξησης της ανεργίας.

3.13 Είναι φανερό ότι, λόγω κυρίως του κόστους που συνεπάγεται η στήριξη των τραπεζών και τα κίνητρα για την οικονομική ανάκαμψη καθώς και σε ορισμένες χώρες τα μέτρα για τις «φούσκες» του στεγαστικού και κατασκευαστικού τομέα-, πρέπει να χαραχθεί διαφορετική πορεία εξυγίανσης για κάθε χώρα ξεχωριστά, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι θα πρέπει να καταρτισθούν προγράμματα για τη μείωση του δημόσιου χρέους. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο συμβατό με τους στόχους της οικονομικής ανάκαμψης και της απασχόλησης που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ανάπτυξη και η απασχόληση αποτελούν τους κείριους παράγοντες για μια επιτυχημένη εξυγίανση. Αντιθέτως, τα δραστικά μέτρα λιτότητας, πέρα από τεράστιες κοινωνικές αναταραχές που θα προκαλέσουν, μπορεί ακόμη και να αυξήσουν τον δείκτη δημόσιου χρέους.

3.14 Μολονότι στην παρούσα γνωμοδότηση η ΕΟΚΕ εστιάζεται κυρίως σε πτυχές του μακροοικονομικού μείγματος πολιτικής, η σημασία των **διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων** παραμένει αμείωτη. Οι κοινωνικά αποδεκτές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις πρέπει, για παράδειγμα, να συμβάλουν στην ενίσχυση της ζήτησης και των οικονομικών επιδόσεων σε τομείς όπως το φορολογικό σύστημα, ο ενεργειακός εφοδιασμός, η διοίκηση, η εκπαίδευση, η υγεία, η στέγαση, οι μεταφορές και οι συντάξεις. Εντούτοις, στο πλαίσιο αυτό πρέπει να συνεκτιμηθούν οι διαφορές στην ανταγωνιστικότητα των μεμονωμένων κρατών.

3.15 Η περιφερειακή και η διαρθρωτική πολιτική θα πρέπει επίσης να εστιασθούν στην αύξηση της παραγωγικότητας, προκειμένου να επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός ή η ανάπτυξη μιας βιώσιμης οικονομίας που βασίζεται στη βιομηχανία και στις υπηρεσίες. Σε γενικές γραμμές διαπιστώνεται ότι οι χώρες με μεγαλύτερο βιομηχανικό μερίδιο στη συνολική οικονομία επλήγησαν σε μικρότερο βαθμό από την κρίση, γεγονός που υποδεικνύει την εφαρμογή κατάλληλων στρατηγικών βιομηχανοποίησης.

3.16 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διευρύνει την επικρατούσα και γενικά σχετικά περιορισμένη ερμηνεία της έννοιας «διαρθρωτική μεταρρύθμιση». Στο αίτημα για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει, λόγου χάρι, να συνεκτιμηθούν και η ρυθμιστική δομή

των χρηματοπιστωτικών αγορών, η διάρθρωση του συντονισμού των φορολογικών συστημάτων και η δομή των δημόσιων δαπανών και εσόδων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Χρηματοπιστωτικό σύστημα

4.1.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής, η οποία προβάλλει τη σημασία της σταθερότητας και της εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία οποιασδήποτε δράσης για την αντιμετώπιση και την αποφυγή κρίσεων είναι να διασφαλίζεται ότι τα περιθώρια ελιγμών της οικονομικής πολιτικής δεν υπονομεύονται ούτε παρεμποδίζονται από την κερδοσκοπία στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Επομένως, είναι αναγκαία μια σαφής, αποτελεσματική διάρθρωση της εποπτείας, καθώς και η αυστηρότερη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών (συμπεριλαμβανομένου του σκιώδους τραπεζικού συστήματος), οι οποίες συνεπάγονται μεγαλύτερους κινδύνους αποσταθεροποίησης, απ' ό,τι η έλλειψη ανταγωνιστικότητας. Για να προληφθεί ο κίνδυνος ελιγμών κρίνεται σκόπιμο τα σχετικά μέτρα να συντονιστούν στο πλαίσιο της G-20. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές πρέπει να διαμορφωθούν σε λογικά επίπεδα. Θα πρέπει να εξυπηρετούν εκ νέου την πραγματική οικονομία αντί να λειτουργούν ανταγωνιστικά προς αυτήν ⁽⁵⁾.

4.1.2 Προκειμένου να μειωθεί το κόστος χρηματοδότησης των κρατών που πλήττονται από την κρίση, το οποίο διογκώνεται τεχνητά λόγω της κερδοσκοπίας, θα πρέπει να επιδιωχθεί η μείωση της εξάρτησης από τους ιδιωτικούς οργανισμούς αξιολόγησης. Ταυτόχρονα, είναι απαραίτητο ένα αξιόπιστο και αλληλέγγυο δίκτυο ασφαλείας, βασισμένο στην εμπιστοσύνη που δικαίως θα εμπνεύσει προκειμένου να καταστεί μηδαμινή οποιαδήποτε κερδοσκοπία σε βάρος των προβληματικών χωρών και, συνεπώς, να εξαλειφθεί. Πρόσφατα σημειώθηκαν ορισμένα αξιολογικά βήματα προόδου προς αυτή την κατεύθυνση (το πρόσφατο πρόγραμμα της ΕΚΤ για την επαναγορά κρατικών ομολόγων, οριστική έναρξη ισχύος και πλήρης λειτουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, κλπ.). Ακόμη και η έκδοση κοινών ευρωπαϊκών ομολόγων μπορεί, εφόσον εξασφαλιστεί το κατάλληλο πλαίσιο, να συμβάλει στην ελάφρυνση της δημοσιονομικής κατάστασης στις χώρες που πλήττονται από την κρίση ⁽⁶⁾.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη να εξαλειφθεί η σύνδεση μεταξύ εμπορικών τραπεζών και δημόσιου χρέους. Επιπλέον, πρέπει να αναστραφούν ο κατακερματισμός και η επανενικοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών μέσω της σταθεροποίησης του τομέα αυτού. Η εντατικοποίηση των προσπαθειών προς μια τραπεζική ένωση θα μπορούσε, σε συνδυασμό με αποτελεσματικά εργαλεία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο ⁽⁷⁾, να συμβάλει στη σταθεροποίηση.

⁽⁴⁾ Στις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας του ΔΝΤ που δημοσιεύθηκαν στις 9 Οκτωβρίου 2012 επισημαίνεται ότι, κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές πρέπει να κυμαίνονταν μεταξύ 0,9 και 1,7, ενώ στις αρχικές προβλέψεις γίνονταν λόγος για 0,5 (πρβλ. ΔΝΤ 2012, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/pdf/text.pdf>).

⁽⁵⁾ ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 34.

⁽⁶⁾ Σχετικά με τη συζήτηση για τα ομόλογα σταθερότητας, τα ευρωμόλογα, τα ομόλογα έργων κλπ. βλ. ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 60 και ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 10.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 44, της 15.2.2013, σ. 68.

4.2 Δημόσιοι προϋπολογισμοί

4.2.1 Για μια βιώσιμη δημοσιονομική εξυγίανση θα πρέπει να δοθεί προσοχή όχι μόνον στην ισορροπία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης, αλλά και στην ισορροπία μεταξύ δαπανών και εσόδων. Εξάλλου, σε πολλές χώρες, ο παράγοντας εργασία επιβαρύνεται σε δυσανάλογο βαθμό. Χρειάζεται μια γενική αναθεώρηση όχι μόνο των δαπανών, αλλά ολόκληρου του φορολογικού συστήματος εξετάζοντας σε αυτό το πλαίσιο και το ζήτημα της δίκαιης κατανομής μεταξύ των διαφόρων εισοδημάτων και περιουσιών. Κατ' αυτήν την έννοια, θα πρέπει να απαιτηθεί και η δέουσα συμβολή εκείνων που αποκόμισαν μεγάλα οφέλη από τις δυσλειτουργίες των χρηματοπιστωτικών αγορών και από τα σχέδια διάσωσης των τραπεζών που χρηματοδοτήθηκαν με χρήματα των φορολογουμένων.

4.2.2 Όσον αφορά τα έσοδα, υπάρχει μια σειρά προσεγγίσεων για να επιτευχθεί η αναγκαία ενίσχυση της βάσης φορολογικών εσόδων: θέσπιση φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (όπως έχει ζητήσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ⁽⁸⁾), επιβολή ενεργειακών και περιβαλλοντικών φόρων, κατάργηση των φορολογικών «παραδείσων»⁽⁹⁾, αποφασιστική καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, φορολόγηση των μεγάλων περιουσιών, της ακίνητης περιουσίας και της κληρονομιάς, φορολόγηση των τραπεζών με στόχο την εσωτερική του εξωτερικού κόστους⁽¹⁰⁾, εναρμόνιση των φορολογικών βάσεων και συστημάτων προκειμένου να εξαλειφθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εντός της ΕΕ. Αυτή η προσέγγιση προτιμάται αντί να συνεχιστεί η διάβρωση των δημόσιων εσόδων με ανταγωνιστικές φορολογικές περικοπές. Συχνά παραβλέπεται το γεγονός ότι ένα ενοποιημένο δημοσιονομικό πλαίσιο («δημοσιονομική ένωση») δεν περιορίζεται μόνο στις δημόσιες δαπάνες, αλλά εκτείνεται επίσης στα έσοδα.

4.2.3 Σε ορισμένα κράτη μέλη είναι επίσης αναγκαία η σαφής ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού.

4.2.4 Η παραδοσιακή προσέγγιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης συνίσταται στην περικοπή των δημοσίων δαπανών. Ωστόσο, η άποψη ότι οι περικοπές δαπανών αποτελούν μια πιο ελπιδοφόρα επιλογή από την αύξηση των εσόδων παραμένει ένα αναπόδεικτο δόγμα. Από την πείρα αποδεικνύεται ότι σε χώρες που πλήττονται από την κρίση, όπως η Ελλάδα, η ελπίδα για τα λεγόμενα «μη Κεϋνσιανά αποτελέσματα» ήταν μάταιη. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο των περικοπών δαπανών, δεν μπορεί να υπάρξει συρροή (crowding-in) ιδιωτικών επενδύσεων, η οποία θα βασίζεται στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης, εφόσον η εσωτερική ζήτηση είναι χαμηλή σε ολόκληρη τη νομισματική ένωση ως αποτέλεσμα της πολιτικής λιτότητας. Εκτός αυτού, κατά κανόνα, οι περικοπές δαπανών επιδρούν αρνητικά στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και στις δημόσιες υπηρεσίες, καθότι οξύνουν τις ανισότητες κατανομής και ασκούν πτωτικές πιέσεις στην κατανάλωση. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν περιθώρια μείωσης συγκεκριμένων αντιπαραγωγικών δαπανών, όπως, για παράδειγμα, στον τομέα των εξοπλισμών.

⁽⁸⁾ Και πλέον πρόσφατα βλ. ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 55.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 229, της 31.7.2012, σ. 7.

⁽¹⁰⁾ Προκειμένου δηλαδή το μελλοντικό κόστος των τραπεζικών κρίσεων να μη χρηματοδοτείται από τους φορολογουμένους.

4.2.5 Αντ' αυτού, η πολιτική θα πρέπει να αξιοποιήσει πολύ περισσότερο τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των πολλαπλασιαστών εισοδήματος και απασχόλησης των διαφόρων δημοσιονομικών μέτρων. Όλες σχεδόν οι εμπειρικές μελέτες καταδεικνύουν ότι οι πολλαπλασιαστές των φορολογικών μέτρων είναι μικρότεροι απ' ό,τι των μέτρων που αφορούν τις δαπάνες. Με μία πολιτική της στοχευμένης αύξησης των κρατικών εσόδων θα μπορούσαν να απελευθερωθούν πόροι που επείγοντως απαιτούνται, λόγω χάρη, για προγράμματα απασχόλησης, κυρίως για τους νέους.

4.2.6 Μια τέτοια ανακατανομή με ουδέτερο αντίκτυπο στο ισοζύγιο του προϋπολογισμού θα μπορούσε άμεσα να δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης και ζήτησης, χωρίς να επιβαρύνει τους δημόσιους προϋπολογισμούς. Πέρα από τον θετικό αντίκτυπο στην εγχώρια οικονομία, τέτοιου είδους μέτρα, ιδίως εάν λαμβάνονται από πλεονασματικές χώρες, θα δημιουργούσαν επεκτατική ώθηση για το σύνολο της νομισματικής ένωσης με την ενθάρρυνση των εισαγωγών.

4.2.7 Ο συντονισμός αυτών των επεκτατικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματικός, δεδομένου ότι το ποσοστό εισαγωγών της ευρωζώνης συνολικά (δηλ. από τρίτες χώρες) είναι σαφώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για κάθε εθνική οικονομία ξεχωριστά.

4.3 Εξωτερικές οικονομικές ανισορροπίες

4.3.1 Είναι απαραίτητη η παρακολούθηση της εξέλιξης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και των παραμέτρων του στο πλαίσιο των αδυναμιών παραγωγικότητας ενός κράτους μέλους και των επακόλουθων προβλημάτων της ιδιωτικής και δημόσιας χρηματοδότησης, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η έγκαιρη (αντί)δραση. Ωστόσο, κατά την εξάλειψη των ανισορροπιών του εμπορικού ισοζυγίου θα πρέπει να δοθεί προσοχή στη συμμετρία: Οι εξαγωγές μιας χώρας αποτελούν τις εισαγωγές μιας άλλης χώρας. Συνεπώς, η εξάλειψη των ανισορροπιών δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνον με τη μείωση στις ελλειμματικές χώρες. Οι πλεονασματικές χώρες καλούνται επίσης να ενθαρρύνουν τις εισαγωγές με την ενίσχυση της εσωτερικής ζήτησης, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το «έλλειμμα εισαγωγών» τους.

4.3.2 Από ευρωπαϊκή σκοπιά, ο ενεργειακός τομέας αποτελεί εξαίρεση, καθότι όλα τα κράτη μέλη παρουσιάζουν εκ των πραγμάτων υψηλά ελλείμματα εμπορικού ισοζυγίου⁽¹¹⁾. Με τον οικονομικό προσανατολισμό της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς θα καταστεί δυνατή η μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων μέσω της ενδοευρωπαϊκής αξιοποίησης των ιδίων εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Επιπροσθέτως, χάρη στον τομέα της ηλιακής ενέργειας των χωρών του Νότου προσφέρεται η δυνατότητα βελτίωσης των εμπορικών ισοζυγίων στην Ευρώπη.

⁽¹¹⁾ ΕΕ-27: 2,5 % του ΑΕγχΠ 2010.

4.3.3 Στις προσπάθειες για την καταπολέμηση των εξωτερικών οικονομικών ελλειμμάτων υπερτονίζεται γενικά ο ρόλος της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Η αποκλειστική εστίαση της προσοχής στην ανταγωνιστικότητα των τιμών εγκυμονεί κινδύνους: Η εφαρμογή του «γερμανικού μοντέλου» (συγκράτηση των μισθών για την προώθηση των εξαγωγών ή τον περιορισμό των εισαγωγών) ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες, δεδομένου του υψηλού μεριδίου που καταλαμβάνει το εσωτερικό εμπόριο στην ευρωζώνη, θα οδηγούσε σε έναν ανταγωνισμό προς τα κάτω.

4.3.4 Η ετερογενής εξέλιξη του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος θεωρείται γενικά ως μία από τις κύριες αιτίες της κρίσης και από αυτήν προκύπτει το αίτημα για μείωση του κόστους εργασίας. Ανεξάρτητα από τις σοβαρές αναδιανεμητικές επιπτώσεις της μείωσης του επιπέδου των μισθών, εξαιτίας των οποίων αποδυναμώνεται η ζήτηση, στην προκειμένη περίπτωση, παραβλέπονται άλλοι σημαντικοί παράγοντες του κόστους, όπως το κόστος ενέργειας, υλικών και χρηματοδότησης⁽¹²⁾.

4.3.5 Για παράδειγμα, την περίοδο πριν από την κρίση, το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σημείωσε φθίνουσα πορεία στην Πορτογαλία, στην Ισπανία και στην Ελλάδα από το 2000 έως το 2007⁽¹³⁾. Είναι φανερό ότι η υπερβολική ονομαστική αύξηση των κερδών οδήγησε στην αύξηση των τιμών όπως και οι ονομαστικές αυξήσεις των μισθών.

4.3.6 Σήμερα, όπως και στο παρελθόν, σχεδόν το 90 % της συνολικής ζήτησης στην ΕΕ προέρχεται από τα κράτη μέλη της. Σε ό,τι αφορά την εξέλιξη των μισθών, η ΕΟΚΕ εμμένει συνεισφέροντας στην άποψη που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της σχετικά με την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2011: «Οι δέουσες μισθολογικές πολιτικές πρέπει να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης. Η προσαρμογή των μισθών στην αύξηση της παραγωγικότητας με γνώμονα την συνολική οικονομία διασφαλίζει την ισορροπία μεταξύ μιας ικανοποιητικής εξέλιξης της ζήτησης και της διατήρησης της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Συνεπώς, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αποφεύγουν τη συγκράτηση των μισθών, που οδηγεί σε πολιτική «παρασιτισμού», και να προσαρμόζουν τη μισθολογική πολιτική στην παραγωγικότητα»⁽¹⁴⁾.

4.3.7 Εκτός αυτού, ο ρόλος που διαδραματίζουν οι συντελεστές εκτός των τιμών στην ανταγωνιστικότητα τείνει συχνά να υποτιμάται⁽¹⁵⁾. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στον ορισμό που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον όρο «ανταγωνιστικότητα», η οποία νοείται ως «... η ικανότητα της οικονομίας να εξασφαλίζει στους πολίτες υψηλά και συνεχώς βελτιούμενα επίπεδα διαβίωσης και υψηλούς ρυθμούς απασχόλησης σε βιώσιμη βάση»⁽¹⁶⁾.

4.3.8 Κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των εθνικών διαφορών μεταξύ επιτοκίων δανεισμού (spreads) ενισχύθηκε η σημασία του λογαριασμού εισοδήματος από επενδύσεις στις χώρες που τελούν

υπό κρίση. Ως εκ τούτου, η ανάλυση των ανισορροπιών δεν θα πρέπει να περιοριστεί στην εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου.

4.4 Το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο και ο κοινωνικός διάλογος

4.4.1 Το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο συνιστά ένα συγκριτικό πλεονέκτημα της Ευρώπης στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Το κοινωνικό κράτος συμβάλλει επίσης στην οικονομική επιτυχία όταν οι οικονομικές επιδόσεις, από τη μία πλευρά, και η κοινωνική δικαιοσύνη, από την άλλη πλευρά, δεν αντιμετωπίζονται ως αντιθετές έννοιες, αλλά αλληλοϋποστηρίζονται.

4.4.2 Οι αυτόματοι σταθεροποιητές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης συνέβαλαν στην αντιμετώπιση της κρίσης στην Ευρώπη, ενθάρρυναν τη ζήτηση και, χάρη σε αυτούς, αποφεύχθηκε η ολισθηση της οικονομίας σε ύφεση όπως είχε συμβεί τη δεκαετία του 1930. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας είναι πολύ σημαντικά και σε ψυχολογικό επίπεδο, διότι μειώνουν τον κίνδυνο αποταμίευσης που υπαγορεύεται από τον φόβο, σταθεροποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την κατανάλωση.

4.4.3 Σε ορισμένες χώρες όπου ο κοινωνικός διάλογος λειτουργεί αποτελεσματικά (όπως στην Αυστρία, στη Γερμανία και τη Σουηδία), οι κοινωνικοί εταίροι συνέβαλαν καθοριστικά στην άμβλυνση του κινδύνου αύξησης της ανεργίας ως συνέπεια της μείωσης της παραγωγής. Πέρα από τη στήριξη που παρείχαν τα μέτρα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, οι επιχειρηματικές και τομεακές συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ των κοινωνικών εταίρων συνέβαλαν σημαντικά στη διατήρηση των υφιστάμενων εργασιακών σχέσεων (π.χ. με τη μερική απασχόληση, την κατάργηση της συσσώρευσης υπερωριών, τη χρήση των δικαιωμάτων άδειας, τις εκπαιδευτικές άδειες, κλπ.). Αυτές οι εμπειρίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην αναδιάρθρωση των κατευθυντηρίων γραμμών και στις ετήσιες εκθέσεις ανά χώρα.

4.4.4 Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις καλούνται να ενισχύσουν τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο. Θα πρέπει να υποστηριχθεί η εντατικοποίηση των προσπαθειών που καταβάλλουν για τον πανευρωπαϊκό συντονισμό της μισθολογικής πολιτικής. Επιπλέον, θα πρέπει να επιδιωχθεί η αναβάθμιση του μακροοικονομικού διαλόγου, ο οποίος θα πρέπει να καθιερωθεί και για την ευρωζώνη.

4.4.5 Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και στην περίοδο της κρίσης, πρέπει να διαφυλαχθεί η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων. Η μισθολογική πολιτική θα πρέπει να διαμορφωθεί στο πλαίσιο της αυτονομίας των εργοδοτικών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων που είναι αρμόδιες για την υπογραφή των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Ο ορισμός κυβερνητικών στόχων ως προς τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή η επιβαλλόμενη από το κράτος περικοπή μισθών συνιστούν απαράδεκτες και συνεπώς απορριπτέες ενέργειες⁽¹⁷⁾.

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα, στον εξαγωγικό τομέα της Ισπανίας το κόστος εργασίας αποτελεί μόλις το 13 % του συνολικού κόστους. Πηγή: Carlos Gutiérrez Calderón/ Fernando Luengo Escalonilla, *Competitividad y costes laborales en España*, Estudios de la Fundación 49 (2011, <http://www.1mayo.ccoo.es/nova/files/1018/Estudio49.pdf>).

⁽¹³⁾ Πρβλ. Statistical Annex of European Economy (Στατιστικό παράρτημα για την ευρωπαϊκή οικονομία), φθινόπωρο 2012.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26, σημείο 2.3.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26, σημείο 2.2.

⁽¹⁶⁾ COM(2002) 714 final.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26, σημείο 2.4.

4.4.6 Εκτός από τον ρόλο των εταιρών που συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, θα πρέπει να αναδειχθεί και ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι υπόλοιπες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως οι οργανώσεις καταναλωτών. Ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων, η συμβολή αυτών των οργανώσεων είναι απολύτως απαραίτητη ως εκφραστών των πολιτών και ως εταιρών στον κοινωνικό διάλογο.

4.4.7 Οι αναγκαίες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις είναι ελπιδοφόρες μόνον όταν επιτευχθεί η δέουσα ισορροπία μεταξύ των οικονομικών και των κοινωνικών στόχων και όταν η κατανομή των επιβαρύνσεων κρίνεται ως δίκαιη (μεταξύ χωρών, εισοδηματικών κατηγοριών, κεφαλαίου και εργασίας, μεταξύ τομέων, διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων, κλπ.). Η δικαιοσύνη και η κοινωνική ισορροπία συνιστούν απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδοχή των μέτρων εξυγίανσης· διαφορετικά, κινδυνεύει η κοινωνική συνοχή, ενώ μπορεί να αυξηθεί σε επικίνδυνο βαθμό ο λαϊκισμός και ο αντιευρωπαϊσμός. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει εν προκειμένω την επείγουσα σύστασή της ότι οι κοινωνικοί εταίροι και οι άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να συμμετέχουν στη χάραξη των πολιτικών όσο το δυνατόν νωρίτερα και με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο.

Βρυξέλλες 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και (ΕΚ) αριθ. 1223/2009»

[COM(2012) 542 final — 2012/0266 (COD)]

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα»

[COM(2012) 541 final — 2012/0267 (COD)]

και

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ασφαλή, αποτελεσματικά και καινοτομικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα και *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα, προς όφελος των ασθενών, των καταναλωτών και των επαγγελματιών υγείας»

[COM(2012) 540 final]

(2013/C 133/10)

Εισηγητής: ο κ. STANTIĆ

Στις 15 και στις 22 Οκτωβρίου 2012 αντίστοιχα, και σύμφωνα με τα άρθρα 114 και 168, παράγραφος 4, στοιχείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009

COM(2012) 542 final – 2012/0266 (COD).

Στις 15 και στις 22 Οκτωβρίου 2012 αντίστοιχα, και σύμφωνα με τα άρθρα 114 και 168, παράγραφος 4, στοιχείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

*Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα*

COM(2012) 541 final – 2012/0267 (COD).

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

*Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ασφαλή, αποτελεσματικά και καινοτομικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα και *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα, προς όφελος των ασθενών, των καταναλωτών και των επαγγελματιών υγείας*

COM(2012) 540 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενταία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 14ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 136 ψήφους υπέρ και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η υγεία αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για τους πολίτες της Ευρώπης και επιβεβαιώνει εκ νέου ότι τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα⁽¹⁾ και τα *in vitro* διαγνωστικά

ιατροτεχνολογικά προϊόντα⁽²⁾ διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία νοσημάτων. Επιπλέον, είναι απαραίτητα για την υγεία μας και για την ποιότητα ζωής των ανθρώπων που πάσχουν από νοσήματα και αναπηρίες, τα οποία πρέπει να διαχειριστούν.

⁽¹⁾ Στα ιατροτεχνολογικά προϊόντα περιλαμβάνονται προϊόντα όπως τσιρότα, φακοί επαφής, ακουστικά, υλικά σφραγίσματος δοντιών, ολικές αντικαταστάσεις ισχίου, περίπλοκες συσκευές όπως ακτινολογικά μηχανήματα, βηματοδότες, κλπ.

⁽²⁾ Στα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα περιλαμβάνονται προϊόντα όπως εκείνα που χρησιμοποιούνται για την ασφάλεια των μεταγγίσεων αίματος, για την ανίχνευση σοβαρών νοσημάτων (π.χ. HIV), για την παρακολούθηση νοσημάτων (π.χ. διαβήτη) και για την εκτέλεση χημικών αναλύσεων αίματος.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναδιτύπωση του ισχύοντος κανονιστικού συστήματος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προχωρά πέρα από μια απλή απλουστεύση του κανονιστικού πλαισίου και θέτει σε εφαρμογή πιο αποτελεσματικούς κανόνες, ενισχύοντας τις διαδικασίες πριν από τη διάθεση στην αγορά και ιδίως την εποπτεία μετά τη διάθεση στην αγορά. Λαμβανομένου υπόψη του πρόσφατου σκανδάλου με τα ελαττωματικά εμφυτεύματα στήθους, το οποίο οδήγησε στην έγκριση ψηφίσματος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούνιο του 2012, αλλά και άλλων σοβαρών προβλημάτων που συνδέονται με ιατροτεχνολογικά προϊόντα και εμφυτεύματα υψηλού κινδύνου, η ΕΟΚΕ τάσσεται, όσον αφορά τα προϊόντα αυτά, όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽³⁾, καταρχήν υπέρ μιας διαδικασίας έγκρισης υψηλών προδιαγραφών πριν από τη διάθεση στην αγορά. Η αναδιτύπωση αυτή ανταποκρίνεται επίσης στις ανάγκες των πολιτών σχετικά με την ασφάλεια των ασθενών και την αποτελεσματικότητα των ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

1.3 Τα *ιατροτεχνολογικά προϊόντα* υψηλού κινδύνου (κατηγορία III και εμφυτεύσιμα προϊόντα) και τα *in vitro* *διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα* πρέπει να υπόκεινται σε μία κατάλληλη και ενιαία ευρωπαϊκή διαδικασία έγκρισης υψηλού επιπέδου πριν από την κυκλοφορία τους στην αγορά, στο πλαίσιο της οποίας η ασφάλεια, η αποτελεσματικότητα και το θετικό ισοζύγιο κινδύνου-οφέλους θα πρέπει να αποδεικνύονται από τα αποτελέσματα κλινικών ερευνών υψηλού επιπέδου. Όλα τα εν λόγω αποτελέσματα θα πρέπει να αποθηκεύονται σε μία κεντρική βάση δεδομένων με δημόσια πρόσβαση. Όσον αφορά τα *ιατροτεχνολογικά προϊόντα* υψηλού κινδύνου και τα *in vitro* *διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα* που ήδη κυκλοφορούν στην αγορά, πρέπει αυτά να συμμορφώνονται με το άρθρο 45 της πρότασης κανονισμού προκειμένου για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει σθεναρά τη νομική μορφή ενός «**κανονισμού**» αντί μιας «**οδηγίας**», ούτως ώστε να περιοριστεί το περιθώριο για αποκλίνουσες ερμηνείες από τα διάφορα κράτη μέλη και να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ισότητα για τους Ευρωπαίους ασθενείς και μια συγκρίσιμη κατάσταση για τους προμηθευτές.

1.5 Πέραν της ασφάλειας, η **ταχεία πρόσβαση στις πλέον σύγχρονες ιατρικές τεχνολογίες** αποτελεί επίσης σημαντικό όφελος για τους ασθενείς. Οι σημαντικές καθυστερήσεις στην πρόσβαση σε νέα ιατροτεχνολογικά προϊόντα θα έβλαπταν τους ασθενείς μειώνοντας τις θεραπευτικές τους επιλογές (ενδεχομένως συσκευές υποστηρίξεις της ζωής τους), ή αποτρέποντάς τους έστω από την αντιμετώπιση της αναπηρίας τους ή τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι τομείς των *ιατροτεχνολογικών προϊόντων* και των *in vitro* *διαγνωστικών ιατροτεχνολογικών προϊόντων*, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από υψηλή ικανότητα καινοτομίας και θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης, αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα της ευρωπαϊκής οικονομίας και μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στις εμβληματικές της πρωτοβουλίες. Συνεπώς, η κατάλληλη νομοθεσία έχει θεμελιώδη σημασία όχι μόνο για την εξασφάλιση του ανώτατου δυνατού επιπέδου προστασίας της υγείας, αλλά και για τη δημιουργία ενός καινοτόμου και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος για τη βιομηχανία. Όπου το 80 % των κατασκευαστών είναι μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

1.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις υψηλών προδιαγραφών διαδικασίες έγκρισης για *ιατροτεχνολογικά προϊόντα* και *in vitro* *διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα* υψηλού κινδύνου πριν από την κυκλοφορία τους στην αγορά, στο πλαίσιο των οποίων η ασφάλεια και η αποτελεσματικότητα θα πρέπει να αποδεικνύονται από τα αποτελέσματα κατάλληλων κλινικών δοκιμών και ερευνών. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις επιφυλάξεις της ως προς τη θέσπιση στην ΕΕ ενός κεντρικού συστήματος χορήγησης άδειας πριν από την κυκλοφορία του προϊόντος στην αγορά. Ένα τέτοιο σύστημα θα επέφερε σημαντική καθυστέρηση στον χρόνο έγκρισης των προϊόντων και θα δυσχέραινε την ταχεία πρόσβαση των ασθενών στις πλέον σύγχρονες ιατρικές τεχνολογίες. Συν τοις άλλοις θα διόγκωνε το κόστος για τις ΜΜΕ και θα έθετε σε σοβαρό κίνδυνο την ικανότητά τους να καινοτομούν.

1.8 Εάν πρόκειται να αυξηθούν οι απαιτήσεις για την έγκριση *ιατροτεχνολογικών προϊόντων* και *in vitro* *διαγνωστικών ιατροτεχνολογικών προϊόντων*, αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, ο οποίος δεν θα θέτει σε περαιτέρω κίνδυνο την αποτελεσματικότητα της κανονιστικής διαδικασίας και δεν θα περιορίζει τις μελλοντικές καινοτομίες.

1.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόδοση **αποκλειστικής ταυτοποίησης ιατροτεχνολογικού προϊόντος** για κάθε προϊόν, με την οποία καθίστανται δυνατές η ταχύτερη ταυτοποίηση και η καλύτερη ιχνηλασιμότητα. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την καθιέρωση ενός πλήρως λειτουργικού **κεντρικού εργαλείου καταχώρισης (Eudamed)**, με τη βοήθεια του οποίου θα αποφεύγονται οι πολλαπλές καταχωρίσεις και θα μειωθεί σημαντικά το κόστος για τις ΜΜΕ.

1.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την **ενίσχυση της θέσης των ασθενών**. Προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση βλάβης, θα πρέπει οι ασθενείς που έχουν υποστεί βλάβη να έχουν το δικαίωμα να αξιώνουν απευθείας και να επιτυγχάνουν τη δέουσα αποζημίωση. Όταν αυτοί καλούνται να αποδείξουν τη βλάβη που προκλήθηκε από ένα ελαττωματικό ιατροτεχνολογικό προϊόν, ο κατασκευαστής θα πρέπει να διαθέσει στον ασθενή (ή/και σε αυτόν που βαρύνεται με την καταβολή του κόστους θεραπείας) κάθε απαραίτητο έγγραφο και πληροφορία που σχετίζεται με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα του επίμαχου ιατροτεχνολογικού προϊόντος. Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μεριμνήσει, μέσω των κατάλληλων μηχανισμών, για την καταβολή της αποζημίωσης, χωρίς να αυξάνεται σημαντικά το κόστος των ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

1.11 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει μια σχετικά **ελλιπή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών** στο προτεινόμενο κανονιστικό πλαίσιο. Το καθεστώς παρατηρητή της κοινωνίας των πολιτών στις προσωρινές υποομάδες που δημιουργήσε το νεοσυσταθέν συντονιστικό όργανο ιατροτεχνολογικών προϊόντων (ΣΟΠ) δεν επαρκεί. Η ΕΟΚΕ προτείνει να συσταθεί μια «**συμβουλευτική επιτροπή**», η οποία θα συγκροτείται από εκπροσώπους των νόμιμων ενδιαφερόμενων μερών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτή η επιτροπή θα πρέπει να δραστηριοποιείται παράλληλα και να συνεργάζεται με το ΣΟΠ, με στόχο την παροχή συμβουλών στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη σχετικά με τις διάφορες πτυχές της ιατρικής τεχνολογίας και εφαρμογής της νομοθεσίας.

(3) Ψήφισμα της 14ης Ιουνίου 2012 (2012/2621(RSP)), P7_TA-PROV(2012)0262.

1.12 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη, σύμφωνα με τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ για την καινοτομία στον τομέα των ιατρικών βοηθημάτων ⁽⁴⁾, να θεσπιστούν δέουσες διατάξεις σχετικά με την **εκπαίδευση και την κατάρτιση των επαγγελματιών στον χώρο της υγείας**, οι οποίες θα πρέπει να προστεθούν στους προτεινόμενους κανονισμούς.

1.13 **Σχετική σύνδεση με άλλους νομικούς φακέλους και νομικές οντότητες:** Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι νέοι κανόνες σχετικά με τις μελέτες κλινικών επιδόσεων σε *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα – βοηθήματα συνοδού διάγνωσης αλληλεπιδρούν ικανοποιητικά με τους κανόνες που θα προκύψουν από το νέο πλαίσιο για τις κλινικές δοκιμές φαρμάκων που συζητείται επί του παρόντος, σύμφωνα με την πρόσφατη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ⁽⁵⁾.

1.14 **«Εσωτερικές» δοκιμές για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα:** Η ΕΟΚΕ συνιστά η αρχή της εκτίμησης των κινδύνων και των οφελών ενός ιατροτεχνολογικού προϊόντος να εφαρμόσει σε όλα τα προϊόντα ανεξάρτητα από το εάν διατίθενται στο εμπόριο ή αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στο πλαίσιο ενός ιδρύματος («εσωτερικές» δοκιμές).

1.15 Η λειτουργία των κανονισμών θα πρέπει να επανεξεταστεί επισήμως τρία χρόνια μετά την έναρξη ισχύος τους, σε συνεργασία με τις αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, ούτως ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι των κανονισμών.

2. Εισαγωγή και ιστορικό πλαίσιο

2.1 Τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διάγνωση, πρόληψη και θεραπεία νοσημάτων. Κατέχουν κεντρική θέση στην υγεία μας και στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων που πάσχουν από αναπηρίες.

2.2 Οι τομείς των ιατροτεχνολογικών προϊόντων και των *in vitro* διαγνωστικών ιατροτεχνολογικών προϊόντων αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό και καινοτόμο τμήμα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι δύο τομείς πραγματοποιούν ετήσιες πωλήσεις της τάξης των 95 δισεκατομμυρίων ευρώ (85 δισεκατομμύρια ευρώ τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και 10 δισεκατομμύρια ευρώ τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα) και επενδύουν μαζικά στην έρευνα και τις καινοτομίες (7,5 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως). Επιπλέον, απασχολούν περισσότερα από 500.000 άτομα (κυρίως επαγγελματίες υψηλής ειδίκευσης) σε περίπου 25.000 εταιρείες. Πάνω από το 80 % των εταιρειών είναι μικρές έως μεσαίες ή πολύ μικρές επιχειρήσεις.

2.3 Οι ταχείες δημογραφικές και κοινωνιακές αλλαγές, σε συνδυασμό με την τεράστια επιστημονική πρόοδο, καθώς και το πρόσφατο σκάνδαλο ελαττωματικών εμφυτευμάτων στήθους από σιλικόνη ⁽⁶⁾, τα προβλήματα με τα εξ ολοκλήρου μεταλλικά εμφυτεύματα ισχίου και ορισμένα άλλα προϊόντα ⁽⁷⁾, δημιούργησαν και επιτάχυναν την ανάγκη να αναθεωρηθεί το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

2.4 Μεταξύ των ιατροτεχνολογικών προϊόντων υψηλού κινδύνου, ιδιαίτερη θέση κατέχουν τα εμφυτεύματα. Για παράδειγμα, έχουν πωληθεί παγκοσμίως περίπου 400.000 εμφυτεύματα στήθους PIP. Πολλές γυναίκες στο Ηνωμένο Βασίλειο (40.000), τη Γαλλία (30.000), την Ισπανία (10.000), τη Γερμανία (7.500) και την Πορτογαλία (2.000) έλαβαν εμφυτεύματα στήθους της PIP από σιλικόνη με ποσοστό ρήξης 10-15 % εντός δεκαετίας από την τοποθέτησή τους ⁽⁸⁾. Μόνο στη Γερμανία πραγματοποιήθηκαν το 2010 περίπου 390.000 εγχειρήσεις για την εμφύτευση ενδοπροθέσεων ισχίου και γόνατος εκ των οποίων σχεδόν 37.000 αποτελούσαν επαναληπτική εγχείριση για την αντικατάσταση των τεχνητών αυτών αρθρώσεων ⁽⁹⁾.

2.5 Η ΕΟΚΕ συνοψίζει τις βασικές αδυναμίες του ισχύοντος συστήματος στα εξής:

— Τα κράτη μέλη της ΕΕ ερμηνεύουν και εφαρμόζουν τους κανόνες με διαφορετικό τρόπο, δημιουργώντας ανισότητες μεταξύ των πολιτών της ΕΕ και εμπόδια στην ενιαία αγορά·

— Δεν παρέχεται πάντοτε η δυνατότητα να ιχνηλατηθούν τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα έως τον προμηθευτή·

— Οι ασθενείς και οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας δεν έχουν πρόσβαση σε ζωτικές πληροφορίες σχετικά με τις κλινικές έρευνες και τα κλινικά τεκμήρια·

— Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·

— Ρυθμιστικά κενά όσον αφορά ορισμένα προϊόντα ⁽¹⁰⁾.

3. Κύρια σημεία της νέας δέσμης προτάσεων του αναθεωρημένου κανονιστικού πλαισίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα

3.1 Η δέσμη προτάσεων συνίσταται σε μία ανακοίνωση ⁽¹¹⁾, σε μία πρόταση κανονισμού για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα ⁽¹²⁾ (που αντικαθιστά την οδηγία 90/385/ΕΟΚ για τα ενεργά εμφυτεύματα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και την οδηγία 93/42/ΕΟΚ για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα) και μία πρόταση κανονισμού για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα ⁽¹³⁾ (που αντικαθιστά την οδηγία 98/79/ΕΚ για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα).

⁽⁴⁾ ΕΕ C 202 της 8.7.2011, σ. 7.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις κλινικές δοκιμές φαρμάκων που προορίζονται για τον άνθρωπο και για την κατάργηση της οδηγίας 2001/20/ΕΚ» ΕΕ C 44, της 15.2.2013 σ. 99-103.

⁽⁶⁾ Η γαλλική εταιρεία Poly Implant Prothèse (PIP) παραβίασε τη νομοθεσία επειδή χρησιμοποίησε μη εγκεκριμένη βιομηχανική σιλκόνη σε ορισμένα από τα εμφυτεύματα προϊόντα της.

⁽⁷⁾ http://www.aok-bv.de/presse/medienservice/politik/index_06262.html

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ψήφισμα της 14ης Ιουνίου 2012 (2012/2621(RSP)); P7_TA-PROV(2012)0262.

⁽⁹⁾ Ανακοίνωση του ομοσπονδιακού προεδρείου του γερμανικού Οργανισμού Ασφάλισης Ασθενείας (ΑΟΚ) της 12ης Ιανουαρίου 2012.

⁽¹⁰⁾ Προϊόντα που κατασκευάζονται με μη βιώσιμους ανθρώπινους ιστούς ή κύτταρα, γενετικές δοκιμές, εμφυτεύματα προϊόντα για χρήση ως καλ-λυντικά, κλπ.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 540 final.

⁽¹²⁾ COM(2012) 542 final.

⁽¹³⁾ COM(2012) 541 final.

3.2 Μεταξύ των νέων βασικών στοιχείων των προτεινόμενων κανονισμών συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

- Ευρύτερο και σαφέστερο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας, το οποίο διευρύνεται, ώστε να περιλαμβάνει τα εμφυτεύματα για αισθητικούς σκοπούς και τις γενετικές δοκιμές, καθώς και το ιατρικό λογισμικό·
- Ισχυρότερη εποπτεία των (κοινοποιημένων) οργανισμών αξιολόγησης από τις εθνικές αρχές για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιολόγηση των ιατροτεχνολογικών προϊόντων πριν από τη διάθεσή τους στην αγορά·
- Αποσαφήνιση των δικαιωμάτων και των ευθυνών των κατασκευαστών, των εισαγωγέων και των διανομέων·
- Διευρυμένη κεντρική ευρωπαϊκή βάση δεδομένων για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα (EUDAMED), η οποία θα είναι προσβάσιμη από τους επαγγελματίες της υγείας και τους ασθενείς, και μερικώς προσβάσιμη από το ευρύ κοινό·
- Καλύτερη ιχνηλασιμότητα των ιατροτεχνολογικών προϊόντων σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής ενός συστήματος αποκλειστικής ταυτοποίησης ιατροτεχνολογικού προϊόντος (UDI), το οποίο θα επιτρέπει την ταχεία και αποτελεσματική ανταπόκριση σε τυχόν ανησυχίες όσον αφορά την ασφάλεια των προϊόντων·
- Αυστηρότερες απαιτήσεις για τα κλινικά τεκμήρια και την κλινική αξιολόγηση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του προϊόντος·
- Πιο αυστηρές διατάξεις που διέπουν την εποπτεία της αγοράς και την επαγρύπνηση·
- Αποτελεσματικότερος συντονισμός μεταξύ των εθνικών αρχών, με την επιστημονική υποστήριξη της Επιτροπής, ώστε να εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας·
- Ευθυγράμμιση με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη προσαρμογή στην παγκόσμια αγορά των ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

3.3 Οι τομείς των ιατροτεχνολογικών προϊόντων και των *in vitro* διαγνωστικών ιατροτεχνολογικών προϊόντων χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό καινοτομίας και αξιόλογο δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης και μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στους στόχους της **στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**. Αμφότεροι οι τομείς καταλαμβάνουν κεντρική θέση σε πολλές εμβληματικές πρωτοβουλίες, ιδίως στην πρωτοβουλία «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»⁽¹⁴⁾ και στην «Ένωση Καινοτομίας»⁽¹⁵⁾.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει σθεναρά τη μορφή των κανονισμών, οι οποίοι ισχύουν άμεσα και αποτρέπουν τον κίνδυνο αποκλίνουσας μεταφοράς και ερμηνείας από κάθε κράτος μέλος χωριστά. Αποτελεί

μία χρήσιμη μέθοδο για να επιτευχθεί μεγαλύτερη ισότητα μεταξύ των ασθενών σε ολόκληρη την ΕΕ και να εξασφαλιστεί μια συγκρισιμη κατάσταση για τους προμηθευτές.

4.2 Σύστημα χορήγησης άδειας και διαδικασίες αξιολόγησης

4.2.1 Τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα υψηλού κινδύνου (κατηγορία III και εμφυτεύσιμα προϊόντα) και τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα πρέπει να υπόκεινται σε μία κατάλληλη και ενιαία ευρωπαϊκή διαδικασία έγκρισης υψηλού επιπέδου πριν από την κυκλοφορία τους στην αγορά, στο πλαίσιο της οποίας η ασφάλεια, η αποτελεσματικότητα και το θετικό ισοζύγιο κινδύνου-οφέλους θα πρέπει να αποδεικνύονται από τα αποτελέσματα κλινικών ερευνών υψηλού επιπέδου. Όλα τα εν λόγω αποτελέσματα θα πρέπει να αποθηκεύονται σε μία κεντρική βάση δεδομένων με δημόσια πρόσβαση. Όσον αφορά τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα υψηλού κινδύνου και τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα που ήδη κυκλοφορούν στην αγορά, πρέπει αυτά να συμμορφώνονται με το άρθρο 45 της πρότασης κανονισμού προκειμένου για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά τους.

4.2.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ενίσχυση του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα υψηλού κινδύνου, βάσει της έννοιας της αξιολόγησης της συμμόρφωσης και των αποκεντρωμένων κανονιστικών οργάνων, όπως προβλέπεται στους προτεινόμενους κανονισμούς. Υποστηρίζουμε τον καθορισμό αυστηρότερων προϋποθέσεων για την παροχή πιστοποιητικού συμμόρφωσης όσον αφορά την τεκμηρίωση και τους λοιπούς όρους, περιλαμβανομένων των προκλινικών και των κλινικών δεδομένων, των κλινικών αξιολογήσεων και ερευνών, της ανάλυσης κινδύνου-οφέλους κ.λπ. ⁽¹⁶⁾. Μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τα υφιστάμενα πρότυπα έγκρισης στην ΕΕ, χωρίς να επιβαρύνουν υπέρμετρα την ταχεία πρόσβαση σε νέα προϊόντα.

4.2.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σαφώς την υποχρέωση έγκρισης του προϊόντος από αρμόδια αρχή με την τήρηση υψηλών προδιαγραφών πριν από τη διάθεσή του στην αγορά, αλλά εκφράζει τις επιφυλάξεις της ως προς τη θέσπιση στην ΕΕ ενός κεντρικού συστήματος χορήγησης άδειας πριν από την κυκλοφορία του προϊόντος στην αγορά, κατά τα πρότυπα των ΗΠΑ. Ένα τέτοιο σύστημα θα επέφερε καθυστέρηση στον χρόνο έγκρισης των προϊόντων. Για τους ασθενείς αυτό θα σημαίνει μεγάλη αναμονή πριν να μπορούν να ωφελούνται από τις πλέον σύγχρονες ιατρικές τεχνολογίες. Από την άλλη πλευρά, ένα κεντρικό σύστημα χορήγησης άδειας πριν από την κυκλοφορία του προϊόντος στην αγορά θα έχει αρνητικό αντίκτυπο για τις περισσότερες ευρωπαϊκές ΜΜΕ του τομέα των ιατροτεχνολογικών προϊόντων καθώς θα διογκώνει το κόστος και θα θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την ικανότητά τους να καινοτομούν. Με άλλα λόγια, αυτές οι ΜΜΕ θα δυσκολεύονται να βρίσκουν χρηματοδότηση και να αντεπεξέρχονται στις σχοινοτενείς διαδικασίες έγκρισης πριν από τη διάθεση του προϊόντος στην αγορά.

4.2.4 Νέα πρόταση περί μηχανισμού ελέγχου – (άρθρ. 44/42): Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το συντονιστικό όργανο ιατροτεχνολογικών προϊόντων (ΣΟΙΠ) μπορεί να παρεμβαίνει με τη γνωμοδότηση

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 245 final/2 και ΕΕ C 54, 19.2.2011, σ. 58.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 546 final και ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 39.

⁽¹⁶⁾ Βλ. τα παραρτήματα II, III, V, IX, XII, XIV, με τα οποία καθορίζονται οι όροι χορήγησης πιστοποιητικού συμμόρφωσης της ΕΕ.

του στον φάκελο αίτησης που υποβάλει ο κοινοποιημένος οργανισμός. Η ΕΟΚΕ έχει πλήρη επίγνωση της σημασίας της ασφάλειας για τους ασθενείς. Προκειμένου να αποφευχθούν νέες και απρόβλεπτες καθυστερήσεις για τους κατασκευαστές (και, κατά συνέπεια, για τους ασθενείς), αυτό θα πρέπει να γίνει με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η αποτελεσματικότητα της κανονιστικής διαδικασίας και να μη μειωθεί η μελλοντική καινοτομία.

4.3 Επαγρύπνηση και εποπτεία της αγοράς

4.3.1 Η ΕΟΚΕ καλωσορίζει την προτεινόμενη βελτίωση και ενίσχυση του συστήματος επαγρύπνησης, ειδικότερα την εισαγωγή μιας **ηλεκτρονικής πύλης της ΕΕ**, στην οποία οι κατασκευαστές θα οφείλουν να αναφέρουν τα σοβαρά περιστατικά και τα διορθωτικά μέτρα που έλαβαν για να περιστείλουν τον κίνδυνο επανάληψης του περιστατικού (άρθρ. 61/59). Οι πληροφορίες αυτές θα διατίθενται αυτόματα σε όλες τις ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές, επιτρέποντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον καλύτερο μεταξύ τους συντονισμό.

4.3.2 Για να διασφαλιστεί περαιτέρω η ασφάλεια των ιατροτεχνολογικών προϊόντων, και κυρίως να αντιμετωπιστούν τα θέματα της μακροπρόθεσμης ασφάλειας των εμφυτευμάτων, κρίνεται αναγκαίο να ενισχυθούν οι νομοθετικές διατάξεις στο στάδιο μετά τη διάθεση στην αγορά και, ιδίως, την κλινική παρακολούθηση μετά τη διάθεση στην αγορά, καθώς και την επαγρύπνηση και εποπτεία της αγοράς.

4.4 Διαφάνεια

4.4.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ένα από τα σημαντικότερα θέματα σε αμφότερες τις αναδιατυπώσεις των κανονισμών είναι η πρόταση για ενίσχυση της διαφάνειας ολόκληρου του συστήματος.

4.4.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της απόδοσης **αποκλειστικής ταυτοποίησης ιατροτεχνολογικού προϊόντος** για κάθε προϊόν, με την οποία καθίστανται δυνατές η ταχύτερη ταυτοποίηση και η καλύτερη ιχνηλασιμότητα προκειμένου να υποστηριχθεί το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Ιουνίου 2012 ⁽¹⁷⁾.

4.4.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η δημιουργία ενός πλήρως λειτουργικού συστήματος **Eudamed** αποτελεί πολύ ενδεδειγμένο εργαλείο για την ενίσχυση της διαφάνειας. Με την καθιέρωση ενός τέτοιου κεντρικού εργαλείου καταχώρισης (Eudamed) θα αποφευχθούν οι πολλαπλές καταχωρίσεις στα κράτη μέλη, ενώ, παράλληλα, αυτό θα συμβάλει στη μείωση του διοικητικού κόστους για τους αιτούντες κατά έως και 157 εκατομμύρια ευρώ.

4.5 Ενίσχυση της θέσης των ασθενών που ζημιώνονται

4.5.1 Η ισχύουσα οδηγία σχετικά με την ευθύνη για τα προϊόντα 85/374/ΕΟΚ θεσπίζει την ευθύνη των κατασκευαστών ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Ωστόσο, το άτομο που ζημιώνεται (ή αυτός που βαρύνεται με την καταβολή του κόστους θεραπείας) πρέπει να αποδείξει τη βλάβη και την ελαττωματικότητα του **ιατροτεχνολογικού προϊόντος**. Συχνά, ο ασθενής δεν διαθέτει τις πληροφορίες που απαιτούνται για την απόδειξη της εν λόγω ελαττωματικότητας. Επομένως, ο κατασκευαστής θα πρέπει υποχρεωτικά να

διαθέτει στο άτομο που ζημιώθηκε όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και τις απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα της συσκευής.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός αποζημίωσης ασθενών που ζημιώνονται από ελαττωματικά **ιατροτεχνολογικά προϊόντα** ή *in vitro* **διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα**. Προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση βλάβης, θα πρέπει οι ασθενείς που έχουν υποστεί βλάβη να έχουν το δικαίωμα να αξιώσουν απευθείας και να επιτυγχάνουν τη δέουσα αποζημίωση. Το βάρος της απόδειξης αν πράγματι ένα ελαττωματικό **ιατροτεχνολογικό προϊόν** μπορεί να προκαλέσει μία βλάβη της υγείας θα πρέπει να μεταφερθεί από τον ασθενή στον κατασκευαστή. Στον ασθενή θα πρέπει να εναπόκειται μόνον η υποχρέωση να αποδείξει την αντικειμενική δυνατότητα πρόκλησης βλάβης από το εν λόγω **ιατροτεχνολογικό προϊόν**. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μεριμνήσει μέσω των κατάλληλων μηχανισμών για την καταβολή της αποζημίωσης, χωρίς να αυξάνεται σημαντικά το κόστος των ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

4.6 Κοινοποιημένοι οργανισμοί και αρμόδιες αρχές

4.6.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη θέσπιση αυστηρότερων όρων για τον **ορισμό και την παρακολούθηση των κοινοποιημένων οργανισμών** προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα ομοιόμορφο και υψηλό επίπεδο επάρκειας σε ολόκληρη την Ένωση. Επικροτείται επίσης η κεντρική εποπτεία του ορισμού τους από τα κράτη μέλη.

4.6.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ όλων των προτάσεων για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων αφενός των αρμόδιων αρχών (καλύτερος συντονισμός και διευκρίνιση των διαδικασιών, επιτόπιες και αιφνιδιαστικές επιθεωρήσεις), και, αφετέρου, των προμηθευτών (απαίτηση για το «ειδικευμένο πρόσωπο»).

4.6.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά μεν την ενοποίηση των υψηλής ποιότητας προτύπων και αρμοδιοτήτων για τους κοινοποιημένους οργανισμούς σε ολόκληρη την Ευρώπη, εκφράζει ωστόσο αμφιβολίες ως προς το κατά πόσο ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί αν ο αριθμός των κοινοποιημένων οργανισμών παραμείνει στα σημερινά επίπεδα (80). Η ΕΟΚΕ συνιστά να τεθεί στο επίκεντρο η υψηλή ποιότητα και όχι η ποσότητα.

4.7 Εκπαίδευση και κατάρτιση

4.7.1 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καινοτομία στον τομέα των ιατρικών βοηθημάτων ⁽¹⁸⁾, τα κράτη μέλη καλούν την Επιτροπή να βελτιώσει την ενημέρωση και κατάρτιση των επαγγελματιών της υγείας, καθώς και των ασθενών και των οικογενειών τους σχετικά με την ορθή χρήση των ιατρικών βοηθημάτων. Τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα λειτουργούν μόνον όταν χρησιμοποιούνται σωστά. Η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από τις δεξιότητες και την πείρα του ιατρού και του εργαστηριακού προσωπικού που τα χειρίζεται.

4.7.2 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν κατάλληλες διατάξεις σχετικά με την εκπαίδευση και την κατάρτιση των επαγγελματιών της υγείας στους προτεινόμενους κανονισμούς.

⁽¹⁷⁾ Βλέπε την υποσημείωση 3.

⁽¹⁸⁾ Βλέπε την υποσημείωση 4.

4.8 Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών

4.8.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το προτεινόμενο συντονιστικό όργανο ιατροτεχνολογικών προϊόντων (ΣΟΙΠ) δεν μεριμνά για την επαρκή συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Σύμφωνα με τους προτεινόμενους κανονισμούς, το ΣΟΙΠ μπορεί να συγκροτήσει μόνιμες ή προσωρινές υποομάδες, ωστόσο η ΕΟΚΕ θεωρεί ανεπαρκές να προσκαλούνται να συμμετέχουν σε αυτές τις υποομάδες μόνο με καθεστώς παρατηρητή οι οργανώσεις που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των καταναλωτών, των επαγγελματιών της υγείας και του κλάδου των ιατροτεχνολογικών προϊόντων σε επίπεδο ΕΕ. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί ο ενεργός συμβουλευτικός τους ρόλος.

4.8.2 Η εμπειρία καταδεικνύει ότι μπορεί να επιτευχθεί πρόοδος στην ΕΕ μόνον όταν οι διάφοροι παράγοντες έχουν κοινό όραμα και κοινό προσανατολισμό. Στο ισχύον σύστημα υπάρχει μια «συμβουλευτική επιτροπή», η οποία συνιστά μέρος της ομάδας εμπειρογνομόνων για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Αυτή θα πρέπει να διατηρηθεί και να αποτελέσει αντικείμενο ρητής αναφοράς στη νομοθεσία. Σε διαφορετική περίπτωση, οι αποφάσεις και οι πολιτικές ενδεχομένως να στερούνται της έγκαιρης και νόμιμης συμβολής των ασθενών, των επαγγελματιών της υγείας, της βιομηχανίας και άλλων παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών.

4.9 Ρήτρα αναθεώρησης

4.9.1 Η λειτουργία των κανονισμών πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι εκπληρώνονται όντως οι στόχοι που έχουν τεθεί. Σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, το αργότερο 3 χρόνια μετά την έναρξη ισχύος των προτεινόμενων κανονισμών, η λειτουργία τους πρέπει να επανεξεταστεί επισήμως, σε συνεργασία με τις αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων των κανονισμών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις στον κανονισμό για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα σχετικά με τους συνοδούς διάγνωσης

5.1 **Ορισμός:** Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι ο ορισμός του συνοδού διάγνωσης, όπως προτείνεται στο άρθρο 2, παράγρα-

φος 6, είναι πολύ ευρύς και θα μπορούσε να οδηγήσει σε νομική αβεβαιότητα. Η ΕΟΚΕ προτείνει τον ακόλουθο ορισμό: «ως «συνοδός διάγνωσης» ορίζεται ένα ιατροτεχνολογικό προϊόν που προορίζεται ειδικά για την επιλογή ασθενών με πάθηση που έχει ήδη διαγνωσθεί ή με προδιάθεση για πάθηση ως κατάλληλων για θεραπεία με συγκεκριμένο φάρμακο» (αντί «για στοχοθετημένη θεραπεία»).

5.2 **Κλινικά τεκμήρια:** Η πρόταση κανονισμού για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα περιέχει ένα ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων σχετικά με τη διεξαγωγή μελετών κλινικών επιδόσεων σε *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα και, επίσης, εισάγει τη δυνατότητα στους «αναδόχους» των παρεμβατικών πολυεθνικών μελετών κλινικών επιδόσεων να υποβάλλουν μια ενιαία αίτηση μέσω μιας ηλεκτρονικής πύλης που θα δημιουργήσει η Επιτροπή.

5.2.1 Εντούτοις, ο προτεινόμενος κανονισμός θα πρέπει να διασφαλίσει την ικανοποιητική αλληλεπίδραση των νέων κανόνων για τις μελέτες κλινικών επιδόσεων με τους κανόνες που θα προκύψουν από το νέο πλαίσιο για τις κλινικές δοκιμές φαρμάκων που συζητείται επί του παρόντος, σύμφωνα με την προηγούμενη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ ⁽¹⁹⁾. Η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι οι βάσεις δεδομένων για την καταχώριση δοκιμών θα πρέπει να είναι διαλειτουργικές.

5.3 **«Εσωτερικές δοκιμές»:** Σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα οι «εσωτερικές» δοκιμές υψηλού κινδύνου (κατηγορία Δ) υπόκεινται στις ίδιες απαιτήσεις όπως οι εμπορικές δοκιμές κατηγορίας Δ. Ωστόσο, ο κανονισμός για τα *in vitro* διαγνωστικά ιατροτεχνολογικά προϊόντα δεν εφαρμόζεται πλήρως για τις «εσωτερικές» δοκιμές σε άλλες κατηγορίες (συμπεριλαμβανομένων της κατηγορίας Γ και των συνοδών διάγνωσης). Η ΕΟΚΕ συνιστά η αρχή της εκτίμησης των κινδύνων και των οφελών ενός ιατροτεχνολογικού προϊόντος να εφαρμοστεί σε όλα τα προϊόντα ανεξάρτητα από το εάν διατίθενται στο εμπόριο ή αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στο πλαίσιο ενός ιδρύματος («εσωτερική» δοκιμή).

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις κλινικές δοκιμές φαρμάκων που προορίζονται για τον άνθρωπο και για την κατάργηση της οδηγίας 2001/20/ΕΚ» ΕΕ C 44, της 15.2.2013 σ. 99-103.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ραδιοεξοπλισμού στην αγορά»

[COM(2012) 584 final — 2012/0283(COD)]

(2013/C 133/11)

Εισηγητής: ο κ. **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Στις 25 Οκτωβρίου 2012 και στις 5 Νοεμβρίου 2012 αντιστοίχως, και σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ραδιοεξοπλισμού στην αγορά

COM(2012) 584 final – 2012/0283 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Φεβρουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 74 ψήφους υπέρ και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, η οποία δημιουργεί ένα ευχερέστερο νομικό καθεστώς, διασαφηνίζει τους υπάρχοντες κανόνες και, επομένως, προσφέρει μεγαλύτερη συνέπεια στη νομική τάξη της Ένωσης, όσον αφορά τη διάθεση εμπορευμάτων στην αγορά.

1.2 Επισημαίνεται ότι όλοι οι οικονομικοί φορείς θα φέρουν ευθύνη για τη συμμόρφωση των προϊόντων, ανάλογα με τον ρόλο τους στην αλυσίδα εφοδιασμού, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή και από τα κράτη μέλη, εντός των ορίων των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να εγγυώνται ότι τα προερχόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα που θα εισάγονται στην αγορά της Ένωσης θα πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας.

1.3 Όσον αφορά το καθεστώς κυρώσεων, παρότι αυτό θα διέπεται από τη νομοθεσία των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή ακριβέστερη διευκρίνιση της φύσης, της τυπολογίας των παραβάσεων και του κατώτατου ορίου κυρώσεων, σε υπερεθνικό επίπεδο. Για τον σκοπό αυτόν, αναμένει με ενδιαφέρον την υιοθέτηση από την Επιτροπή της δέσμης μέτρων για την επιτήρηση της αγοράς, με την οποία ευελπιστεί ότι θα θεσπίζεται λεπτομερώς μεγαλύτερος βαθμός συνεργασίας και εναρμόνισης.

1.4 Η Επιτροπή, οι παραγωγοί και οι καταναλωτές θα πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα θέσπισης, στο μέλλον, ενός νέου συστήματος σήμανσης, όπου θα προσδιορίζεται η προέλευση των προϊόντων και θα εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα, ώστε να βελτιωθεί η ενημέρωση των καταναλωτών.

2. Εισαγωγή

2.1 Το νομικό πλαίσιο που διέπει από το 1999 ⁽¹⁾, σε επίπεδο ΕΕ, τη διάθεση στην αγορά, την ελεύθερη κυκλοφορία και τη θέση

σε λειτουργία ραδιοεξοπλισμού και τηλεπικοινωνιακού τερματικού εξοπλισμού αποδείχθηκε καθοριστικό για τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς στον τομέα αυτόν.

2.2 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη ⁽²⁾ εκφραστεί υπέρ της σχετικής οδηγίας, η οποία περιελάμβανε τις βασικές απαιτήσεις για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, την ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα και την αποφυγή των επιβλαβών παρεμβολών. Υπαγόταν στην καλούμενη «νέα προσέγγιση» της νομοθεσίας, σύμφωνα με την οποία εισάγονταν τεχνικές απαιτήσεις βάσει μη υποχρεωτικών εναρμονισμένων προτύπων, ενώ οι νομικές απαιτήσεις περιοριζόνταν στα απολύτως βασικά ⁽³⁾.

2.2.1 Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αποδεικνύεται περίπλοκο, ως προς το ότι, βάσει της οδηγίας 1999/5/ΕΚ, μπορούν να διατεθούν στην αγορά αποκλειστικά όσοι εξοπλισμοί πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας, ενώ, από την άλλη πλευρά, τα κράτη μέλη δεν δύνανται να θεσπίσουν σε εθνικό επίπεδο νέους περιορισμούς ως προς τις ίδιες απαιτήσεις, δηλαδή ως προς τις απαιτήσεις προστασίας της υγείας και της ασφάλειας, ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας και αποφυγής των επιβλαβών παρεμβολών.

2.2.2 Στα ίδια προϊόντα είναι εφαρμοστέες και άλλες πράξεις της ΕΕ, που αφορούν περιβαλλοντικές πτυχές, συγκεκριμένα δε οι οδηγίες σχετικά με τις επικίνδυνες ουσίες, με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, με τις ηλεκτρικές στήλες, καθώς και μέτρα εφαρμογής της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό.

2.2.3 Από την άλλη πλευρά, η έναρξη λειτουργίας και η χρήση ραδιοεξοπλισμού υπόκεινται σε εθνικές νομοθεσίες. Τα κράτη μέλη, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, οφείλουν να συμμορφώνονται με τη νομοθεσία της ΕΕ και ειδικότερα:

— με το γενικό πλαίσιο για την πολιτική του ραδιοφάσματος που θεσπίζεται στο πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα·

⁽²⁾ ΕΕ C 73 της 9.3.1998, σ. 10.

⁽³⁾ Βλ. την απόφαση 90/683/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 380 της 31.12.1990, σ. 13) και την απόφαση 93/465/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 220 της 30.8.1993, σ. 23), που σήμερα έχουν καταργηθεί.

⁽¹⁾ ΕΕ L 91 της 7.4.1999, σ. 10.

- με τα γενικά κριτήρια που ορίζονται στην οδηγία-πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες·
- με τους όρους που αφορούν τις εγκρίσεις για τη χρήση του ραδιοφάσματος, που καθορίζονται στην οδηγία για την αδειοδότηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών·
- με τα μέτρα εφαρμογής της οδηγίας για το ραδιοφάσμα, που εναρμονίζουν τους τεχνικούς όρους για τη χρήση ορισμένων ζωνών του ραδιοφάσματος στην ΕΕ και που είναι δεσμευτικά για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.3 Σε όλα αυτά πρέπει να προστεθεί και η αναγκαία συνέπεια με τις λοιπές πολιτικές και στόχους της Ένωσης, ειδικότερα με το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη διάθεση προϊόντων στην αγορά, που εγκρίθηκε το 2008 ⁽⁴⁾ και με τους στόχους του οποίου είχε συμφωνήσει η ΕΟΚΕ ⁽⁵⁾, δεδομένου ότι θέσπιζε:

- ενιαίο πλαίσιο για τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά και
- γενικές αρχές και διατάξεις αναφοράς για την εφαρμογή του σε όλη τη νομοθεσία που εναρμονίζει τους όρους εμπορευματοποίησης των προϊόντων, με στόχο τη θέσπιση συνεκτικής βάσης για τις αναθεωρήσεις ή τις αναδιατυπώσεις της νομοθεσίας αυτής.

2.4 Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πολυπλοκότητα του νομικού αυτού πλαισίου, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση που επιχειρεί να διασαφηνίσει την εφαρμογή της οδηγίας 1999/5/ΕΚ, αντικαθιστώντας την ώστε να καταργηθεί περιττός διοικητικός φόρτος που βαρύνει τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο τομέα, χάρη στην αύξηση της ευελιξίας του φάσματος και στη διευκόλυνση των διοικητικών διατυπώσεων κατά τη χρήση του.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

Τα σημαντικότερα στοιχεία της πρότασης αναθεώρησης της οδηγίας είναι τα εξής:

3.1 Εναρμόνιση με την απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων (συμπεριλαμβανομένων: των ορισμών του κεφαλαίου R1 της απόφασης αριθ. 768/2008· των υποχρεώσεων των οικονομικών φορέων· τριών ενοτήτων για τις διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης· των υποχρεώσεων κοινοποίησης των οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης· καθώς και των απλουστευμένων διαδικασιών διασφάλισης).

3.2 Η απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ είχε υιοθετηθεί παράλληλα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 (περί διαπίστευσης και εποπτείας της αγοράς). Οι δύο πράξεις θέσπιζαν κανόνες για τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, καθώς υιοθετούσαν μια πιο συνεκτική θεώρηση της πολιτικής περί τεχνικής εναρμόνισης για θέματα ασφάλειας των προϊόντων, καθώς και ένα αποτελεσματικότερο καθεστώς επιτήρησης για όλα τα εμπορεύματα που διατίθενται στην αγορά, είτε προέρχονται από χώρες της ΕΕ είτε από

τρίτες χώρες, καθώς και για την ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών στην ενιαία αγορά.

3.3 Καθιερώνεται νέος ορισμός του «ραδιοεξοπλισμού», που περιλαμβάνει αποκλειστικά τον εξοπλισμό που εκπέμπει εκούσια σήματα χρησιμοποιώντας το ραδιοφάσμα είτε για σκοπούς επικοινωνίας είτε για άλλους. Αυτό εξηγεί τον νέο τίτλο της οδηγίας, ο οποίος αναφέρεται στη διάθεση (*) ραδιοεξοπλισμού στην αγορά. Η προτεινόμενη οδηγία δεν είναι εφαρμοστέα στον τερματικό εξοπλισμό σταθερής τηλεφωνίας.

3.4 Η πρόταση παρέχει τις εξής δυνατότητες:

- να απαιτείται η διαλειτουργικότητα των συσκευών ραδιοεξοπλισμού με εξαρτήματα, όπως π.χ. οι φορτιστές·
- να απαιτείται από τον ραδιοεξοπλισμό με χρήση λογισμικού να εξασφαλίζει ότι μόνον οι συμβατοί συνδυασμοί λογισμικού και υλικού συνδυάζονται. Προς τούτο, επιτρέπεται η υιοθέτηση μέτρων για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η κανονιστική αυτή απαίτηση να δημιουργεί φραγμούς στον ανταγωνισμό στην αγορά για λογισμικό τρίτων μερών.

3.5 Εισάγει τη δυνατότητα να απαιτείται η καταχώριση σε κεντρικό σύστημα των προϊόντων που υπάγονται σε κατηγορίες που παρουσιάζουν χαμηλά επίπεδα συμμόρφωσης, με βάση τις πληροφορίες σχετικά με τη συμμόρφωση που παρέχονται από τα κράτη μέλη.

3.6 Η πρόταση διασαφηνίζει τη σχέση που συνδέει την οδηγία 1999/5/ΕΚ με την εθνική και την ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με τη χρήση του ραδιοφάσματος.

3.7 Απλουστεύει και περιορίζει τις διοικητικές υποχρεώσεις ως προς τα εξής:

- α) ο νέος ορισμός του «ραδιοεξοπλισμού» οριοθετεί σαφώς το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας·
- β) οι καθαροί δέκτες και τα σταθερά τερματικά παύουν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και, αντ' αυτού, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας και της οδηγίας για το ηλεκτρολογικό υλικό που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί εντός ορισμένων ορίων τάσεως ή, ανάλογα με την τάση τους, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας και της οδηγίας για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων· αυτό συνεπάγεται κάποια μείωση των διοικητικών υποχρεώσεων·
- γ) καταργείται η απαίτηση κοινοποίησης της διάθεσης στην αγορά εξοπλισμού που χρησιμοποιεί ζώνες συχνοτήτων που δεν είναι εναρμονισμένες σε επίπεδο ΕΕ·

⁽⁴⁾ ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 30 και 82.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 1.

(*) ΣτΜ: Στα ελληνικά, ο τίτλος της πρότασης είναι «Οδηγία [...] για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διαθεσιμότητα ραδιοεξοπλισμού στην αγορά». Πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να είναι «[...] σχετικά με τη **διάθεση** ραδιοεξοπλισμού στην αγορά».

δ) καταργείται η υποχρέωση των παραγωγών να:

- επιδέχονται στο προϊόν κωδικό σήματος αναγνώρισης της κλάσης του εξοπλισμού·
- επιδέχονται τη σήμανση «CE» στις οδηγίες χρήσης·

ε) διαγράφονται από το κείμενο της οδηγίας οι απαιτήσεις για υποστήριξη του ανταγωνισμού στην αγορά τερματικών σταθμών (οι οποίες αφορούν τις προδιαγραφές για τις διεπαφές και την τεχνική αιτιολόγηση της σύνδεσης τερματικού τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού με τις διεπαφές), καθώς παρόμοιες απαιτήσεις περιλαμβάνονται στην οδηγία σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές εξοπλισμού τηλεπικοινωνιακών τερματικών.

3.8 Τέλος, με την πρόταση οδηγίας εναρμονίζονται με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και με τον κανονισμό αριθ. 182/2011 για την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή, οι διαδικασίες για την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων και της εξουσιοδότησης, και συγκεκριμένα:

- οι εκτελεστικές αρμοδιότητες προτείνονται για τον καθορισμό κατηγοριών εξοπλισμού και για την υποβολή πληροφοριών σχετικά με τη γεωγραφική περιοχή χρήσης, καθώς και σχετικά με τους περιορισμούς χρήσης του ραδιοεξοπλισμού·
- οι κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητες προτείνονται για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο του παραρτήματος II που απαιτεί κάποιον εξοπλισμό που είτε εμπίπτει είτε όχι στον ορισμό του ραδιοεξοπλισμού· για τις πρόσθετες ουσιαστικές απαιτήσεις για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη συμμόρφωση εξοπλισμού ραδιοεπικοινωνίας μέσω λογισμικού και για την απαίτηση καταχώρισης εξοπλισμού ραδιοεπικοινωνίας που υπάγεται σε ορισμένες κατηγορίες.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, καθώς προσδίδει μεγαλύτερη συνέπεια στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΣΛΕΕ, εφόσον επιλέγει την νομοθετική τεχνική της «αντικατάστασης», δηλαδή την αναδιτύπωση με υιοθέτηση νέας νομικής πράξης, όπου ενσωματώνονται σε ενιαίο κείμενο και οι τροποποιήσεις επί της ουσίας που εισάγονται σε προγενέστερη πράξη και οι διατάξεις της προγενέστερης πράξης που παραμένουν ως είχαν. Η νέα πράξη αντικαθιστά και καταργεί την προϋπάρχουσα, προσαρμοζόμενη στην ορολογία της απόφασης αριθ. 768/2008/ΕΚ και στη Συνθήκη της Λισαβόνας.

4.2 Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων είναι μία από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες των Συνθηκών και η πρόταση οδηγίας προωθεί την ελεύθερη κυκλοφορία ασφαλών εμπορευμάτων, ενισχύοντας την προστασία των καταναλωτών και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και δημιουργώντας ισότιμες συνθήκες ανταγωνισμού για τους οικονομικούς φορείς.

4.3 Για να εξασφαλιστούν στην ευρωπαϊκή βιομηχανία συνθήκες ανάκαμψης της ανταγωνιστικότητας, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο η

εσωτερική αγορά να διασφαλίζει πλήρη διαλειτουργικότητα, περιορίζοντας τον κατακερματισμό τόσο των εθνικών αγορών όσο και των επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία.

4.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι απαιτείται η ανάπτυξη μιας προδραστικής βιομηχανικής πολιτικής, που να ανταποκρίνεται καλύτερα στην ισορροπία ανάμεσα στις ικανότητες των παραγωγών, σε ένα τεχνικό κανονιστικό πλαίσιο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και, κυρίως, στα είδη προϊόντων που θα μπορούν να συμμορφώνονται προς κοινούς κανόνες και εναρμονισμένες ρυθμίσεις και διαδικασίες.

4.5 Η υιοθέτηση τεχνικών και ρυθμιστικών κανόνων θα πρέπει να συμμορφώνεται με τις αρχές της νέας πολιτικής περί τυποποίησης, με δημοσιοποίηση και διαφάνεια όσον αφορά τις εργασίες, και με πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπων της οργανωμένης κοινωνίας πολιτών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3 εξαιρούνται ένα ολόκληρο σύνολο προϊόντων ραδιοεξοπλισμού, που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη «δημόσια ασφάλεια», η οποία, πέραν της άμυνας ή της ασφάλειας του κράτους, περιλαμβάνει και άλλες έννοιες, όπως η οικονομική ευημερία του κράτους, που θα πρέπει να οριστούν ή να διασαφηνιστούν, για λόγους σαφήνειας του νομοθετήματος.

5.1.1 Εξάλλου, παρότι ο εξοπλισμός αυτός εξαιρείται βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 3, δεν εμφανίζεται στο παράρτημα I ως «εξοπλισμός που δεν διέπεται από την παρούσα οδηγία».

5.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί να προωθηθεί η διασυνεργασία μέσω δικτύων με άλλο ραδιοεξοπλισμό και η σύνδεσή του με διεπαφές κατάλληλου τύπου σε ολόκληρη την Ένωση, πράγμα που μπορεί να απλουστεύσει τη χρήση του εξοπλισμού, διευκολύνοντας τη διαλειτουργικότητα μεταξύ ραδιοεξοπλισμού και εξαρτημάτων.

5.3 Προκειμένου να βελτιωθεί η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικότητας των χρηστών, πρέπει να αναπτυχθεί μια δεοντολογική και κοινωνική διάσταση των τεχνολογικών εφαρμογών ασφαλείας, ήδη από τη σχεδίασή τους, ώστε να εξασφαλίζεται η κοινωνική τους αποδοχή. Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλες τις φάσεις, από τη σχεδίαση έως την τυποποίηση και την τεχνολογική εφαρμογή στην πράξη, και να συνιστά εγγενές στοιχείο από τις αρχικές φάσεις.

5.4 Θα πρέπει να διασαφηνιστούν οι όροι διάθεσης στην αγορά που ισχύουν τόσο για τα προϊόντα της Ένωσης όσο και των τρίτων χωρών. Προς τούτο, στο άρθρο 6, θα πρέπει να αναφέρονται οι περιπτώσεις όπου τεκμαίρεται η συμμόρφωση προς τις θεμελιώδεις απαιτήσεις που θεσπίζονται από την οδηγία (ευρωπαϊκά εναρμονισμένα πρότυπα, διεθνείς κανόνες που έχουν δημοσιευθεί από την Επιτροπή), καθώς και οι περιπτώσεις πρόσθετων εθνικών προτύπων.

5.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά να πληρούν τις απαιτήσεις που θεσπίζονται ως προς τις προβλεπόμενες ζώνες του ραδιοφάσματος, ούτως ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο παρεμβολών στη ζώνη των 800 MHz, καθώς και περιττής ρύπανσης του ραδιοφάσματος. Όπως ιδιαίτερος ισχύει η σύσταση αυτή για τις διασυνοριακές περιοχές, όπου θα ήταν επιθυμητή η εναρμόνιση των εφαρμοστέων ωραρίων και τεχνολογιών.

5.6 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δυνατότητας πρόσβασης σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, ιδίως για τα άτομα με αναπηρία. Συνεπώς, ο ραδιοεξοπλισμός πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο συμβατό με τις αναγκαίες λειτουργίες.

5.7 Ιδιαίτερα σημαντικό είναι όλοι οι οικονομικοί φορείς να έχουν ευθύνη για τη συμβατότητα των προϊόντων, ανάλογα με τον ρόλο που διαδραματίζει ο καθένας στην αλυσίδα εφοδιασμού, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών, παράλληλα με τη μέριμνα για την ύπαρξη θεμιτού ανταγωνισμού στην αγορά της Ένωσης.

5.8 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, εντός του πλαισίου των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να εγγυώνται ότι τα προερχόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα που εισάγονται στην αγορά της Ένωσης θα πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας. Πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι εισαγωγείς που διαθέτουν προϊόντα στην αγορά πληρούν όλες τις απαιτήσεις και δεν προτείνουν προϊόντα που είτε δεν πληρούν τις εν λόγω απαιτήσεις είτε παρουσιάζουν κάποιον κίνδυνο.

5.9 Πρέπει να εξασφαλιστεί η ιχνηλασιμότητα του ραδιοεξοπλισμού σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού, ως μέτρο εποπτείας της αγοράς που διευκολύνει το δικαίωμα ενημέρωσης των καταναλωτών.

5.10 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει (7) ότι το ισχύον σύστημα σήμανσης δεν εξασφαλίζει ότι το προϊόν έχει υποβληθεί σε διαδικασία εγγύησης της ποιότητας και της ασφάλειας, γεγονός που διαψεύδει τις προσδοκίες των καταναλωτών.

5.11 Όσον αφορά το σύστημα διαπίστευσης και αξιολόγησης της συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της θέσπισης κοινών επιπέδων αρμοδιότητας των κοινοποιηθέντων οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης, καθώς και αυστηρότερων κριτηρίων επιλογής και εναρμονισμένων διαδικασιών επιλογής για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης.

5.12 Επίσης, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να ενισχυθούν οι προϋποθέσεις ανεξαρτησίας των κοινοποιηθέντων οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης: προτείνει να επεκταθούν στα 2 ή 3 έτη που προηγούνται της αξιολόγησης οι όροι ασυμβίβαστου που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 26 παράγραφος 4.

5.13 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της όσον αφορά τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που προβλέπονται στην πρόταση, οι οποίες ενίοτε δεν διαθέτουν την αναγκαία ακρίβεια, όπως συμβαίνει λ.χ. στο άρθρο 5, όπου θεσπίζεται κεντρικό σύστημα για την καταχώριση ραδιοεξοπλισμού ορισμένων κατηγοριών και όπου εξουσιοδοτείται η Επιτροπή για τον περαιτέρω προσδιορισμό του, χωρίς να διευκρινίζεται κανένα κριτήριο, με αποτέλεσμα τα περιθώρια εκτίμησης να είναι ενδεχομένως υπερβολικά.

5.14 Όσον αφορά το καθεστώς κυρώσεων, θα έπρεπε να διευκρινίζεται στην πρόταση, σε επίπεδο υπερεθνικό, η φύση και το κατώτατο όριο των κυρώσεων που θα πρέπει να επιβάλλονται από τη νομοθεσία των κρατών μελών, δεδομένου ότι από την πρόταση οδηγίας συνάγεται μόνον η υποχρέωση που βαρύνει τις εθνικές αρχές να θεσπίζουν κανόνες για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περιπτώσεις παράβασης, οι οποίες πρέπει να είναι «αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές». Αυτό ενδέχεται να οδηγήσει ορισμένους φορείς σε «άγρα δικαστηρίου», σε επιλογή δηλαδή του πιο ευνοϊκού για την υπόθεσή τους δικαστηρίου, ή να καταλήξει σε παραβίαση της αρχής «ne bis in idem» («ου δις δικάζειν»), σε περίπτωση σωρευτικά επιβαλλομένων κυρώσεων.

5.15 Η ΕΟΚΕ συνιστά να μειωθεί η προθεσμία των 5 ετών που προβλέπεται στο άρθρο 47 παράγραφος 2, λόγω του δυναμισμού που επιδεικνύει ο κλάδος.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(7) EE C 181 της 21.6.2012, σ. 105.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους»

[COM(2012) 617 final — 2012/295 (COD)]

(2013/C 133/12)

Εισηγητής: **ο κ. Krzysztof BALON**

Στις 22 Νοεμβρίου 2012 και στις 19 Νοεμβρίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους

COM(2012) 617 final – 2012/295 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 14ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 182 ψήφους υπέρ, 7 κατά και 12 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει τις αρχές στις οποίες βασίζεται η πρόταση κανονισμού, αλλά παρατηρεί ότι οι δημοσιονομικοί πόροι του σχεδιαζόμενου Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων του.

1.2 Δεδομένου ότι το 24,2% του πληθυσμού της ΕΕ κινδυνεύει από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό και ότι το ποσοστό αυτό αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω, η ΕΟΚΕ ζητεί να διατεθεί για το νέο Ταμείο επαρκής προϋπολογισμός για τις ανάγκες του. Ο προϋπολογισμός του νέου Ταμείου θα πρέπει να είναι σύμμετρος του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», να μειωθεί τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020 ο αριθμός των ανθρώπων που πλήττονται ή κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό. Το ύψος του προϋπολογισμού δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να διαφέρει από το ύψος των πόρων που προβλέπονταν για τα προγράμματα υλικής βοήθειας μέχρι σήμερα.

1.3 Η ΕΟΚΕ, ανησυχώντας μήπως η συγχρηματοδότηση με πόρους των κρατών μελών δημιουργήσει δυσκολίες στην υλοποίηση των δράσεων που θα χρηματοδοτούνται από το νέο Ταμείο, τάσσεται υπέρ της χρηματοδότησης κατά 100% από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, όπως συνέβαινε με τα προγράμματα υλικής βοήθειας κατά τα παρελθόντα έτη.

1.4 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της απλοποίησης των διαδικασιών και της μείωσης των διοικητικών επιβαρύνσεων που προβλέπονται στην πρόταση κανονισμού για τα κράτη μέλη και ιδιαίτερα για τις οργανώσεις-εταίρους. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ προειδοποιεί, ωστόσο, εναντίον της πιθανής εφαρμογής από τα κράτη μέλη πολύπλοκων διαδικασιών που έχουν κληρονομηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις ρυθμίσεις που αφορούν τη διασφάλιση επαρκούς ρευστότητας στις οργανώσεις-εταίρους για την ορθή εκτέλεση των δράσεων, όπως και την πρόβλεψη πόρων του Ταμείου για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών, των δαπανών μεταφοράς και αποθήκευσης και την ανάπτυξη των διοικητικών ικανοτήτων των οργανώσεων-εταίρων.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία πλατφόρμας ενωσιακού επιπέδου για ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. Ζητεί, ωστόσο, να συμμετέχουν και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων του νέου Ταμείου στο επίπεδο των κρατών μελών.

1.7 Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές καταστάσεις που υπάρχουν στα κράτη μέλη της ΕΕ, η ΕΟΚΕ ζητεί ακόμη από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να προσδιορίσουν, σε συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τη θέση και τον ρόλο του νέου Ταμείου, ώστε να αποτελέσει μέσο που συμπληρώνει αποτελεσματικά τις άλλες δράσεις των εθνικών στρατηγικών και σχεδίων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

1.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η κοινωνική πολιτική της ΕΕ και των κρατών μελών θεμελιώνεται στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, στα πρότυπα των κοινωνικών επιστημών και στην στρατηγική "Ευρώπη 2020". Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται οι στόχοι των έννομων κοινωνικών παροχών, του σεβασμού του συστήματος κατανομής των αρμοδιοτήτων της ΕΕ, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της αλληλεγγύης εντός των κρατών μελών και της ΕΕ. Πρέπει να εξασφαλιστούν αξιόπιστες δομές κοινωνικής πρόνοιας και κυρίως η πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες προκειμένου να αποτραπούν, μεταξύ άλλων, καταστάσεις εξαθλίωσης. Σε όλες τις μορφές βοήθειας πρέπει να αποφευχθεί η επιδείνωση της φτώχειας και ο στιγματισμός των ανθρώπων που πλήττονται από αυτήν.

1.9 Επιπροσθέτως, ενώπιον της ποικιλομορφίας των εθνικών πολιτικών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στα κράτη μέλη της Ένωσης, αλλά και λόγω του μακράν ανεπαρκούς προϋπολογισμού του Ταμείου, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της καθιέρωσης προαιρετικής προσφυγής κάθε κράτους μέλους στους πόρους του Ταμείου. Η επιλογή ενός κράτους μέλους να μην επωφεληθεί από τους πόρους του νέου Ταμείου δεν πρέπει, ωστόσο, να οδηγεί σε μείωση των πόρων που διατίθενται για αυτό το κράτος από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

2. Πλαίσιο

2.1 Η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ αφορά το νέο πρόγραμμα για τη στήριξη των απόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους, το οποίο θα διαδεχθεί το πρόγραμμα διανομής τροφίμων στους απόρους (ΠΔΤΑ), καθώς και το πρόγραμμα στήριξης των απόρων που αντικατέστησε το ΠΔΤΑ κατά τα έτη 2012-2013.

2.2 Το πρόγραμμα διανομής τροφίμων στους απόρους της ΕΕ (ΠΔΤΑ) θεσπίστηκε το 1987, καθορίζοντας τους γενικούς κανόνες για την παροχή τροφίμων από τα αποθέματα παρέμβασης σε ορισμένους οργανισμούς, με σκοπό τη διανομή τους στα πιο άπορα άτομα της Κοινότητας. Το πρόγραμμα συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ, μειώνοντας τις οικονομικές και κοινωνικές διαφορές.

2.3 Στο πλαίσιο του ΠΔΤΑ, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (διαπιστευμένες φιλανθρωπικές οργανώσεις) στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ χρησιμοποίησαν επισιτιστική βοήθεια στους απόρους. Σε πολλές περιπτώσεις, η βοήθεια αυτή αποτελούσε σημαντική βάση για περαιτέρω δράσεις με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση των μειονεκτουσών ομάδων, όντας ταυτόχρονα σαφής ένδειξη της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης.

2.4 Ο προϋπολογισμός του προγράμματος αυξήθηκε στην πορεία των ετών, από 97 εκατ. ευρώ το 1988 σε 500 εκατ. ευρώ το 2009 (κυρίως σε συνάφεια με τις διαδοχικές διευρύνσεις της ΕΕ). Το ΠΔΤΑ έχει βοηθήσει μέχρι σήμερα (2011) σχεδόν 19 εκατομμύρια άπορους Ευρωπαίους⁽¹⁾.

2.5 Ορισμένα κράτη μέλη δεν συμμετείχαν, ωστόσο, στο ΠΔΤΑ, ισχυριζόμενα ότι το πρόγραμμα δεν τους ήταν απαραίτητο ή ότι ήταν ασύμβατο με τις εθνικές τους πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ένα μέρος των

οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών των χωρών αυτών υπογραμμίζει τον στιγματιστικό χαρακτήρα της άμεσης υλικής βοήθειας και προτιμά τη χορήγηση από το κράτος επαρκούς οικονομικής βοήθειας για την κάλυψη όλων των βασικών αναγκών. Ωστόσο, και σε αυτά τα κράτη μέλη υπάρχουν άτομα και ομάδες στα οποία, για διάφορους λόγους, δεν φθάνει η οικονομική βοήθεια από τα κρατικά συστήματα στήριξης.

2.6 Ανεξάρτητα από την κοινωνική του διάσταση, το ΠΔΤΑ έγινε και μέσο της γεωργικής πολιτικής της ΕΕ, συμβάλλοντας —μέσω της αξιοποίησης των αποθεμάτων παρέμβασης— στη σταθεροποίηση των γεωργικών αγορών. Οι αλληπάλληλες μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ οδήγησαν σε σημαντική μείωση των αποθεμάτων παρέμβασης και το επίπεδο τους τα τελευταία χρόνια δεν επαρκούσε πλέον για την κάλυψη των αναγκών επισιτιστικής βοήθειας. Γι' αυτό, κατόπιν διαβουλεύσεων μεταξύ άλλων και με εκπροσώπους της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καταρτίστηκε πρόταση κανονισμού που αποσκοπεί στην απόδοση μόνιμου χαρακτήρα στο σύστημα βοήθειας προς τους απόρους. Οι περισσότερες συναφείς αλλαγές, οι οποίες αφορούσαν μεταξύ άλλων τη βαθμιαία εισαγωγή συγχρηματοδότησης, τριετή σχέδια διανομής, τον καθορισμό δράσεων που θα πρέπει να αναληφθούν από τα κράτη μέλη κατά προτεραιότητα και την αύξηση των διαθέσιμων κονδυλίων, δεν συγκέντρωσαν την απαιτούμενη πλειοψηφία στο Συμβούλιο.

2.7 Στις 13 Απριλίου 2011 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε απόφαση, σύμφωνα με την οποία η προμήθεια τροφίμων από την αγορά της Ένωσης δεν μπορεί να αντικαταστήσει σε μόνιμη βάση τα μειωμένα αποθέματα παρέμβασης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε εν συνεχεία την Επιτροπή και το Συμβούλιο (ψηφισμα της 7ης Ιουλίου 2011) να επεξεργαστούν μια μεταβατική λύση για τα εναπομένοντα έτη του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, προκειμένου να αποφευχθεί η απότομη μείωση της επισιτιστικής βοήθειας. Στις 15 Φεβρουαρίου 2012 υιοθετήθηκε κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με τον οποίο θεσπίστηκε προσωρινό πρόγραμμα διανομής τροφίμων για τα έτη 2012 και 2013. Το πρόγραμμα αυτό εκπνέει κατά την ολοκλήρωση του ετήσιου σχεδίου για το 2013⁽²⁾.

2.8 Το 2011 το 24,2% του πληθυσμού της ΕΕ —περίπου 120 εκατομμύρια άτομα— αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (έναντι 23,4% το 2010 και 23,5% το 2008)⁽³⁾. Λόγω της παρατεταμένης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης μπορούμε να αναμένουμε τάσεις περαιτέρω αύξησης σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι, εξάλλου, εξαιρετικά πολύπλοκα φαινόμενα. Δεν αφορούν μόνο τους ανέργους, αλλά και εργαζομένους που δεν λαμβάνουν από την εργασία τους αμοιβή επαρκή για να καλύψουν τις βασικές βιοτικές τους ανάγκες.

⁽¹⁾ *Main results of the distribution plan in the last years* (Κύρια αποτελέσματα του σχεδίου διανομής κατά τα τελευταία έτη) – AGR1 C5, συνεδρίαση των ενδιαφερόμενων μερών – 5 Ιουλίου 2012, Βρυξέλλες, http://ec.europa.eu/agriculture/most-deprived-persons/meetings/05-07-2012/dg-agri-1_en.pdf, σελ. 9–10.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 121/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2012.

⁽³⁾ Ανακοίνωση Τύπου της Eurostat αριθ. 171/2012 της 3ης Δεκεμβρίου 2012.

2.9 Στο πλαίσιο της στρατηγικής της «Ευρώπη 2020», η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο της να μειώσει τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020 τον αριθμό των ανθρώπων που πλήττονται ή κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. Το 2010 ανακηρύχθηκε Ευρωπαϊκό Έτος Καταπολέμησης της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού. Και στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η οικονομική κρίση ενίσχυσε περαιτέρω την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες για τη δυνατότητα επίτευξης αυτού του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» από ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως χωρίς επαρκή οικονομική στήριξη από πλευράς της ΕΕ.

2.10 Το ζήτημα της βοήθειας προς τους απόρους έχει αποτελέσει επανειλημμένα αντικείμενο ενεργού ενδιαφέροντος και συζητήσεων στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Μόνο το 2011, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε δύο γνωμοδοτήσεις που υπογράμμιζαν την αναγκαιότητα συνέχισης και περαιτέρω ανάπτυξης αυτής της βοήθειας⁽⁴⁾. Αν δούμε συνολικά τους στόχους της κοινωνικής ενσωμάτωσης στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», μόνο το 2012 η ΕΟΚΕ υιοθέτησε γνωμοδοτήσεις για διάφορες πτυχές της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, που αφορούσαν μεταξύ άλλων την κατάσταση των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία, τους κινδύνους για την ψυχική υγεία, αλλά και τη βελτίωση της κοινωνικής υγείας και της κοινωνικής στέγασης⁽⁵⁾.

2.11 Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε ανθρώπου «σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένειά του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη, όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες (...)»⁽⁶⁾. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση περιέχει αντίστοιχες διατάξεις για τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, μεταξύ των οποίων τις διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ σχετικά με την εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους⁽⁷⁾. Μία από τις σημαντικότερες αρχές της ευρωπαϊκής κοινωνίας, η οποία έχει προκύψει από τα ιστορικά βιώματα της ηπείρου μας, είναι η αρχή της αλληλεγγύης⁽⁸⁾, η οποία πρέπει να εφαρμόζεται επίσης και προπαντός σε εκείνους τους πολίτες της ΕΕ που βρίσκονται σε κατάσταση εσχάτης ένδειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

3. Κύρια σημεία του κανονισμού (όπως προτείνεται από την Επιτροπή)

3.1 Αντίθετα από τα προηγούμενα προγράμματα επισιτιστικής βοήθειας, ο προτεινόμενος κανονισμός, ο οποίος βασίζεται στο άρθρο 175 εδάφιο 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), παραπέμποντας στο άρθρο 174 της ΣΛΕΕ τοποθετεί το νέο Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους στο πλαίσιο

της πολιτικής για τη συνοχή. Στην πρόταση αναφέρεται επίσης ότι ο στόχος του κανονισμού, που είναι η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ και η συμβολή στον περιορισμό της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη, αλλά μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης. Γι' αυτό, η Ένωση, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως αυτή καθορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δύναται να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αυτή καθορίζεται στο ίδιο άρθρο⁽⁹⁾.

3.2 Στόχος του νέου Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (στο εξής «Ταμείο») είναι να προωθήσει την κοινωνική συνοχή στην ΕΕ, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που αφορούν τη μείωση της φτώχειας. Καλύπτοντας βασικές ανάγκες, το προτεινόμενο μέσο έχει σκοπό να βοηθήσει να περιοριστεί η έκταση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ. Το νέο Ταμείο βασίζεται εν μέρει στις εμπειρίες από το ΠΔΤΑ, αλλά αφιερώνει μέρος των πόρων του και στη χορήγηση υλικής βοήθειας με τη μορφή μη εδωδιμων καταναλωτικών προϊόντων σε αστέγους και/ή παιδιά, καθώς και σε συνοδευτικά μέτρα που συμβάλλουν στην κοινωνική επανένταξη.

3.3 Η στήριξη από το νέο Ταμείο προορίζεται για τα άτομα που αντιμετωπίζουν ανεπάρκεια τροφίμων, τους αστέγους και τα παιδιά που υποφέρουν από υλικές στερήσεις. Τα ειδικά μέτρα για τις στοχευόμενες ομάδες και οι μορφές της στήριξης επαφίονται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών.

3.4 Οι οργανώσεις που χορηγούν απευθείας τρόφιμα ή άλλα αγαθά στο πλαίσιο δράσεων που υποστηρίζονται από το Ταμείο θα πρέπει να αναλάβουν οι ίδιες δραστηριότητες που συμπληρώνουν την παροχή της υλικής βοήθειας και αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη των απόρων. Η υποστήριξη αυτών των συνοδευτικών μέτρων από το Ταμείο ή όχι επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών.

3.5 Το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των επιμέρους κρατών μελών από το Ταμείο ορίζεται σε 85% των επιλέξιμων δαπανών, με εξαιρέσεις για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν προσωρινές δημοσιονομικές δυσκολίες.

4. Παρατηρήσεις για την πρόταση της Επιτροπής

4.1 Προϋπολογισμός του Ταμείου και πεδίο εφαρμογής της στήριξης

4.1.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με λύπη της ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι που προβλέπονται για το νέο Ταμείο είναι σαφώς ανεπαρκείς για την επίτευξη των στόχων του.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σελ. 49, και ΕΕ C 43, της 15.2.2012, σελ. 94-97.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 11, της 15.1.2013, σελ. 16-20 / ΕΕ C 44, της 15.2.2013, σελ. 28-35 / ΕΕ C 44, της 15.2.2013, σελ. 36-43 / ΕΕ C 44, της 15.2.2013, σελ. 44-48 / ΕΕ C 44, της 15.2.2013, σελ. 53-58.

⁽⁶⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ.

⁽⁷⁾ Πρβλ., μεταξύ άλλων, το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 34 παράγραφος 3 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

⁽⁸⁾ Πρβλ. το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁽⁹⁾ Πρβλ. τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 42 της πρότασης της Επιτροπής.

4.1.2 Κατά την αγορά τροφίμων θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι δεν παραβιάζονται οι κανόνες του ανταγωνισμού και ότι λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι ΜΜΕ και οι περιφερειακοί προμηθευτές που έχουν οικολογική συνείδηση και προωθούν την κοινωνική ένταξη. Οι οργανώσεις που διανέμουν τα τρόφιμα δεν επιτρέπεται να επιδιώκουν την κερδοφορία.

4.1.3 Ως γνωστόν, στο δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβλεπε για τις δραστηριότητες του νέου Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους προϋπολογισμό ύψους 2,5 δισ. ευρώ, ήτοι περίπου 360 εκατ. ευρώ ετησίως. Ωστόσο, η συζήτηση σχετικά με την τελική μορφή του προϋπολογισμού της ΕΕ δημιουργεί ανησυχίες περί περαιτέρω μείωσης του ποσού αυτού. Εν τω μεταξύ, το ετήσιο ποσό των 500 εκατ. ευρώ, που έχει ήδη διατεθεί στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος για τα έτη 2012-2013, δεν αντιστοιχεί πλήρως στις ανάγκες των κρατών μελών, οι οποίες υπολογίζονται σε περίπου 680 εκατ. ευρώ ετησίως⁽¹⁰⁾. Η ενδεχόμενη αύξηση του αριθμού των κρατών μελών που χρησιμοποιούν το νέο Ταμείο (20 σήμερα)⁽¹¹⁾, η ευελξία της προτεινόμενης στήριξης (δηλ. η δυνατότητα διανομής και βασικών καταναλωτικών αγαθών για προσωπική χρήση των αστέγων ή των παιδιών, πέραν των τροφίμων) και οι προβλεπόμενες δραστηριότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης μάς οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι ανάγκες θα υπερβούν κατά πολύ τον τρέχοντα προϋπολογισμό. Είναι, συνεπώς, προφανές ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός του Ταμείου δεν αντιστοιχεί στις ανάγκες που αποσκοπεί να καλύψει. Επιπροσθέτως, αν ο προϋπολογισμός της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 παραμείνει στο σημερινό επίπεδο ή αν υποστεί ελαφρά μόνο μείωση, δύσκολα μπορεί να γίνει δεκτή μια μείωση των πόρων για την υλική βοήθεια κατά τουλάχιστον 28% (σε σχέση με το πρόγραμμα για το διάστημα 2012-2013).

4.1.4 Η Επιτροπή εκτιμά ότι «συνολικά, ο αριθμός των ανδρών που θα λάβουν βοήθεια απευθείας από το Ταμείο, από τα συγχρηματοδοτούμενα κράτη μέλη και από τις συνεισφορές των οργανώσεων-εταίρων σε είδος θα είναι περίπου 4 εκατομμύρια»⁽¹²⁾. Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί πλήρως, παραμένει το ερώτημα της αποτελεσματικότητας του Ταμείου ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (μείωση του αριθμού των ατόμων που πλήττονται από φτώχεια στη ΕΕ τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια). Προς τούτο, η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί στο νέο Ταμείο αρκετά υψηλή προτεραιότητα σε

ευρωπαϊκό επίπεδο και να του διατεθεί προϋπολογισμός επαρκής για τις υπάρχουσες ανάγκες.

4.1.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει σχετικά τη θέση της Επιτροπής των Περιφερειών στη γνωμοδότησή της σχετικά με το πρόγραμμα βοήθειας για τα έτη 2012-2013, όπου η ΕτΠ καλούσε «την Επιτροπή να αξιολογεί συνεχώς εάν το ετήσιο ανώτατο όριο χρηματοδότησης των 500 εκατ. ευρώ είναι επαρκές, δεδομένου ότι η οικονομική κρίση ενδέχεται να αυξήσει την πίεση για μείωση των δημόσιων δαπανών και ότι η οικονομική αβεβαιότητα οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας σε πολλές χώρες»⁽¹³⁾.

4.1.6 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ ζητεί να χρηματοδοτείται το Ταμείο κατά 100% από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως συνέβαινε με τα προγράμματα επισιτιστικής βοήθειας των παρελθόντων ετών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η συγχρηματοδότηση με πόρους των κρατών μελών μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικές δυσχέρειες κατά την υλοποίηση του προγράμματος και αυτό όχι μόνο στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν προσωρινές δημοσιονομικές δυσκολίες (για τα οποία προβλέπεται δυνατότητα αύξησης των πληρωμών)⁽¹⁴⁾.

4.1.7 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της διάταξης του κανονισμού που επιτρέπει την αξιοποίηση των αποθεμάτων παρέμβασης για τη χορήγηση επισιτιστικής βοήθειας, έστω και αν στο άμεσο μέλλον δεν αναμένεται συγκέντρωση τέτοιων αποθεμάτων σε σημαντικές ποσότητες⁽¹⁵⁾. Δεδομένου όμως του μακράν ανεπαρκούς προϋπολογισμού του Ταμείου, η ΕΟΚΕ είναι κατά του συνυπολογισμού της αξίας των αποθεμάτων παρέμβασης στον εν λόγω προϋπολογισμό.

4.1.8 Τέλος, ενώπιον του πολύ ισχυρού προϋπολογισμού του Ταμείου και της στάσης ορισμένων κρατών μελών που ισχυρίζονται, μεταξύ άλλων, ότι δεν το χρειάζονται ή ότι το Ταμείο είναι ασύμβατο με τις εθνικές τους πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προαιρετικής (εθελοντικής) προσφυγής κάθε κράτους μέλους στους πόρους του Ταμείου (η οποία θα μπορούσε να συμβάλει επίσης στην αύξηση των πόρων του Ταμείου που θα αναλογούν σε εκείνα τα κράτη μέλη τα οποία θα κάνουν χρήση του).

⁽¹⁰⁾ European food aid programme for the most deprived persons in the EU (Ευρωπαϊκό πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας υπέρ των απόρων στην ΕΕ), AGRI C.5, AGRI C5, συνεδρίαση των ενδιαφερόμενων μερών – 5 Ιουλίου 2012, Βρυξέλλες, http://ec.europa.eu/agriculture/most-deprived-persons/meetings/05-07-2012/dg-agri-2_en.pdf, σελ. 12.

⁽¹¹⁾ Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχική Δημοκρατία και Φινλανδία.

⁽¹²⁾ MEMO/12/800, 24 Οκτωβρίου 2012: «Φτώχεια: Η Επιτροπή προτείνει νέο Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους – συχνές ερωτήσεις», http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-800_el.htm

⁽¹³⁾ ΕΕ C 104 της 2.4.2011, σελ. 44-46, σημείο 22 της γνωμοδότησης.

⁽¹⁴⁾ Πρβλ. τα άρθρα 18 και 19 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽¹⁵⁾ Πρβλ. το άρθρο 21 παράγραφος 3 της πρότασης της Επιτροπής.

4.2 Ομάδες-στόχοι του Ταμείου και μορφές στήριξης

4.2.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι κατά την παροχή βοήθειας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, πέραν των τριών καταστάσεων που αναφέρονται στην πρόταση (ανεπάρκεια τροφίμων, έλλειψη στέγης και υλικές στερήσεις των παιδιών), και άλλα άτομα και ομάδες που έχουν περιέλθει σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού για ειδικούς, ενίοτε ιστορικούς, λόγους. Προτεραιότητα πάντως κατά την παροχή της βοήθειας πρέπει να έχει η χορήγηση τροφίμων. Η πρόσβαση σε τρόφιμα είναι άλλωστε το πρώτο βήμα στον δρόμο προς την κοινωνική ενσωμάτωση ή επανενσωμάτωση των αποκλεισμένων ατόμων. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τις διαφορετικές καταστάσεις που υπάρχουν στα επιμέρους κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ ζητεί να παραμείνει στην πλήρη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών ο προσδιορισμός του είδους της βοήθειας που θα χορηγηθεί σε κάθε στοχευόμενη ομάδα.

4.2.2 Η ΕΟΚΕ είναι επίσης κατά της επιβολής, στις οργανώσεις που προσφέρουν απευθείας τρόφιμα ή άλλα αγαθά, της υποχρέωσης να αναλαμβάνουν δραστηριότητες που συμπληρώνουν την υλική βοήθεια, όταν οι δραστηριότητες αυτές δεν υποστηρίζονται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα του κράτους μέλους στο πλαίσιο του Ταμείου ⁽¹⁶⁾.

4.3 Διαχείριση του Ταμείου

4.3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θέση της Επιτροπής όσον αφορά την απλοποίηση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων για τα κράτη μέλη και ιδιαίτερα για τις οργανώσεις-εταίρους ⁽¹⁷⁾. Οι εξορθολογισμένες και απλουστευμένες διαδικασίες εφαρμογής των δραστηριοτήτων θα πρέπει να αντιστοιχούν στους ειδικούς στόχους και στις στοχευόμενες ομάδες του Ταμείου. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να προειδοποιήσει να μην

εφαρμοσθούν διαδικασίες που έχουν κληρονομηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ⁽¹⁸⁾. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι διαδικασίες αυτές είναι πολύπλοκες και ενδέχεται να αποδειχθούν δύσχρηστες για τις οργανώσεις-εταίρους.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να δημιουργηθεί πλατφόρμα ενωσιακού επιπέδου, η λειτουργία της οποίας θα χρηματοδοτείται από τα κονδύλια για την τεχνική βοήθεια. Η ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων φορέων της κοινωνίας των πολιτών θα προσδώσει προστιθέμενη αξία στο Ταμείο ⁽¹⁹⁾.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την υποχρέωση που επιβάλλεται στα κράτη μέλη να καταρτίζουν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα σε συνεργασία με φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών ⁽²⁰⁾. Η ΕΟΚΕ προτείνει να καταστεί επίσης υποχρεωτική η σύσταση από τα κράτη μέλη επιτροπών ή άλλων οργάνων για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ατόμων που πλήττονται άμεσα από τη φτώχεια ή εκπροσώπων τους.

4.3.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόβλεψη πόρων του Ταμείου για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών και των δαπανών μεταφοράς και αποθήκευσης των τροφίμων και των καταναλωτικών προϊόντων, όπως και τη δυνατότητα χρηματοδότησης της ανάπτυξης ικανοτήτων των οργανώσεων-εταίρων ⁽²¹⁾. Θα μπορέσει έτσι να εξασφαλιστεί η πραγματική συμμετοχή των οργανώσεων-εταίρων στην αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων στο πλαίσιο του Ταμείου.

4.3.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη ρύθμιση που προβλέπει την εξασφάλιση στις οργανώσεις-εταίρους επαρκούς ρευστότητας για την ορθή εκτέλεση των δράσεων ⁽²²⁾.

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Πρβλ. το άρθρο 4 παράγραφος 2 και το άρθρο 7 παράγραφος 1 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽¹⁷⁾ Πρβλ. π.χ. το άρθρο 23 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽¹⁸⁾ Πρβλ. το άρθρο 32 παράγραφος 4 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽¹⁹⁾ Πρβλ. το άρθρο 10 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽²⁰⁾ Πρβλ. το άρθρο 7 παράγραφος 2 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽²¹⁾ Πρβλ. το άρθρο 24 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 25 παράγραφος 2 της πρότασης της Επιτροπής.

⁽²²⁾ Πρβλ. τα άρθρα 39 και 41 της πρότασης της Επιτροπής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες συγκέντρωσαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης:

Σημείο 4.1.3:

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Η Επιτροπή εκτιμά ότι “συνολικά, ο αριθμός των ανθρώπων που θα λάβουν βοήθεια απευθείας από το Ταμείο, από τα συγχρηματοδοτούμενα κράτη μέλη και από τις συνεισφορές των οργανώσεων-εταίρων σε είδος θα είναι περίπου 4 εκατομμύρια”. Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί πλήρως, παραμένει το ερώτημα της αποτελεσματικότητας του Ταμείου ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” (μείωση του αριθμού των ατόμων που πλήττονται από φτώχεια στη ΕΕ τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια). ~~Προς τούτο, η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί στο νέο Ταμείο αρκετά υψηλή προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να του διατεθεί προϋπολογισμός επαρκής για τις υπάρχουσες ανάγκες.~~»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 55

Ψήφοι κατά: 102

Αποχές: 155

Σημείο 4.2.1:

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι κατά την παροχή βοήθειας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, πέραν των τριών καταστάσεων που αναφέρονται στην πρόταση (ανεπάρκεια τροφίμων, έλλειψη στέγης και υλικές στερήσεις των παιδιών), και άλλα άτομα και ομάδες που έχουν περιέλθει σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού για ειδικούς, ενίοτε ιστορικούς, λόγους. ~~Προτεραιότητα πάντως κατά την παροχή της βοήθειας πρέπει να έχει η χορήγηση τροφίμων.~~ Η πρόσβαση σε τρόφιμα μπορεί να αποτελέσει, στο πλαίσιο αυτό, είναι άλλωστε το πρώτο βήμα στον δρόμο προς την κοινωνική ενσωμάτωση ή επανενσωμάτωση των αποκλεισμένων ατόμων. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τις διαφορετικές καταστάσεις που υπάρχουν στα επιμέρους κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ ζητεί να παραμείνει στην πλήρη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών ο προσδιορισμός του είδους της βοήθειας που θα χορηγηθεί σε κάθε στοχευόμενη ομάδα.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 54

Ψήφοι κατά: 108

Αποχές: 21

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών»

[COM(2012) 614 final — 2012/0299 (COD)]

(2013/C 133/13)

Εισηγήτρια: η κ. **Madi SHARMA**

Στις 22 Νοεμβρίου 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 10 Δεκεμβρίου 2011, το Συμβούλιο αποφάσισαν, αντιστοίχως και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών

COM(2012) 614 final – 2012/0299 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2013.

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 128 ψήφους υπέρ, 58 κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Στο υπό εξέταση κείμενο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια οδηγία για την βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών με στόχο την επίτευξη δεσμευτικού ελάχιστου ποσοστού 40 % έως το 2020.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την παρούσα πρόταση και, παρότι τάσσεται υπέρ των εθελοντικών μέτρων και όχι υπέρ των ποσοτώσεων, αναγνωρίζει ωστόσο ότι δεν πρόκειται να επέλθουν σημαντικές αλλαγές ως προς την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στις εισηγμένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ εάν δεν τεθούν νομίμως επικυρωμένοι στόχοι. Σήμερα, μόλις το 13,7% των μελών των διοικητικών συμβουλίων είναι γυναίκες, ποσοστό το οποίο αποδεικνύει την ύπαρξη σαφούς διάκρισης.

1.3 Η ΕΟΚΕ και η Επιτροπή αναγνωρίζουν την ανάγκη σεβασμού της ελεύθερης διαχείρισης των επιχειρήσεων. Η παρούσα οδηγία συνιστά ελάχιστο πρότυπο το οποίο αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών επιχειρηματικής ευημερίας και παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προχωρήσουν πέρα από τα προτεινόμενα μέτρα. Οι ίδιοι οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ εκπόνησαν το 2005 ένα σχέδιο στο οποίο προτάσσουν πολυάριθμα επιχειρήματα σχετικά με την ισότητα των φύλων και προτείνουν διάφορα πρακτικά εργαλεία στα κράτη μέλη και στις επιχειρήσεις⁽¹⁾.

1.4 Κινητήρια δύναμη για την επίτευξη αλλαγής αποτελούν τα ισχυρά πειστήρια σύμφωνα με τα οποία υπάρχει πληθώρα γυναικών με υψηλή εξειδίκευση στην επικράτεια των κρατών μελών· ως εκ τούτου, όλα τα επιχειρήματα υπέρ της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων θα έπρεπε να βασίζονται σε «αξιοκρατικά και προτιμησιακά κριτήρια» και όχι στην πραγματοποίηση θετικών διακρίσεων.

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ανάληψη ηγετικών καθηκόντων από τις γυναίκες, όπως η απουσία μέτρων για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, η περιορισμένη δυνατότητα απόκτησης διασυνδέσεων που είναι σημαντικές για την ανέλιξη σε ιεραρχικά υψηλότερες θέσεις, η έλλειψη αυτοπεποίθησης κλπ.

1.5 Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στην υιοθέτηση αυτού του ελάχιστου προτύπου από όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με το πνεύμα της αυτορρύθμισης, προκειμένου να αποφευχθεί η θέσπιση περαιτέρω νομοθεσίας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τους εκτελεστικούς διευθυντές, τα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων ΜΜΕ και όλους τους δημόσιους οργανισμούς, με στόχο την προαγωγή ενός περιβάλλοντος το οποίο να ευνοεί την πιο ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων που συνιστά προαπαιτούμενο τόσο για την επικράτηση συνθηκών διαφάνειας κατά τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων και διορισμού όσο και για τη διάδοση μιας νοοτροπίας εστιασμένης στην εξάλειψη παντός είδους αποκλεισμού και στην παροχή «δυνατότητας επιλογής» στο σύνολο της κοινωνίας.

1.6 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ προτρέπει τις εταιρείες και τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής να επανεξετάσουν τα ακόλουθα ζητήματα, με σκοπό την υλοποίηση και την υπερκάλυψη του στόχου για την επίτευξη ποσοστού 40%:

— την ευρύτερη προβολή των γυναικών που κατέχουν ηγετικές θέσεις·

— τη μεγιστοποίηση της διαφάνειας κατά το «κυνήγι κεφαλών» και την αναζήτηση δεξιοτήτων·

(1) http://www.etuc.org/IMG/pdf/framework_of_actions_gender_equality_010305-2.pdf.

- τη δημιουργία και τη διατήρηση κρίσιμης μάζας·
- την αμφισβήτηση των στερεοτύπων σχετικά με τον ρόλο των δύο φύλων·
- τον προγραμματισμό της διαδοχής στην ηγεσία·
- τη δημιουργία διόδου δεξιοτήτων·
- τη διάδοση παραδειγμάτων ορθών πρακτικών, και
- τη δημιουργία πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων με όσες γυναίκες διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα να καταλάβουν θέση σε ΔΣ.

1.7 Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την κ. Reding και τους υποστηρικτές της, στους κόλπους της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλων θεσμικών οργάνων, για την προσπάθεια που καταβάλλουν ως ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση μιας πιο ισόρροπης εκπροσώπησης στην Ευρώπη, καθώς και για την αμφισβήτηση της επικρατούσας αντίληψης όσον αφορά το ποιός θα πρέπει να συμμετέχει ή όχι στα διοικητικά συμβούλια, με απώτερο σκοπό την οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Πρόκειται για προσπάθεια η οποία σηματοδοτεί μια αξιοσημείωτη αλλαγή νοοτροπίας. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη έρευνα, νομική ανάλυση και διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, με μέλημα την υποβολή μιας πρακτικής οδηγίας χαρακτηριζόμενης από τη δέουσα ευελιξία όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής της και τα χρονοδιαγράμματα που θέτει τόσο για τις εταιρείες όσο και για τα κράτη μέλη, με παράλληλη τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

1.8 Τα εμπόδια που παρακωλύουν την επίτευξη της ισότητας των φύλων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πολύ βαθύτερα ριζωμένα από τα πολυδοκιμασμένα επιχειρήματα σχετικά με τις συνήθειες παραδοχές όσον αφορά τα δύο φύλα και τις προκλήσεις από πλευράς προσφοράς. Ελάχιστη μόνο πρόοδος θα μπορέσει να επιτευχθεί χωρίς τη βούληση τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών να αναλάβουν πλέον θετική δράση για να προχωρήσουν πέρα από τις λέξεις και για να σέβονται οι μεν τις απόψεις των δε. **Το ισχυρό χαρτί της Ευρώπης είναι η «ενότητα στην πολυμορφία» της, αλλά η πολυμορφία αυτή πρέπει πρώτα να αξιοποιηθεί δεόντως.**

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί να περιληφθούν στην παρούσα πρόταση οδηγίας ειδικές διατάξεις σχετικά με την ισορροπία μεταξύ των φύλων ως προς τα μέλη του συμβουλίου διοικητικών στελεχών που εκπροσωπούν τους εργαζομένους της εταιρείας, αφού ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτεροι όροι του διορισμού τους.

2. Ιστορικό

Το 86,3 % των μελών διοικητικών συμβουλίων είναι άνδρες

2.1 Η ισότητα των φύλων αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις στόχους της ΕΕ που αντικατοπτρίζεται στις Συνθήκες της (άρθρο 3, παρ. 3, της ΣΕΕ) και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

(άρθρο 23). Δυνάμει του άρθρου 8 της ΣΛΕΕ, η Ένωση επιδιώκει την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προαγωγή της ισότητας. Το δικαίωμα δράσης της ΕΕ σε θέματα ισότητας των φύλων στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας απορρέει από το άρθρο 157, παρ. 3, της ΣΛΕΕ.

2.2 Μεταξύ των κρατών μελών υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς τον αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν σε διοικητικά συμβούλια, λόγω της εφαρμογής διαφορετικών πολιτικών. Ο ρόλος των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια εξετάζεται ενδελεχώς επί δεκαετίες, ιδιαίτερα δε κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, από τότε που η ΕΕ ανανέωσε τη δέσμευσή της για την προώθηση της ισότητας των φύλων στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιρειών. Οι προτάσεις που τέθηκαν προς συζήτηση κυμάνθηκαν από τη θέσπιση νομικά δεσμευτικών ποσοτώσεων έως την εξέταση πρωτοβουλίας επιβολή κανονιστικών ρυθμίσεων, χωρίς επιπτώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Παρότι αποτελεσματικές, οι εθελοντικές προσεγγίσεις εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από βραδύτητα. **Κατά το περασμένο έτος σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των γυναικών μελών διοικητικών συμβουλίων μόλις κατά 0,6 %, ενώ μόνο 24 επιχειρήσεις υπέγραψαν τη σχετική δέσμευση του 2011.**

2.3 Τα μέτρα των κρατών μελών εμπίπτουν σε ένα φάσμα κυμαινόμενο μεταξύ νομικά δεσμευτικών ποσοτώσεων με κυρώσεις και δράσεων αυτορρυθμίσεως σε συγκεκριμένους τομείς και, όπως είναι αναμενόμενο, η εκπροσώπηση των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια ποικίλλει εξίσου. Ωστόσο, **στις χώρες στις οποίες ισχύουν δεσμευτικές ποσοτώσεις, παρατηρείται γενικώς αύξηση του αριθμού των γυναικών που συμμετέχουν σε διοικητικά συμβούλια της τάξεως του 20 %**. Σε έξι χώρες όπου δεν έχει αναληφθεί η παραμικρή δράση προς το σκοπό αυτό διαπιστώνεται μείωση του αριθμού των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια (βλ. Παράρτημα 1).

2.4 Έως τα τέλη του 2011, 11 κράτη μέλη είχαν θεσπίσει νόμους με σκοπό την καθιέρωση ποσοτώσεων ή στόχων για την εκπροσώπηση των φύλων στα εταιρικά διοικητικά συμβούλια. Η Γαλλία, η Ιταλία και το Βέλγιο καθιέρωσαν ποσοτώσεις συνοδευόμενες από κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης· η Ισπανία και οι Κάτω Χώρες θεσπίσαν νόμους για την επιβολή ποσοτώσεων χωρίς κυρώσεις· η Δανία, η Φινλανδία, η Ελλάδα, η Αυστρία και η Σλοβενία έδωσαν σε εφαρμογή κανόνες οι οποίοι ισχύουν μόνο για τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών που βρίσκονται υπό κρατικό έλεγχο· και, τέλος, στη Γερμανία, η διάσταση του φύλου καλύπτεται από τις κανονιστικές ρυθμίσεις που διέπουν την εκπροσώπηση των εργαζομένων στα διοικητικά συμβούλια.

2.5 Αναπόφευκτα, οι αποκλίσεις που υφίστανται μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών έχουν επηρεάσει την παρουσία των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια. Στις χώρες στις οποίες επιβάλλονται νομοθετικά προβλεπόμενες ποσοτώσεις σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των γυναικών κατά 20 %, παρότι στην Ιταλία παρατηρήθηκε αύξηση μόνο της τάξεως του 4 %. Η αντίστοιχη ποσοστιαία αύξηση στις χώρες που έδωσαν σε εφαρμογή κώδικες εταιρικής διακυβέρνησης κυμαίνεται μεταξύ 11 % και 2 %.

2.6 Σύμφωνα με τα έως τώρα επιτευχθέντα αποτελέσματα, η Γαλλία είναι η μόνη χώρα η οποία αναμένεται να υλοποιήσει τον στόχο εκπροσώπησης των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια σε ποσοστό 40 % έως το 2020. Σε περίπτωση παρέκτασης του υφιστάμενου επιπέδου γυναικείας εκπροσώπησης στα διοικητικά συμβούλια, η ΕΕ στο σύνολό της δεν αναμένεται να επιτύχει το ποσοστό εκπροσώπησης των γυναικών κατά 40 % έως το 2040 ⁽²⁾.

2.7 Οι στόχοι μπορούν να αποδειχθούν αποτελεσματικοί μόνο εάν συνδυάζονται με την επιβολή ποινών, οπότε απαιτείται να προβλέπονται επαρκείς κυρώσεις για περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Η προτεινόμενη οδηγία παρέχει δυνατότητα αιτιολόγησης της μη συμμόρφωσης σε όλες τις περιπτώσεις, αναθέτοντας στην εκάστοτε ενδιαφερόμενη εταιρεία την ευθύνη να αποδείξει ότι επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια κατά τη διαδικασία προσλήψεων. Δεδομένου ότι οι κυρώσεις καθίστανται αποτελεσματικότερες όταν καθορίζονται, επιβάλλονται και εφαρμόζονται από την εκάστοτε ενδιαφερόμενη χώρα, η Επιτροπή προέβη απλώς στη διατύπωση συστάσεων με τη μορφή κατευθυντηρίων γραμμών για την επιβολή δυνητικών κυρώσεων.

2.8 Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη σεβασμού της θεμελιώδους ελευθερίας των επιχειρήσεων να λειτουργούν χωρίς παρεμβάσεις, αλλά εκτιμά ότι η εν λόγω ελευθερία δεν θα πρέπει να υπερσχύει του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η παρούσα οδηγία συνιστά ελάχιστο πρότυπο το οποίο αποκοιτεί στη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των επιχειρήσεων και της εσωτερικής αγοράς με την καθιέρωση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διάφορα κράτη μέλη.

2.9 Στην προτεινόμενη οδηγία διαμορφώνεται ένα χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του ποσοτικού στόχου του 40 % έως το 2020 προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση του κύκλου του διορισμού μελών στα διοικητικά συμβούλια των μεμονωμένων εταιρειών. Η οδηγία περιλαμβάνει επίσης μια «ρήτρα λήξης ισχύος» το 2028, μετά την οποία εκτιμάται ότι δεν θα έχει πια καμία χρησιμότητα.

2.10 Η βελτιστοποίηση του δυναμικού των γυναικείων δεξιοτήτων μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την υιοθέτηση ενός επαρκώς ευέλικτου μέτρου σε επίπεδο ΕΕ, το οποίο να συνεκτιμά τις αποκλίσεις που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών και συγχρόνως να σέβεται πλήρως την αρχή της επικουρικότητας.

3. Η ισότητα των φύλων αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και κοινή αξία της ΕΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αύξηση του ποσοστού των γυναικών που συμμετέχουν στα όργανα λήψης αποφάσεων αποτελεί κοινό στόχο του συνόλου των φορέων της κοινωνίας των πολιτών που προωθούν ενεργά την ισότητα των φύλων. Η ΕΟΚΕ εξέδωσε πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις σχετικά με την ίση εκπροσώπηση των φύλων στην κοινωνία και, στην ενημερωτική έκθεσή της με θέμα «Ο ρόλος των οικονομικών και κοινωνικών επιτροπών και συναφών οργανισμών στο νέο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο της παγκόσμιας διακυβέρνησης», επεσήμανε ιδιαίτερα ότι «(...) η

ίση εκπροσώπηση στην πολιτική, η πραγματική δημοκρατία και η ισότητα δεν θα καθιερωθούν χωρίς νομικές εντολές που θα επιβάλλουν την ίση εκπροσώπηση».

3.2 Εκτός από προαπαιτούμενο πραγματικής δημοκρατίας και δίκαιης κοινωνίας, η ισότητα των φύλων αποτελεί επίσης αναπόδραστη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα και την οργάνωση «Διεθνής Διαφάνεια» (Transparency International) καταδεικνύεται μεγιστοποίηση της διαφάνειας και άμβλυνση της διαφθοράς όποτε οι γυναίκες εκπροσωπούνται ικανοποιητικά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η χρηστή διακυβέρνηση σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής αποβαίνει προς όφελος της κοινωνίας.

3.3 Πάνω από 51 % του πληθυσμού της ΕΕ είναι γυναίκες, ενώ οι γυναίκες καλύπτουν ποσοστό 45 % στον τομέα της απασχόλησης και αποτελούν την κινητήρια δύναμη που οδηγεί στη λήψη των αποφάσεων πραγματοποίησης αγορών σε ποσοστό υψηλότερο του 70 %. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη θέσπιση νομικών μέτρων υποχρεωτικής εφαρμογής συνοδευόμενων από κυρώσεις σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και σε όλα τα όργανα λήψης αποφάσεων, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση η επικρατούσα αντίληψη σχετικά με τα άτομα που είναι σκόπιμο να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στην υλοποίηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.

«Σήμερα, είναι σαφές ότι οι δεν πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, με βάση το φύλο ⁽³⁾».

ΩΣΤΟΣΟ, το 96,8 % των προέδρων είναι άνδρες.

3.4 Η εξάπλωση των παγκόσμιων οικονομιών είναι άμεση απόρροια της ανθρώπινης ικανότητας, με αιχμή του δόρατος τις γυναίκες οι οποίες πρωτοστατούν στις γεωπολιτικές αλλαγές που επηρεάζουν την υγεία, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια, το περιβάλλον και τις οικονομικές επιδόσεις, πράγμα το οποίο συνηγορεί σημαντικά υπέρ της συμμετοχής των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια. Η πολυμορφία ως προς το φύλο δεν αποτελεί μόνο πλεονέκτημα για την εταιρική εικόνα, αλλά συγχρόνως συμβάλλει στη σύσφιξη των δεσμών μεταξύ της εκάστοτε εταιρείας, των εργαζομένων, των μετόχων και των πελατών της. Επομένως, η αξία της εν λόγω πολυμορφίας αναγνωρίζεται ως ζωτική συνιστώσα όλων των πολιτικών του ιδιωτικού τομέα για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ), αλλά απομένει ακόμη να τεθεί έμπρακτα σε εφαρμογή σε μεγάλο αριθμό εταιρειών.

3.5 Οι ποσοτώσεις, παρότι δυσάρεστες, παρέχουν ένα αποτελεσματικό μέσο για την προαγωγή της συμμετοχής των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια, όπως τόνισε η κ. Laurence PARISOT, Πρόεδρος της Κίνησης Επιχειρήσεων Γαλλίας (Mouvement des entreprises de France - MEDEF) κατά τη διάρκεια ομιλίας που εκφώνησε στην Ολομέλεια της ΕΟΚΕ το 2012. «Οι ποσοτώσεις θα έπρεπε να είναι περιττές, αλλά αποτελούν τον μοναδικό τρόπο να καμφθούν οι προκαταλήψεις των ανδρών για την ανικανότητα των γυναικών».

⁽²⁾ Έγγραφο εκτίμησης επιπτώσεων.

⁽³⁾ COM(2012) 615 final.

3.6 Από την άλλη πλευρά, ορισμένες γυναίκες οι οποίες κατέχουν ηγετικές θέσεις εξέφρασαν την έντονη αντίθεσή τους στις νομικά δεσμευτικές ποσοτώσεις διότι θεωρούν ότι, εξαιτίας των ποσοτώσεων αυτών, θα υποτιμηθεί το έργο τους. Υπάρχουν συγκεκριμένοι φόβοι ότι οι ποσοτώσεις στιγματίζουν την ανέλιξη των γυναικών σε ιεραρχικά υψηλές θέσεις.

3.7 Για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών σε διοικητικά συμβούλια, είναι σημαντικό να τεθούν σε εφαρμογή οι αναγκαίες πολιτικές που θα ενθαρρύνουν τις γυναίκες να αναλάβουν ηγετικό ρόλο, συμπεριλαμβανομένων και μέτρων για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, για την ενθάρρυνση της απόκτησης διασυνδέσεων και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας σε όλα τα επίπεδα, για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και για την αλλαγή συμπεριφοράς.

4. Πρωτοστάτες για την επίτευξη έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης

4.1 Οικονομικές δυνατότητες

4.1.1 Καθώς η Ευρώπη εξακολουθεί να πασχίζει για τη βελτίωση της οικονομικής της κατάστασης, η ανάκαμψη της οικονομίας της εξαρτάται από τη δραστηριότητα ενός πλήρως λειτουργικού εργατικού δυναμικού, πράγμα το οποίο συνεπάγεται την ενεργό συμμετοχή των γυναικών. Ακόμη και πριν από την κρίση, οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ – η UNICE (Ένωση των Συνομοσπονδιών της Βιομηχανίας και των Εργοδοτών της Ευρώπης) και η UEAPME (Ένωση Βιοτεχνικών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίων Επιχειρήσεων (ΕΚΔΕ), καθώς και η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ΕΣΣ1) – είχαν δεσμευτεί για την ενίσχυση της ισότητας των φύλων τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στον εργασιακό χώρο. Το 2005, οι εν λόγω κοινωνικοί εταίροι κατέταξαν την προαγωγή της συμμετοχής των γυναικών στα όργανα λήψης αποφάσεων μεταξύ των πρωταρχικών προτεραιοτήτων τους και πρότειναν, στη σχετική έκθεσή τους, ορισμένα πρακτικά μέσα για την προώθηση της ένταξης των γυναικών⁽⁴⁾.

4.1.2 Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων απαιτεί ιδιαίτερη εστίαση στην οικονομική ανάπτυξη, σε συνδυασμό με την καινοτομία, την έρευνα, την επιμόρφωση, τις δεξιότητες, την προστασία των καταναλωτών και την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) που αποτελούν βασικούς τομείς παρέμβασης της Επιτροπής, με μέλημα τη μέγιστη δυνατή προώθηση αυξημένων επιχειρηματικών ευκαιριών. Για την επίτευξη βιώσιμων αποτελεσμάτων, χρειάζεται η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σε όλους τους προαναφερθέντες τομείς.

4.1.3 Ποσοστό 51 % του πληθυσμού της ΕΕ είναι γυναίκες, πολλές εκ των οποίων διαθέτουν υψηλό επίπεδο μόρφωσης και δεξιοτήτων και έχουν, ως εκ τούτου, σημαντική συμβολή στο εργατικό δυναμικό. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι φοιτήτριες υπερτερούν αριθμητικά έναντι των φοιτητών, με αποτέλεσμα να **υπάρχουν διαθέσιμες στην αγορά εργασίας 50 % περισσότερες υψηλά εξειδικευμένες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες**. Η έκθεση Davies εντόπισε ένα κενό στο εργατικό δυναμικό του Ηνωμένου Βασιλείου το οποίο θα μπορούσε να αντισταθμιστεί με την πρόσληψη 2 εκατομμυρίων εξειδικευμένων εργαζομένων κατά την επόμενη δεκαετία, οι περισσότεροι εκ των οποίων θα πρέπει να είναι γυναίκες με υψηλή εξειδίκευση⁽⁵⁾.

(4) http://www.etuc.org/IMG/pdf/framework_of_actions_gender_equality_010305-2.pdf.

(5) Davies, «Women on Boards, One Year On» (Γυναίκες στα διοικητικά συμβούλια, ένα χρόνο μετά), Μάρτιος 2012 <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/business-law/docs/w/12-p135-women-on-boards-2012.pdf>.

4.1.4 Επιπλέον, η οικονομική συμμετοχή των γυναικών συνεπάγεται εκτεταμένα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για όλες τις χώρες. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη του 2011 για το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων (Global Gender Gap Index), **οι χώρες με υψηλότερο επίπεδο ισότητας των φύλων είχαν και υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ⁽⁶⁾**.

4.1.5 Κατά την άποψη της Goldman Sachs, η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στο εργατικό δυναμικό θα μπορούσε να ενισχύσει το ΑΕγχΠ σε ποσοστό:

— 21 % στην Ιταλία·

— 19 % στην Ισπανία·

— 9 % στη Γαλλία και στη Γερμανία· και

— 8 % στο Ηνωμένο Βασίλειο.

4.1.6 Σε ένα ευρύ φάσμα ερευνών σχετικά με την οικονομική συλλογιστική της συμμετοχής των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια προβάλλονται αδιάσειστα επιχειρήματα υπέρ της βελτίωσης των εταιρικών επιδόσεων. Μεμονωμένες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από την Credit Suisse (2012)⁽⁷⁾ την McKinsey (2007)⁽⁸⁾ και την Catalyst (2004)⁽⁹⁾ κατέδειξαν όλες ανεξαρτήτως την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του ποσοστού των γυναικών μελών διοικητικών συμβουλίων και των εταιρικών χρηματοοικονομικών επιδόσεων. Παραδείγματος χάρι:

— στην έκθεση της McKinsey διαπιστώθηκε **υψηλότερη απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) κατά 41 % στις εταιρείες με το μέγιστο ποσοστό συμμετοχής γυναικών στα διοικητικά τους συμβούλια** σε σύγκριση με τις εταιρείες που δεν διαθέτουν γυναίκες μεταξύ των μελών των διοικητικών τους συμβουλίων·

— σύμφωνα με τα ευρήματα της Catalyst, **οι εταιρείες με ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στα ανώτατα διοικητικά τους κλιμάκια κυμαινόμενο από 14,3 % έως 38,3 % είχαν υψηλότερη απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) κατά 34,1 %** σε σχέση με εκείνες που δεν εμφανίζουν αντίστοιχο ποσοστό γυναικών σε ηγετικές θέσεις·

(6) Global Gender Gap Index for 2011 (Παγκόσμιος Δείκτης του 2011 για το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων); Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, <http://www.uis.unesco.org/>.

(7) «Gender diversity and corporate performance» (Πολυμορφία ως προς το φύλο και εταιρικές επιδόσεις), Αύγουστος 2012, Credit Suisse Research Institute

(8) «Women Matter: Gender Diversity: a corporate performance driver» (Γυναίκειο Ζήτημα: Πολυμορφία ως προς το φύλο – κινητήρια δύναμη εταιρικών επιδόσεων), 2007, McKinsey.

(9) «The Bottom Line: Connecting Corporate Performance and Gender Diversity» (Τελικό συμπέρασμα: σύνδεση των εταιρικών επιδόσεων και της πολυμορφίας ως προς το φύλο), Ιανουάριος 2004, Catalyst.

— στην έκθεση της Credit Suisse **επισημάνθηκε ότι η τιμή της μετοχής των εταιρειών που περιλαμβάνουν γυναίκες μεταξύ των μελών των διοικητικών τους συμβουλίων** είναι υψηλότερη από εκείνη των εταιρειών χωρίς γυναικεία συμμετοχή στα διοικητικά τους συμβούλια.

4.1.7 Παρότι υπάρχουν μελέτες που υποστηρίζουν ότι η πολυμορφία ως προς το φύλο στα εταιρικά διοικητικά συμβούλια έχει ελάχιστη ή και καμία επίδραση στις χρηματοοικονομικές τους επιδόσεις, ωστόσο η συντριπτική πλειονότητα των συναφών μελετών τείνει να καταδείξει την ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ της παρουσίας γυναικών στα διοικητικά συμβούλια και των εταιρικών χρηματοοικονομικών επιδόσεων.

4.2 Οικονομική σκοπιμότητα

4.2.1 Πολυάριθμοι είναι οι λόγοι που αιτιολογούν τις βελτιωμένες επιδόσεις των εταιρειών που διαθέτουν πολυμορφία ως προς την εκπροσώπηση των δύο φύλων στα διοικητικά τους συμβούλια. Ένα από τα κυριότερα επιχειρήματα που προτάσσονται εν προκειμένω έγκειται στη βούληση να προαχθεί η ανάπτυξη ποικιλόμορφης κριτικής σκέψης όσον αφορά τις επιχειρηματικές αποφάσεις, η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός πιο προορατικού επιχειρηματικού προτύπου.

4.2.2 Η κατανόηση της ποικιλομορφίας που επικρατεί στην αγορά αποφέρει τεράστια οικονομικά οφέλη και αποτελεί βασικό προαπαιτούμενο για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη διεθνή αγορά.

4.2.3 **Καινοτομία και επιδόσεις των διοικητικών συμβουλίων** – Το ισχυρό πλεονέκτημα που προσφέρουν οι γυναίκες στα διοικητικά συμβούλια συνίσταται στη διαφορετικότητά τους, στην εμπειρία τους, καθώς και στον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων, των νέων αγορών και των παρεχόμενων ευκαιριών υπό το πρίσμα της δικής τους εμπειρίας ως καταναλωτών. Η ύπαρξη διαφορετικών απόψεων παρέχει έρεισμα για καινοτομία και βελτιωμένες εταιρικές επιδόσεις: θέτει υπό αμφισβήτηση τις συνήθεις παραδοχές και ευνοεί την περαιτέρω εξωτερική εστίαση σε ήδη υπάρχουσες και νέες αγορές. Ο αντίκτυπος της γόνιμης αλληλεπίδρασης ιδεών είναι τεράστιος και μπορεί να βρει εφαρμογή στην παροχή διασυννοριακών ευκαιριών εκπροσώπησης στα διοικητικά συμβούλια. Το διακύβευμα για τα διοικητικά συμβούλια έγκειται στην προσαρμογή τους στην πραγματική πολυμορφία των μελών τους και στην εξεύρεση τρόπων παραγωγικής αξιοποίησης των διαφόρων επιχειρηματικών προκλήσεων.

4.2.4 Πολυμορφία στα διοικητικά συμβούλια σημαίνει πραγματική πολυμορφία με την ευρύτερη δυνατή έννοια. Η ΕΟΚΕ δεν τάσσεται υπέρ του περιορισμού των θέσεων των διοικητικών συμβουλίων σε έναν μικρό αριθμό γυναικών που θα μετακινούνται από το ένα διοικητικό συμβούλιο στο άλλο. Η πρακτική αυτή, η οποία προβάλλει ως επιχείρημα τις κοινώς αποκαλούμενες «χρυσές φού-

στες», υπονομεύει την ίδια την πεμπτοσύα της πολυμορφίας στα διοικητικά συμβούλια. Σχετικά αποτελέσματα στη Νορβηγία κατέδειξαν ότι το 62 % των ανδρών συμμετείχαν μόνο σε ένα διοικητικό συμβούλιο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες ήταν 79 %. Η ΕΟΚΕ προκρίνει, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, την παροχή δικαιώματος επιλογής και ισότιμης πρόσβασης στις θέσεις των διοικητικών συμβουλίων βάσει αξιοκρατικών κριτηρίων.

5. Εφαρμογή

5.1 Η επίτευξη των ποσοτικών στόχων που αφορούν τη συμμετοχή των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια προϋποθέτει τη λήψη μέτρων για την επιτυχή υλοποίηση του εν λόγω εγχειρήματος. Για να διατηρηθεί η πολυμορφία των διοικητικών συμβουλίων πέραν του έτους 2028, απαιτείται να εφαρμοστεί ένας συνδυασμός βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων μέτρων. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να επιδιωχθούν τα εξής:

5.1.1 **Ευρύτερη προβολή των γυναικών που κατέχουν ηγετικές θέσεις** – Παρουσίαση στα διάφορα κράτη μέλη παραδειγμάτων γυναικών που κατόρθωσαν να γίνουν μέλη διοικητικών συμβουλίων· ενημέρωση των ευρύτερων επιχειρηματικών κύκλων σχετικά με αυτές τις γυναίκες· και αποσαφήνιση της επίδρασης που έχει η πολυμορφία των διοικητικών συμβουλίων στην επιτυχημένη πορεία μιας επιχείρησης.

5.1.2 **Μεγαλύτερη διαφάνεια κατά το «κυνήγι ταλέντων» και την αναζήτηση δεξιοτήτων** – Η διαδικασία διορισμού των μελών διοικητικών συμβουλίων είναι κατά κανόνα αδιαφανής και βασισμένη σε προσωπικές διασυνδέσεις. Για την προσέλκυση το ευρύτερου δυνατού φάσματος δεξιοτήτων, απαιτείται να προωθούνται και να παρουσιάζονται οι υπάρχουσες ευκαιρίες κατά τρόπο ώστε να ενθαρρύνεται η υποβολή υποψηφιοτήτων εκ μέρους όλων των ατόμων που διαθέτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες.

5.1.3 **Δημιουργία και διατήρηση κρίσιμης μάζας** – Η έκφραση διαφορετικών απόψεων σε ένα διοικητικό συμβούλιο έχει αξία μόνο όταν υπάρχει επαρκής κρίσιμη μάζα ικανή να επιτρέπει να τεθούν υπό αμφισβήτηση οι συνήθεις παραδοχές· επομένως, η εκπροσώπηση των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια σε ποσοστό 40 % καθίσταται επιτακτική ανάγκη. Η μεγιστοποίηση της διαφάνειας κατά τη διαδικασία προσλήψεων θα διασφαλίσει τη συμμετοχή του ευρύτερου δυνατού φάσματος υποψηφίων και θα απομακρύνει τον κίνδυνο επικράτησης πρακτικών όπως εκείνη της «χρυσής φούστας»⁽¹⁰⁾.

5.1.4 **Αμφισβήτηση των στερεοτύπων σχετικά με τον ρόλο των δύο φύλων** – Έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη πρόοδος όσον αφορά τους παραδοσιακούς οικογενειακούς ρόλους που παρεμποδίζουν την οικονομική συμμετοχή των γυναικών. Τα προβλεπόμενα μέτρα αποτελούν ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση και αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια.

⁽¹⁰⁾ «Golden Skirts fill the board rooms» (Τα ΔΣ γεμίζουν από χρυσές φούστες), άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 31/10/2012 στον ιστότοπο του νορβηγικού πανεπιστημίου BI Norwegian Business School, βασισμένο στο άρθρο του Morten Huse (2011) με τίτλο «The “Golden Skirts”. Changes in board composition following gender quotas on corporate boards» (Οι «χρυσές φούστες» - αλλαγές στη σύνθεση των ΔΣ λόγω των ποσοτώσεων που επιβάλλονται στα εταιρικά ΔΣ).

5.1.5 **Δημιουργία δίοδου δεξιοτήτων** – Προς πάγιο όφελος των διοικητικών συμβουλίων απαιτείται η διασφάλιση σταθερής ροής ατόμων με υψηλή εξειδίκευση τα οποία θα πρέπει να διαθέτουν τόσο τη βούληση όσο και την ικανότητα να αναλάβουν θέσεις στα διοικητικά συμβούλια. Αποτελεί επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον το οποίο να επιτρέπει στις γυναίκες να βρουν τον δρόμο τους διασχίζοντας τον λαβύρινθο ⁽¹⁾ κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους και να γίνουν μέλη διοικητικών συμβουλίων. Τα θέματα που προαναφέρθηκαν θα συμβάλουν στη δημιουργία σημαντικής δίοδου· η ύπαρξη γυναικείων προτύπων, η καθιέρωση διαφανέστερων διαδικασιών πρόσληψης και ο σαφής προγραμματισμός της διαδοχής στην ηγεσία θέτουν τα θεμέλια για την εδραίωση της πολυμορφίας ως προς το φύλο στα διοικητικά συμβούλια.

5.1.6 **Δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων** με όσες γυναίκες διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα να στελεχώσουν ένα ΔΣ. Έτσι δίνεται μια απάντηση σε όσους θεωρούν ότι δεν είναι εύκολο να εντοπιστούν οι γυναίκες που είναι ικανές να καταλάβουν τέτοια θέση. Χάρη σε αυτή τη βάση δεδομένων αφ' ενός μεν μειώνεται περαιτέρω ο κίνδυνος μια μικρή μειονότητα γυναικών να καταλαμβάνει πολλαπλές θέσεις, αφ' ετέρου δε η διαδικασία στελέχωσης καθίσταται πιο διαφανής. Επίσης, με την ύπαρξη μιας πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων ενισχύεται το επιχείρημα της γόνιμης ανταλλαγής δεξιοτήτων και πείρας ανά τα κράτη μέλη, καθώς και της παροχής ευκαιριών εργασίας σε διαφορετικούς τομείς.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Βλ. «Through the Labyrinth: The Truth About How Women Become Leaders» (Διασχίζοντας τον λαβύρινθο: η αλήθεια για το πώς οι γυναίκες γίνονται ηγέτες) των Alice Eagly και Linda Carli.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες συγκέντρωσαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης:

Σημείο 1.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι το ποσοστό των γυναικών που αποτελούν μέλη διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυξήθηκε από 13,7 % τον Ιανουάριο του 2012 σε 15,8 % τον Ιανουάριο του 2013. Η δέσμευση των εταιρειών υπέρ αυτού του στόχου συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για να συνεχιστεί αυτή η τάση και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να στηρίξει γενικές ποσοστώσεις, μολονότι αναγνωρίζει ότι η πρόταση της Επιτροπής έχει συμβάλει σημαντικά στην ευαισθητοποίηση των εταιρειών σχετικά με αυτό το θέμα και, ως εκ τούτου, στην ανάληψη σχετικής δέσμευσης για την ενίσχυση αυτής της τάσης. την παρούσα πρόταση και, παρότι τάσσεται υπέρ των εθελοντικών μέτρων και όχι υπέρ των ποσοστώσεων, αναγνωρίζει ωστόσο ότι δεν πρόκειται να επέλθουν σημαντικές αλλαγές ως προς την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στις εισηγμένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ εάν δεν τεθούν νομίμως επικυρωμένοι στόχοι. Σήμερα, μόλις το 13,7 % των μελών των διοικητικών συμβουλίων είναι γυναίκες, ποσοστό το οποίο αποδεικνύει την ύπαρξη σαφούς διάκρισης.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 78

Ψήφοι κατά: 102

Αποχές: 5

Σημείο 1.5

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στην υιοθέτηση αυτού του ελάχιστου προτύπου πιστεύει ότι ο στόχος του 40 % μπορεί να επιτευχθεί από όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς λήψης αποφάσεων με εθελοντικά μέτρα, αμοιβαία πίεση μεταξύ ομοτίμων και αύξηση του αριθμού των γυναικών (και των ανδρών) στα υψηλότερα κλιμάκια της ιεραρχίας όλων των ενδιαφερόμενων κλάδων, σύμφωνα με το πνεύμα της και θεωρεί προτιμότερη την αυτορρύθμιση και τα μη δεσμευτικά μέτρα, προκειμένου να αποφευχθεί η θέσπιση περαιτέρω νομοθεσίας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τους εκτελεστικούς διευθυντές, τα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων ΜμΕ και όλους τους δημόσιους οργανισμούς, με στόχο την προαγωγή ενός περιβάλλοντος το οποίο να ευνοεί την πιο ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, που συνιστά προαπαιτούμενο τόσο για την επικράτηση συνθηκών διαφάνειας κατά τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων και διορισμού όσο και για τη διάδοση μιας νοοτροπίας εστιασμένης στην εξάλειψη παντός είδους αποκλεισμού και στην παροχή «δυνατότητας επιλογής» στο σύνολο της κοινωνίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη ξεκινήσει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών για την προώθηση των γυναικών στα εταιρικά διοικητικά συμβούλια· οποιαδήποτε πρωτοβουλία της ΕΕ θα πρέπει να σεβαστεί αυτές τις εθνικές πρωτοβουλίες.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 75

Ψήφοι κατά: 107

Αποχές: 3

Σημείο 1.7

Να διαγραφούν τα εξής:

«Η ΕΟΚΕ συγχάιρει την κ. Reding και τους υποστηρικτές της, στους κόλπους της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλων θεσμικών οργάνων, για την προσπάθεια που καταβάλλουν ως ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση μιας πιο ισόρροπης εκπροσώπησης στην Ευρώπη, καθώς και για την αμφισβήτηση της επικρατούσας αντίληψης όσον αφορά το ποιός θα πρέπει να συμμετέχει ή όχι στα διοικητικά συμβούλια, με απώτερο σκοπό την οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Πρόκειται για προσπάθεια η οποία σηματοδοτεί μια αξιοσημείωτη αλλαγή νοοτροπίας. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη έρευνα, νομική ανάλυση και διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, με μέλημα την υποβολή μιας πρακτικής οδηγίας χαρακτηριζόμενης από τη δέουσα ευελιξία όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής της και τα χρονοδιαγράμματα που θέτει τόσο για τις εταιρείες όσο και για τα κράτη μέλη, με παράλληλη τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 79

Ψήφοι κατά: 107

Αποχές: 5

Σημείο 2.2

Να προστεθεί το ακόλουθο κείμενο:

Μεταξύ των κρατών μελών υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς τον αριθμό των γυναικών που συμμετέχουν σε διοικητικά συμβούλια, λόγω της εφαρμογής διαφορετικών πολιτικών. Ο ρόλος των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια εξετάζεται ενδελεχώς επί δεκαετίες, ιδιαίτερα δε κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών, από τότε που η ΕΕ ανανέωσε τη δέσμευσή της για την προώθηση της ισότητας των φύλων στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιρειών. Οι προτάσεις που τέθηκαν προς συζήτηση κυμάνθηκαν από τη θέσπιση νομικά δεσμευτικών ποσοτώσεων έως την εξ΄ιδίας πρωτοβουλίας επιβολή κανονιστικών ρυθμίσεων, χωρίς επιπτώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Παρότι αποτελεσματικές, οι εθελοντικές προσεγγίσεις εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από βραδύτητα. **Κατά το περασμένο έτος σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των γυναικών μελών διοικητικών συμβουλίων μόλις κατά 0,6 %**, ενώ μόνο 24 επιχειρήσεις υπέγραψαν τη σχετική δέσμευση του 2011. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, ωστόσο, ότι η διάρκεια της θητείας των μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών κυμαίνεται συνήθως μεταξύ τριών και πέντε ετών. Συνεπώς, θα ήταν προτιμότερο να δοθεί στις ευρωπαϊκές εταιρείες περισσότερος χρόνος για την υπογραφή της δέσμευσης του 2011, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 82

Ψήφοι κατά: 90

Αποχές: 8

Σημείο 2.7

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Οι στόχοι μπορούν να αποδειχθούν αποτελεσματικοί μόνο εάν συνδυάζονται με την επιβολή ποινών, οπότε απαιτείται να προβλεπθούν επαρκείς κυρώσεις για περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Η προτεινόμενη οδηγία παρέχει δυνατότητα αιτιολόγησης της μη συμμόρφωσης σε όλες τις περιπτώσεις, αναθέτοντας στην εκάστοτε ενδιαφερόμενη εταιρεία την ευθύνη να αποδείξει ότι επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια κατά τη διαδικασία προσλήψεων. Δεδομένου ότι οι κυρώσεις καθίστανται αποτελεσματικότερες όταν καθορίζονται, επιβάλλονται και εφαρμόζονται από την εκάστοτε ενδιαφερόμενη χώρα, η Επιτροπή προέβη απλώς στη διατύπωση συστάσεων με τη μορφή κατευθυντηρίων γραμμών για την επιβολή δυναμικών κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ, όμως, ζητά τη διαβεβαίωση ότι η ποινή της ακύρωσης ή η ακύρωση του διορισμού ή της εκλογής των μη-εκτελεστικών συμβούλων δεν θα επηρεάζει τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί από το διοικητικό συμβούλιο. Σε αντίθετη περίπτωση, οι ενδιαφερόμενες εταιρείες θα ζημιώνονταν σοβαρά.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 71

Ψήφοι κατά: 93

Αποχές: 7

Σημείο 2.10

Να προστεθούν τα εξής:

«Η βελτιστοποίηση του δυναμικού των γυναικείων δεξιοτήτων μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την υιοθέτηση ενός επαρκώς ευέλικτου μέτρου σε επίπεδο ΕΕ, το οποίο να συνεκτιμά τις αποκλίσεις που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών και την διαδρωτική ποικιλία των διοικητικών συμβουλίων και συγχρόνως να σέβεται πλήρως την αρχή της επικουρικότητας και τα ατομικά δικαιώματα ιδιοκτησίας. Οι ανάγκες μιας εταιρείας ποικίλλουν ανάλογα με την γκάμα των προϊόντων και τους πελάτες της. Επίσης, μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου, ανάλογα με τον τύπο, το μέγεθος της εταιρείας, τη δομή ιδιοκτησίας, τη λειτουργία, τη φάση της ανάπτυξης, κλπ.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 80

Ψήφοι κατά: 100

Αποχές: 8

Νέο σημείο 2.11

«Συνεπώς η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε την αυτορρύθμιση ως ορθή λύση για τη βελτίωση της κατάστασης, δεδομένου ότι έτσι θα παρασχεθεί η απαραίτητη ευελιξία για τη διαχείριση των ίσων ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα και θα εξασφαλισθεί ο ορθός και κατάλληλος συνδυασμός εκπροσώπησης των δύο φύλων στα διοικητικά συμβούλια, σύμφωνα με τη διάρκεια της θητείας τους καθώς και τις προοπτικές ανανέωσης και ανάπτυξης σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή μια ευρεία δέσμη πρωτοβουλιών για την προώθηση της παρουσίας των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια. Κάθε πρωτοβουλία της ΕΕ θα πρέπει να συμμορφώνεται με τα εν λόγω ειδικά μέτρα.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 78

Ψήφοι κατά: 99

Αποχές: 9

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών»

[COM(2012) 709 τελικό — 2012/0335 (CNS)]

(2013/C 133/14)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. Wolfgang GREIF**

Στις 11 Δεκεμβρίου 2012, και σύμφωνα με τα άρθρα 148, παράγραφος 2 και 304 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών»

COM(2012) 709 τελικό – 2012/0335 (NLE).

Στις 11 Δεκεμβρίου 2012, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής αποφάσισε να αναθέσει την προπαρασκευή των σχετικών εργασιών στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε κατά την 487η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013) να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. Wolfgang Greif και υιοθέτησε με 170 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρώπη δεν καταφέρνει να χαλιναγωγήσει την κρίση, με αποτέλεσμα να διχάζεται όλο και περισσότερο. Ενόψει των μέτρων λιτότητας που επιβάλλονται επί του παρόντος από την ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σοβαρή ανησυχία της ότι δεν θα επιτευχθούν οι στόχοι για την απασχόληση αλλά ούτε και για την καταπολέμηση της φτώχειας που έχουν καθοριστεί στη στρατηγική της ΕΕ «Ευρώπη 2020».

1.2 Η ΕΟΚΕ ζητά την κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού προγράμματος ανάπτυξης με εκτενή αντίκτυπο στην αγορά εργασίας και με χρηματοδότηση που να ανέρχεται στο 2% του ΑΕγχΠ. Χρειάζονται άμεσα σωστά στοχευμένες ευρωπαϊκές και εθνικές επενδύσεις, που πρέπει να υλοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος στην πολιτική απασχόλησης.

1.3 Η εκτεταμένη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας πολιτών σε όλα τα στάδια διαμόρφωσης και εφαρμογής της πολιτικής για την απασχόληση αποτελεί το θεμέλιο λίθο για τον επιτυχή συντονισμό των πολιτικών. Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι πρέπει να δοθεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας, επαρκής χρόνος μεταξύ της δημοσίευσης της επόμενης πρότασης και της προθεσμίας για την έκδοση της απόφασης, ώστε να εξετάσουν διεξοδικά την πρόταση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό ενόψει των νέων κατευθυντήριων γραμμών που θα εγκριθούν το 2014.

1.4 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ διατύπωσε προτάσεις υπό τις ακόλουθες επικεφαλίδες:

— Οι γενικοί στόχοι της ΕΕ για την απασχόληση θα πρέπει να συμπληρωθούν με ευρωπαϊκούς στόχους για συγκεκριμένες ομάδες·

— η εγγύηση υπέρ των νέων θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ το συντομότερο δυνατόν. Στην ιδανική περίπτωση, αυτό πρέπει να γίνεται κατά την εγγραφή σε ένα γραφείο ευρέσεως εργασίας·

— χρειάζεται να ιδρυθεί ειδικό Ταμείο Αλληλεγγύης υπέρ των Νέων για τις χώρες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, εάν δεν επαρκούν οι πόροι από το Κοινωνικό Ταμείο·

— χρειάζεται η προώθηση ποιοτικών προτύπων όσον αφορά την πρώτη εργασιακή εμπειρία και την πρακτική άσκηση στις επιχειρήσεις·

— πρέπει να διερευνηθεί η εφαρμογή ενός διττού συστήματος κατάρτισης με σκοπό την ευρύτερη εφαρμογή του, στην οποία οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο·

— πρέπει να καταπολεμηθεί η επισφαλής απασχόληση, π.χ. με την επέκταση του συστήματος ευελιξίας με ασφάλεια, δίδοντας περισσότερη σημασία στην εσωτερική του διάσταση·

— πρέπει να ενισχυθεί η αναγνώριση του ρόλου των επιχειρήσεων –ιδιαίτερος των ΜμΕ–στη δημιουργία θέσεων εργασίας·

— χρειάζεται ενίσχυση του ρόλου των θεσμών της αγοράς εργασίας στα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης·

— οι χώρες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες στην αγορά εργασίας, πρέπει να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ·

— η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση πρέπει να είναι επαρκής και αυτό πρέπει να συνεκτιμηθεί απόλυτα στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 21 Οκτωβρίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να αφήσει αμετάβλητες μέχρι το 2014 τις νέες κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική απασχόλησης, προκειμένου να διατηρηθεί η εστίαση των προσπαθειών στην εφαρμογή τους ⁽¹⁾. Στις 28 Νοεμβρίου 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη διατήρηση της ισχύος των κατευθυντήριων γραμμών το 2013.

2.2 Με δεδομένη την επιδείνωση της κατάστασης της απασχόλησης στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, και ιδίως τη δραματική αύξηση της ανεργίας των νέων και την επίμονα υψηλή μακροχρόνια ανεργία, και με σκοπό την προετοιμασία της ενημέρωσης των κατευθυντήριων γραμμών το επόμενο έτος, η ΕΟΚΕ αξιοποιεί την ετήσια παραπομπή που προβλέπεται στο άρθρο 148 (2) της ΣΛΕΕ για να επαναλάβει τη βασική σύστασή της του περασμένου έτους σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές και την εφαρμογή τους ⁽²⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Οι στόχοι της στρατηγικής ΕΕ 2020 για την απασχόληση ενδέχεται να μην επιτευχθούν

3.1.1 Τα επόμενα χρόνια η Ευρώπη βαδίζει προς μια εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση όσον αφορά την απασχόληση. Συγκεκριμένες ομάδες πλήττονται δυσανάλογα σε σχέση με άλλες: οι νέοι, οι εργαζόμενοι με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι μετανάστες και οι μόνοι γονείς. Κατά το πέμπτο έτος της οικονομικής κρίσης, όλες οι προβλέψεις, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας της Επιτροπής για την απασχόληση, δείχνουν ότι οι προοπτικές της αγοράς εργασίας σε όλη την Ευρώπη θα παραμείνουν δυσσώγιες, τουλάχιστον το 2013. Η Ευρώπη δεν καταφέρνει να χαλιναγωγήσει την κρίση, με αποτέλεσμα να διχάζεται ολο και περισσότερο.

3.1.2 Η ανάκαμψη της απασχόλησης έχει σταματήσει. Η απασχόληση μειώνεται. Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα και έχει επιδεινωθεί παρά το ανεκμετάλλευτο δυναμικό σε ορισμένους τομείς πλούσιους σε θέσεις εργασίας και στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς. Ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας συνεχίσει να αυξάνεται με την αύξηση των προσωρινών συμβάσεων εργασίας και της μερικής απασχόλησης. Η φορολόγηση της εργασίας παραμένει υψηλή και αυξήθηκε περαιτέρω σε ορισμένα κράτη μέλη. Η ανεργία αυξάνεται και πάλι και έχει φθάσει σε πρωτοφανή επίπεδα, με τη μακροχρόνια ανεργία αλλά και την ανεργία των νέων και όχι μόνο να φθάνουν σε ανησυχητικά υψηλά επίπεδα, ιδίως στα κράτη μέλη που τελούν υπό ισχυρή δημοσιονομική εξυγίανση. Το μέσο εισόδημα των νοικοκυριών μειώνεται σε

πολλά κράτη μέλη, και πρόσφατα στοιχεία δείχνουν μια τάση για υψηλότερα επίπεδα και βαθύτερες μορφές φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ η φτώχεια στο πλαίσιο της εργασίας και η κοινωνική πόλωση είναι σε άνοδο σε πολλά κράτη μέλη ⁽³⁾.

3.1.3 Ενόψει όλων αυτών, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις πολύ σοβαρές ανησυχίες της ότι, στο πλαίσιο των πολιτικών λιτότητας που επιβάλλονται επί του παρόντος στην ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης, είναι ανέφικτη η επίτευξη των στόχων για την απασχόληση αλλά και για την καταπολέμηση της φτώχειας που έχουν καθοριστεί βάσει της προτεραιότητας για «ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς» της στρατηγικής ΕΕ 2020.

3.2 Διευκόλυνση της ανάκαμψης με άφθονες θέσεις απασχόλησης μέσω μιας ευρωπαϊκής δέσμης κινήτρων

3.2.1 Τα μέτρα λιτότητας που αναχαιτίζουν την τελική ζήτηση σε ένα κράτος μέλος έχουν σημαντικές άμεσες επιπτώσεις σε άλλες χώρες, οδηγώντας σε αλυσιδωτά φαινόμενα ύφεσης. Η ταυτόχρονη εφαρμογή προγραμμάτων λιτότητας σε πολλές χώρες θα επιδεινώσει περαιτέρω τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και ενδέχεται να πυροδοτήσει έναν φαύλο κύκλο αβεβαιότητας για τις επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στην απασχόληση και την κατανάλωση.

3.2.2 Ωστόσο, η πολιτική απασχόλησης δεν μπορεί να αντισταθμίσει τις δυσλειτουργίες της μακροοικονομικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πολιτική για την απασχόληση πρέπει να στηρίζει την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών υποδομών και την επιδίωξη μιας ποιοτικής ανάπτυξης. Χρειάζονται άμεσα σωστά στοχευμένες ευρωπαϊκές και εθνικές επενδύσεις με υψηλό αντίκτυπο στην απασχόληση, που πρέπει να υλοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος στην πολιτική απασχόλησης. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια προκειμένου να κινητοποιηθούν ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις και να γίνουν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις.

3.2.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση της Επιτροπής ότι οι προοπτικές αύξησης της απασχόλησης εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα της ΕΕ να ωθήσει την οικονομική μεγέθυνση μέσω κατάλληλων μακροοικονομικών, βιομηχανικών και καινοτόμων πολιτικών, καθώς και από τη συμπλήρωση των πολιτικών αυτών με μια πολιτική απασχόλησης προσανατολισμένη προς μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί μήπως πολλές από τις θετικές προτάσεις που περιλαμβάνει η Δέσμη μέτρων για την Απασχόληση που υιοθετήθηκε τον Απρίλιο του 2012 αποδειχθούν άχρηστες σε περίπτωση που συνεχιστεί στο ακέραιο η πολιτική λιτότητας της ΕΕ.

⁽¹⁾ Απόφαση του Συμβουλίου 2010/707/ΕΕ

⁽²⁾ Πρβλ. Ιδιαίτερες τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ της 27ης Μαΐου 2010 με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση», (ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σ. 66), της 22ας Φεβρουαρίου 2012 με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση», (ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 94), της 22ας Φεβρουαρίου 2012 με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση», (ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 23), της 25ης Απριλίου 2012 με θέμα «Διαρθρωτικά Ταμεία – Γενικές διατάξεις», (ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 30), της 12ης Ιουλίου 2012 με θέμα «Πρωτοβουλία "ευκαιρίες για τους νέους" », (ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 97), της 15ης Νοεμβρίου 2012 με θέμα «Προς μια ανάκαμψη με άφθονες θέσεις εργασίας », (ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 8-15).

⁽³⁾ COM(2012) 750 τελικό: Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2013, Παράρτημα: Σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση

3.2.4 Η ΕΟΚΕ φοβάται επίσης μήπως μόνο με τα προτεινόμενα μέτρα δεν καταστεί δυνατή η επίτευξη των στόχων που ορίζονται από τη στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επανειλημμένα την κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού προγράμματος ανάπτυξης με εκτενή αντίκτυπο στην αγορά εργασίας και με χρηματοδότηση που να ανέρχεται στο 2% του ΑΕγχΠ. Με το «Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση» που εγκρίθηκε με τις αποφάσεις της συνόδου κορυφής του Ιουνίου 2012, έγιναν σημαντικά πρώτα βήματα, τα οποία πρέπει να μετουσιωθούν με τρόπο ώστε να διαμορφωθούν σε όλη την Ευρώπη τα επείγοντα και απαραίτητα περιθώρια για την βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση. Η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει επίσης να θεσπιστεί επείγοντως δέσμη κοινωνικών μέτρων για να υπερβληθεί μακροπρόθεσμα η κρίση και να γίνουν επενδύσεις για το μέλλον, και θα παρακολουθήσει στενά την πορεία της Δέσμης μέτρων για τις κοινωνικές επενδύσεις που εξαγγέλθηκε από την Επιτροπή προς υιοθέτηση το Φεβρουάριο.

3.3 Η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών και των κοινωνικών εταίρων

3.3.1 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα υποστηρίξει τον πολυετή κύκλο συντονισμού της πολιτικής στο πλαίσιο της στρατηγικής ΕΕ 2020 τονίζοντας διαρκώς ότι η εκτεταμένη συμμετοχή των κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας πολιτών σε όλα τα στάδια διαμόρφωσης και εφαρμογής της πολιτικής για την απασχόληση, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, αποτελεί το θεμέλιο λίθο της επιτυχίας του συντονισμού των πολιτικών.

3.3.2 Δεδομένου ότι οι κατευθυντήριες γραμμές συνιστούν πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη εκπονούν, εφαρμόζουν και παρακολουθούν εθνικές πολιτικές στη συνάρτηση της γενικής στρατηγικής της Ένωσης, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι πρέπει να δοθεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας, επαρκής χρόνος μεταξύ της δημοσίευσης της επόμενης πρότασης και της προθεσμίας για την έκδοση της απόφασης, ώστε να συζητηθούν διεξοδικά την πρόταση. Αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό επειδή η ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση πρέπει να συμβάλει περισσότερο στην ενίσχυση των προσπαθειών των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της κρίσης.

3.3.3 Σε συμφωνία με το χρονοδιάγραμμα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να καλούνται να εκφέρουν τη γνώμη τους σε πρώιμο στάδιο της προετοιμασίας της ετήσιας έκθεσης για την ανάπτυξη, κατά τη χάραξη των βασικών προτεραιοτήτων στρατηγικής σημασίας για την πολιτική απασχόλησης, καθώς και κατά τη διατύπωση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε σχέση με τις νέες κατευθυντήριες γραμμές που θα υιοθετηθούν το 2014.

4. Ειδικές παρατηρήσεις και συγκεκριμένες προτάσεις

4.1 **Συμπλήρωση των γενικών στόχων για την απασχόληση με τον ορισμό ευρωπαϊκών στόχων για συγκεκριμένες ομάδες:** Ο γενικός στόχος σχετικά με την απασχόληση σε όλη την ΕΕ θα πρέπει στο μέλλον να συμπληρωθεί με τον καθορισμό μετρήσιμων ενωσιακών στόχων για ειδικές ομάδες-στόχους όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και κυρίως οι νέοι. Η γενικότερη μετατόπιση της αρμοδιότητας για τη χάραξη στόχων της πολιτικής απασχόλησης

στο επίπεδο των κρατών μελών δεν αποδείχθηκε μέχρι σήμερα αποτελεσματική. Στο πλαίσιο αυτό χρειάζεται να οριστεί ένας δείκτης που αφορά την ουσιαστική μείωση του ποσοστού των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (οι αποκαλούμενοι νέοι NEET).

4.2 **Η εγγύηση για τους νέους θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ το συντομότερο δυνατόν:** Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για την καθιέρωση Εγγύησης για τους νέους με στόχο να εξασφαλιστεί ότι σε όλους μέχρι την ηλικία των 25 ετών θα προσφέρεται ποιοτική εργασία, συνέχεια της εκπαίδευσης, μαθητεία ή πρακτική άσκηση σε εύθετο χρόνο⁽⁴⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η παρέμβαση μετά από τέσσερις μήνες είναι καθυστερημένη και ότι είναι καλύτερα η «εγγύηση για τους νέους» να ξεκινά όσο το δυνατόν νωρίτερα, δηλαδή παράλληλα με την εγγραφή σε γραφεία ευρέσεως εργασίας, επειδή μια αποτυχημένη μετάβαση βλάπτει την οικονομία και αφήνει σημάδια εφ' όρου ζωής. Για το σκοπό αυτό, χρειάζεται να περιληφθούν συγκεκριμένα μέτρα στα εθνικά σχέδια μεταρρύθμισης.

4.3 **Ίδρυση ειδικού Ταμείου Αλληλεγγύης υπέρ των Νέων για τις χώρες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, εάν δεν επαρκούν οι πόροι από το Κοινωνικό Ταμείο:** Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι στο πλαίσιο της κατάρτισης των δημοσιονομικών προοπτικών για την περίοδο 2014-2020 θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο να εξασφαλιστούν πόροι για τους νέους από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Θεωρεί δε ότι η σοβαρότητα της κατάστασης επιβάλει την ίδρυση Ταμείου Αλληλεγγύης, ως λύση αλληλεγγύης παρόμοια με το Ταμείο Παγκοσμιοποίησης (ΕΤΠ). Στις χώρες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες θα μπορούσε να παρέχεται προσωρινά στήριξη στο πλαίσιο της εφαρμογής της «εγγύησης για τους νέους». Αν για τη χρηματοδότηση δεν αρκούν οι πόροι του ΕΚΤ, πρέπει να χρησιμοποιηθούν πρόσθετοι ευρωπαϊκοί πόροι (Ταμείο Αλληλεγγύης υπέρ των Νέων). Ήδη χρησιμοποιήθηκαν δισεκατομμύρια για τη στήριξη των τραπεζών· θα πρέπει λοιπόν να είναι δυνατόν να βρεθούν τα απαιτούμενα κεφάλαια.

4.4 **Προώθηση ποιοτικών προτύπων, της πρώτης εργασιακής εμπειρίας και της πρακτικής άσκησης στις επιχειρήσεις:** Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της ανάπτυξης δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στην αγορά εργασίας με την ενεργό συνεργασία των εργασιακού περιβάλλοντος και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Αναγνωρίζει τη σκοπιμότητα της υποστήριξης της πρώτης εργασιακής εμπειρίας και της ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης, γι αυτό και συμφωνεί ότι η μαθητεία και η πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις, όπως και τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας, είναι σημαντικά μέσα που επιτρέπουν στους νέους να αποκτήσουν δεξιότητες και εργασιακή εμπειρία. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των προτύπων ποιότητας για την πρακτική άσκηση. Σε σχέση με αυτό το θέμα, επικροτεί τους στόχους της Επιτροπής στην πρόταση για την υιοθέτηση ενός ποιοτικού πλαισίου για την υποστήριξη της προσφοράς και της υλοποίησης πρακτικής άσκησης υψηλής ποιότητας.

4.5 **Διερεύνηση του διττού συστήματος κατάρτισης με σκοπό την ευρύτερη εφαρμογή του:** Είναι σημαντικό να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των αναγκών της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης και των προσδοκιών των νέων. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να παρέχονται κίνητρα και στήριξη για την ανάπτυξη

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 21ης Μαρτίου 2013 με θέμα «Δέσμη μέτρων για την απασχόληση των νέων» (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα).

συστημάτων μαθητείας υψηλής ποιότητας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ρόλο της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία ανταλλαγής ορθών πρακτικών, σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης του συστήματος μαθητείας και επικροτεί τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Το διττό σύστημα μαθητείας που συνδυάζει γενική και επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να εξεταστεί ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του σε άλλα μέρη. Οι χώρες που διαθέτουν ένα διττό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης εμφανίζουν σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των νέων σε σύγκριση με χώρες που δεν διαθέτουν σύστημα μαθητείας. Σε ορισμένες χώρες που πλήττονται από την κρίση, υπάρχει επίσης ενδιαφέρον για την εισαγωγή συστημάτων διττής επαγγελματικής κατάρτισης. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ζητεί να βελτιωθεί η ανταλλαγή εμπειριών και να στηρίξει το ΕΚΤ τα συστήματα μαθητείας. Χρειάζεται να προωθηθεί η ανταλλαγή αυτή, να εξευρεθούν κεφάλαια εκκίνησης και να αναπτυχθεί ένα ποιοτικό πλαίσιο για τη διττή επαγγελματική κατάρτιση. Τονίζει δε την ουσιαστική σημασία που έχει η στενή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση αυτών των σχεδίων στα κράτη μέλη.

4.6 Καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης: Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει τη θέση της σχετικά με την ευελιξία με ασφάλεια σε πολλές γνωμοδοτήσεις της. Επιδοκιμάζει το γεγονός ότι οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν κατά την κρίση συνέβαλαν στην διεύρυνση της έννοιας της ευελιξίας με ασφάλεια. Η βελτίωση της εσωτερικής ευελιξίας δεν είχε προσελκύσει ακόμη το απαραίτητο ενδιαφέρον κατά τις συζητήσεις για την ευελιξία με ασφάλεια. Η απασχόληση ορισμένου χρόνου και η μερική απασχόληση μπορεί βραχυπρόθεσμα να επιτρέψουν μεταβάσεις ή να χρειάζονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση ιδιαίτερα μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας. Η συνεπόμενη εργασιακή ανασφάλεια πρέπει να είναι μόνο προσωρινή και να καλύπτεται από την κοινωνική ασφάλιση. Σε σχέση με την ανεργία των νέων, η ΕΟΚΕ συνιστά να αποφευχθούν λύσεις χωρίς σταθερότητα και προοπτικές κατά την ένταξη στον εργασιακό κόσμο: αντί να καταφύγουμε στην επισφαλή εργασία, πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα, τα οποία θα εξασφαλίζουν ότι η απασχόληση ορισμένου χρόνου και οι θέσεις απασχόλησης με περιορισμένη αμοιβή και κοινωνική προστασία δεν θα αποτελούν τον κανόνα για τους νέους.

4.7 Ενισχυμένη αναγνώριση του ρόλου των επιχειρήσεων στη δημιουργία θέσεων εργασίας: Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις διαδραματίζουν καίριο ρόλο για την αντιμετώπιση της κρίσης στην αγορά εργασίας. Ιδιαίτερα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έχουν καταγράψει κατά τα τελευταία χρόνια θετικό απολογισμό όσον αφορά τις προσλήψεις. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ σε κεφάλαια και να μειωθούν τα

έξοδα εκκίνησης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αυτό θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία της ΕΕ: αύξηση του ΑΕΠ κατά περίπου 1,5% ή περίπου 150 δισ. ευρώ, χωρίς να μειώνεται η προστασία των εργαζομένων. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν και αυτές να συμβάλουν στην αύξηση της απασχόλησης, όπως έχει υπογραμμίσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ. Επιπλέον, σε πρόσφατη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της CCMI επισημάνθηκε ότι οι συνεταιρισμοί, και ιδίως συνεταιρισμοί εργαζομένων, διαφυλάσσουν περισσότερες θέσεις εργασίας, ακόμη και σε περιόδους κρίσης, μειώνοντας, για το σκοπό αυτό, τα περιθώρια κέρδους τους (5).

4.8 Ενίσχυση του ρόλου των θεσμών της αγοράς εργασίας στα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης: Πολλά κράτη μέλη θα πρέπει να διευρύνουν την ειδική υποστήριξη που παρέχουν τα δημόσια γραφεία εργασίας, προσδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις μειονεκτούσες ομάδες. Θα πρέπει να επανεξεταστούν και, όπου είναι αναγκαίο, να βελτιωθούν οι προϋποθέσεις πρόσβασης σε παροχές στήριξης για τους άνεργους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους που αναζητούν θέση εργασίας ή κατάρτισης. Συνιστάται η συμπερίληψη αντίστοιχων στόχων στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων.

4.9 Ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ για τις χώρες όπου επικρατούν δυσμενείς συνθήκες στην αγορά εργασίας: Παρά την τεταμένη δημοσιονομική συγκυρία στα κράτη μέλη, πρέπει να διατηρηθούν και, όπου είναι αναγκαίο, να αυξηθούν οι πόροι που διατίθενται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για άμεσες παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας, παράλληλα με τους πόρους για την εκπαίδευση και την απασχόληση των νέων και των μακροχρόνια ανέργων. Οι χώρες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες στην αγορά εργασίας και πρέπει παράλληλα να τηρήσουν αυστηρότερους στόχους δημοσιονομικής πειθαρχίας πρέπει να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους της Ένωσης. Χρειάζονται ρεαλιστικές και ευέλικτες διαδικασίες και απλοποιημένη διαχείριση της χρήσης πόρων, συμπεριλαμβανομένης ακόμη και προσωρινής αναστολής της ισχύος των ρυθμίσεων περί εθνικής συγχρηματοδότησης, με την αξιοποίηση πόρων από το ΕΚΤ και άλλα ευρωπαϊκά ταμεία.

4.10 Πρόσθετη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση: Η δριμύτητα της οικονομικής κρίσης καταδεικνύει ότι το ποσό που προτείνει σήμερα η Επιτροπή για τα Διαρθρωτικά Ταμεία κατά την περίοδο 2014-2020 μπορεί να μην είναι αρκετό για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος σε ό,τι αφορά την ανάκαμψη της οικονομίας και της απασχόλησης και τη βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην ΕΕ. Αυτό θα πρέπει να συνεκτιμηθεί πλήρως στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ).

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(5) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25ης Απριλίου 2012 με θέμα «Συνεταιρισμοί και αναδιάρθρωση», (ΕΕ C 191/24, 29.6.2012).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2013»

[COM(2012) 750 τελικό]

(2013/C 133/15)

Γενικός εισηγητής: ο κ. Xavier VERBOVEN

Στις 19 Δεκεμβρίου 2012 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2013

COM(2012) 750 τελικό.

Στις 13 Νοεμβρίου 2012 το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε τις προπαρασκευαστικές εργασίες στη Συντονιστική Επιτροπή «Ευρώπη 2020».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13ης και 14ης Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Xavier VERBOVEN και υιοθέτησε με 180 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η φετινή Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης (ΕΕΑ) δημοσιεύεται σε ένα κλίμα όπου οι **προοπτικές για την οικονομία και την απασχόληση είναι ζοφερές** αλλά, ταυτόχρονα, **λαμβάνονται νέα μέτρα και δεσμεύσεις** όπως το «Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση» ή η πλήρης αναμόρφωση της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για ταχεία και ισορροπημένη εφαρμογή του Συμφώνου για την ανάπτυξη και την απασχόληση και των μέτρων που επιδιώκουν να διαρραγεί ο δεσμός μεταξύ τραπεζών και κρατικού χρέους όπως τα μέτρα για την Τραπεζική Ένωση και το νέο πρόγραμμα της ΕΚΤ (Οριστικές Νομισματικές Συναλλαγές), διότι θα αποτελέσουν ουσιαστικό μέρος της πορείας προς την ανάκαμψη και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης.

1.2 Αν και υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητα της ΕΕ να επιτύχει εγκαίρως τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι η **Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2013 (ΕΕΑ 2013) δεν προβαίνει σε ανάλυση των αιτιών της έλλειψης προόδου** προς την επίτευξη των στόχων αυτών.

1.3 Λαμβάνοντας υπόψη την πολύ κακή κατάσταση της οικονομίας, τις αρνητικές συνέπειες για την κοινωνική συνοχή, την υψηλή και συνεχώς αυξανόμενη ανεργία και την αύξηση της φτώχειας, η **ΕΟΚΕ προειδοποιεί κατά της συνέχισης της σημερινής πολιτικής της λιτότητας και των σοβαρών συνεπειών μιας βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης**, η οποία μπορεί να αποδυναμώσει διαρθρωτικά την οικονομία και να θέσει σε κίνδυνο τη μετάβασή της προς ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο μοντέλο. Παρόμοιες ανησυχίες σχετικά με την κατάσταση της Ευρώπης και τις επιπτώσεις της λιτότητας στην οικονομική ανάπτυξη εκφράζονται από πολλούς άλλους διεθνείς παράγοντες της πολιτικής.

1.4 Όσον αφορά την ιδέα της **εξυγίανσης «που ευνοεί την ανάπτυξη»**, η ΕΟΚΕ έχει ήδη ζητήσει στο παρελθόν⁽¹⁾ την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών σε χρονικό διάστημα όσο το

δυνατόν πιο ευέλικτο, ώστε να μην ανακοπεί η αναπτυξιακή δυναμική, καθώς και την επίτευξη «έξυπνης» ισορροπίας μεταξύ εσόδων και δαπανών, προσφοράς και ζήτησης. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης την προειδοποίησή της για τον κίνδυνο υπονόμευσης των συστημάτων δημόσιων υπηρεσιών και συλλογικής αλληλεγγύης, προκειμένου να μην αποδυναμωθεί η κοινωνική ασφάλιση έναντι των μεγάλων κινδύνων που απειλούν την κοινωνία (ανεργία, ασθένεια, γήρανση) και να αποφευχθεί η αύξηση των προληπτικών αποταμιεύσεων.

1.5 Όσον αφορά την έννοια της **«διαφοροποιημένης» εξυγίανσης** και την πρόταση ότι τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομική κρίση θα πρέπει να υιοθετήσουν ακόμη και «ταχύ ρυθμό δημοσιονομικής προσαρμογής», ενώ άλλα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να αφήσουν τους αυτόματους σταθεροποιητές να λειτουργήσουν, η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει ότι αυτό το είδος μείγματος πολιτικής θα μπορούσε να αποδώσει. Τούτο μπορεί να έχει ακόμη και σαφή γενικό αρνητικό αντίκτυπο στη ζώνη του ευρώ, και ιδίως σε εκείνα τα κράτη μέλη που ήδη διέρχονται βαθιά ύφεση λόγω λιτότητας. Ταυτόχρονα, είναι σαφές ότι, κατά την έξοδό τους από την τρέχουσα κρίση, ορισμένες οικονομίες πρέπει να καταβάλουν πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για την αποκατάσταση της σταθερότητας και της ανάπτυξης από ό,τι άλλες.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις μη ισορροπημένες οικονομικές πολιτικές και τη μεγάλη βαρύτητα που αποδίδεται στη λιτότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η δημοσιονομική εξυγίανση με σκοπό τη διόρθωση σοβαρών δημοσιονομικών ανισορροπιών απαιτεί **μεγαλύτερο χρονικό διάστημα** και, συνεπώς, υποστηρίζει ότι πρέπει να επιτευχθεί εξισορρόπηση του χρονοδιαγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης με ένα **ουσιαστικά ενισχυμένο και από Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση**.

1.7 Η ΕΕΑ 2013 φαίνεται να δικαιολογεί τη δημοσιονομική εξυγίανση με την ανάγκη για εμπιστοσύνη, ιδίως την εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αν και αναγνωρίζει τη σημασία της πρόσβασης σε πιστώσεις και της διευθέτησης του τομέα των χρηματοπιστωτικών αγορών, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή

(¹) ΕΕ C 248, 25.8.2011, σ. 8-15.

στο γεγονός ότι η εμπιστοσύνη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων είναι εξίσου σημαντική και ότι δεν μπορεί να υπάρξει κλίμα εμπιστοσύνης εάν οι επιχειρήσεις ανησυχούν για τη ζήτηση και οι άνθρωποι ανησυχούν για τη δουλειά, τον μισθό ή την κοινωνική ασφάλισή τους. **Η εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών και η εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των παραγωγών** είναι αλληλένδετες.

1.8 Η ΕΟΚΕ ζητεί να αναληφθεί **αποφασιστική δράση για την αποκατάσταση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας** της ευρωπαϊκής οικονομίας και καλεί την τρέχουσα Προεδρία να επιδιώξει με αποφασιστικότητα την ανάπτυξη. Υπάρχει ανάγκη για φιλόδοξα μέτρα υπέρ της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της πολιτικής επενδύσεων, τα οποία να επιδιώκουν τη βραχυπρόθεσμη αναζωογόνηση όσο και τον διαρθρωτικό μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας, προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση στις θεμελιώδεις προκλήσεις της αειφορίας, της δημιουργίας περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης, της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης και της ανταγωνιστικότητας που βασίζεται στην καινοτομία.

1.9 **Η αλληλουχία πολιτικών** για την ανάκαμψη της οικονομίας και πολιτικών για αυστηρότερη δημοσιονομική πειθαρχία είναι υψίστης σημασίας ⁽²⁾.

Η νέα πολιτική προσέγγιση για το μέλλον της Ευρώπης πρέπει να βασίζεται σε ορισμένες αρχές. Πρέπει να ακολουθηθεί μια εξαιρετικά ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή, υπερεθνική και πολυετής προσέγγιση, αντί να υποχρεώνονται τα κράτη μέλη να ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Οι δυνάμεις της αγοράς, ιδίως οι χρηματοπιστωτικές αγορές, πρέπει να ελέγχονται και να κατευθύνονται από πολιτικές προτεραιότητες που έχουν αποφασιστεί δημοκρατικά. Η χρηματοδότηση πρέπει να είναι σθεναρή, αλλά να υπάρχει δίκαιη και ισοτιμη κατανομή της. Οι ισχυρότερες περιφέρειες πρέπει να στηρίζουν τις πιο αδύναμες και να τις βοηθούν να καλύψουν την υστέρηση και να αποκτήσουν μια πιο παραγωγική, καινοτόμο και ισχυρή οικονομία. Αντιθέτως, τα κράτη μέλη που μπορούν να συγκεντρώσουν πρόσθετα φορολογικά έσοδα, οφείλουν να τα χρησιμοποιούν για να μειώσουν τα χρέη τους.

1.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το **Σύμφωνο ανάπτυξης και απασχόλησης** και καλεί την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να το εφαρμόσουν χωρίς καθυστέρηση και να προχωρήσουν περαιτέρω, μετατρέποντάς το σε ένα τεράστιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα επενδύσεων. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις εκκλήσεις της για την **ενίσχυση του προϋπολογισμού** σύμφωνα με τις φιλοδοξίες της ΕΕ και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, για μια ταχεία συμφωνία σχετικά με το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και για έναν ισχυρό ρόλο της ΕΤΕπ, η οποία ασχολείται με έργα υψηλής απασχόλησης (π.χ. προγράμματα για τις ΜΜΕ, βασικές υποδομές, ενέργεια και κλίμα).

1.11 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, επίσης, τη σημασία που έχει η **πολιτική συνοχής** για την επίτευξη της σύγκλισης σε όλη την ΕΕ.

1.12 Προκειμένου να υπάρξει επανεκκίνηση της ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το δυναμικό της **ενιαίας αγοράς**, την **οικολογική στροφή της οικονομίας** και την ανάγκη **καινοτομίας** για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ακόμη, τονίζει τον **σημαντικό ρόλο των επιχειρήσεων**, ιδίως των ΜΜΕ, της **επιχειρηματικότητας** και της **δημιουργίας επιχειρήσεων**, των **κοινωνικών επιχειρήσεων** και των **συνεταιρισμών** στη διαδικασία της ανάκαμψης.

1.13 Δεδομένης της σύνδεσης που υπάρχει ανάμεσα στη χρηματοπιστωτική, την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική πτυχή της κρίσης, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην οικολογική στροφή της οικονομίας και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και ζητεί μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε αυτό.

1.14 Όσον αφορά την **απασχόληση** και την αναβάθμιση των **δεξιοτήτων**, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη για επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση (όπως κατάρτιση κατά την απασχόληση, συστήματα εναλλαγής εκπαίδευσης/ μάθησης), προκειμένου να εξαλειφθούν τα σημεία συμφόρησης και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.

Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις εκκλήσεις της για τη διευκόλυνση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, την ενίσχυση των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας και την στήριξη της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης. Πρέπει να καταβληθούν οι μέγιστες προσπάθειες για να κινητοποιηθούν επενδύσεις με υψηλό αντίκτυπο στην απασχόληση.

Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της σχετικά με τα θέματα αυτά και επεξεργάζεται επί του παρόντος ειδικές γνωμοδοτήσεις για τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση των νέων ⁽³⁾ και για τις μελλοντικές κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών ⁽⁴⁾.

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως η ΕΕΑ 2014 προωθεί την ευελιξία στην αγορά εργασίας χωρίς να λαμβάνεται σχεδόν καθόλου υπόψη η διάσταση της ασφάλειας. Υπενθυμίζει παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της, όπου αναφέρεται στην ιδέα ότι πρέπει να **επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας** και ότι, όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια, υπάρχει ανάγκη **«ισχυρού και ζιτωτικού κοινωνικού διαλόγου** στον οποίο οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν ενεργά και είναι σε θέση να διαπραγματευθούν, να επηρεάσουν και να αναλάβουν την ευθύνη του ορισμού των συνιστωσών και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της ευέλικτης ασφάλειας» ⁽⁵⁾.

Όσον αφορά τους **μισθούς**, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τον κίνδυνο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες πυροδοτούν ανταγωνισμό προς τα κάτω μεταξύ των κρατών μελών. Επαναλαμβάνει ότι, για τις μεταρρυθμίσεις που αφορούν τη ρύθμιση των μισθών, απαιτούνται διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό επίπεδο και ζητεί από την Επιτροπή να διευκρινίσει την άποψή της σχετικά με τους μισθούς, τον πληθωρισμό και την παραγωγικότητα.

⁽²⁾ ETUC/CES, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP, *Joint statement on the Europe 2020 strategy* [Κοινή δήλωση για τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»], 4 Ιουνίου 2010.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την Ανακοίνωση της Επιτροπής «Δέσμη μέτρων για την απασχόληση των νέων», COM(2012)728 final (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην ΕΕ).

⁽⁴⁾ EE C 143 της 22.5.2012, σ. 94-101.

⁽⁵⁾ EE C 211 της 19.8.2008, σ. 48-53.

1.15 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο θέμα της **ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης**. Το κόστος και τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων πρέπει να καταναμηθούν δίκαια σε όλους (εργαζόμενοι, νοικοκυριά, επιχειρήσεις).

1.16 Η ΕΟΚΕ καλεί να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί η **αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας** για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, την εφαρμογή μιας «Στρατηγικής για την ενεργό ένταξη» με στόχο την εξασφάλιση μιας αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και την αντιμετώπιση της φτώχειας.

1.17 Τέλος, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να βελτιωθεί η **δημοκρατική λογοδοσία και η νομιμότητα των διαφόρων διαδικασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**, καθώς και ο συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών. Ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος με τους πολίτες είναι απαραίτητοι για την ορθή διαμόρφωση και εφαρμογή των πολιτικών και των μεταρρυθμίσεων. Ως εκ τούτου, χρειάζεται **στενή συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους**. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός ισχυρότερου ρόλου των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι λογικό να καταλήξει σε αρτιότερη υλοποίηση.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την Ετήσια Επισκόπηση για την Ανάπτυξη (ΕΕΑ) 2013, με την οποία αρχίζει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, παρουσιάζει τις θέσεις της Επιτροπής όσον αφορά τις συνολικές δημοσιονομικές, οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες για το 2013. Οι διεργασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου στοχεύουν στη βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών στην Ευρώπη, έτσι ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι βασικοί στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

2.2 Η Ετήσια Επισκόπηση για την Ανάπτυξη πρέπει να συμβάλει στη λήψη εθνικών οικονομικών και δημοσιονομικών αποφάσεων, τις οποίες τα κράτη μέλη θα διαμορφώσουν σε Προγράμματα Σταθερότητας και Σύγκλισης και σε Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων.

2.3 Η Επιτροπή, δεδομένης της ανάγκης να διατηρηθεί η ανάκαμψη και να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη, θεώρησε ότι οι πέντε προτεραιότητες του 2012 εξακολουθούν να ισχύουν για το 2013: συνέχιση της διαφοροποιημένης δημοσιονομικής εξυγίανσης που ευνοεί την ανάπτυξη, αποκατάσταση της δανειακής ροής στην οικονομία, προώθηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας στο παρόν και το μέλλον, αντιμετώπιση της ανεργίας και των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης και εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.

2.4 Το παρόν σχέδιο γνωμοδότησης περιλαμβάνει ανάλυση, παρατηρήσεις και προτάσεις για την ΕΕΑ 2013.

— Το Μέρος 3 περιέχει ορισμένες γενικές παρατηρήσεις σχετικά με το πλαίσιο στο οποίο δημοσιεύεται η φετινή ΕΕΑ.

— Το Μέρος 4 προτείνει συγκεκριμένες παρατηρήσεις και προτάσεις: δεδομένου ότι η Ευρώπη δεν φαίνεται ότι ακολουθεί τον σωστό δρόμο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η γνωμοδότηση θέτει το ζήτημα της επιλογής της δημοσιονομικής πολιτικής της λιτότητας και των συνεπειών της στην οικονομία, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Η γνωμοδότηση θεωρεί ότι προτεραιότητα θα πρέπει πλέον να δοθεί στα μέτρα υπέρ της πραγματικής οικονομίας, της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Καλεί τους ευρωπαίους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής, ιδίως ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2013, να μετασπίσουν την πολιτική τους προσέγγιση και να επανεκκεντρώσουν τις πολιτικές σε μια ευρωπαϊκή προσέγγιση με γνώμονα τις επενδύσεις, την ανάκαμψη της οικονομίας, την απασχόληση και την πρόκληση της αειφόρου ανάπτυξης. Τέλος, η γνωμοδότηση επαναλαμβάνει τη σημασία της συμμετοχής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο χάραξης πολιτικής.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η φετινή ΕΕΑ δημοσιεύθηκε σε ένα δυσχερές περιβάλλον, με δυσόιωνες προβλέψεις για την απασχόληση και την ανάπτυξη. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις ανησυχίες που διατυπώνονται στην ΕΕΑ ότι, εξαιτίας της διάρκειας της κρίσης, τα κράτη μέλη δεν μπόρεσαν να επιταχύνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να υλοποιήσουν τους στόχους όσον αφορά την απασχόληση, την έρευνα και ανάπτυξη, το κλίμα/την ενέργεια, την εκπαίδευση και την καταπολέμηση της φτώχειας, και υπάρχει αυξανόμενος σκεπτικισμός για την ικανότητα της ΕΕ να επιτύχει αυτούς τους στόχους.

Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι η ΕΕΑ 2013 συντάχθηκε σε ένα περιβάλλον πρωτοφανών εξελίξεων. Αφενός, το Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση⁽⁶⁾ υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2012. Αφετέρου, πραγματοποιήθηκαν θεμελιώδεις μεταβολές στην αρχιτεκτονική της διακυβέρνησης της Ένωσης (ιδίως η ενίσχυση της αμοιβαίας εποπτείας των δημοσιονομικών πολιτικών), που υπαγορεύθηκαν από την αδυναμία της υφιστάμενης δομής να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση και να προλάβει τη μετάδοση, η οποία απειλεί την ίδια την ύπαρξη του ευρώ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει παρατείνει την ύφεση προξενώντας υψηλή ανεργία. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα μέτρα αυτά πρέπει να εφαρμοστούν γρήγορα και ισορροπημένα, δεδομένου ότι θα αποτελέσουν ουσιαστικό μέρος της πορείας προς την ανάκαμψη και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

3.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόσφατη δημοσίευση δύο σημαντικών εγγράφων: «Προς μια πραγματική Οικονομική και Νομισματική Ένωση»⁽⁷⁾ και «Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση»⁽⁸⁾, για το οποίο η ΕΟΚΕ επεξεργάζεται επί του παρόντος τη γνωμοδότησή της.

⁽⁶⁾ EUCO 76/12, σ. 7-15.

⁽⁷⁾ Έκθεση του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Herman Van Rompuy, 5 Δεκεμβρίου 2012.

⁽⁸⁾ COM(2012) 777 final/2, 30.11.2012.

Η ΕΟΚΕ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την επιβεβαίωση της αναγκαίας ρήξης του δεσμού μεταξύ τραπεζών και κρατικού χρέους και των πρώτων βημάτων προς την κατεύθυνση μιας Τραπεζικής Ένωσης⁽⁹⁾. Διατυπώθηκε η δέσμευση να καταβληθούν «όλες οι απαραίτητες προσπάθειες» για να διασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η ΕΚΤ δεσμεύθηκε να προβεί σε σημαντικές ενέργειες για να καθησυχάσει τις νευρικές ευρωπαϊκές αγορές κρατικού χρέους.

Μια Τραπεζική Ένωση θα συμβάλει στην ισότιμη πρόσβαση στην πίστωση για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις σε όλη την ΕΕ και θα επιτρέψει στην ενιαία αγορά να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

4. Ειδικές παρατηρήσεις και προτάσεις

4.1 Η Ευρώπη δεν ακολουθεί τον σωστό δρόμο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και οι αρμόδιοι οφείλουν επείγοντως να το αναγνωρίσουν

4.1.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με λύπη ότι, εκτός από μια σύντομη αναφορά σε μια υποσημείωση στην έκθεση της Eurostat⁽¹⁰⁾, η ΕΕΑ της Επιτροπής δεν αναφέρεται σχεδόν καθόλου στη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η ανακοίνωση αναφέρει απλώς ότι «συνολικά, η Ευρώπη καθυστερεί στην εκπλήρωση των στόχων της». Ωστόσο, στην ΕΕΑ δεν αναλύονται επαρκώς τα ακριβή αίτια της έλλειψης προόδου ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και το έγγραφο δεν θέτει καν το ερώτημα κατά πόσον οι τρέχουσες πολιτικές επιλογές είναι υπεύθυνες για την ακόμη μεγαλύτερη απομάκρυνση της ΕΕ από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η ΕΟΚΕ ζητεί ριζική αναθεώρηση των διαδικασιών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και ανακατανομή των διαρθρωτικών πόρων που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων της, ούτως ώστε να υπάρξει εξισορρόπηση των πολιτικών για την ανταγωνιστικότητα και την λιτότητα με τις πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση και τις κοινωνικές πολιτικές.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τη σταθερή μείωση του ποσοστού απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 20 και 64 ετών. Το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί από 70,3 % το 2008 σε 68,6 % το 2011, ενώ, σύμφωνα με τον στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», θα έπρεπε να απασχολείται το 75 % του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών. Σε απόλυτους αριθμούς, η Ευρώπη έχασε 5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας κατά την περίοδο αυτή⁽¹¹⁾. Ο αντίκτυπος είναι ορατός στα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας, που σήμερα φτάνουν το 10,7 % στην ΕΕ-27 ή ακόμη και το 11,8 % στην ευρωζώνη⁽¹²⁾.

Η κρίση έφερε μεγάλη ανεργία και, σε συνδυασμό με τις περικοπές των δημόσιων κοινωνικών δαπανών λόγω λιτότητας, προστέθηκαν

μέσα σε ένα μόνο έτος (το 2011) 2 ακόμη εκατομμύρια άνεργοι στα 113,7 εκατ. άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ (24,3 % του πληθυσμού)⁽¹³⁾.

Εάν οι τάσεις αυτές συνεχιστούν, δεν είναι βέβαιο ότι θα μπορέσουν να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση και την ελευθέρωση 20 εκατομμυρίων ανθρώπων από τη φτώχεια.

4.1.3 Η ευρωπαϊκή οικονομία, σε πλήρη αντίθεση με άλλες μεγάλες οικονομίες παγκοσμίως, βυθίστηκε εκ νέου σε ύφεση το 2012, ενώ οι οικονομικές προβλέψεις μιλούν για μια εξαιρετικά αδύναμη ανάπτυξη το 2013 και αβέβαιη αλλά εξίσου αδύναμη ανάκαμψη το 2014. Τούτο σημαίνει ότι, εάν ο προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής παραμείνει αμετάβλητος και δεν εφαρμοστούν συμπληρωματικές πολιτικές για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, προβλέπεται περαιτέρω επιδείνωση της ανεργίας και της κοινωνικής κατάστασης.

4.1.4 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι παρόμοιες ανησυχίες σχετικά με την κατάσταση της Ευρώπης εκφράστηκαν από πολλούς άλλους διεθνείς πολιτικούς παράγοντες. Η ΔΟΕ έχει προειδοποιήσει ότι η ευρωζώνη θα μπορούσε να χάσει άλλα 4,5 εκατομμύρια θέσεις απασχόλησης, εάν δεν προβεί σε συντονισμένη μετάβαση από τη στρατηγική της λιτότητας⁽¹⁴⁾. Η έκθεση⁽¹⁵⁾ των Ηνωμένων Εθνών για την «Παγκόσμια οικονομική κατάσταση και προοπτικές» του 2013 προειδοποιεί ότι η ύφεση του 2012 θα συνεχιστεί και θα ενταθεί έως και το 2015⁽¹⁶⁾, εάν η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία προβούν σε ακόμη βαθύτερες δημοσιονομικές περικοπές το 2013. Σε συνδυασμό με το «δημοσιονομικό βάραδρο» των ΗΠΑ και την ανώμαλη προσεγγίση της Κίνας, η ευρωπαϊκή στρατηγική δημοσιονομικής εξυγίανσης θεωρείται επικίνδυνη για την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα. Ακόμη και το ΔΝΤ, στις «Παγκόσμιες οικονομικές προοπτικές»⁽¹⁷⁾ του, διατυπώνει βαθιές αμφιβολίες, παραδέχεται ότι οι επιπτώσεις της λιτότητας στην οικονομική ανάπτυξη έχουν υποτιμηθεί σοβαρά και θέτει υπό αμφισβήτηση το μέγεθος του δημοσιονομικού πολλαπλασιαστή που χρησιμοποιήθηκε.

4.1.5 Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί τους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής στην Ευρώπη ότι η παρατεταμένη ύφεση μπορεί να αποδυναμώσει τη δομή της οικονομίας και να θέσει σε κίνδυνο τη μετάβαση σε ένα διαφορετικό περιβαλλοντικό και ενεργειακό πρότυπο.

Η μακροχρόνια ανεργία μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια δεξιοτήτων, απογοήτευση, διακρίσεις στις νέες προσλήψεις και στην έξοδο από την αγορά εργασίας, προκαλώντας έτσι μακροχρόνιο αρνητικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και στο αναπτυξιακό δυναμικό.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 34-38.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, Statistics in focus 39/2012, «Στρατηγική Ευρώπη 2020 – προς μια πιο έξυπνη, πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία της ΕΕ».

⁽¹¹⁾ COM(2012) 750 final.

⁽¹²⁾ Δελτίο τύπου της Eurostat 4/2013, 8 Ιανουαρίου 2013.

⁽¹³⁾ Πίνακας Eurostat http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_50.

⁽¹⁴⁾ ILO 2012, Eurozone job crisis: trends and policy responses, π.χ. σ. 11.

⁽¹⁵⁾ Ηνωμένα Έθνη, World economic situation and prospects 2013 – global outlook, Δεκέμβριος 2012, σ. 28.

⁽¹⁶⁾ – 0,9 % το 2013, 2,1 % το 2014 και – 3,3 % το 2015.

⁽¹⁷⁾ IMF 2012, World Economic outlook, Coping with High Debt and Sluggish Growth, Οκτώβριος 2012, π.χ. σ. 21 ή πίνακας 1.1 στη σ. 41.

Η έλλειψη δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων (οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσμενείς προοπτικές ζήτησης) μπορεί να επηρεάσει το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας, διότι η ενσωμάτωση της τεχνολογικής πρόοδου και της καινοτομίας είναι ελλιπής. Για να αντιμετωπιστεί αυτό, είναι επείγον να επανεξεταστεί η μακροοικονομική πολιτική και να προωθηθούν μεταρρυθμιστικά μέτρα, όπως ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, επενδυτικά κίνητρα και πολιτικές κοινωνικής ένταξης.

Διαφοροποιημένη δημοσιονομική εξυγίανση που ευνοεί την ανάπτυξη

4.1.6 Αν και η ΕΕΑ 2013 ομολογουμένως αναγνωρίζει ότι η δημοσιονομική εξυγίανση μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία βραχυπρόθεσμα, προβάλλει αμέσως δύο άλλα επιχειρήματα που ελαχιστοποιούν τον αντίκτυπο αυτό. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εξετάσει και τα δύο αυτά επιχειρήματα.

1) Η ΕΕΑ 2013 αναφέρεται στην έννοια της «εξυγίανσης που ευνοεί την ανάπτυξη», εννοώντας ότι οι περικοπές δαπανών ενισχύουν περισσότερο την ανάπτυξη από ό,τι οι περαιτέρω αυξήσεις των φορολογικών εσόδων στις χώρες όπου η φορολογική επιβάρυνση είναι ήδη πολύ υψηλή. Η ΕΟΚΕ, αφενός, παρατηρεί ότι η Επιτροπή δεν διευκρινίζει τι συνιστά «υψηλή» φορολογική επιβάρυνση και, αφετέρου, υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της με τίτλο «Στρατηγικές για μια έξυπνη εξυγίανση της δημοσιονομικής πολιτικής»⁽¹⁸⁾ του 2011, όπου ζητούσε την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών σε χρονικό διάστημα όσο το δυνατόν πιο ευέλικτο, ώστε να μην ανακοπεί η αναπτυξιακή δυναμική, καθώς και την επίτευξη «έξυπνης» ισορροπίας μεταξύ εσόδων και δαπανών, προσφοράς και ζήτησης. Στην ίδια γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ προειδοποιούσε επίσης για τον κίνδυνο υπονόμησης των συστημάτων δημόσιων υπηρεσιών και συλλογικής αλληλεγγύης. Πράγματι, εάν, όπως συμβαίνει σήμερα σε πολλά κράτη μέλη, η κοινωνική ασφάλιση έναντι των μεγάλων κινδύνων που απειλούν την κοινωνία (ανεργία, ασθένεια, γήρανση) αποδυναμωθεί σοβαρά, τότε είναι λογικό τα νοικοκυριά να αντιδράσουν σε αυτή την αυξανόμενη ανασφάλεια αυξάνοντας προληπτικά τις αποταμιεύσεις τους και τούτο είναι το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται μια οικονομία σε ύφεση.

2) Το άλλο επιχείρημα είναι ότι τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες θα πρέπει να συνεχίσουν τις πολιτικές λιτότητας ή ακόμη και να ακολουθήσουν «ταχύ ρυθμό δημοσιονομικής προσαρμογής», ενώ άλλα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να αφήσουν τους αυτόματους σταθεροποιητές να λειτουργήσουν.

Αν και είναι σαφές ότι, κατά την έξοδο τους από την τρέχουσα κρίση, ορισμένες οικονομίες πρέπει να καταβάλουν πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για την αποκατάσταση της σταθερότητας και της ανάπτυξης από ό,τι άλλες, η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει εάν αυτό το μίγμα πολιτικής θα αποδώσει. Ο συνδυασμός της έντονα περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής σε πολλά κράτη μέλη με μια ουδέτερη δημοσιονομική πολιτική σε λίγα κράτη μέλη θα έχει σαφή αρνητικό αντίκτυπο στο σύνολο της ευρωζώνης και ιδιαίτερα σε εκείνα τα κράτη μέλη που ήδη διέρχονται βαθιά ύφεση λόγω λιτότητας.

4.1.7 Συνοψίζοντας, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις μη ισορροπημένες οικονομικές πολιτικές. Έχει δοθεί υπερβολική βαρύτητα στη λιτότητα και η δημοσιονομική εξυγίανση για τη διόρθωση σοβαρών δημοσιονομικών ανισορροπιών απαιτεί μεγαλύτερη χρονική διάρκεια. Τούτο επιβεβαιώνουν και πρόσφατα στοιχεία από το Fiscal Monitor⁽¹⁹⁾ του ΔΝΤ. Σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα (2011-2012), το ΑΕγχΠ της ευρωζώνης έχει συρρικνωθεί κατά 3 % λόγω της μείωσης των δαπανών και της αύξησης των φόρων⁽²⁰⁾, δημιουργώντας έτσι νέα ύφεση. Πρόκειται για έναν ρυθμό εξυγίανσης τρεις φορές υψηλότερο από αυτόν που είχαν ορίσει οι ευρωπαϊκοί φορείς χάραξης πολιτικής στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του Συμφώνου Σταθερότητας (το οποίο αναφέρει μείωση του διαρθρωτικού ελλείμματος κατά τουλάχιστον 0,5 % του ΑΕγχΠ ετησίως).

Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ότι οι ίδιες αιτίες θα συνεχίσουν να παράγουν τα ίδια αποτελέσματα, η ΕΟΚΕ προτρέπει να υπάρξει εξισορρόπηση του χρονοδιαγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης με ένα ουσιαστικά ενισχυμένο και από Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

4.1.8 Η ΕΕΑ 2013 βασίζεται στην ιδέα ότι προέχει να αποκατασταθεί και να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη, ιδίως η εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών, δεδομένου ότι οι αγορές αυτές έχουν την ικανότητα να περιορίσουν τη ροή της χρηματοδότησης στα κράτη μέλη. Με την ίδια βάση, η ΕΕΑ 2013 εξακολουθεί να στηρίζει την πολιτική λιτότητας.

4.1.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην κρίση και ότι τα μέτρα διόρθωσης των προβλημάτων του τομέα αποτελούν κρίσιμο στοιχείο για την ανάκαμψη. Πράγματι, η πρόσβαση στην πίστωση είναι το οξύγονο της οικονομίας, διότι χωρίς αυτήν οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να επενδύουν, ούτε να συναλλάσσονται και οι καταναλωτές δεν μπορούν να αγοράσουν αγαθά ή σπίτια.

Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εμπιστοσύνη των υπόλοιπων οικονομικών φορέων (νοικοκυριά και επιχειρήσεις) είναι εξίσου σημαντική. Ακόμα κι αν η βελτιωμένη πρόσβαση στην πίστωση θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να συναλλάσσονται και να αναπτύσσονται, τα χαμηλότερα επιτόκια και η αφθονία πίστωσης δεν έχουν το ίδιο αποτέλεσμα εάν οι άνθρωποι ανησυχούν για τη δουλειά τους, το μισθό και/ή την κοινωνική τους ασφάλιση και εάν οι επιχειρήσεις έχουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τις προοπτικές ζήτησης.

Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει το γεγονός ότι η εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών, των καταναλωτών και των παραγωγών δεν είναι κατ' ανάγκη αντικρουόμενες. Εάν περισσότερες επιχειρήσεις, ιδίως ΜΜΕ, μπορούν να επανέλθουν σε κανονική δραστηριότητα διότι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση έχει αποκατασταθεί, η εμπιστοσύνη θα επανέλθει σταδιακά στους καταναλωτές.

⁽¹⁹⁾ IMF Fiscal Monitor, Taking stock – a progress report on fiscal adjustment, Οκτώβριος 2012.

⁽²⁰⁾ Το 3 % αντιστοιχεί στη μεταβολή του διαρθρωτικού ελλείμματος μεταξύ 2010 και 2012· το διαρθρωτικό έλλειμμα υπολογίζεται με αφαίρεση της επίπτωσης της οικονομικής συγκυρίας. Το έλλειμμα αυτό χρειάζεται διόρθωση.

⁽¹⁸⁾ EE C 248 της 25.8.2011, σ. 8-15.

Επιπλέον, εάν οι αγορές ανησυχούν για το δημόσιο χρέος, ανησυχούν ακόμη περισσότερο όταν η οικονομία είναι αντιμέτωπη με κατάρρευση.

Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει μια βασική ιδέα που επεσήμανε στη γνωμοδότησή της για την ΕΕΑ 2012: «Χωρίς επαρκές ποσοστό ανάπτυξης, η κρίση δημόσιου χρέους δεν μπορεί να επιλυθεί (21)». Η χαμηλή προτεραιότητα στην ανάπτυξη συνεπάγεται υψηλό κίνδυνο ύφεσης, η οποία με τη σειρά της μειώνει άμεσα τη βιωσιμότητα του χρέους.

4.2 Τα μέτρα για την κρίση πρέπει να παραμεριστούν και να δοθεί πλέον προτεραιότητα στην πραγματική οικονομία, την ανάπτυξη και την απασχόληση

Μετατροπή του Συμφώνου για την ανάπτυξη και την απασχόληση σε ένα ευρύ ευρωπαϊκό πρόγραμμα επενδύσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη

4.2.1 Η ΕΟΚΕ ζητεί να αναληφθεί αποφασιστική δράση για την αποκατάσταση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας και καλεί την τρέχουσα Προεδρία να επιδιώξει με φιλοδοξία την ανάπτυξη. Πολύ συχνά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στήριξε δράσεις περιορισμένης εμβέλειας για την έξοδο από την κρίση και δραστηριοποιήθηκε μόνο όταν οι πιέσεις των αγορών απείλησαν το ίδιο το οικοδόμημα του ευρώ. Πρέπει να επιζητηθεί πιο επίμονα μια υγιής και ισόρροπη οικονομική διακυβέρνηση σε συνδυασμό με μεταρρυθμίσεις που θα τονώσουν την διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα σε ολόκληρη την Ένωση και θα φέρουν την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στην πρώτη γραμμή της ημερήσιας διάταξης στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Κάθε δημοσιονομική διορθωτική δράση θα φέρει συρρίκνωση, αλλά αν επιτευχθεί με διατήρηση των δαπανών που προωθούν το αναπτυξιακό δυναμικό (εκπαίδευση, κατάρτιση για τους ανέργους, E&A, στήριξη των ΜΜΕ) και συνοδευθεί από απτή πρόοδο για την αποκατάσταση του κατακερματισμού του χρηματοπιστωτικού τομέα, οι μεσοπρόθεσμες και οι μακροπρόθεσμες προοπτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση θα μπορούσαν να διατηρηθούν.

4.2.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το Σύμφωνο ανάπτυξης και απασχόλησης, το οποίο αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα αναγνώρισης ότι η ανάπτυξη αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για την έξοδο από την κρίση, και καλεί την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να το εφαρμόσουν χωρίς καθυστέρηση και να προχωρήσουν περαιτέρω, μετατρέποντάς το σε ένα τεράστιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα επενδύσεων.

4.2.3 Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στις «δαπάνες που ενισχύουν την ανάπτυξη», όπως οι δαπάνες για την εκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, την καινοτομία (που αποτελεί το κλειδί για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας), την οικολογική στροφή της οικονομίας (η οποία πρέπει να γίνει η κινητήρια δύναμη για την επόμενη βιομηχανική επανάσταση), τα μεγάλα δίκτυα, π.χ. διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας, τις ενεργειακές

και τις μεταφορικές διασυνδέσεις. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των τομέων που προσφέρουν απασχόληση είναι ζωτικής σημασίας: υγειονομική περίθαλψη, πράσινη οικονομία, οικονομία της τρίτης ηλικίας, κατασκευές, υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, τουρισμός κλπ.

4.2.4 Η ενιαία αγορά εξακολουθεί να προσφέρει δυνατότητες υλοποίησης άμεσα αισθητών ωφελημάτων για τις επιχειρήσεις, τους καταναλωτές και τους πολίτες, αλλά χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες, π.χ. στον τομέα των υπηρεσιών, της κινητικότητας, του ηλεκτρονικού εμπορίου, του ψηφιακού θεματολογίου, των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, των πολύ μικρών και των οικογενειακών επιχειρήσεων, των μέτρων για την στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, καθώς και μέτρα για την προστασία των καταναλωτών και για την κοινωνική διάσταση της ενιαίας αγοράς. Χρειάζεται επίσης μεγαλύτερη διαφάνεια και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας πολιτών, συμμετοχή και ανάληψη ευθύνης (22).

4.2.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας επιχειρήσεων στη διαδικασία της ανάκαμψης και στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της καινοτομίας, των δεξιοτήτων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η αξιοποίηση του δυναμικού των ΜΜΕ περιλαμβάνει διάφορα μέτρα, όπως διευκόλυνση της διεθνοποίησης τους, άρση του διοικητικού φόρτου και μείωση του κόστους εκκίνησης, πέραν της διευκόλυνσης της πρόσβασής τους στην πίστωση, στις κεφαλαιαγορές, σε πλατφόρμες ομολόγων που απευθύνονται σε ΜΜΕ, σε διαρθρωτικά ταμεία και δανειακές εγγυήσεις.

4.2.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι βασικά στοιχεία του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και της ενιαίας αγοράς. Αξίζουν ισχυρή αναγνώριση και προώθηση, ειδικά κατά την τρέχουσα δυσμενή οικονομική συγκυρία, και οι ιδιαιτερότητες τους πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό των ευρωπαϊκών πολιτικών.

4.2.7 Ο ρόλος των συνεταιρισμών πρέπει επίσης να αναφερθεί, δεδομένου ότι συμβάλλουν στην κοινωνική και εδαφική συνοχή και στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και είναι πιο σταθερές και ανθεκτικές από ό,τι άλλες μορφές επιχειρήσεων, διαφυλάσσοντας θέσεις εργασίας, ακόμη και σε περιόδους κρίσης (23).

4.2.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η ΕΕΑ 2013 υπογραμμίζει τη σημασία της προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια (24). Η προώθηση μιας αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων και μιας πράσινης «οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών» είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και την τόνωση της

(22) ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 24-30.

(23) ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 24-29.

(24) Στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»: μείωση των εκπομπών θερμοκηπικών αερίων κατά 20 % σε σχέση με την δεκαετία του '90, αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20 % μέχρι το 2020 και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20 % μέχρι το 2020.

(21) ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 51-68, σημείο 16.

απασχόλησης. Επίσης απαραίτητες είναι οι ευρείας κλίμακας ανακαινίσεις κτιρίων από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης, όπως και οι επενδύσεις σε φιλικές προς το περιβάλλον μεταφορές, στη διαχείριση αποβλήτων και στη διαχείριση των υδάτων. Τούτο θα πρέπει να συνοδεύεται από ενισχυμένα δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, προκειμένου να διευκολυνθεί η μεταφορά μεγάλων φορτίων και ο διαμερισμός ηλεκτρικής ενέργειας σε όλη την Ευρώπη. Για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, τούτο θα πρέπει να συμπληρωθεί με επενδύσεις σε διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών υψηλής απόδοσης και με επέκταση των υποδομών για τα ευρυζωνικά δίκτυα.

4.2.9 Η βιομηχανική πολιτική, η αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων και η καινοτομία πρέπει να συνδυαστούν, προκειμένου να διαμορφωθεί βιώσιμη ανάπτυξη.

4.2.10 Χρειάζονται σημαντικές επενδύσεις για την προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών και για την είσοδο της οικονομίας της ΕΕ στην οδό της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της συμφωνίας των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων επί του επόμενου Πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) και επαναλαμβάνει τη σημασία ενός ΠΔΠ που θα επιτρέπει την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της σχετικά με τον προϋπολογισμό της ΕΕ ⁽²⁵⁾, στις οποίες έχει επανειλημμένως υποστηρίξει ότι η ΕΕ χρειάζεται ενισχυμένο προϋπολογισμό για να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ δεν πρέπει να θεωρείται βάρος, αλλά έξυπνο μέσο για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας, τη μείωση του κόστους και τη μόχλευση ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξης και απασχόλησης.

Επιπλέον, περαιτέρω πόροι θα μπορούσαν να κινητοποιηθούν μέσω συμπληρωματικών πηγών χρηματοδότησης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δράση της ΕΤΕπ, η οποία διοχετεύει μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση για επενδύσεις στην πραγματική οικονομία και προσελκύει πρόσθετη ιδιωτική χρηματοδότηση. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εστίαση σε έργα με μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αειφόρο ανάπτυξη και στις δυνατότητες απασχόλησης (όπως τα σχέδια για τις ΜΜΕ, την οικονομία της γνώσης, το ανθρώπινο κεφάλαιο, την ενεργειακή απόδοση και την κλιματική αλλαγή) και ζητεί να διοχετευθεί γρήγορα στον κλάδο των ΜΜΕ η αυξημένη χρηματοδότηση που παρέχεται στην ΕΤΕπ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τη χρήση των εγγυήσεων της ΕΤΕπ για τις ιδιωτικές επενδύσεις σε ανακαινίσεις κτιρίων με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την καθιέρωση ομολόγων έργων για την τόνωση της χρηματοδότησης των βασικών έργων υποδομής στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ΤΠΕ. Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα προς ένα πολύ αναγκαίο επενδυτικό πρόγραμμα της ΕΕ για τα επόμενα χρόνια.

4.2.11 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία που έχει η πολιτική συνοχής για την επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής σύγκλισης σε ολόκληρη την ΕΕ, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις εκκλήσεις της για μια ενιαία και συνεκτική πολιτική συνοχής, η οποία να περιλαμβάνει ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, να επικεντρώνεται περισσότερο στα πραγματικά βιώσιμα αποτελέσματα και να μπορεί να στηρίξει τα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη μέλη της ΕΕ και αυτά που πλήττονται περισσότερο από την κρίση ⁽²⁶⁾.

4.2.12 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σημασία που αποδίδει η ΕΕΑ στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, ο εκσυγχρονισμός αυτός περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, χρήση των δημόσιων συμβάσεων για την προώθηση της καινοτομίας, καταπολέμηση της διαφθοράς, αποτελεσματικότερη είσπραξη των φόρων, εξασφάλιση επαρκών χρηματοδοτικών πόρων και ενίσχυση της ικανότητας απορρόφησης των διαρθρωτικών πόρων.

Δημιουργία θέσεων εργασίας και αναβάθμιση των δεξιοτήτων

4.2.13 Η ΕΕΑ 2013 αναγνωρίζει ότι «μετά από πολλά χρόνια χαμηλής ανάπτυξης, η κρίση έχει σοβαρές κοινωνικές συνέπειες» και ότι «η ανεργία αυξήθηκε σημαντικά και η οικονομική δυσχέρεια και η φτώχεια εντείνονται». Ορισμένες ομάδες πλήττονται περισσότερο από τον μέσο όρο: οι νέοι, τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο ⁽²⁷⁾.

Πρέπει να καταβληθούν οι μέγιστες προσπάθειες για να κινητοποιηθούν επενδύσεις με υψηλό αντίκτυπο στην απασχόληση. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει τη θέσπιση μιας ευρωπαϊκής δέσμης κινήτρων που να έχει συνολικό αντίκτυπο στην πολιτική για την αγορά εργασίας, η οποία ανέρχεται στο 2 % του ΑΕγχΠ ⁽²⁸⁾. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης απευθύνει έκκληση για ένα «σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων» για την αντιμετώπιση της κρίσης με βιώσιμο τρόπο και επενδύσεις με μακροπρόθεσμη προοπτική ⁽²⁹⁾.

Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις εκκλήσεις της για την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, τη βελτίωση του επιπέδου δεξιοτήτων, τη διευκόλυνση της κινητικότητας, τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, την ενίσχυση των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης. Για ορισμένες περιφέρειες ή κλάδους, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την περιγραφή της Επιτροπής όσον αφορά, αφενός, το χάσμα μεταξύ των υψηλών ποσοστών ανεργίας και, αφετέρου, την έλλειψη και την αναντιστοιχία δεξιοτήτων.

Συνιστά επίσης να ληφθούν μέτρα για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου, στο κατάλληλο επίπεδο, σχετικά με την κατανομή του χρόνου εργασίας.

⁽²⁵⁾ EE C 229 της 31.7.2012, σ. 32-38 και EE C 248 της 25.8.2011, σ. 75-80.

⁽²⁶⁾ EE C 44 της 15.2.2013, σ. 76-82

⁽²⁷⁾ EE C 143 της 22.5.2012, σ. 94-101.

⁽²⁸⁾ EE C 11 της 15.1.2013, σ. 65-70.

⁽²⁹⁾ EE C 143 της 22.5.2012, σ. 23-28.

Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσφατα τη Δέσημη μέτρων για την απασχόληση των νέων ⁽³⁰⁾. Οι προτάσεις της, μεταξύ άλλων η υλοποίηση μιας «Εγγύησης για τη νεολαία», πρέπει να είναι έγκαιρες και δεσμευτικές και να συνοδεύονται από τους ανάλογους πόρους. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να υιοθετήσουν τις προτάσεις αυτές.

4.2.14 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη για επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση (όπως κατάρτιση κατά την απασχόληση, συστήματα εναλλαγής εκπαίδευσης/μαθητείας), προκειμένου να εξαλειφθούν τα σημεία συμφόρησης και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων ⁽³¹⁾.

4.2.15 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το οποίο συμπληρώνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, πρέπει να επικεντρωθεί στην προστασία μειονεκτουσών κατηγοριών ατόμων από τις επιπτώσεις της κρίσης ⁽³²⁾, ενώ θα πρέπει να δημιουργηθεί και ένα ειδικό Ταμείο Αλληλεγγύης για τη Νεολαία ⁽³³⁾.

Ανάγκη ισορροπημένης προσέγγισης των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας

4.2.16 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η ΕΕΑ 2013 προωθεί την ευελιξία στην αγορά εργασίας, με ελάχιστη ή και καθόλου εξέταση της διάστασης της ασφάλειας.

Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η αποφυγή του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας μέσω της γεφύρωσης των διαφορών στην προστασία της απασχόλησης μεταξύ διαφορετικών ειδών σύμβασης εργασίας δύναται να συμβάλει σε υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης.

Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, ωστόσο, παλαιότερη γνωμοδότησή ⁽³⁴⁾ της, όπου αναφερόταν η ανάγκη να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. «Η έννοια της ευέλικτης ασφάλειας δεν σημαίνει την μονομερή και αθέμιτη συρρίκνωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων». Στο παρελθόν, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει την ανάγκη «ισχυρού και ζωτικού κοινωνικού διαλόγου στον οποίο οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν ενεργά και είναι σε θέση να διαπραγματευθούν, να επηρεάσουν και να αναλάβουν την ευθύνη του ορισμού των συνιστωσών και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της ευέλικτης ασφάλειας» ⁽³⁵⁾. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης ότι, για να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός των αγορών εργασίας, θα πρέπει «να κατοχυρωθεί επαρκής ασφάλεια για τους εργαζομένους βάσει όλων των τύπων συμβάσεων» ⁽³⁶⁾.

Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η ευελιξία δεν μπορεί να επανορθώσει τα λάθη που έγιναν στην μακροοικονομική ζήτηση και μπορεί μάλιστα να επιδεινώσει την κατάσταση αν σταθερές και ποιοτικές θέσεις εργασίας αντικαθίστανται από ανασφαλείς εργασιακές σχέσεις: επιπλέον,

η άρση των «διχτύων ασφαλείας» (προστασία της απασχόλησης, επιδόματα ανεργίας) μπορεί να καταστήσει την οικονομία πιο ευάλωτη στους αρνητικούς οικονομικούς κλυδωνισμούς.

Διαρθρωτική μεταρρύθμιση των μισθών

4.2.17 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, για τις μεταρρυθμίσεις που αφορούν τη ρύθμιση των μισθών, απαιτούνται διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό επίπεδο. Πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της επίτευξης ικανής αύξησης της ζήτησης, της σταθερότητας των τιμών, του ελέγχου των υψηλών και/ή αυξανόμενων ανισοτήτων και της διατήρησης της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της μήπως οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα των μισθών υποκινήσουν ανταγωνιστικές μειώσεις των μισθών μεταξύ των κρατών μελών, μειώνοντας την εσωτερική ζήτηση στην ΕΕ και συμβάλλοντας, μέσα από αύξηση των εξωτερικών πλεονασμάτων της ευρωζώνης, σε μια πιο έντονη υπερτίμηση του ευρώ. Η ΔΟΕ ⁽³⁷⁾ επιβεβαιώνει την τάση αυτή και προειδοποιεί για τις ευρύτατες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Η προσέγγιση της ΕΕΑ για τους κατώτατους μισθούς, ότι δηλαδή «πρέπει να επιτευχθεί ορθή ισορροπία μεταξύ της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και του κατάλληλου εισοδήματος», αντικατοπτρίζει τη γενική ιδέα ότι υπάρχει μια χρυσή τομή μεταξύ της δημιουργίας απασχόλησης και διαφόρων παραγόντων όπως η ποιότητα των θέσεων εργασίας και η προθυμία αποδοχής μιας προσφοράς εργασίας. Η ΕΟΚΕ διερωτάται σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη μιας τέτοιας χρυσής τομής, δεδομένου ότι οι έρευνες της ΔΟΕ σχετικά με τις εμπειρίες από τους κατώτατους μισθούς στην ΕΕ δεν βρήκαν κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει ότι οι ελάχιστες αμοιβές καταστρέφουν θέσεις εργασίας ⁽³⁸⁾. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την αρχή "η εργασία πρέπει να ανταμειβεται" η οποία, παρότι καθιερώθηκε πριν από την κρίση, πρέπει να συνεχιστεί να εφαρμόζεται

Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει την άποψή της σχετικά με τους μισθούς, τον πληθωρισμό και την παραγωγικότητα. Ενώ η ανακοίνωση της Επιτροπής με τη δέσημη μέτρων για την απασχόληση ⁽³⁹⁾ διευκρίνισε ότι οι πραγματικοί μισθοί πρέπει να ευθυγραμμιστούν με την εξέλιξη της παραγωγικότητας, η ΕΕΑ 2013 δεν διασαφηνίζει εάν θέλει να ευθυγραμμίσει τους ονομαστικούς ή τους πραγματικούς μισθούς με την παραγωγικότητα. Η διαφορά σε αυτές τις δύο προσεγγίσεις είναι κρίσιμη, δεδομένου ότι στην τελευταία περίπτωση υπάρχει η πιθανότητα οι ονομαστικοί μισθοί να λαμβάνουν υπόψη την παραγωγικότητα αλλά όχι τον πληθωρισμό. Ένας τέτοιος «κανόνας» εμπεριέχει τον κίνδυνο μηδενικού πληθωρισμού που οδηγεί σε αποπληθωρισμό σε περίπτωση αρνητικών οικονομικών κλυδωνισμών.

Προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης

4.2.18 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο θέμα της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Προκειμένου να διαμορφωθεί εμπιστοσύνη και να διασφαλιστεί αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών, το κόστος και τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων πρέπει να κατανέμονται δίκαια σε όλους (εργαζόμενους, νοικοκυριά, επιχειρήσεις). Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία που

⁽³⁰⁾ COM(2012) 727 final – η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ είναι υπό επεξεργασία (SOC/474- CES2419-2012_00_00_TRA_APA).

⁽³¹⁾ Η ΕΟΚΕ επεξεργάζεται επί του παρόντος γνωμοδότηση (SOC/476- CES658-2013_00_00_TRA_APA) για την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης: επενδύοντας στις δεξιότητες για καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα», COM(2012) 669 final.

⁽³²⁾ EE C 143 της 22.5.2012, σ. 82-87.

⁽³³⁾ EE C 11 της 15.1.2013, σ. 65-70.

⁽³⁴⁾ EE C 211 της 19.8.2008, σ. 48-53.

⁽³⁵⁾ EE C 256 της 27.10.2007, σ. 108-113, σημείο 1.3.

⁽³⁶⁾ EE C 211 της 19.8.2008, σ. 48-53, σημείο 1.1.1.

⁽³⁷⁾ ILO 2012, Eurozone job crisis: trends and policy responses, π.χ. σ. 11.

⁽³⁸⁾ ILO 2010, The minimum wage revisited in the enlarged EU, σ. 26

⁽³⁹⁾ COM(2012) 173 final.

αποδίδει η ΕΕΑ στη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη όσον αφορά τον αντίκτυπο στην κοινωνία και καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί κατά πόσον οι πολιτικές των εθνικών κυβερνήσεων το λαμβάνουν αυτό υπόψη στα μεταρρυθμιστικά τους προγράμματα.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και αντιμετώπιση της φτώχειας

4.2.19 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έκκληση της ΕΕΑ να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, την εφαρμογή μιας «Στρατηγικής για την ενεργό ένταξη» με στόχο την εξασφάλιση μιας αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών

4.2.20 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η διάσταση της ισότητας ανδρών και γυναικών, η οποία δεν μνημονεύεται σε καμία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», πρέπει να ενταχθεί πλέον στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (π.χ. στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων), διότι έχει κρίσιμη σημασία για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της στρατηγικής⁽⁴⁰⁾.

4.3 Σημασία της συμμετοχής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

4.3.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να βελτιωθεί η δημοκρατική λογοδοσία και διαφάνεια των διάφορων διαδικασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και ο συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών. Στο σημερινό πλαίσιο της απολεσθείσας εμπιστοσύνης στην ικανότητα των ευρωπαϊκών οργάνων να επιτύχουν αποτελέσματα, έχει ζωτική σημασία να ενισχυθεί ο ρόλος των οργάνων που εκπροσωπούν τους πολίτες, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να αυξηθεί η νομιμότητα και η ανάληψη ευθύνης. Ο κάθετος και ο οριζόντιος διάλογος αποκτούν καίρια σημασία⁽⁴¹⁾ και πρέπει να τεθούν ταχέως σε εφαρ-

μογή οι διατάξεις περί συμμετοχικής δημοκρατίας του άρθρου 11 της ΣΕΕ⁽⁴²⁾.

Η ΕΟΚΕ βρίσκει ανεπαρκή την αναφορά που κάνει η ΕΕΑ στον ρόλο του κοινωνικού διαλόγου. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, αν είναι απαραίτητες, θα πρέπει να αναλαμβάνονται σε στενή συνεργασία και συνεννόηση —και όχι απλώς σε διαβούλευση— με τους κοινωνικούς εταίρους. Ο διάλογος με τους κοινωνικούς εταίρους και την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, π.χ. τις ενώσεις των καταναλωτών, είναι ουσιώδης για την ορθή διαμόρφωση και εφαρμογή των πολιτικών και των μεταρρυθμίσεων. Μπορεί να αυξήσει την αξιοπιστία και την κοινωνική αποδοχή των μεταρρυθμίσεων, αφού η συναίνεση και η εμπιστοσύνη μπορούν να συμβάλουν στη δέσμευση των ενδιαφερομένων και στην επιτυχία των μεταρρυθμίσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να αξιολογούν τον αντίκτυπο των πολιτικών και, αν χρειάζεται, να προβαίνουν σε έγκαιρες προειδοποιήσεις. Σε πολλούς τομείς, εκείνες που πρέπει να μεταφράσουν σε πράξη τις προτεινόμενες πολιτικές είναι ακριβώς οι κοινωνικές οργανώσεις και ιδιαίτερα οι κοινωνικοί εταίροι⁽⁴³⁾.

Η ΕΟΚΕ ζητεί να ενισχυθεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό. Θα πρέπει να συμμετέχουν ουσιαστικά και έγκαιρα, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στην κατάρτιση των Ετήσιων Επισκοπήσεων της Ανάπτυξης, των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών (που συναποτελούν τις «ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές ΕΕ 2020») και των ειδικών συστάσεων ανά χώρα. Στο εθνικό επίπεδο, οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να συμμετέχουν πιο ουσιαστικά στην κατάρτιση των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων και η ΕΟΚΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με το δίκτυο των εθνικών ΟΚΕ και παρεμφερών οργανισμών, προκειμένου να ενημερώνει τους υπεύθυνους για τη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής σχετικά με τη συμμετοχή των εν λόγω οργανισμών στο εθνικό επίπεδο. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι λογικό να καταλήξει σε αρτιότερη υλοποίηση.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁴⁰⁾ ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 8-14.

⁽⁴¹⁾ ΕΕ C 299 της 22.5.2012, σ. 122-127.

⁽⁴²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Αρχές, διαδικασίες και δράσεις για την εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφοι 1 και 2 της Συνθήκης της Λισαβόνας», ΕΕ C 11 της 15.1.2013, σ. 8.

⁽⁴³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ανακοίνωση της Επιτροπής «Δράση για τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση», COM(2012) 299 τελικό, ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 153.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων»

[COM(2012) 499 final — 2012/0237 (COD)]

(2013/C 133/16)

Εισηγητής: **ο κ. Henri MALOSSE**

Συνεισηγητές: **ο κ. Γεώργιος ΝΤΑΣΗΣ, ο κ. Luca JAHIER**

Στις 10 Οκτωβρίου 2012 και στις 22 Οκτωβρίου 2012, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως αποφάσισαν να ζητήσουν, σύμφωνα με το άρθρο 304, εδάφιο 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων»

COM(2012) 499 final – 2012/0237 (COD)

Σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του Εσωτερικού της Κανονισμού, η ΕΟΚΕ αποφάσισε στις 15 Νοεμβρίου 2012 να συστήσει υποεπιτροπή στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η υποεπιτροπή «χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων», στην οποία ανατέθηκε η προπαρασκευή των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε το σχέδιο γνωμοδότησης της στις 30 Ιανουαρίου 2013 (εισηγητής: ο κ. Henri MALOSSE, συνεισηγητές ο κ. Γεώργιος ΝΤΑΣΗΣ και ο κ. Luca JAHIER).

Κατά την 487η σύνοδο ολομέλειας, της 13 και 14 Φεβρουαρίου 2013 (συνεδρίαση της 13ης Φεβρουαρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 155 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές.

1. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, όπως άλλωστε και η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, ότι η καλύτερη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϋποθέτει την κατοχύρωση, στο επίπεδο αυτό, των γνωστότερων και πλέον αναγνωρισμένων πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων, τα οποία είναι, παράλληλα, και τα αντιπροσωπευτικότερα και τα εγγύτερα προς τους πολίτες.

2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση ενιαίου νομικού καθεστώτος για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα, καθώς και την επανεξέταση του ελέγχου λειτουργίας τους, προκειμένου να βελτιωθούν οι όροι της εσωτερικής δημοκρατικής λειτουργίας τους, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα, την προβολή, τη διαφάνεια και τη λογιστική.

3. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ιδιαίτερα την ανάγκη να αποδεχθούν τα κόμματα και τα ιδρύματα, που ωφελούνται από αυτό το καθεστώς, τους στόχους του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, καθώς και τις θεμελιώδεις αξίες επί των οποίων στηρίζεται, όπως έχουν καθοριστεί από τις ευρωπαϊκές συνθήκες και από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.1 Όσον αφορά τους στόχους του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένα τέτοιο καθεστώς θα πρέπει να κατοχυρώνει την ενίσχυση της ειρήνης, τη συνεργασία μεταξύ των κρατών και των λαών, την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής πρόοδου και της ευημερίας των πολιτών, καθώς και τη δημοκρατική άσκηση της ελευθερίας έκφρασης και διαλόγου.

3.2 Όσον αφορά τη συμμόρφωση προς τις θεμελιώδεις αξίες που εξασφαλίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να τηρούνται αυτές που προβλέπονται στις ευρωπαϊκές Συνθήκες και ειδικότερα στο προοίμιο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το άρθρο 21 του οποίου προβλέπει την απαγό-

ρευση κάθε διάκρισης για οποιονδήποτε λόγο. Επίσης, η αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 23 του εν λόγω Χάρτη, θα πρέπει να υλοποιηθεί σε όλα τα διευθυντικά όργανα των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων.

3.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επικυρωθεί ο σεβασμός στις προαναφερθείσες θεμελιώδεις αρχές με μία σχετική διακήρυξη των πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων που επιθυμούν να υπαχθούν στο ευρωπαϊκό καθεστώς. Εναπόκειται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και ειδικότερα στην επιτροπή συνταγματικών υποθέσεων, να εποπτεύει και να αποκηρύσσει τις περιπτώσεις παραβίασης των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στις Συνθήκες της ΕΕ.

3.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει επίσης τον βασικό ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίζει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τον έλεγχο τήρησης των εν λόγω αρχών, επιτρέποντας ιδίως την προσφυγή σε αυτό μέσω της διαδικασίας λήψης ασφαλιστικών μέτρων.

4. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη να υποστηριχθούν, πέραν των υφιστάμενων ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων, η δημιουργία και η ανάπτυξη νέων κομμάτων και ιδρυμάτων στο εν λόγω επίπεδο, εφόσον ανταποκρίνονται στα απαιτούμενα κριτήρια λειτουργίας, τήρησης των αξιών και αντιπροσωπευτικότητας.

4.1 Όσον αφορά την πρόσθετη προϋπόθεση που είναι αναγκαία για την επιλεξιμότητα προς χρηματοδότηση, το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο θα αρκούσε η εκλογή ενός εκπροσώπου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν φαίνεται να είναι ορθό, ιδίως με δεδομένο ότι οι όροι εκλογής και επομένως οι προϋποθέσεις επιτυχίας, διαφέρουν πάντοτε σημαντικά ανάλογα με το κράτος μέλος.

4.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει, συνεπώς, να διατηρηθούν οι αναφορές στην αντιπροσωπευτικότητα, οι οποίες είναι πιθανότερο να μη δημιουργήσουν αυθαίρετες διακρίσεις. Προτείνει, στο πλαίσιο αυτό, να αποτελέσουν πρότυπο τα κριτήρια που δημιουργήθηκαν για τις πρωτοβουλίες των ευρωπαίων πολιτών και προτείνει να διατηρηθεί ο όρος της συγκέντρωσης τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου ψήφων από τουλάχιστον επτά διαφορετικές χώρες στις τελευταίες ευρωπαϊκές εκλογές.

4.3 Η χρηματοδότηση, οι προϋπολογισμοί και οι δωρεές των ευρωπαϊκών κομμάτων και ιδρυμάτων πρέπει να διέπονται από διαφάνεια και να δημοσιοποιούνται. Οι πολίτες έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να είναι ενημερωμένοι σχετικά με τους όρους χρηματοδότησης και σχετικά με τις δαπάνες που αφορούν τα κόμματα και τα ιδρύματα. Οι ενδεχόμενες κυρώσεις ή/και αναστολές χρηματοδότησης πρέπει να δημοσιεύονται από τα μέσα ενημέρωσης.

5. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει με έμφαση, με την ευκαιρία της εξέτασης της παρούσας πρότασης κανονισμού, την ανισότητα που εξακολουθεί να υφίσταται –και ενδεχομένως να επιδεινώνεται– στην αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών κομμάτων και ιδρυμάτων πολιτικής φύσης, αφενός, και των ενώσεων και των ιδρυμάτων που επιδιώκουν στόχους δημοσίου ενδιαφέροντος (π.χ. οικονομικούς, συνδικαλιστικούς, κοινωνικούς, ανθρωπιστικούς, πολιτιστικούς, περιβαλλοντικούς, αθλητικούς κλπ.) σε ευρωπαϊκή κλίμακα, αφετέρου.

5.1 Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι η «Συνθήκη της Λισαβόνας», προβλέπει στο άρθρο 11 την ύπαρξη της συμμετοχικής δημοκρατίας και, επομένως, τη σημασία των ενώσεων και των ιδρυμάτων που τροφοδοτούν τον διάλογο στον δημόσιο βίο της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα εν λόγω ευρωπαϊκά δίκτυα ενώσεων έχουν αποκτήσει αυξημένη, ή και κυρίαρχη, σημασία στην εποχή του διαδικτύου για όλους. Διαδραματίζουν ήδη, ως νέες συνιστάμενες της συμμετοχικής δημοκρατίας, έναν καθοριστικό και αυξανόμενο ρόλο στην ενημέρωση, στους δημόσιους διαλόγους και στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης. Παράλληλα, εμπλουτίζουν και συμπληρώνουν με χρήσιμο τρόπο τις δομές της αντιπροσωπευτικής πολιτικής δημοκρατίας. Η εν λόγω προστιθέμενη αξία είναι εξαιρετικά εμφανής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εφόσον οι πολλαπλές διακλαδώσεις της εν λόγω συμμετοχικής δημοκρατίας υπερβαίνουν φυσικά τα σύνορα μεταξύ κρατών.

5.2 Δεδομένου του χάσματος μεταξύ των πολιτών και των ευρωπαίων πολιτικών ηγετών και υπευθύνων, το οποίο διευρύνεται με

την κρίση, η ΕΟΚΕ εφιστά συνεπώς την προσοχή της Επιτροπής έναντι των στρεβλών και αντιπαραγωγικών συνεπειών μιας ακατάλληλης προσέγγισης, η οποία θα ενδιαφερόταν μόνο για τα συγκεκριμένα και αυτόνομα δικαιώματα των ευρωπαϊκών πολιτικών «ενώσεων», χωρίς να αναγνωρίζει καμία αντιστοιχία στις εν λόγω άλλες ευρωπαϊκές ενώσεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ειδικότερα να υπενθυμίσει ότι η ίδια η καθιέρωση μίας πολιτικής Ευρώπης είναι αδύνατον να διαχωριστεί από την καθιέρωση μίας Ευρώπης των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών που στηρίζονται σε ενώσεις και οργανώσεις, οι οποίες διαθέτουν κατάλληλα αποτελεσματικά και ενιαία νομικά μέσα στην εν λόγω κλίμακα.

5.3 Η ΕΟΚΕ επικρίνει την υπαναχώρηση που αποφάσισε πριν από αρκετά χρόνια η Επιτροπή όσον αφορά το καταστατικό του ευρωπαϊκού σωματείου, επικαλούμενη τη δυσκολία επίτευξης πολιτικής συμφωνίας εντός του Συμβουλίου· η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι λόγοι αυτοί, όσον αφορά το εν λόγω θέμα, δεν είναι ούτε αποδεκτοί, ούτε πρακτικώς επαληθεύσιμοι επί του παρόντος.

5.4 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει επίσης τις ανησυχίες της όσον αφορά τα μόνιμα εμπόδια για την αναγνώριση των εταιριών με ευρωπαϊκό καταστατικό, είτε διότι το υφιστάμενο καθεστώς δεν είναι ελκυστικό, γεγονός που αποτελεί πραγματική αποτυχία, είτε διότι εξακολουθούν να υφίστανται καθυστερήσεις ή εμπόδια στη δημιουργία ενός καθεστώτος απλοποιημένου και ανοικτού σε σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων όλων των μεγεθών.

6. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εξάλλου την υποστήριξη της στο σχέδιο για το θεσμικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος (FE), όπως εκφράστηκε στη γνωμοδότηση της 18ης Σεπτεμβρίου 2012⁽¹⁾, και επαναλαμβάνει την αναγκαιότητα να αποφευχθεί οποιαδήποτε διαφοροποίηση με τα ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα.

7. Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει τη συμφωνία της με ένα ενιαίο νομικό καθεστώς για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα· ωστόσο, ζητεί παράλληλα, λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων παρατηρήσεων της και σύμφωνα με την αρχή της μη διάκρισης που εξασφαλίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την υποβολή από την Επιτροπή ενός αντίστοιχου ευρωπαϊκού κανονισμού σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των μη πολιτικών ευρωπαϊκών ενώσεων, καθώς και την επιτάχυνση των εργασιών για την έγκριση του θεσμικού πλαισίου του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 57.

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2013/C 133/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους» [COM(2012) 617 <i>final</i> — 2012/295 (COD)]	62
2013/C 133/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών» [COM(2012) 614 <i>final</i> — 2012/0299 (COD)]	68
2013/C 133/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών» [COM(2012) 709 <i>τελικό</i> — 2012/0335 (CNS)]	77
2013/C 133/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2013» [COM(2012) 750 <i>τελικό</i>]	81
2013/C 133/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων» [COM(2012) 499 <i>final</i> — 2012/0237 (COD)]	90

Τιμή συνδρομής 2013 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 300 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 420 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	910 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	100 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί), DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με τον διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η Επίσημη Εφημερίδα στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωση για τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις Συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

